



**ES fondų lėšomis finansuojamo projekto
„Tekstilės, aprangos, avalynės ir odos posričio mokymo priemonių modulinėms
programoms rengimas“
projekto kodas Nr. VP1-2.2-ŠMM-04-V-03-024**

11 MODULIS APRANGOS IR TEKSTILĖS GAMINIŲ APDAILA

MOKYMO/SI PRIEMONĖ

**Mokymo/si priemonę rengė:
Rūta Urbelienė**

| | |
|---------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Mokymo/si medžiaga parengta ES fondų lėšomis finansuojamo projekto: | Tekstilės, aprangos, avalynės ir odos posričio mokymo priemonių modulinėms programoms rengimas |
| Projekto kodas: | Nr. VP1-2.2-ŠMM-04-V-03-024 |
| Projekto vykdytojas: | Klaipėdos siuvimo ir paslaugų verslo mokykla |
| Projekto partneriai: | Kauno Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centras Vilniaus paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centras |
| Projekto vadovas: | Žaneta Rebrovaitė |
| Projekto koordinatorius: | Diana Burbienė |
| Rekomendacijas mokymo/si priemonėms rengė: | Vidmantė Arūnienė, Loreta Dabašinskienė, Janina Karbauskienė, Valentina Pašakinskienė, Kristina Uginčienė, Vilhelmina Vyniautienė. |
| Mokymo/si priemonių rengėjas: | Rūta Urbelienė |
| Dėkojame įmonėms, padėjusioms rengti mokymo/si medžiagą: | |

*Be projekto vykdytojo, partnerių ir autoriaus raštiško sutikimo nė viena šių Priemonių dalis jokiais
tikslais ir jokiais priemonėmis negali būti kopijuojama.*

TURINYS

| | |
|------------------------------------------------------------------------|-----------|
| ANOTACIJA | 5 |
| TERMINOLOGIJOS ŽODYNAS | 7 |
| SIMBOLIŲ ŽODYNAS | 8 |
| MEDŽIAGŲ ŽYMĖJIMO SUTARTINIAI ŽENKLAI | 9 |
| 1. SIUVINIŲ DETALIŲ APDAILA | 10 |
| 1.1. Siuvinių detalių apdailos galimybės | 10 |
| 1.2. Siuvinių apdailos medžiagos | 12 |
| 1.3. Apdailos siūlės | 15 |
| 1.3.1. Iškiliosios (reljefinės) siūlės | 15 |
| 1.3.2. Išsiūtinės siūlės | 18 |
| 1.3.3. Siūlės su juoste | 19 |
| 1.4. Klostės | 21 |
| 1.4.1. Vienakraštės klostės | 23 |
| 1.4.2. Dvikraštės klostės | 25 |
| 1.4.3. Vėduoklinės klostės | 27 |
| 1.4.4. Juostinės klostės | 28 |
| 1.5. Apdailos juostelės..... | 30 |
| 1.5.1. Kirptos apdailos juostelės | 30 |
| 1.5.2. Specialios apdailos juostelės | 32 |
| 1.6. Nėriniai | 34 |
| 1.7. Rauktos apdailos detalės | 35 |
| 1.7.1. Raukinukai..... | 36 |
| 1.8. Kripės | 37 |
| 1.9. Volanai, kokilje, žabo | 39 |
| 1.10. Raukiniai pūpsniai..... | 42 |
| 1.11. „Vafliniai“ raukiniai..... | 43 |
| 1.12. Drabužių siuvimas, taikant apdailos elementus..... | 45 |
| 2. SIUVINĖJIMAS RANKOMIS IR MAŠINA..... | 49 |
| 2.1. Siuvinėjimo būdai ir technikos | 49 |
| 2.2. Siuvinėjimui skirti audiniai, siūlai, įrankiai ir priemonės | 51 |
| 2.3. Siuvinėjimo mašinos | 55 |
| 2.4. Pasiruošimas darbui | 57 |

| | |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 2.5. Piešinio perkėlimas, didinimas, mažinimas | 58 |
| 2.6. Paprastieji dygsniai ir peltakiai..... | 60 |
| 2.7. Dekoratyviniai dygsniai ir peltakiai..... | 63 |
| 2.7.1. Lygusis siuvinėjimas | 64 |
| 2.7.2. Siuvinėjimas virvutės dygsniais | 66 |
| 2.7.3. Siuvinėjimas kilpiniais dygsniais | 67 |
| 2.7.4. Siuvinėjimas grandinėlių dygsniais | 68 |
| 2.7.5. Siuvinėjimas eglutės dygsniais | 70 |
| 2.7.6. Siuvinėjimas pintiniais dygsniais | 71 |
| 2.8. Siuvinėjimas rokoko technika (vikšrelių technika) | 72 |
| 2.9. Karpytinis (rišelje) siuvinėjimas..... | 76 |
| 2.10. Siuvinėjimas kiauriniais peltakiais | 78 |
| 2.11. Siuvinėjimas kryželiu | 84 |
| 2.12. Siuvinėjimas žvyneliais, karoliukais | 88 |
| 2.13. Siuvinėjimas juostele | 94 |
| 2.14. Siuvinėjimas mašina | 101 |
| 2.15. Siuvinėjimas mašina ant tirpios plėvelės | 107 |
| 2.16. Drabužių detalių siuvinėjimas | 112 |
| 3. APLIKACIJOS | 114 |
| 3.1. Aplikacijos technika | 114 |
| 3.2. Medžiagos, naudojamos aplikacijos technikoje | 116 |
| 3.3. Įranga, įrankiai ir priemonės..... | 117 |
| 3.4. Aplikacijų šablonai | 118 |
| 3.5. Klijuojama aplikacija, termoaplikacija..... | 119 |
| 3.6. Aplikacija su palenktais kraštais..... | 120 |
| 3.7. Atvirkščia aplikacija..... | 121 |
| 3.8. Keliasluoksnė aplikacija..... | 123 |
| 3.9. Išgili aplikacija..... | 124 |
| 3.10. Trimatė aplikacija..... | 126 |
| 3.11. Nėrinių aplikacija | 129 |
| 3.12. Aplikacijų siuvimas dekoratyviniais, rankiniais ir mašininiais dygsniais..... | 131 |
| 3.13. Drabužių puošimas aplikacijomis | 134 |
| 4. SKIAUTINIAI | 137 |
| 4.1. Skiautinių asortimentas..... | 137 |

| | |
|---------------------------------------------------------------------|------------|
| 4.2. Medžiagos skiautinių siuvimui | 139 |
| 4.3. Įranga, įrankiai ir priemonės..... | 139 |
| 4.4. Lekalų gamyba | 140 |
| 4.5. Audinių ir skiaučių karpymas | 141 |
| 4.6. Skiautinių raštai..... | 142 |
| 4.7. Skiaučių siuvimas rankomis ir mašina | 146 |
| 4.8. Skiautinių siuvimo technikos pagrindai | 148 |
| 4.9. Specialiosios technikos..... | 150 |
| 4.10. Drabužiai iš skiautinių, drabužių atnaujinimas | 161 |
| 5. VELTŲ AKSESUARŲ GAMYBA | 163 |
| 5.1. Veltų aksesuarų asortimentas..... | 163 |
| 5.2. Medžiagos ir vėlimo priemonės | 165 |
| 5.3. Šlapio vėlimo technika..... | 168 |
| 5.4. Vėlimas ant medžiagos | 175 |
| 5.5. Tūrinis vėlimas | 177 |
| 5.6. Sausas vėlimas | 181 |
| 5.7. Veltinio aksesuarai..... | 185 |
| 5.8. Drabužių dekoravimas veltiniu | 191 |
| 6. DEKORATYVUSIS AUDINIŲ MARGINIMAS | 193 |
| 6.1. Dekoratyvaus audinių marginimo istorija | 193 |
| 6.2. Spalva..... | 194 |
| 6.2.1. Spalvų teorija..... | 194 |
| 6.2.2. Spalvų maišymas | 196 |
| 6.2.3. Harmoningas spalvų derinimas | 197 |
| 6.3. Medžiagos, įrankiai, priemonės | 198 |
| 6.4. Dekoratyvaus audinių marginimo technikos | 200 |
| 6.4.1. Tapyba ant šilko | 202 |
| 6.4.2. Karštoji batika..... | 208 |
| 6.4.3. Šaltoji batika..... | 213 |
| 6.5. Drabužių marginimas, taikant įvairias marginimo technikas..... | 217 |
| INFORMACIJOS ŠALTINIAI | 222 |
| PRIEDAI | 239 |
| TESTAS..... | 243 |
| VERTINIMAS/ĮSIVERTINIMAS..... | 251 |

ANOTACIJA

Mokymo/si priemonė skiriama tekstilės, aprangos, avalynės ir odos posričio profesiniam moduliniam mokymui/si. Ji turėtų sudominti platų skaitytojų ratą. Pateiktos įvairios siuvinių apdailos, tekstilės dekoravimo technikos suteiks galimybę išmokti atlikti siuvinėjimo, aplikacijos, skiautinių, vilnos vėlimo, dekoratyvaus audinių dažymo technikas bei siuvinių detalių apdailos būdus. Pateikto aprašo pagalba galima išmokti padekoruoti įvairius drabužius, interjero detales, pasigaminti aksesuarus.

Tikslas – Mokymo/si priemonės, naudojant IKT, pagalba didinti profesinio mokymo lankstumą ir gerinti besimokančių asmenų pasirengimą praktinei veiklai.

Uždaviniai:

1. Apibūdinti įvairias drabužių dekoravimo technikas.
2. Atskleisti įvairių dekoravimo technikų panaudojimo galimybes, dekoruojant drabužį.
3. Išdėstytos medžiagos įtvirtinimui pateikti teorines bei praktines užduotis.

Ši mokymosi priemonė, kaip viena iš saviugdos priemonių, gali būti naudojama profesinio mokymo įstaigų besimokančiųjų nuotoliniam ir savarankiškam mokymui/si, kas leis besimokantiesiems geriau pasirengti praktinei veiklai. Mokytojui ši profesinio mokymo organizavimo priemonė leis kokybiškai vykdyti modulinį tekstilės, aprangos, avalynės ir odos posričio profesinį mokymą.

Mokiniai, naudodami šią mokymo/si priemonę, gebės atlikti siuvinių detalių apdailą, siuvinėti rankomis ir mašina, atlikti įvairias aplikacijas, pasiūti skiautinį, vėlimo technika pagaminti įvairius aksesuarus, įvairiomis dažymo technikomis dekoratyviai išmarginti audinius.

Modulis „Aprangos ir tekstilės gaminių apdaila“ seka po modulių „Įvado į profesiją“ ir „Siuvimo pradmenų“.

Mokymo/si priemonė skirta baigusiesiems modulius:

1. Siuvėjas 210054212, 211054212, 320054212, 330054212, 440054212.
2. Moteriškų drabužių siuvėjas 327054201.
3. Sukirpėjas-konstruktorius 445054214.
4. Sukirpėjas-konstruktorius ir modeliuotojas 445054217.

Modulio apimtis – 160 val.

Modulį sudaro šeši skyriai. Kiekviename skyriuje aprašoma teorinė medžiaga, gausiai pateikiama vaizdinės medžiagos (nuotraukų, schemų). Išdėstytos medžiagos įtvirtinimui pateikiamos teorinės bei praktinės užduotys. Žingeidiems besimokantiesiems papildomai nurodomi internetiniai puslapiai, kuriuose plačiau galima susipažinti su pateikiama medžiaga. Kiekvieno skyriaus pabaigoje jiems pateikiama informacija apie apdailos elementų, siuvinėjimo, aplikacijų, skiautinių, veltinio, tapybos ant šilko, batikos technikų panaudojimą drabužiuose.

Besimokantieji, baigę „Aprangos ir tekstilės gaminių apdailos“ modulį, išmoks įvairių siuvinių apdailos būdų ir technikų; atlikti įvairias apdailos siūles, klostes, raukinukus, pūpsnius, kripes; siuvinėti rankomis įvairius dygsnius bei peltakius; išmoks siuvinėjimo rokoko technika, karpytinio siuvinėjimo; siuvinėti šilkinėmis juostelėmis, karoliukais, žvyneliais; siuvinėti siuvimo ir










siuvinėjimo mašinomis; gebės atlikti aplikacijas: palenktais kraštais, keliasluoksnę, iškiliają, trimatę, atvirkščiąją, nėrinių ir klijuojamą; susiūti skiautinį; pagaminti veltų aksesuarų, naudojant šlapio ir sauso vėlimo technikas, veliant ant audinio; išmarginti audinius tapant ant šilko, naudojant šaltosios ir karštosios batikos technikas. Šiomis technikomis gebės padekoruoti įvairius tekstilės gaminius, drabužius, parinkdami tinkamas medžiagas ir priemones, derindami spalvas, sukurdami įvairias kompozicijas. Tai suteiks galimybę praktiškai tobulinti komponavimo įgūdžius bei taikyti įvairias meninės raiškos priemones, parinkti tinkamą apdailą bei dekoravimo techniką puošiant drabužius.

Besimokantieji įgys ne tik profesines kompetencijas, bet ir plėtos bendrąsias kompetencijas: mokėjimą mokytis, iniciatyvumą, kūrybingumą, kruopštumą, atsakingumą, savarankiškumą.


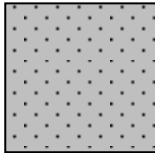
TERMINOLOGIJOS ŽODYNAS

- **Apdaila** – tekstilinių gaminių išorės gražinimas ir savybių gerinimas fizikiniais, mechaniniais bei cheminiais metodais ir jų galutinis sutvarkymas.
- **Aplikacija** – įvairių medžiagų, besiskiriančių spalva, faktūra, pritvirtinimas prie audinio įvairiais dygsniais ar klįjavimu.
- **Batika** – audinių dekoravimo technika - tankiu gyslelių tinklu dekoruotas audinys.
- **Blokas** - paruoštas skiaučių rinkinys iš sukarpytų audinio gabalėlių, iš kurio sudėliojamas pasikartojantis raštas
- **Dygsnis** - siuvinėjimo siūlo dalis, esanti audinio paviršiuje tarp dviejų adatos dūrių.
- **Karpytinis arba rišelje siuvinėjimas** - ažuūrinio siuvinėjimo būdas, kuriuo imituojami nėriniai.
- **Karštoji batika** - dekoras ant audinio kuriamas jį atitinkamai sulanksčius, surišus ir rezervavus vietas, kurias reikia palikti nenudažytas. Dažoma karštais dažais.
- **Klostės** - tam tikra tvarka sulankstytas audinys, atliekantis konstrukcines bei dekoratyvines funkcijas.
- **Kripė** - iš pagrindinio ar apdailinių audinių iškirpta ir per vidurį suraukta medžiagos juostelė, kuri paprastai prie drabužio prisiuvama per vidurį - kripės suraukimo liniją, paliekant du, tris ar keturis kraštus laisvus.
- **Peltakiai** - ažuūrinės siūlės, gaunamos audinyje ištraukiant viena kryptimi einančius siūlus, o likusių siūlų pluošteliai apsiuivant įvairiai grupuojami ir perpinami.
- **Sausasis vilnos vėlimas** – vilnos vėlimas su specialiomis adatomis. Šio proceso metu vilnos pluoštas plyšta ir susikimba vienas su kitu, sudarydamas tankų ir vienalytį vilnos pluoštą.
- **Siuvinėjimas** - audinio puošimas dekoratyviniais dygsniais.
- **Skiautinys** - iš gabalėlių sukurtas rankdarbis, siuvas iš audinių ar medžiagų skiautelių.
- **Šaltoji batika** - audinio piešinys kuriamas, liejant ištirpintą vaško-parafino mišinį ir dažant šaltais dažais.
- **Šlapiasis vilnos vėlimas** – vilna veliama muilo pagalba. Muilas paskirstomas ant vilnos ir trinties pagalba išgaunamas vienalytis pluoštas.
- **Tapyba ant šilko** – laisvas piešimas ant audinio.
- **Vilnos vėlimas** – rankdarbių rūšis, kurios proceso metu natūralios vilnos ypatybių: susivelti, suformuoti veltinį, dėka, iš vilnos sukuriamas rankdarbis.
- **Volanas** – plati juosta siuvinyje, kurios vienas kraštas sujungtas su siuviniu, o kitas banguoja laisvai.

SIMBOLIŲ ŽODYNAS

| Simbolis | Paaiškinimas |
|-------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|
|  | Informacija žingeidiems |
|  | Darbas porose |
|  | Darbas grupėse |
|  | Teorinė užduotis |
|  | Praktinė užduotis |
|  | Savarankiškas darbas |
|  | Tai svarbu |
|  | Atsakyk į šiuos klausimus |
|  | Pastaba |

MEDŽIAGŲ ŽYMĖJIMO SUTARTINIAI ŽENKLAI

| Paveikslas | Paaiškinimas |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
|  | Pagrindinės medžiagos |
|  | Vatinas, sinteponas |

1. SIUVINIŲ DETALIŲ APDAILA

Apdaila – tekstilinių gaminių išorės gražinimas ir savybių gerinimas fizikiniais, mechaniniais bei cheminiais metodais ir jų galutinis sutvarkymas.

1.1. Siuvinių detalių apdailos galimybės

Visose bendruomenėse, epochose žmonės ir ne tik jie, stengėsi išsiskirti savo aplinkoje – dažė, margino kūnus, vėliau - kūną dengiančius drabužius. Gyvūnai augino ir derino kuo įstabiausias plunksnas ar odos raštus. Puošybės elementai rodė priklausomumą tam tikrai giminei vėliau –socialiniam sluoksniui. Iš esmės puošyba nekeičia daikto praktinės vertės, tačiau veikia emocijas, nuotaikas, savijautą. Apdailos elementai ne tik puošia drabužį, siuvinį, bet gali nusakyti jo paskirtį - darbo drabužis tai ar proginis, moteriškas ar vyriškas ir t.t. Kiek ir kaip turėtų būti puošiami drabužiai priklauso nuo daugelio veiksnių, t.y., paskirties, stiliaus, siuvinio konstrukcijos, medžiagos. Siuvinio apdaila sėkminga ir pateisinama tada, kai yra sukurama harmoninga, vientisa, atitinkanti stilių, madą ir naudotojo asmenybę, visuma (1.1.1. pav. c.). Pasirenkant skirtingus apdailos elementus, galima išryškinti, pabrėžti įvaizdį, sukurti tam tikrą stilių, pav.: mezziniai, nėriniai, raukiniai būdingi baroko, rokoko stiliams. Šių apdailos elementų dėka kuriamas prabangos, romantinio baroko įvaizdis (1.1.1. pav. a, b).



a



b



c

1.1.1 pav. Drabužių puošyba: a - rokoko stilius; b - baroko stilius; c - lietuvių tautiniai drabužiai

(<http://www.gewaenderey.de/historisch.htm>;

<http://wiki.wildberries.ru/glossary>;

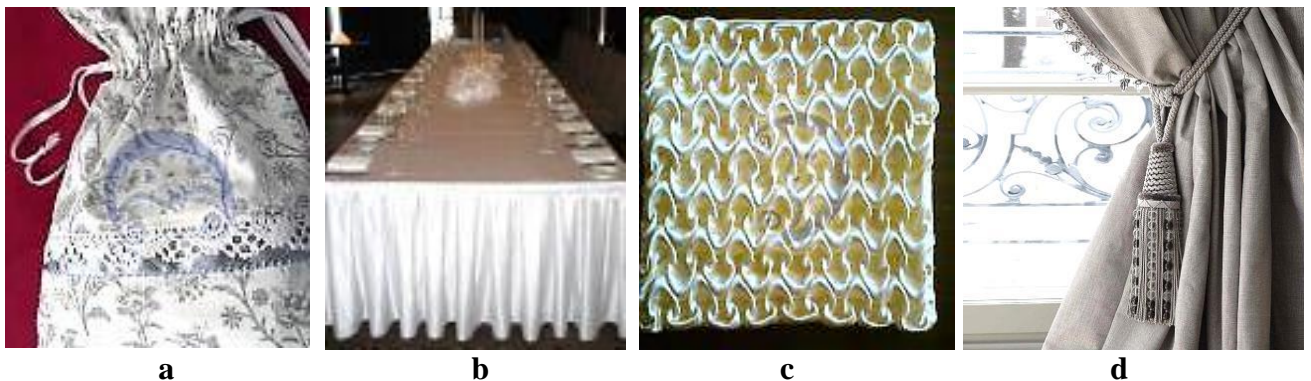
<http://www.rutazalioji.lt/tautiniai-drabuziai>)

Drabužiai bei kiti siuviniai gali būti pajvairinami, papuošiami, atnaujinami tam tikrais apdailiniais elementais, kurie atlieka ne tik dekoratyvinę funkciją, bet padeda sukurti konstrukcines formas, paslėpti figūros ydas, sujungti atskiras siuvinio detales ir kt. Tai gali būti reljefinės siūlės, apdailos peltakiai, apdailos juostelės, raukinukai, klostės, nėriniai, volanai, kripės ir t.t. (žr. 1.1.2, 1.1.3 pav.).



1.1.2 pav. Apdailos elementai drabužiuose: a - reljefinės siūlės; b - apdailos juostelės;
c - raukinukai; d – klostės
(<http://tixx.lt/Kategorija/drabuziai-moterims/page/>)

Apdailos elementai keičiasi pagal mados kitimo tendencijas, tačiau turi atitikti siuvinio paskirtį, eksploataavimo reikalavimus. Siuvėjos darbo rūbo rankovės negali būti puošiamos laisvai krentančiais mezginiais, volanais, nes tai neužtikrina saugaus darbo reikalavimų, o buities gaminiai, kurie yra dažnai skalbiami, neturėtų būti puošiami silikoninėmis juostelėmis, odiniais kanteliais.



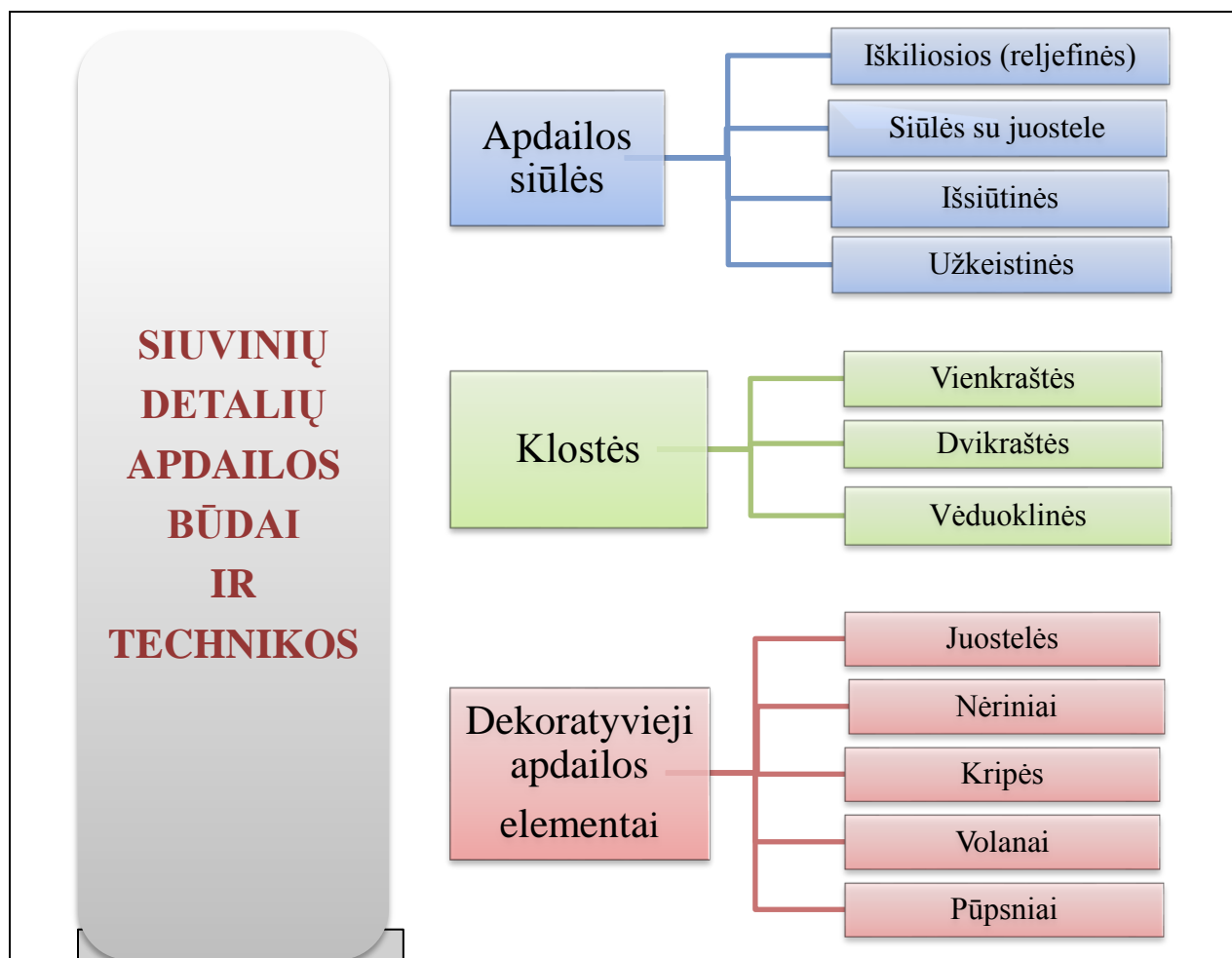
1.1.3 pav. Buities gaminių apdaila: a - nėriniai; b - volanai; c - raukiniai; d- apdailos juostelės, kutai
(http://www.darbeliai.lt/siuvimas-skiautiniai/puslapis_49;
<http://www.kovax.ru/ubfurshet.php>;
<http://subscribe.ru/group/piknik-na-oboehineili-v-gostyah-u-ryizhej-bes/4843245>)

Siuvinių detalių apdailos būdai ir technikos



Lietuvoje galioja standartas
“Tekstilė. Siūlių tipai. Klasifikacija ir terminija“ LST ISO 4916:200

Siuvinių detalių apdailai naudojami įvairūs apdailos atlikimo būdai ir technikos (1.1.4 pav.).

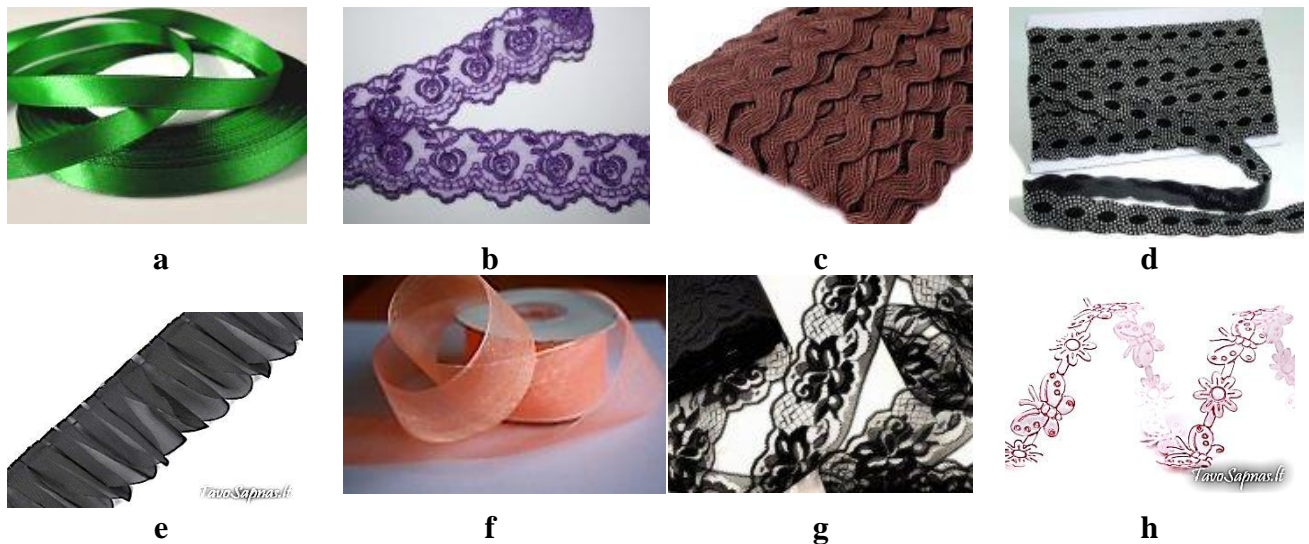


1.1.4 pav. Siuvinių detalių apdailos būdai ir technikos

1.2. Siuvinių apdailos medžiagos

Siuvinių apdailai naudojamos medžiagos suteikia drabužiams estetinių savybių. Jos parenkamos įvertinant siuvinio paskirtį, naudojamų medžiagų dekoratyvines bei eksploatacines savybes, vartotojo amžių ir lytį, drabužio priežiūrą dėvint. Puošimo medžiagos neturėtų keistis ir gadinti siuvinio jį skalbiant, chemiškai valant, lyginant. Problemiškos puošimo medžiagos turi būti lengvai prie drabužio tvirtinamos ir nuimamos. Siuvinių apdailai gali būti naudojamos juostelės, nėriniai, virvelės, kaspiniai ir t.t.

Juostelės (žr. 1.2.1 pav.). Siuvinių apdailai naudojamos įvairaus pločio austos, megztos bei pintos vienspalvės, margintos, pūkinio paviršiaus juostelės. Jos gali būti medvilninės, šilkinės, odinės, pagamintos iš kailio, poliesterio bei silikono. Juostelės gali būti tiesios, figūrinės, lygaus bei reljefinio paviršiaus, kirptos iš audinio ar paruoštos specialioms apdailos operacijoms atlikti (žr. 1.2.2 pav.). Juostelės tiesiais kraštais dažniausiai tiesiog užsiuvamos ant siuvinio gerosios pusės. Tiesios kirptos iš audinio juostelės įsiuvamos tarp dviejų detalių, o kirptomis iš įstrižo audinio juostelėmis apsaugomi detalių kraštais nuo brizgimo. Elastingos juostelės skirtos lengvų ir vaikiškų drabužių, apatinio trikotažo apdailai.



1.2.1 pav. Juostelės: a - atlasinės; b - siuvinėtos; c - vingiuotos; d - dekoratyvinės; e – klostuotos; f – poliesterinės; g – ažūrinės; h – silikoninės
(<http://www.tavosapnas.lt/lt/katalogas/rankdarbiams/neriniai>)



1.2.2 pav. Specialios paskirties juostelės: a – apvadinė; b – sutažinė; c – elastinė; d - ažūrinė su kabliukais
(<http://www.tavosapnas.lt/lt/katalogas/rankdarbiams/neriniai>
[http://www.tavosapnas.lt/?page=catalog&cat_id=193&PHPSESSID=1318b9a0e139714f8f833e47d5bd282d](http://www.tavosapnas.lt/lt/katalogas/rankdarbiams/neriniai))

Nėriniai (žr. 1.2.3 pav.). Tai įvairaus pločio, persišviečiančios rankomis ar mašina megztos juostelės labai plačiai naudojamos įvairių siuvinių, ypač proginių bei vaikiškų drabužių puošybai. Paprastai nėriniais užbaigiamas lygus drabužio kraštas, tačiau iš jų gali būti siuvami lengvi drabužiai, aksesuarai. Nėrinių įvairovė labai didelė, kadangi gali būti skirtingi mezginių raštai, plotis, storis, įvairi spalvų gama. Nėriniais priskiriama ir ant audinio kiauraraščiu siuvinėtos juostelės.

Medžiagos pavidalo nėriniai, siuvinėti ant audinio, vadinami **gipiūru**. Tai sunkus, masyvus nėrinys, iš jo siuvami puošnūs drabužiai, puošiamos drabužių detalės.

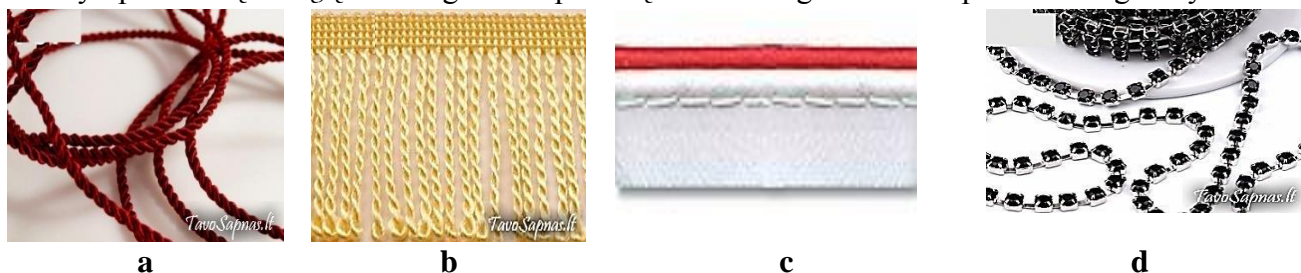
Tiulis - tai retas, lygus ar siuvinėtas tinklelio pavidalo audinys, kuriuo taip pat gali būti puošiami moteriški ir vaikiški drabužiai, siuvinamos lovatiesės, užuolaidos, proginiai aksesuarai ir kt.



1.2.3 pav. Nėriniai

(<http://www.tavosapnas.lt/lt/katalogas/rankdarbiams/neriniai>)

Virvelės ir kitos apdailos medžiagos (1.2.4 pav.) taip pat labai plačiai naudojamos siuvinių apdailoje. Virvelės, kutai dažniausiai naudojami užuolaidų, pagalvėlių, lovatiesių apdailoje. Bižuterinės grandinėlės, kanteliai, odinės juostelės – drabužių puošyboje. Apdailai skirtų medžiagų įvairovė yra begalinė - pasiūla kinta labai greitai, todėl, renkantis puošybos elementus, visada būtina išlaikyti pasirinktą stilių, įvertinti gaminio paskirtį ir technologines bei eksploatacines galimybes.



1.2.4 pav. Kitos apdailos medžiagos: a-virvutė; b - kutai; c - kanteliai; d- grandinėlės
(<http://www.tavosapnas.lt/lt/katalogas/rankdarbiams/neriniai.htm>)

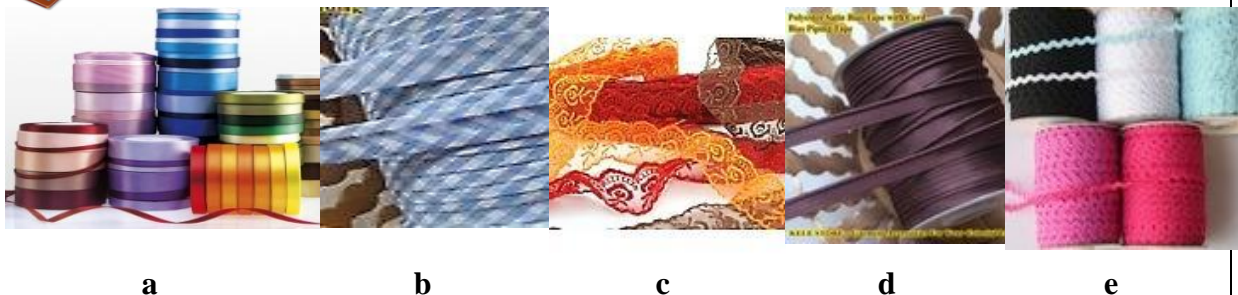


Atsakykite į klausimus:

- Kokia gali būti apdailos elementų paskirtis?
- Kokie apdailos būdai dažniausiai taikomi siuvinių, drabužių puošybai?
- Kokiomis savybėmis turi pasižymėti apdailai skirtos medžiagos?
- Kaip skirstomos juostelės, skirtos siuvinių apdailai?
- Kokių siuvinių apdailai naudojami nėriniai?
- Kokią medžiagą vadiname gipiūru?
- Kuo skiriasi juostelės kirptos iš audinio nuo specialiųjų juostelių?



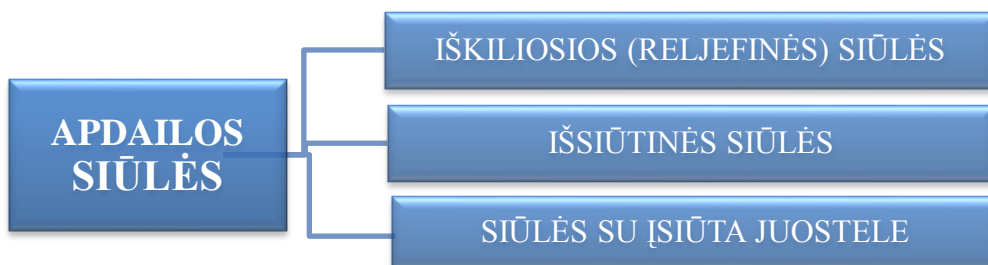
- Įvardinkite paveikslėliuose pavaizduotas apdailas medžiagas, jų paskirtį.



(http://www.aliexpress.com/item/KELE-STORE-Polyester-Satin-Bias-Binding-Tape-size-18-20mm-3-4-Bias-tape-ribbon-25yds/1023263797.html?af=ppc&isdl=y&src=Google&albch=Google&albc=Content-Product-DR&albkw=none_Others-Content-P)

1.3. Apdailos siūlės

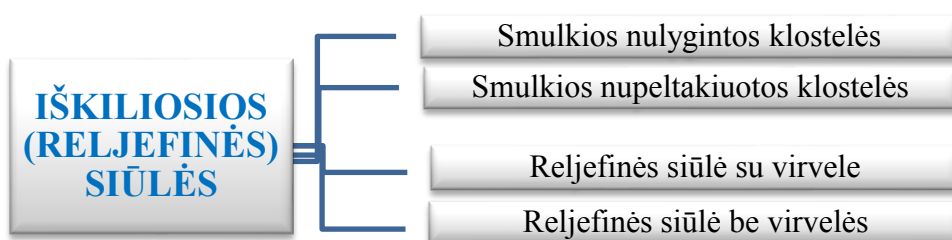
Apdailos siūlės suteikia drabužiams ar kitiems siuviniams puošnumo, išskirtinumo, pabrėžia konstrukcines linijas, siluetą. Apdailos siūlėmis sujungiamos bei išryškinamos atskiros siuvinų detalės, apdorojami jų kraštai. Apdailos siūlės gali būti: iškiliosios (reljefinės), išsiūtinės ir su įsiūta juostele (1.3.1 pav.).



1.3.1 pav. Apdailos siūlių skirstymas

1.3.1. Iškiliosios (reljefinės) siūlės

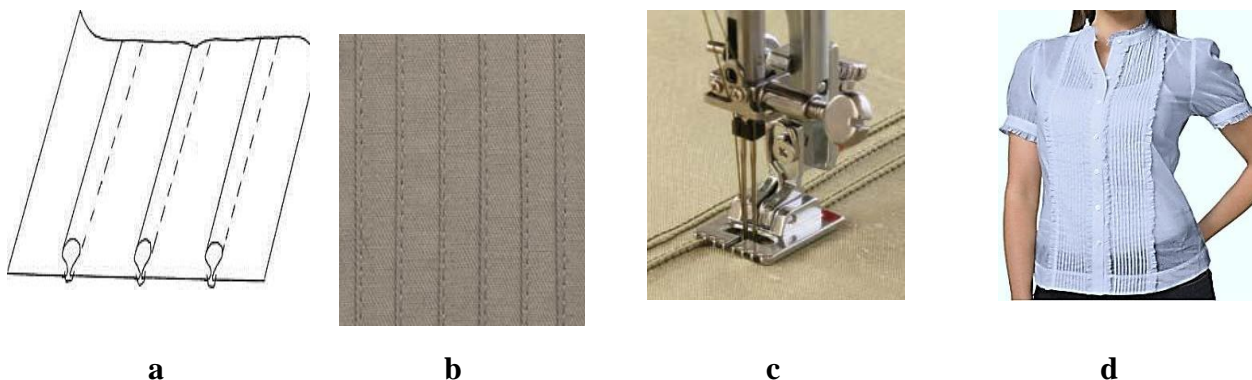
Iškiliųjų (reljefinių) siūlių paskirtis - sudaryti atkreipiančias dėmesį linijas detalės paviršiuje, išskirti atskiras siuvinio detales iš visumos, akcentuoti tam tikras, siluetą formuojančias, linijas ir kt. Reljefinės siūlės gali būti nulygintos, nupeltakiuotos, su virvele ir be jos (1.3.1.1 pav.).



1.3.1.1 pav. Iškiliųjų (reljefinių) siūlių skirstymas

Reljefinės siūlės – smulkios klostelės

Smulkių klostelių paskirtis - puošti moteriškų palaidinių, vyriškų marškinių priekines detales, rankogalius, kitas smulkias drabužių detales. Jos gali būti tiesios ir figūrinės (pastarosios labai puošia drabužį) arba susiuvamos taip, kad sudarytų norimą raštą. Klostelių vieta ir skaičius paprastai nurodomas modelyje. Klostelės gali būti **nulygintos** arba **nupeltakiuotos** (fiksotos padėties).



1.3.1.2 pav. Smulkios nulygintos klostelės
(<http://texttotext.ru/metodichka/nitochnie-soedineniya-chast-2/page-4.html>
http://www.bernina.lt/product_search-n25-r14-sLT.htm;
www.fabsugar.com/Trend-Alert-Frilly-Spring-Blouses-208341)

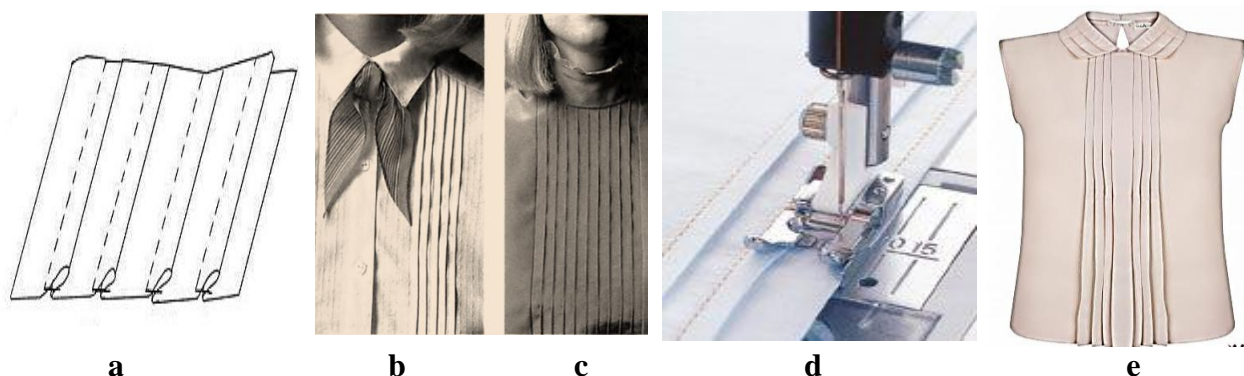
Smulkios nulygintos klostelės (1.3.1.2 pav.) siuvamos gaminio gerojoje pusėje ant dar nesukirptos medžiagos atraižos ir tik po to iškerpamos reikiamo dydžio ir formos detalės.

Siuvimo seka:

- klostelių vietas pažymimos įkirpiais ar linijomis;
- detalė ties pažymėta vieta sulenkama išvirkščiosiomis pusėmis į vidų ir nusiuvama 1- 3 mm atstumu nuo lenkimo linijos;
- klostelės turi būti labai tiesios, vienodo pločio per visą siūlę.

Tai atlikti lengviau galima naudojant specialius prietaisus - liniuotes, ar pėdeles, padedančias išlaikyti vienodus atstumus tarp siūlyčių. Klostelės gali būti nulyginamos į vieną ar kitą pusę arba paliekamos vertikaliai t.y., taip, kaip numatyta modelyje.

Nupeltakiuotos (fiksutos padėties) klostelės (1.3.1.3 pav.) siuvamos dviadatėmis ir daugiaadatėmis siuvamosiomis mašinomis naudojant specialius įtaisus, iš karto formuojančius reikiamo pločio klostes, tačiau tai galima atlikti ir universaliomis siuvamosiomis mašinomis naudojant specialias prispaudimo pėdeles.



1.3.1.3 pav. Smulkios nupeltakiuotos (fiksutos padėties) klostelės
(<http://texttotext.ru/metodichka/nitochnie-soedineniya-chast-2/page-4.html>;
<http://new.husqvarnaviking.com/en-US/Accessories>;
<http://www.stiliausidejos.lt/palaidines/>)

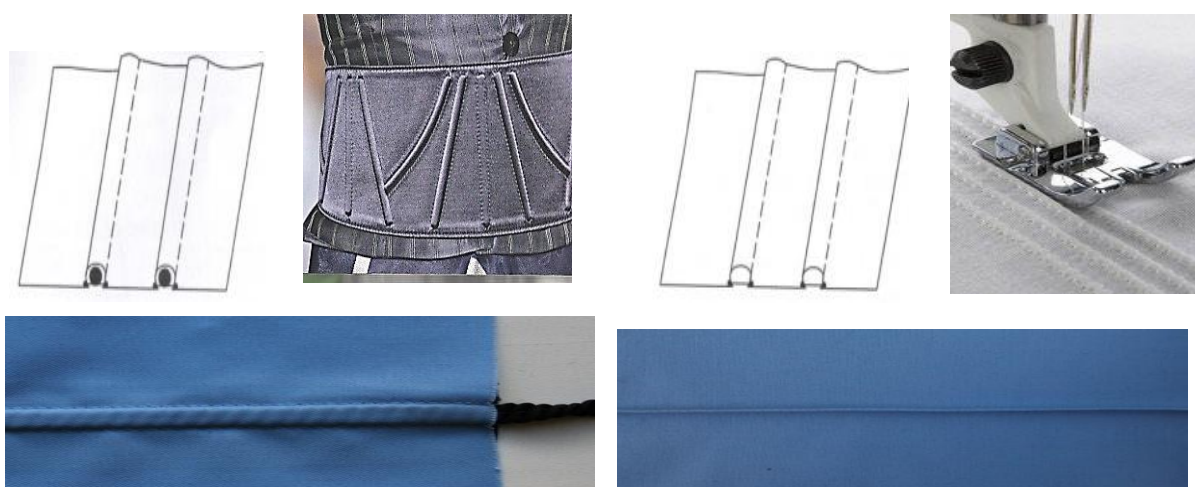
Siuvant klostes universaliaja siuvamąja mašina:

- ant audinio pažymima klostelės linija ir per ją audinys sulenkiamas geraja puse į viršų;
- išlyginama, sudaigstoma ir iš gerosios gaminio pusės nupeltakiojama norimo pločio (5-10 mm) siūlė;
- klostelės gali būti fiksuotos krypties, t.y. jos nupeltakiojamos nulenkto per tris audinio sluoksnius.

Reljefinės siūlės

Reljefinės siūlės (1.3.1.4 pav.) savo paskirtimi ir siuvimo technologija labai artimos smulkių klostelių siuvimui ir pritaikymui. Reljefinės siūlės gali būti siuvamos su **virvelėmis** ir **be virvelių**.

Reljefinės siūlės su virvelėmis. Jų paskirtis – paltų, kostiumų, suknelių ir kitų siuvinių apdaila.



a

b

1.3.1.4 pav. Reljefinės siūlės: a - su virvele; b - be virvelės
([http://chelnochok.ru/obrabotka-legkoy-zhenskoy-odezhdy/vidyi-relefov-i-ih>Show details. Milano women collections spring summer. 2008;](http://chelnochok.ru/obrabotka-legkoy-zhenskoy-odezhdy/vidyi-relefov-i-ih>Show%20details.%20Milano%20women%20collections%20spring%20summer.%202008;)
<http://new.husqvarnaviking.com/en-US/Accessories>)

Reljefinėmis siūlėmis su virvelėmis gali būti puošiamos mažosios detalės - kišenės, perpetės bei akcentuojamos konstrukcinės bei dekoratyvinės linijos drabužio detalėse bei gali būti naudojama krepšių, rankinių kraštų sutvirtinimui bei puošybai.

Siuvimo seka:

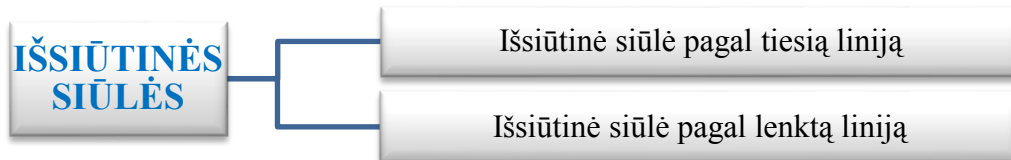
- iš detalės blogosios pusės dedama pagrindinio audinio juostelė ir prisiuvama per gerojoje pusėje pažymėtą liniją;
- tarp dviejų audinių virvutė dedama ją tvirtai prispaudžiant prie nusiūto peltakio ir aplenkiant audiniu;
- naudojant paprastą vienaarągę pėdelę ar specialiąją pėdelę su grioveliu pade virvelei įsiūti dviadate siuvamąja mašina nusiuvamas antrasis peltakys;
- tiesiama antroji virvutė – procesas kartojamas tiek kartų, kiek virvučių numatyta siuvinio modelyje. Siūlės plotis priklauso nuo virvutės pločio t.y. (2-10 mm).

Reljefinių siūlių be virvelės paskirtis - kelnių iš megztinių ir kitų medžiagų priekiniams kantams sudaryti, atskiroms linijoms išryškinti. Siuvama plokščiasiuole dviadate trisiūle mašina taip kaip ir reljefinė siūlė su virvele tik be pagalbinės juostelės.

1.3.2. Išsiūtinės siūlės

Išsiūtinųjų siūlių paskirtis - išgauti reljefinę liniją viršutinių ir lengvų drabužių ištisinėse detalėse – nugaroje, rankovėse, imituojant papečių, rankogalių linijas, bei reljefų siūles drabužiuose iš languotų, juostuotų medžiagų, ten, kur reikia suderinti raštą - tai leidžia sutaupyti audinį siūlių užlaidų sąskaita.

Išsiūtinės siūlės gali būti siuvamos pagal tiesią ir pagal lenktą liniją (1.3.2.1 pav.).

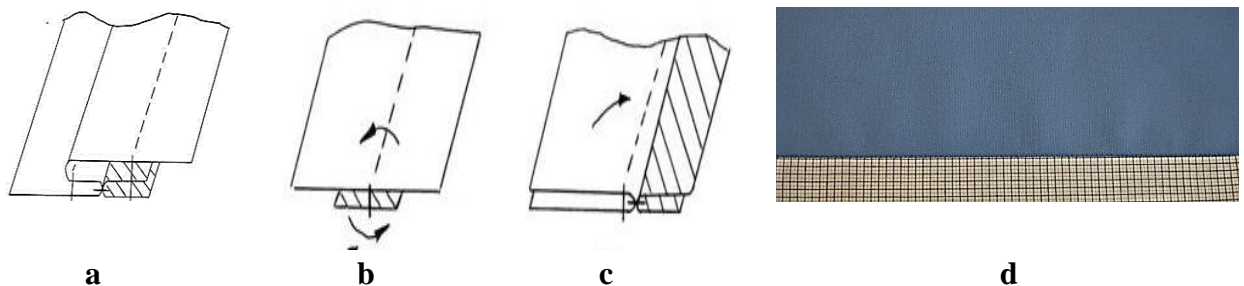


1.3.2.1 pav. Išsiūtinės siūlės



- Juostelės gamini puoš tik tada, kai jos bus prisiūtos kokybiškai – vienodu matomos dalies pločiu per visą juostelės prisiuvimo ilgį.

Išsiūtinė siūlė pagal tiesią liniją (1.3.2.2 pav., a).



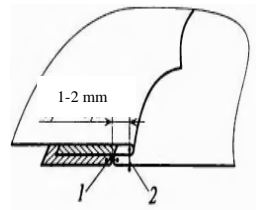
1.3.2.2 pav. Išsiūtinė siūlė pagal tiesią liniją

(<http://texttotext.ru/metodichka/nitochnie-soedineniya-chast-2/page-4.html>)

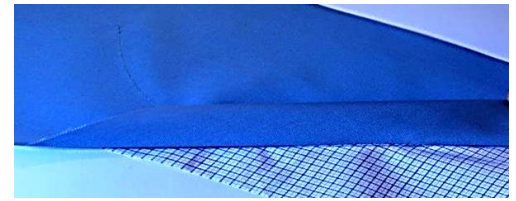
Siuvimo seka:

- pagrindinė detalė sulenkama pagal pažymėtus įkirpius arba tiesią liniją;
- 2 mm atstumu nuo lenkimo linijos siuvamas peltakys, apačioje tiesiant to paties audinio ar analogiško storio kito audinio pagalbinę juostelę (1.3.2.2 pav., b);
- pagrindinė detalė išskleidžiama ir nupeltakiuojama (arba ne) pagal modelyje nurodytą plotį (1.3.2.2 pav., b).

Išsiūtinė siūlė pagal lenktą liniją (1.3.2.3 pav.)



a



b

1.3.2.3 pav. Išsiūtinė siūlė pagal lenktą liniją

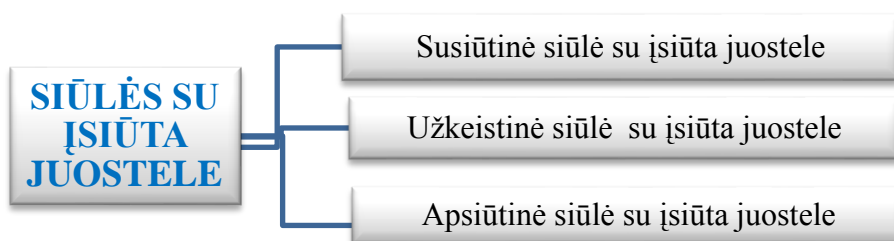
Siuvimo seka:

- ant audinio gerosios pusės pažymima lenkta imituojamos siūlės linija;
- iš detalės blogosios pusės dedama to paties audinio ar analogiško storio kito audinio įstrižai kirpta pagalbinė juostelė, taip, kad juostelės vidurys sutaptų su pažymėta linija;
- juostelė iš gerosios pusės išilgai per pažymėtą liniją nusiuvama;
- juostelė sulenkama per peltakį ir nukreipiama į vieną pusę, pagrindinė detalė – į kitą;
- per pagrindinę detalę, 2 mm atstumu nuo lenkimo linijos, nupeltakiuojamas peltakys;
- pagrindinė detalė išskleidžiama ir iš gerosios pusės nupeltakiuojama dar kartą modelyje nurodytu atstumu.

1.3.3. Siūlės su juostele

Siūlių su išsiūta juostele paskirtis– išryškinti, akcentuoti reljefines linijas, siūles žinybiniuose, sportiniuose drabužiuose, buties, galanterijos gaminiuose. Juostelės suteikia gaminiui išskirtinumo, griežtumo, puošnumo. Jos gali būti įvairaus pločio bei medžiagų, besiskiriančių spalva, faktūra, storiu ir t.t.

Siūlės su išsiūta juostele gali būti susiūtinės, užkeistinės ir apsiūtinės (1.3.3.1 pav.).

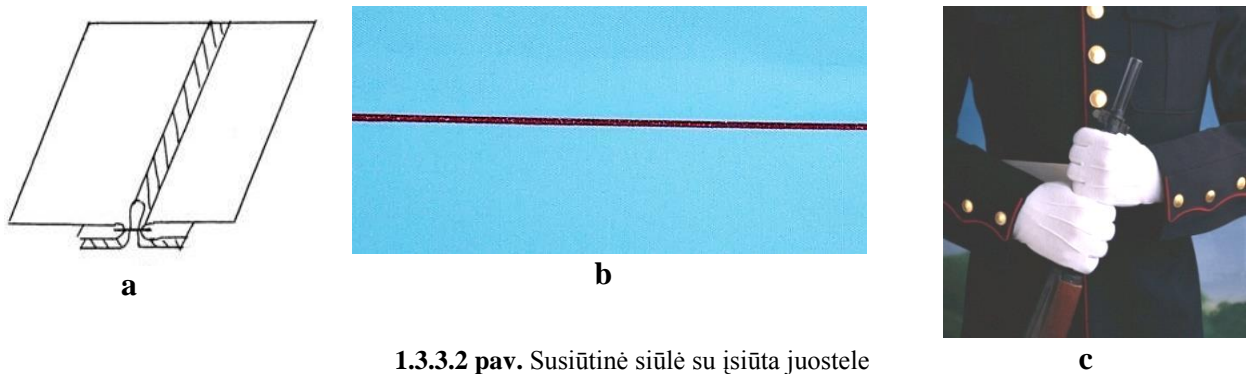


1.3.3.1 pav. Siūlių su išsiūta juostele įvairovė

Susiūtinė siūlė su išsiūta juostele (žr. 1.3.3.2 pav.).

Siuvimo seka:

- juostelė sulenkama per vidurį;
- juostelė dedama tarp dviejų detalių taip, kad sulenkta kraštas išsikištų per 2-3 mm;
- juostelė išsiuvama 0,5-0,7 mm pločio siūle;
- siūlė išlyginama nukreipiant siūlės užlaidas į priešingus šonus nuo susiuvimo siūlės;
- detalės išverčiamos į gerąją pusę, suformuojama matomoji juostelės dalis.



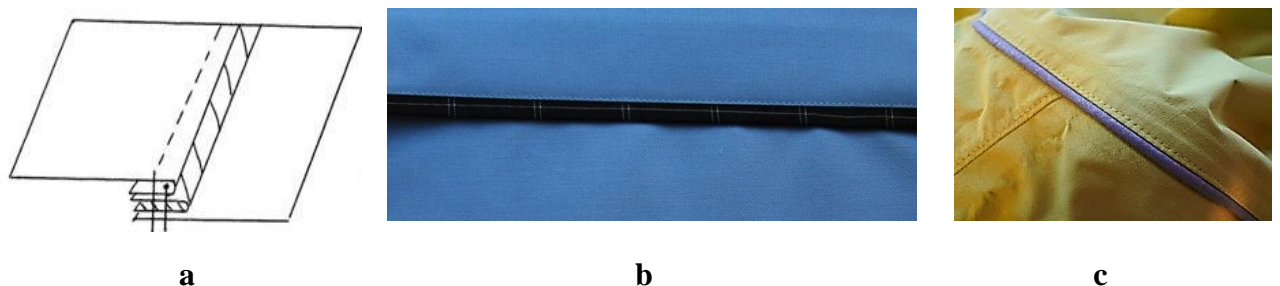
1.3.3.2 pav. Susiūtinė siūlė su įsiūta juostele

(<http://texttotext.ru/metodichka/nitochnie-soedineniya-chast-2/page-5.html>;
<http://www.care.uci.edu/Students/Events.aspx>)

Užkeistinė siūlė su įsiūta juostele (1.3.3.3. pav.).

Siuvimo seka:

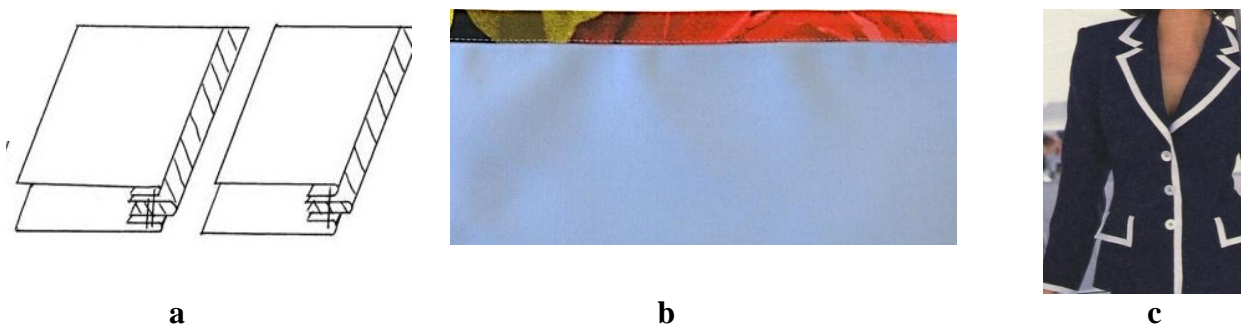
- juostelė sulenkama per vidurį;
- sulenkta juostelė dedama ant svarbesnės detalės ir prisiuvama 0,5-0,7 mm pločio siūle;
- antroji detalė uždedama ir prisiuvama taip, kad matomos juostelės dalies plotis būtų 2-5 mm arba taip kaip numatyta modelyje;
- juostelės prisiuvimui naudojant specialų įtaisą, detalių kraštų plotį ir tarpusavio padėtį reguliuoja įtaisas.



1.3.3.3 pav. Užkeistinė siūlė su įsiūta juostele

(<http://texttotext.ru/metodichka/nitochnie-soedineniya-chast-2/page-5.html>;
<http://sewah.olic.net/>)

Apsiūtinė siūlė su įsiūta juostele (1.3.3.4 pav.).



1.3.3.4 pav. Apsiūtinė siūlė su įsiūta juostele

(<http://texttotext.ru/metodichka/nitochnie-soedineniya-chast-2/page-5.html>
Show details. Milano women collections spring summer. 2008)

Siuvimo seka:

- juostelė sulenkiami per vidurį;
- juostelė dedama tarp dviejų detalių taip, kad sulenkta kraštas išsikištų per 2-3 mm;
- juostelė įsiuvama 0,5-0,7 mm pločio siūle vienu ar dviem peltakiais: vienu - kai panaudojamas specialus įtaisas, dviem – kai siuvama be įtaiso;
- jeigu yra numatyta modelyje nupeltakijuojama 1mm atstumu nuo juostelės įsiuvimo siūlės vietos.

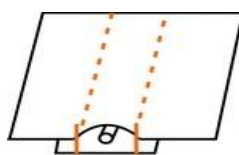


Atsakykite į klausimus:

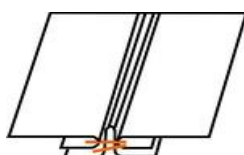
- Kokias išskirtines savybes pabrėžia įsiūtos apdailos juostelės?
- Kokiai siūlių grupei priskiriamos iškiliosios (reljefinės) siūlės?
- Kuo skiriasi nupeltakijuotos smulkios apdailos klostelės nuo nulygintų?
- Kokiai apdailinių siūlių grupei priklauso reljefinės siūlės su virvele?
- Kaip skirstomos išsiūtines siūlės?
- Kiek detalių turi būti siuvant juostelę susiūtine siūle?
- Keliais peltakiais įsiuvama juostelė siuvant užkeistine siūle?
- Kokio pločio siūle juostelė įsiuvama tarpdetalių siuvant apsiūtine siūle?



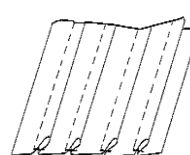
Pasiūkite pavyzdžius pagal nurodytas siūlių schemas.



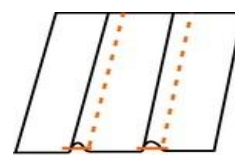
a



b



c



d

1.4. Klostės

Klostės - tam tikra tvarka sulankstytas audinys yra vienas iš seniausių ir dažniausiai pritaikomų siuvimo ir apdailos elementų, atliekantis konstrukcines bei dekoratyvines funkcijas, suteikiantis gaminiams apimtį, laisvumą, išskirtinumą, etniškumą ir t.t. Klostės naudojamos drabužių, buitinių gaminių, aksesuarų gamyboje (žr. 1.4.1 pav.).



a



b



c



d

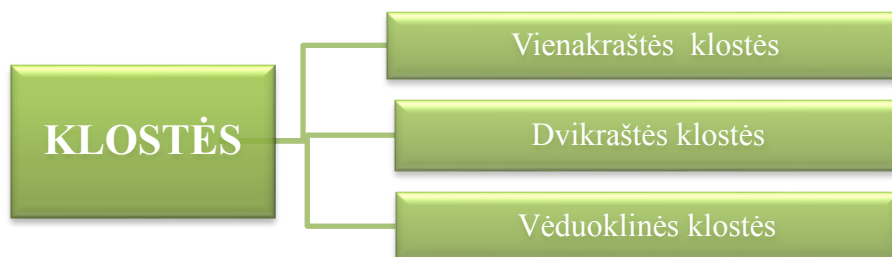
1.4.1 pav. Įvairios klostės

(<http://www.otto.lt/kategorija/moterims/moteriski-drabuziai/sijonai>;
<http://www.kyowasyokai.com/cartain.htm>;
mg.sheinside.com/images/sheinside.com/201303/136272799937326959.jpg;
<http://www.darbeliai.lt/siuvimas-skiautiniai/>)

Klostės skiriasi:

- dydžiu (*mažos, vidutinės, didelės*);
- vieta (*eina per visą detalę, tik krašte arba viduryje*);
- konstrukcija (*tiesios, figūrinės, platejančios*);
- apdirbimu (*ištisinėje detalėje - apdailinės, detalių sandūroje – jungiamosios*);
- klosčių lenktų kraštų orientacija (*vienakraštės ir dvikraštės*);
- ilgiu (*susiūtos iki tam tikro ilgio ar besikleidžiančios nuo pat viršaus*);
- apdaila (*nupeltakiuotos ir nenupeltakiuotos apdailos peltakiais*);
- klostės gyliu (kai detalėje yra numatyta viena klostė, jos plotis gali būti 40-80 mm, jeigu klosčių yra daugiau - jų gylis turėtų būti 20-30 mm).

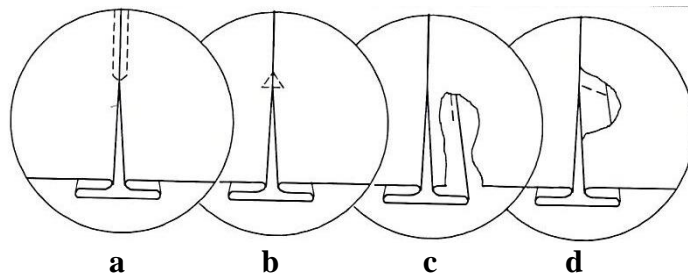
Pagal klosčių projektavimo ir technologinius ypatumus jos skirstomos į (1.4.2 pav.):



1.4.2 pav. Klosčių skirstymas

Klosčių siuvimas nėra paprastas ir nesudėtingas procesas. Kokybišką klosčių atlikimą užtikrina teisingas jų projektavimas, apskaičiavimas, žymėjimas, siuvimas arba (ir) daigstymas, drėgminis - šiluminis apdorojimas bei apdaila (peltakiavimas). Siuvant gaminius su klostėmis, reikia laikytis bendrųjų klosčių apdorojimo principų ir atlikimo sekos, t.y.:

- klostės vieta pažymima įkirpiais ir linijomis (vidurio, išorinio lenkimo, susiuvimo ilgio);
- klostė sulenkama per jos pločio liniją ir sudaigstoma per visą ilgį rankiniais daigstymo 10-20 mm ilgio dygsniais arba retais (2-3 mm) ilgio mašininiais dygsniais;
- ilgos klostės, išdėstytos grupėmis arba tolygiai per visą detalės plotį, sudaigstomos ir skersai - per vidurį ar klubų liniją, ties apatiniu kraštu;
- masinėje gamyboje nedaigstoma, o sulenkus pagal įkirpius, užlyginama naudojant pagalbinis lekalus;
- klostė susiuvama iki pažymėtos susiuvimo ilgio linijos;
- priklausomai nuo klostės tipo sutvirtinamas siūlės galas - siuvant apdailos peltakius iš gerosios pusės arba siuvant įtvirčius klostės užlaidos kraštuose (1.4.3 pav.).
- atliekami laidymo darbai, po to ištraukiami daigstymo siūlai.



1.4.3 pav. Klosčių sutvirtinimo būdai: a, b – siuvant apdailos peltakius; c, d – siuvant įtvirčius (V. Daukantiėnė ir kt. „Siuvinių gamybos technologija“)



Technologiniai reikalavimai klostėms:

- peltakiai, lenkimo linijos, įtvirčiai turi būti tiesūs;
- klosčių plotis per visą ilgį vienodas;
- išsidėstymas – simetriškas;
- užlaidos gerai prilaidytos ir priglundusios.

1.4.1. Vienakraštės klostės

Vienakraštės klostės gali būti skirtos tik apdailai arba kartu atlikti apdailos ir detalių sujungimo funkcijas (1.4.1.1 pav.).

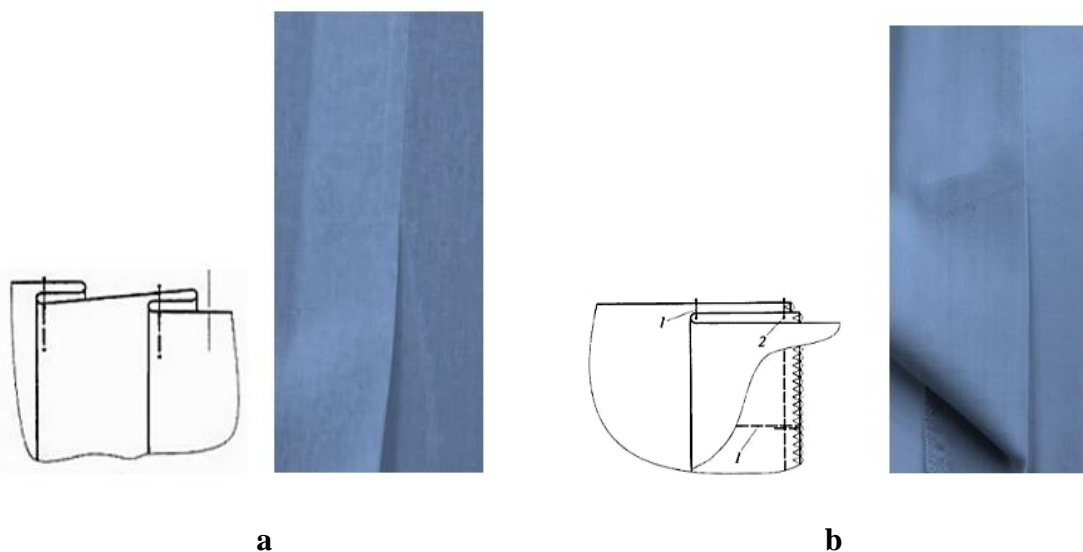


1.4.1.1 pav. Vienakraščių klosčių skirstymas

Vienakraštės klostės formuojamos ištininėje detalėje klostes nukreipiant viena kryptimi. Jos gali būti užlygintos per visą klostės ilgį arba kristi laisvai (minkštosios klostės) (žr. 1.4.1.2 pav.).



1.4.1.2 pav. Vienakraštės užlygintos ir laisvai krentančios klostės
(<http://www.otto.lt/kategorija/moterims/moteriski-drabuziai/sijonai>)



1.4.1.3 pav. Vienakraštės klostės: a – apdailos klostė; b – jungiamoji klostė
(<http://chelnochok.ru/obrabotka-legkoy-zhenskoy-odezhdy/vidyi-skladok-i-ih-obrabotka>)

Siuvimo seka (1.4.1.3 pav., a):


- ištisinėje detalėje kiekviena klostė iš gerosios pusės pažymima *vidurio lenkimo, išorinio lenkimo linijomis ir linija, rodančia susiuvimo pabaigą* padarant įkirpius arba nubrėžiant linijas abiejuose detalės kraštuose;
- detalė sulenkama per pažymėtą *vidurio* liniją gerąją pusę į vidų ir sudaigstoma pagal *išorinio lenkimo* liniją;
- pradedant nuo viršaus siuvama siūlė iki klostės skleidimosi vietos ir užbaigiama skersai tiesia ar ovaline linija (likusi klostės dalis pagal ženklinimo liniją sudaigstoma);
- detalė gerąją pusę žemyn dedama ant stalo, ištaisoma ir ištraukiami siūlės vietoje esantys daigstymo siūlai;
- klostė atlenkiama į modelyje numatytą pusę ir prilyginama;
- klostė nupeltakiuojama iš gerosios pusės arba užtvirtinama kitais būdais.

Vienakraštės jungiamosios klostės formuojamos sujungiant detales per išorinio lenkimo liniją.

Siuvimo seka (žr. 1.4.1.3 pav., b):

- vienoje detalės dalyje išvirkčiojoje pusėje pažymima *išorinio lenkimo* linija ir *susiuvimo ilgio* linija;
- abi detalės sudedamos gerosiomis pusėmis į vidų, kraštai sutapdinami ir pagal pažymėtą liniją sudaigstomi per visą klostės ilgį;
- siuvama susiūtine 10 mm pločio siūle užbaigiant peltakį skersai klostės užlaidos;
- apsiūlėjami siūlės kraštai;
- detalė gerąją pusę žemyn dedama ant stalo, ištaisoma ir ištraukiami siūlės vietoje esantys daigstymo siūlai;
- siūlės užlaida nulenkama į šoną, padaigstoma ir iš išvirkčiosios pusės prilyginama.

Gali būti ir kita vienakraštės klostės siuvimo seka t.y., uždėjus detales viena ant kitos pripeltakiuojama iš viršaus, o po to susiuvami ir apsiūlėjami detalių kraštai.



- Siuvant klostes siūlai ištraukiami **tik siūlės vietoje** esantys daigstymo siūlai, paliekant daistymo siūlą ten, kur klostė laisvai skleisis.

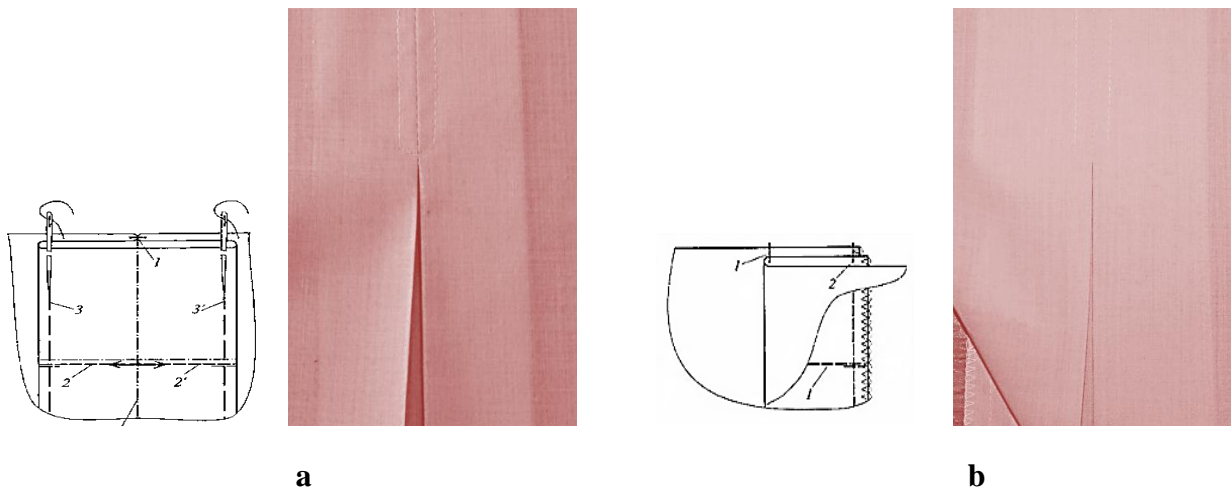
1.4.2. Dvikraštės klostės

Dvikraštės klostės, tai klostės, kurių klosčių užlaida paskirstyta simetriškai vidurio linijos atžvilgiu, sulenkimai gerojoje pusėje atkreipti vienas kitą, o išvirkščiojoje - į priešingas puses (**sumestinės klostės**), jeigu viskas daroma atvirkščiai - **dvipusės klostės**. Klosčių gylis, ilgis, apdaila priklauso nuo modelio. Projektuojant dvikraštės klostes, klostės užlaida turi būti keturis kartus didesnė už vieno sulenkimo gylį.

Dvikraštės klostės gali būti kelių rūšių (1.4.2.1 pav.).



1.4.2.1 pav. Dvikraščių klosčių įvairovė



1.4.2.2 pav. Dvikraštės klostės: a – apdailos klostė; b – jungiamoji klostė

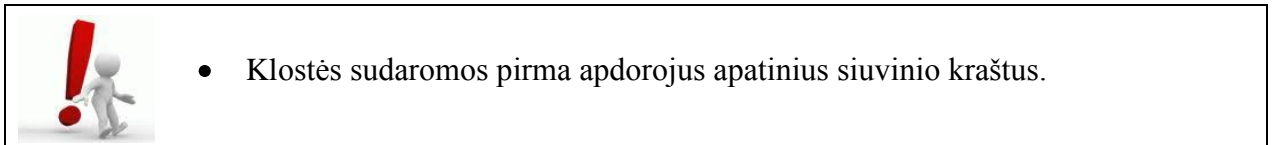
(<http://chelnochok.ru/obrabotka-legkoy-zhenskoy-odezhdy/vidyi-skladok-i-ih-obrabotka>)

Dvikraštės apdailos klostės (1.4.2.2 pav., a). formuojamos ištisinėje detalėje.

Siuvimo seka:

- detalės išvirkščiojoje pusėje pažymimos trys linijos – *vidurinė* (1), *išorinio lenkimo* linija (3) ir *susiuvimo ilgio* linija (2);

- detalė sulenkiami per *vidurio liniją* gerąją pusę į vidų ir ties šonine išorinio lenkimo linija sudaigstoma pagal visą klostės ilgį;
- siuvama susiūtine 10-15 mm pločio siūle iki pažymėto ilgio, po to siūlės vietoje išardomi daigstymo dygsniai;
- klostės užlaidos išskleidžiamos simetriškai į abi klostės susiuvimo peltakio puses - vidurio linija turi sutapti su siuvimo siūle;
- klostės išdaigstomos ir prilyginamos;
- klostės užlaidas iš išvirkščiosios pusės galima sutvirtinti peltakiu, einančiu šalia susiuvimo siūlės;
- iš gerosios pusės nupeltakiuojama apdailos peltakiais, jeigu tai numatyta modelyje – peltakio plotis turėtų būti 5-10 mm.

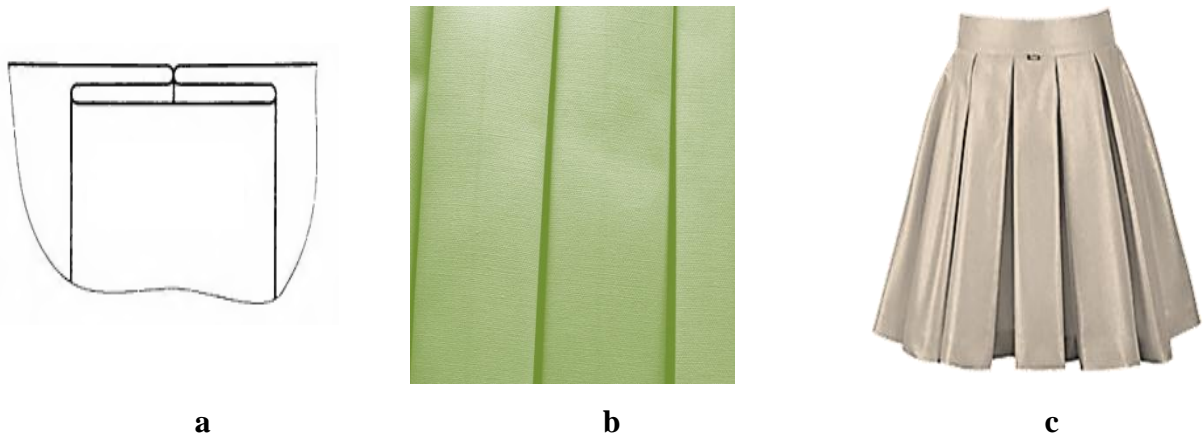


Dvikraštės jungiamosios klostės (1.4.2.2 pav., b). Dvikrašte jungiamąja klostė turi būti sujungiamos dvi detalės dalys taip, kad susiuvimo siūlė iš gerosios pusės nebūtų pastebima. Tam reikalinga papildoma pagrindinio audinio juostelė, kurios plotis turi būti du kartus didesnis už klostės plotį su užlaida, o ilgis – per visą klostės ilgį arba iki jos skleidimosi vietos.

Siuvimo seka:

- ant pagrindinės detalės abiejų dalių išvirkščiojoje pusėje pažymimos *išorinio lenkimo* linijos, papildomoje audinio juostelėje - *vidurio* linija;
- klostės užlaidos palenkiamos į išvirkščiąją pusę pagal pažymėtas linijas ir užlyginamos;
- pagrindinė detalė uždedama ant papildomos audinio juostelės taip, kad klostės lenkimai būtų atkreipti į pažymėtą vidurio liniją;
- pagrindinė detalė uždaigstoma ir užsiuvama modelyje nurodytu atstumu;
- užlaidų kraštai iš išvirkščiosios siuvinio pusės susiuvami ir apsiūlėjami;
- iš gerosios pusės atliekami apdailos peltakiai, įtvirčiai, jeigu tai numatyta modelyje.

Dvipusės klostės (1.4.2.3 pav.) - tai dvikraštės klostės, sudėtos taip, kad jų lenkimo linijos būtų nukreiptos į priešingas puses ir sudarytų lyg kaspino kilpą. Jos naudojamos siuviniams papuošti arba tada, kai kerpant nebuvo paliktos apdailos siūlės užlaidos. Dvipusės klostės taip pat gali būti jungiamosios arba skirtos apdailai.



1.4.2.3 pav. Dvipusės klostės

(<http://chelnochok.ru/obrabotka-legkoy-zhenskoy-odezhdyi/vidyi-skladok-i-ih-obrabotka>;
<http://www.otto.lt/kategorija/moterims/moteriski-drabuziai/sijonai>)

Siuvimo seka:

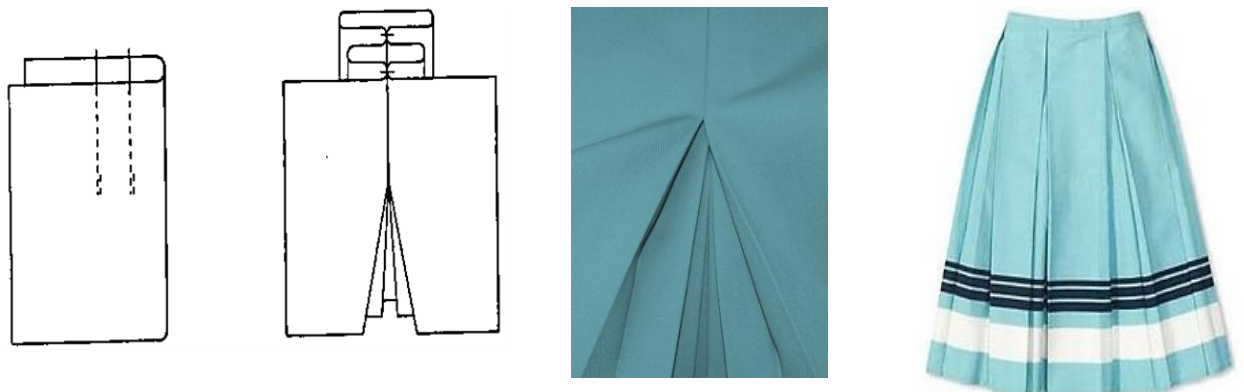
- ant vienos pagrindinės detalės gerojoje pusėje pažymimos klostės sudarymo linijos - vidurinė, išorinio lenkimo ir susiuvimo ilgio linija;
- detalė sulenkama per vidurio liniją blogąją pusę į vidų ir ties šonine išorinio lenkimo linija sudaigstoma pagal visą klostės ilgį;
- susiuvama susiūtine 10-15 mm pločio siūle, išskleidžiama į šonus, tiksliai sutaikant vidurį su susiuvimo siūle ir prilyginama.



- Jungiamosios dvipusės klostės siuvamos analogiškai dvikraštėms apdailos ir jungiamosioms siūlėms tik viską atliekant iš išvirkščiosios pusės. Dvipusės apdailos klostės gali būti sudarytos ir iš vienakraščių klosčių.

1.4.3. Vėduoklinės klostės

Vėduoklinės klostės - vienakraštė klostės, dedamos viena ant kitos keliais sluoksniais taip, kad jų lenkimo linijos būtų nukreiptos į vidurio liniją. Paprastai jos daromos norint suteikti siuviniui laisvumą – paplatinti sijono apačią, rankovę ir kt. Dedant klostes vieną ant kitos susidaro storas medžiagų sluoksnis, todėl rekomenduojama vėduoklines klostes siūti iš plonesnių, lengvesnių medžiagų (1.4.3.1 pav.).



a b c d

1.4.3.1 pav. Vėduklinės klostės

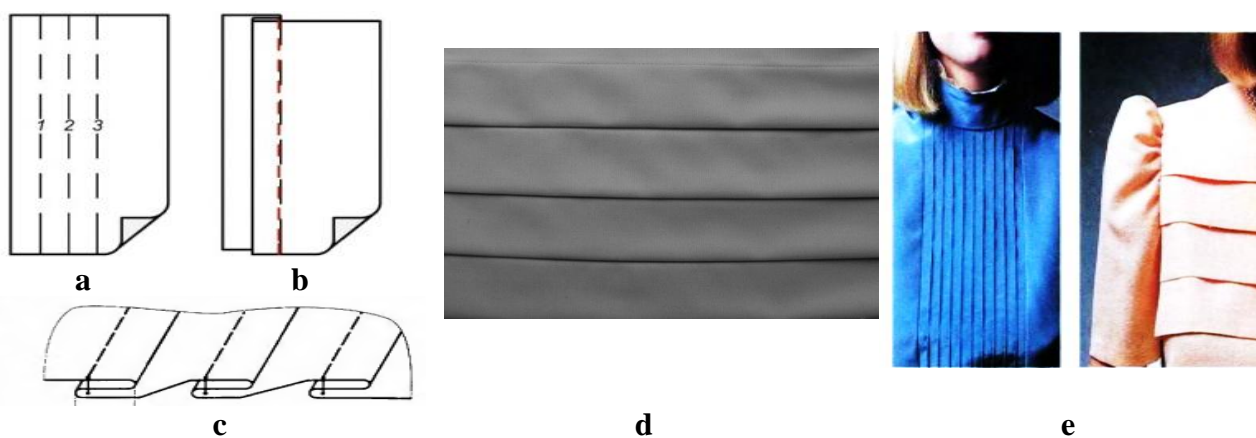
(D.Aiditienė „Lengvųjų drabužių siuvimo technologija“;
<http://www.gami.lt/apranga-pagal-figuros-tipa-kriauses-formos-figura>)

Siuvimo seka:

- detalėje pažymimos klostės vidurio linija ir dvi ar daugiau išorinio lenkimo linijų;
- palenkiamas apatinis kraštas;
- detalė sulenkiamą per *vidurio liniją* gerąją pusę į vidų ir susiuvama iki pažymėtos siūlės skleidimosi vietos (1.4.3.1 pav., a);
- po to siuvama per pažymėtą antrosios ir kitų klosčių susiuvimo liniją (pradedama nuo vidinės klostės ir baigiama išorine) (1.4.3.1 pav., a);
- klosčių užlaidos išskleidžiamos ir užlyginamos (1.4.3.1 pav., a);
- visas klosčių sluoksnis sutvirtinamas peltakiu pagal viršutinį siuvinio kraštą.

1.4.4. Juostinės klostės

Juostinės klostės – tai vienakraštės klostės, kurios yra užpeltakiuotos per visą detalės ilgį ar plotį. Klostės gali būti išdėstytos grupėmis arba per visą detalę (žr. 1.4.4.1 pav.). Tokios klostės daromos drabužiui papuošti ir tada, kai nebuvo palikta užlaida apdailos siūlei, pav.: papetė sukirpta kartu su pagrindine detale.



1.4.4.1 pav. Juostinės klostės

(http://virap.sewfun.ru/?page_id=39;
<http://atlanticrus.ru/content/skladki?page=3>)

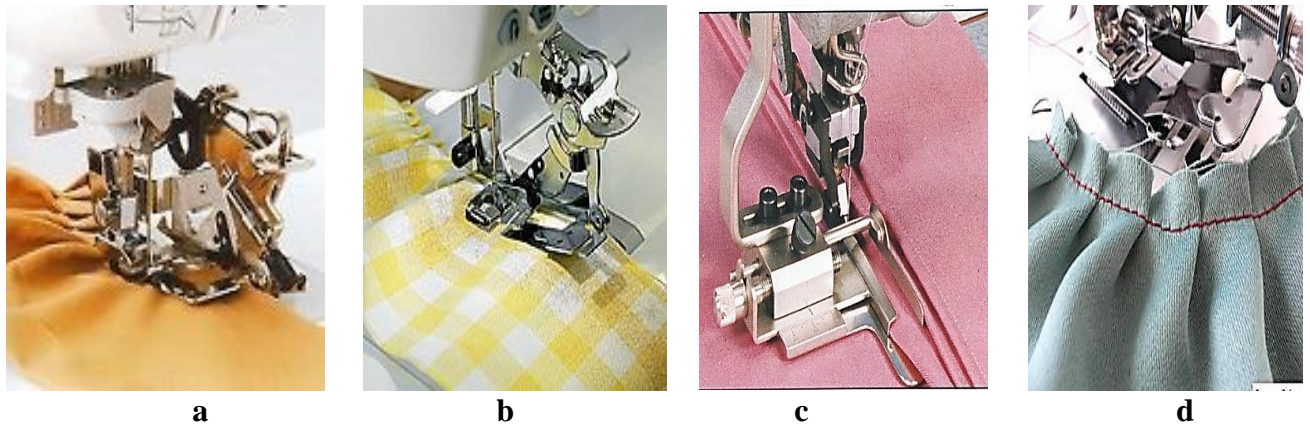
Kerpant detales, kuriose bus projektuojamos klostės, turi būti paskaičiuojama užlaida klostėms suformuoti - užlaidos dydis priklauso nuo klosčių skaičiaus ir pločio.

Siuvimo seka:

- detalės kraštuose daromi įkirpiai, ar brėžiamos linijos, žyminčios klosčių lenkimo vietas (1.4.4.1 pav., a);
- pagal įkirpius sulenkiamą pirmoji klostė ir susiuvama per pažymėtas linijas naudojantis kreipiančiąją liniuotę (1.4.4.1 pav., b);
- visos kitos klostės užsiuvamos naudojantis įtaisų, kuriuo nustatomas reikalingas klosčių plotis ir atstumas tarp jų (1.4.4.1 pav., c);

- klostės ištaisomos ir nulenkiamos į vieną pusę ir užlyginamos;
- po šiluminio – drėgminio apdorojimo patikslinami detalės matmenys.

Siekiant palengvinti klosčių siuvimo procesą, užtikrinti siuvinių kokybę naudojami įvairūs klosčių siuvimo įtaisai - kreipiančiosios liniuotės, klostavimo įtaisai (1.4.4.2 pav.).



1.4.4.2 pav. Klosčių siuvimo įranga

([www.brothermachines.com/category/22/Presser_Feet_\(Domestic\)](http://www.brothermachines.com/category/22/Presser_Feet_(Domestic)));
<http://www.siuvimostilius.lt/lt/products/pedesles-buitinems-siuvimo-masinoms>)

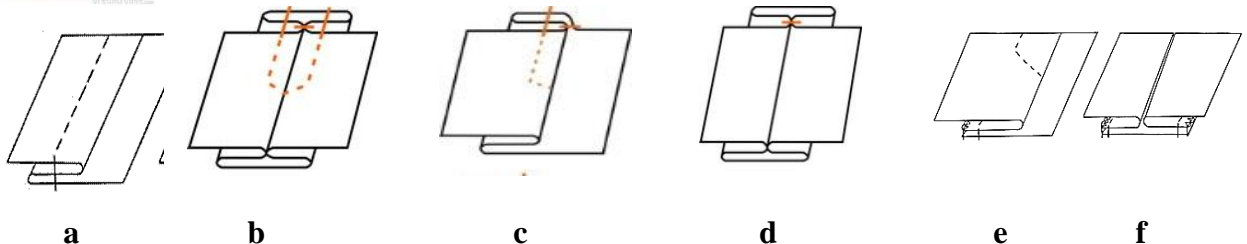


Atsakykite į klausimus:

- Kokią paskirtį siuviniuose atlieka klostės?
- Kaip skirstomos klostės pagal lenktų kraštų tarpusavio padėtį?
- Kaip vadinamos klostės, kurios kerpamos iš ištisinio audinio; sudaromos iš atskirų detalių?
- Kokia linija rodo klostės skleidimosi vietą?
- Ar klostė turi būti daigstoma per visą ilgį ar tik iki susiuvimo linijos?
- Kada turi būti palenkiamas detalės, kurioje bus formuojamos klostės, apatinis kraštas?
- Kuo skiriasi dvikraštės sumestinės ir dvipusės klostės siuvimas?
- Kada ir kaip turi būti ištraukiami daigstymo siūlai?
- Kokią klostę formuojant reikalinga papildoma audinio juostelė?
- Kodėl vėduoklines klostes patariama formuoti iš lengvų ir minkštų audinių?



- Pagal pateiktas schemas pasiūkite klosčių pavyzdžius.



1.5. Apdailos juostelės

Siuvinių, o ypač drabužių apdailai, labai plačiai naudojamos įvairios **apdailos juostelės** (žr. 1.2. poskyrį „Siuvinių apdailos medžiagos“; 1.5.1 pav.). Jomis apdorojami detalių kirptiniai kraštai, apdailinami kišenių, apykaklių bei kitų smulkiųjų detalių kraštai. Apdailos juostelės užsiuvamos ant gaminio detalių, įsiuvamos į siūles, apsiuvami detalių kraštai ir kt. (žr. 2. Mašininių siūlių siuvimas). Jos gali būti su kirptais kraštais ir specialiosios, kai kraštai jau yra apdoroti arba yra nebrizgūs.



1.5.1 pav. Apdailos juostelės: a - tiesios kirptais kraštais; b - įstrižai kirptos dvigubos juostelės; c - specialiosios juostelės

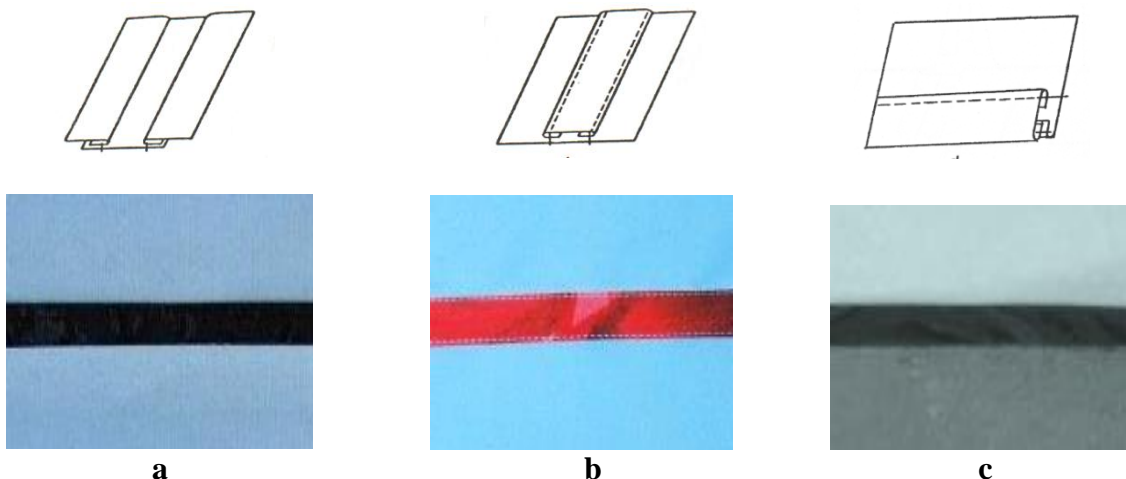
(http://www.kaivida.lt/?page=catalog&cat_id=193&PHPSESSID=1318b9a0e139714f8f833e47d5bd282d)

1.5.1. Kirptos apdailos juostelės

NUORODA: 2. Kraštinių siūlių siuvimas

Kirptos apdailos juostelės (1.5.1 pav., a, b) – tai atvirais kraštais iš to paties ar skirtingo audinio tiesiai ar įstrižai iškirptos įvairaus pločio juostelės. Jos gali būti kerpamos iš pagrindinio arba iš tokio paties storio ar plonesnio apdailos audinio. Viengubos ar dvigubos įstrižos juostelės kerpamos 45° kampu į metmenų ir ataudų siūlus, jų plotis turi būti 4-5 kartus didesnis už norimą apvado plotį. Atliekant siuvinių apdailą, kirptos apdailos siūlės gali būti būti:

- įsiuvamos tarp detalių *susiūtine siūle*, kartu ar po to apsiūlėjant pjūvius (1.5.1.1 pav., a);
- prisiuvamos prie detalių *uždėtinėmis* siūlėmis (1.5.1.2 pav., b);
- prisiuvamos prie detalių kraštų *apsiūtinėmis* siūlėmis (1.5.1.2 pav., c);
- apsiuvamos *apvadinėmis* siūlėmis (1.5.1.3 pav.).



1.5.1.1. pav. Kirptų apdailos juostelių prisiuvimas: a - susiūtine siūle; b - uždėtine siūle; c - apsiūtine siūle;

(D. Aiditienė. Lengvųjų drabužių siuvimas)

- **Susiūtinės juostelės** dedamos prie vienos iš pagrindinių detalių gerąja puse į vidų ir prisiuvamos 10 mm pločio siūle, kartu ar po to apsiūlėjant pjūvius. Po to juostelė prisiuvama prie kitos detalės ir prilyginama (1.5.1.1. pav. a).
- **Viengubos uždėtinės juostelės** gali būti užsiuvamos ant pagrindinių siuvinių detalių, jomis puošiami uniforminiai drabužiai, tautiniai rūbai ir kt. (1.5.1.1. pav. b).

Siuvimo seka:

- Prisiuvant juostelę **uždėtine** siūle (1.5.1.1. pav. b), juostelė dedama ant detalės pagal pažymėtą liniją gerąja puse į apačią ir prisiuvama 5-7 mm pločio siūle.
- Po to juostelė atlenkiama, antrasis juostelės kraštas palenkiamas per 7 mm ir užpeltakiuojamas 1 mm atstumu nuo prisiuvimo siūlės (1.5.1.1. pav. b);
- **Apsiūtine** siūle juostelė užpeltakiuojama iš abiejų pusių, prieš tai palenkus, padaigščius ir prilyginus abudu juostelės kraštus (žr. 1.5.1.1. pav. c).

Kirptomis apvadinėmis juostelėmis gali būti apsiuviama uždėtinių detalių kraštai siekiant juos išryškinti (kišenės, papetės) arba apsaugoti kraštus brizgimo (paltų, švarkų pokraščiai, apačios kraštai). Apvadinės juostelės gali būti *atvirais kraštais* ir su *paslėptais* kraštais, paruoštos iš *viengubo* ar *dvigubo* audinio (1.5.1.2 pav.).

Apvadinė juostelė su atviru kraštu siuvama tokia seka (1.5.1.2 pav., a):

- įstriža viengubo audinio juostelė gerąja puse į vidų uždėdama ant detalės gerosios pusės;
- sutapdinami ir sudaigstomi detalės ir juostelės kraštai;
- juostelė prisiuvama 3-5 mm atstumu nuo kraštų;
- detalės kraštas standžiai ir lygiai apgaubiamas juostele;
- kraštas pridaigstomas ir iš gerosios pusės prilyginamas;
- apsiūta detalė pridaigstoma ir prisiuvama prie siuvinio.



1.5.1.2 pav. Kirptų juostelių prisiuvimas apvadinė siūle: a - su atviru kraštu; b - su paslėptu kraštu

(<http://chelnochok.ru/mashinnye-raboty/harakteristika-kraevyih-shvov#ixzz2xGWmtGGj>;
https://www.google.lt/search?q=apsiuvai&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=8IRjU6XzKKew7AaRn4DIAQ&ved=0CAYQ_AUoATgU&biw=1600&bih=789#facrc=_&imgdii=_&imgrc=Ols7B)

Apvadinė kirpta juostelė su *paslėptu kraštu* prisiuvama tokia seka (1.5.1.2 pav., b):

- juostelė sulenkama per pusę išvirkščiaja puse į vidų ir užlaidoma (dažniausiai naudojamos iš anksto paruoštos dvigubos apvadinės juostelės);
- ant detalės gerosios pusės dedama dviguba apvadinė juostelė taip, kad sutaptų kirpti kraštai;
- juostelė pridaigstoma ir prisiuvama 3-5 mm atstumu nuo krašto;
- detalės kraštas standžiai, lygiai per siūlės plotį, apgaubiamas juostele ir sudaigstoma iš gerosios pusės per 1-2 mm nuo siūlės;
- apgaubta juostelė nupeltakiuojama iš gerosios pusės ir prilyginama.

Įvairių juostelių prisiuvimą kokybiškiau ir našiau atlikti įvairūs siuvamųjų mašinų įtaisai ir priemonės (žr. 1.5.1.3 pav.).



a



b



c

1.5.1.3 pav. Kirptų apdailos juostelių prisiuvimo įtaisai

(http://www.brothermachines.com/category/22/Presser_Feet_%28Domestic%29;

<http://www.livemaster.ru/topic/108695-obrabotka-kraya-izdeliya-kosoj-bejkoj;>

<https://www.youtube.com/watch?v=cBJRdLnu9GE>)



- Siuvinių apdailą atliekant kirptomis juostelėmis, jų galai turi būti įsiuvami į detalių sujungimo siūlės arba, jeigu jie nesiekia detalių kraštų, palenkiami ir pripeltakiuojami iš viršaus.

1.5.2. Specialios apdailos juostelės

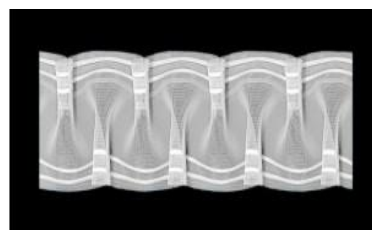
Specialios apdailos juostelės (1.5.2.1 pav.) yra paruoštos darbui, t.y., jų kraštai yra uždari ir nereikalauja papildomo paruošimo. Jos gali būti tiesiais ar figūriniais kraštais, pagamintos iš įvairių medžiagų; atlikti ne tik dekoratyvinę, bet ir taikomąją paskirtį, t.y., gali būti naudojamos užsegimui (ažūrinės juostelės su kabliukais), apsaugoti kraštą nuo susidėvėjimo (kelnių apačios palenkimo juostelės), apsaugoti kraštus nuo brizgimo (elastinės apvadinės juostelės), atlikti raukimo funkcijas (užuolaidų raukimo juostelės) ir t.t. (žr. 1.2. poskyrį „Siuvinių apdailos medžiagos“).



a



b



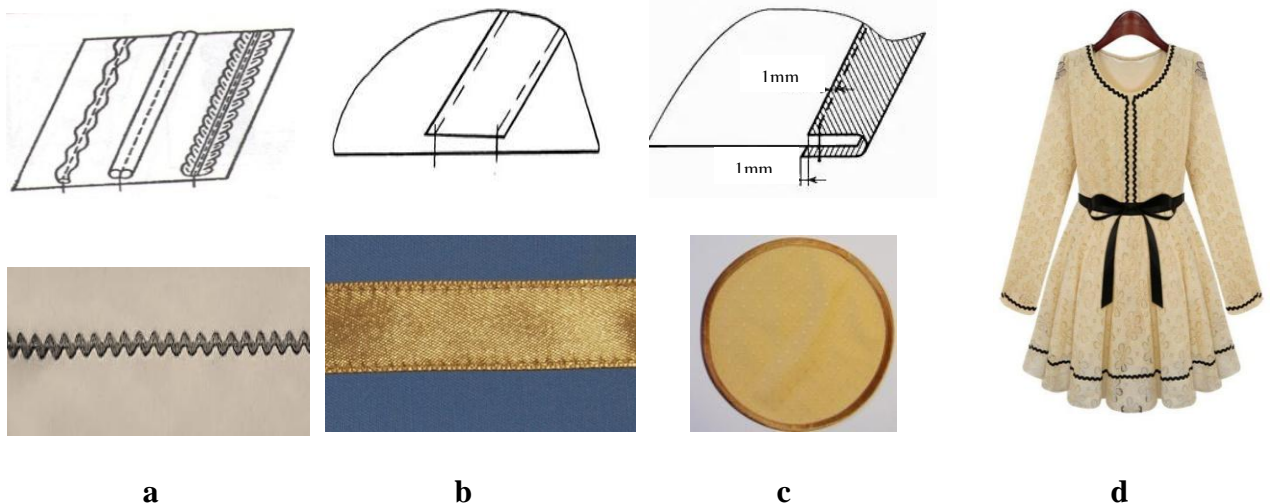
c



d

1.5.2.1 pav. Specialios apdailos juostelės
(<http://www.1001pinetka.ru/index.php?categoryID=146>)

Juostelės gali skirtis pločiu bei prisiuvimui skirtu atstumu nuo krašto. Jų paviršius gali būti lygus, reljefinis, padengtas karoliukais, žvyneliais ir t.t. Specialiosios juostelės prie siuvinio paprastai prisiuvamos *uždėtine siūle* (žr. 2. skyrių „MAŠININIŲ SIŪLIŲ SIUVIMAS“) (žr. 1.5.2.2 pav.).



1.5.2.2 pav. Specialiųjų apdailos juostelių prisiuvimas

(Aiditienė D. Lengvųjų drabužių siuvimo technologija 15p.;

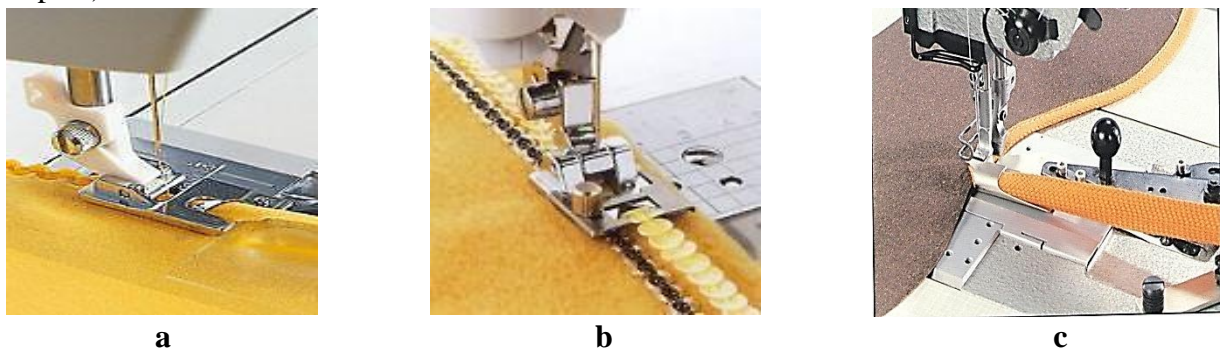
<http://chelnochok.ru/mashinnyie-raboty/harakteristika-kraevyih-shvov#ixzz2xGWmtGGj>;

<http://texttotext.ru/metodichka/nitochnie-soedineniya-chast-2/Page-1.html>)

Siuvimo seka (1.5.2.2 pav.):

- ant gerosios siuvinio pusės pažymima juostelės prisiuvimo linija arba įkirpiai (jei juostelės prisiuvamos nuo detalės krašto);
- ant pažymėtos vietos dedama juostelė ir prisiuvama 1 mm atstumu nuo krašto, po to prisiuvamas kitas juostelės kraštas;
- jeigu juostelės yra siauros - sutažinės juostelės, vingiuotos, siauros atlasinės juostelės ir kt., jos prisiuvamos per juostelės vidurį;
- speciali elastinė apvadinė juostelė prie siuvinio krašto prisiuvama vienu tiesiu arba zigzaginiu peltakiu.

Apdailos juostelės prisiuvamos siuvimo mašina, galima naudoti ir prisiuvimo įtaisus (1.5.2.3 pav.).



1.5.2.3 pav. Specialiųjų apdailos juostelių prisiuvimas

(<http://new.husqvarnaviking.com/en-US/Accessories>

[www.brothermachines.com/category/22/Presser_Feet_\(Domestic\)](http://www.brothermachines.com/category/22/Presser_Feet_(Domestic)))

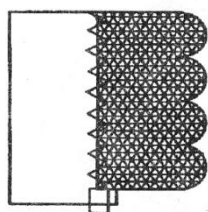


- Visos juostelės gali būti prisiuvamos universaliomis siuvamosiomis mašinomis, dviadatėmis siuvamosiomis mašinomis arba naudojant specialius įtaisus kraštams palenkti ar įlenkti.

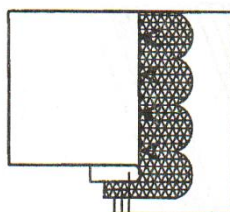
1.6. Nėriniai

Nėriniai yra ypač puošnus apdailos elementas. Nėrinių juostele gali būti užbaigiami siuvinių kraštai, įdurus ar juostele sujungiamos dvi detales, puošiamos apykaklės, kišenės, apatiniai bei vaikiški rūbai ir kt. Nėriniai nuo kitų medžiagų skiriasi savo struktūra, todėl reikalauja ypatingo atidumo ir kruopštumo juos prisiuvant. Jie turi būti labai atidžiai pridaigstomi ir prisiuvami smulkiais tankiais dygsniais. Jeigu audinys ir nėriniai yra labai ploni, kraštas gali būti sustiprinamas aplenkiant jį audiniu. Audinys ir nėriniai sudedami gerosiomis pusėmis į nėrinio vidų, kraštas siaurai aplenkiamas audinio kraštu ir apsiuvas kartu užkabinant ir nėrinius. Nėriniai gali būti siuvami keliomis eilėmis – dažniausiai taip siuvami paraukti nėriniai. Kelios eilės nėrinių prisiuvamos taip, kad viena eilė uždengtų kitos eilės prisiūtą kraštą.

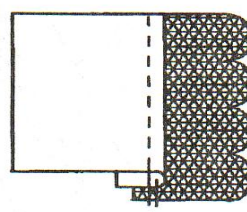
Nėrinius galima įsiūti į siūles, prisiūti prie detalių kraštų arba pripeltakiuoti prie pagrindinių detalių pagal pažymėtas linijas (1.6.1 pav.). Nėriniai prisiuvami **uždėtinėmis, susiūtinėmis bei pripeltakiuotinėmis siūlėmis** (žr. 2. skyrių „MAŠININIŲ SIŪLIŲ SIUVIMAS“).



a



b



c



d

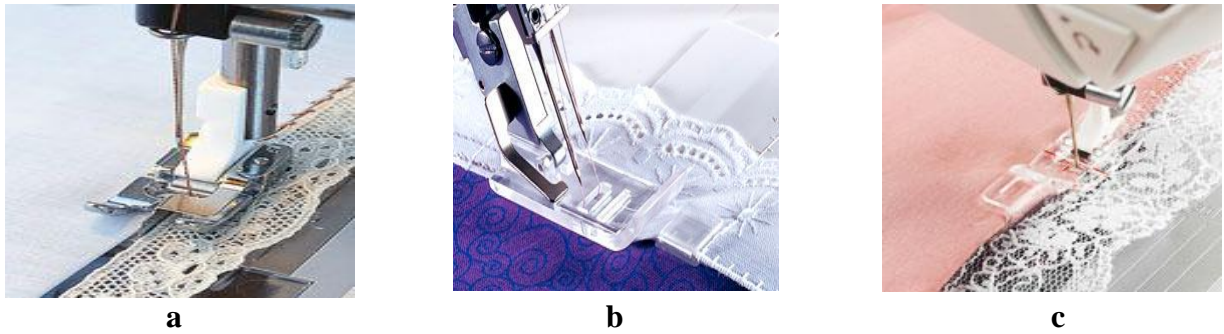
1.6.1 pav. Nėrinių prisiuvimo būdai: a - uždėtinė siūle; b - susiūtine siūle; c- nupeltakiuotinė siūle

(D. Aiditienė. Lengvųjų drabužių siuvimas; <https://www.google.lt/search?q=koronka&client=firefox-a&hs=ZrY&rls=org.mozilla:en-US:official&channel=sb&tbn=isch&imgil=JryeX5yvIN-x>)

Nėrinių prisiuvimo seka:

- nėrinius prisiuvant **uždėtinė siūle**, nėriniai uždedami ant pagrindinės detalės krašto, užsiuvama 7 mm pločio tiesiu arba zigzaginiu peltakiu (1.6.1 pav. a);
- jeigu ant nėrinių dedamas pagrindinės detalės kraštas, jis turi būti palenkiamas per 5-7 mm ir po to prisiuvas;
- nėrinių juosteles arba įdurus siuvant **susiūtine siūle**, jie pirmiau prisiuvami prie vienos iš detalių, po to detalės sudedamos kartu, sutapdinami jų kraštai ir per jau esantį peltakį siuvas antrasis peltakys (1.6.1 pav. b);
- nėrinius prisiuvant **nupeltakiuotinė siūle**, pagrindinės detalės užlaida siūlei palenkiamą į pagrindinės detalės pusę, dedama ant nėrinio ir užpeltakiuojama 1-2 mm atstumu nuo sujungimo linijos (1.6.1 pav. c).

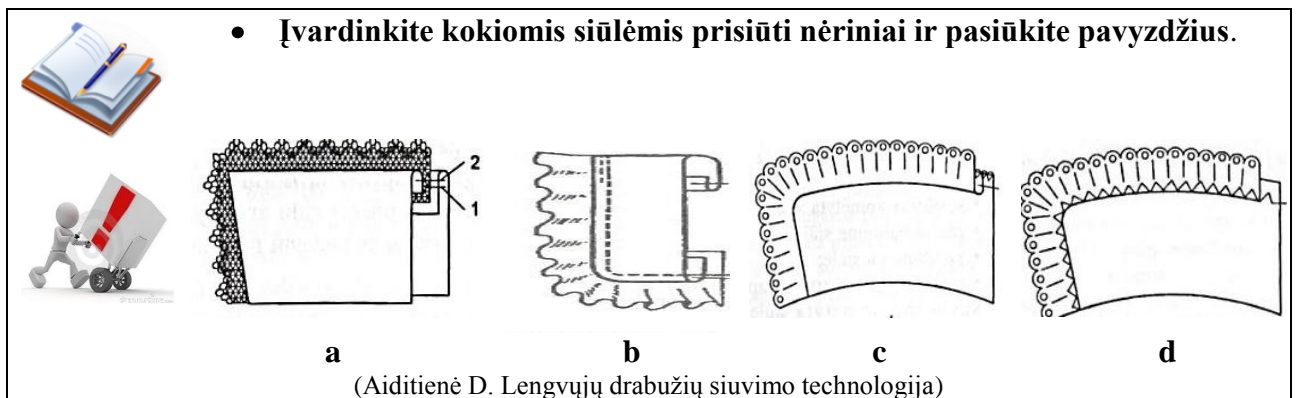
Nėriniai gali būti prisiuvami universaliomis siuvamosiomis mašinomis, zigzaginėmis siuvamosiomis mašinomis arba naudojant specialius įtaisus (žr. 1.6.2 pav.).



1.6.2 pav. Nėrinių prisiuvimas naudojant siuvimo įtaisus

(<http://new.pfaff.com/en-US/Accessories#.8;>
[www.brothermachines.com/category/22/Presser_Feet_\(Domestic\)](http://www.brothermachines.com/category/22/Presser_Feet_(Domestic)))

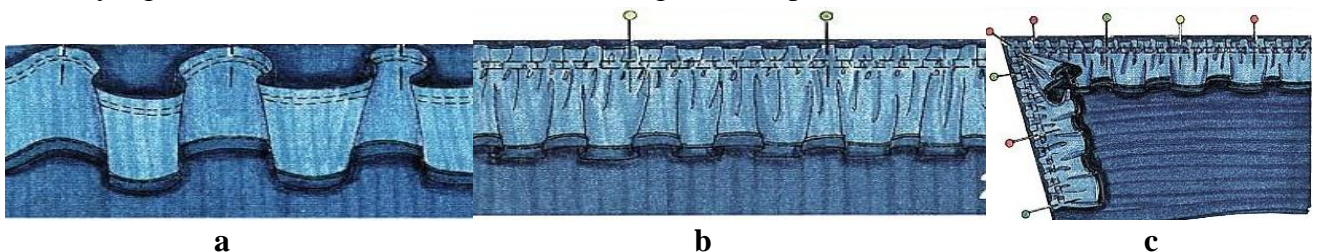
• Įvardinkite kokiomis siūlėmis prisiūti nėriniai ir pasiūkite pavyzdžius.



(Aiditienė D. Lengvųjų drabužių siuvimo technologija)

1.7. Rauktos apdailos detalės

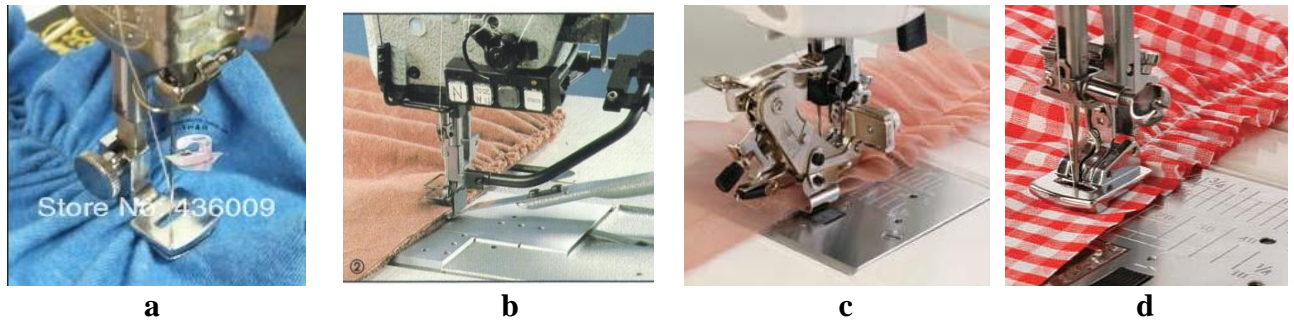
Raukimas – tai visos detalės ar kurios nors jos vietos sutraukimas sudarant vienodai ar tam tikra tvarka paskirstytus raukčius. Jeigu raukiama universaliaja siuvamąja mašina, raukiamąjoje vietoje – lygiagrečiai juostelės kraštui, detalėje ar bet kurioje vietoje, kur numatyta raukinys, atlaisvinus viršutinio siūlo įtempimą, nusiuvami du retesni mašininiai peltakiai ir, traukiant apatinį siūlą, suraukiama taip, kad raukčiai pasiskirstytų tolygiai per visą ilgį. Tam, kad būtų lengviau tolygiai paskirstyti raukčius, galima visą juostos ilgį padalinti į 4-8 lygias dalis ir lygiais tarpais adatėlėmis prismeigti prie pagrindinės detalės (1.7.1 pav. a, b). Jeigu raukiniais bus puošiamos detalės, turinčios kampus, tai tose vietose raukinys turi būti suraukiamas stipriau tam, kad susidarytų pakankamai laisvas išorinis kraštas kampui (1.7.1 pav. c).



1.7.1 pav. Raukimas, raukčių paskirstymas

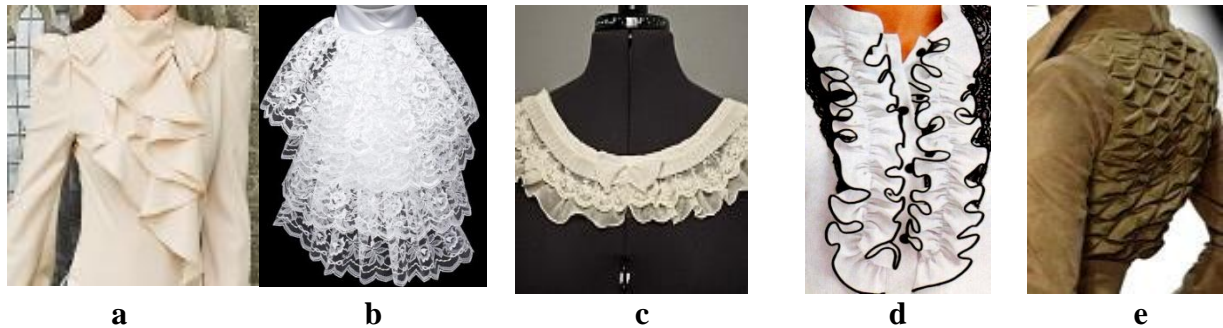
(<http://pokroyka.ru/dekorirovanie-odezhdy/otdelka-izdeliya-oborkami-i-volanami>)

Naudojant specialius įtaisus gali būti raukiama iškart darant peltakį. Raukti galima įvairiais būdais, t.y. prie pat krašto, per detalės vidurį, tam tikru atstumu nuo krašto ir t.t. (1.7.2 pav.).



1.7.2 pav. Raukimo būdai ir naudojami įtaisai
([www.brothermachines.com/category/22/Presser_Feet_\(Domestic\)](http://www.brothermachines.com/category/22/Presser_Feet_(Domestic)))

Raukiant įvairiai sukirtas ir paruoštas detales, gaunamos skirtingos apdailos detalės. Tai *raukinukai, kripės, volanai, žabo, kokilje, raukiniai pūpsniai, vafliniai raukiniai* ir kt.(1.7.3 pav.).



1.7.3 pav. Ruktos apdailos detalės: a-volanai; b-žabo; c – raukinukai; d- kripės; e- vafliniai raukiniai
(<http://subscribe.ru/group/piknik-na-obochineili-v-gostyah-u-ryizhej-bes/4843245/>;
<http://www.maskshopvenice.com/en/venetian-costume/white-lace-collar.html>;
http://www.martofchina.com/Euro-American-style-Fashion-Show-collections-vc-25-sort_order-ASC-7-grid-24.htm;
<http://pokroyka.ru/dekorirovanie-odezhdy/tehnologiya-obrabotki-buf>)

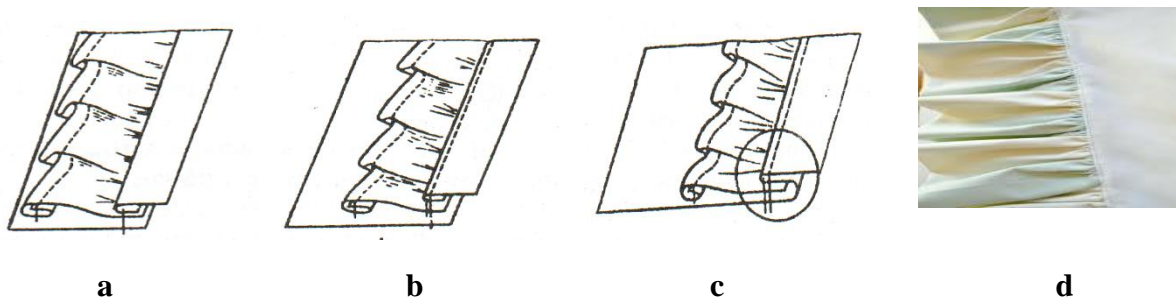
Prieš raukiant visų raukiamų detalių laisvieji kraštai turi būti užbaigiami zigzaginiu dygsniu, apvadine siūle, nėriniais ar kitais kraštų užbaigimo būdais (žr. 2. skyrių „MAŠININIŲ SIŪLIŲ SIUVIMAS“). Jeigu medžiagos nebrizgios - kraštai paliekami neapsiūti. Vidiniai (pagrindinių detalių ir prisiūto raukinuko) kraštai gali būti apsiūlėjami arba užbaigiami apvadine siūle.

Ruktos apdailos detalės gali būti tvirtinamos įvairiose drabužių vietose: prie pagrindinių detalių kraštų, ant pagrindinių detalių jungiamųjų siūlių, ant išsisinės detalės paviršiaus ir t.t. Priklausomai nuo ruktų apdailos detalių vietos, audinio rūšies, prie pagrindinės detalės jos gali būti prisiuvamos įvairiais būdais: **susiuvant, įsiuvant, užpeltakiuojant** ir t.t.

1.7.1. Raukinukai

Raukinukas – tai tam tikro pločio audinio juostelė (15–30 mm ir daugiau), kurios vienas kraštas yra surauktas arba suklostytas. Raukinuko juostelės ilgis prieš raukiant turi būti 1,5–2 kartus didesnis nei norimas prisiuvimo ilgis. Atstumas tarp raukimo peltakių turi būti 1–4 mm.

Arti detalių kraštų esantys raukinukai prie pagrindinės detalės gali būti prisiuvami (1.7.1.1. pav.) **susiūtine, užpeltakiuotine bei apsiūtine siūle** (žr. 2. skyrių „MAŠININIŲ SIŪLIŲ SIUVIMAS“).



1.7.1.1 pav. Raukinukų prisiuvimo būdai: a - susiūtine siūle; b - uždėtine siūle; c, d - apsiūtine siūle.

(Aiditienė D. Lengvųjų drabužių siuvimas;

<http://www.themotherhuddle.com/topstitching-101-the-what-and-how-of-a-topstitch>)

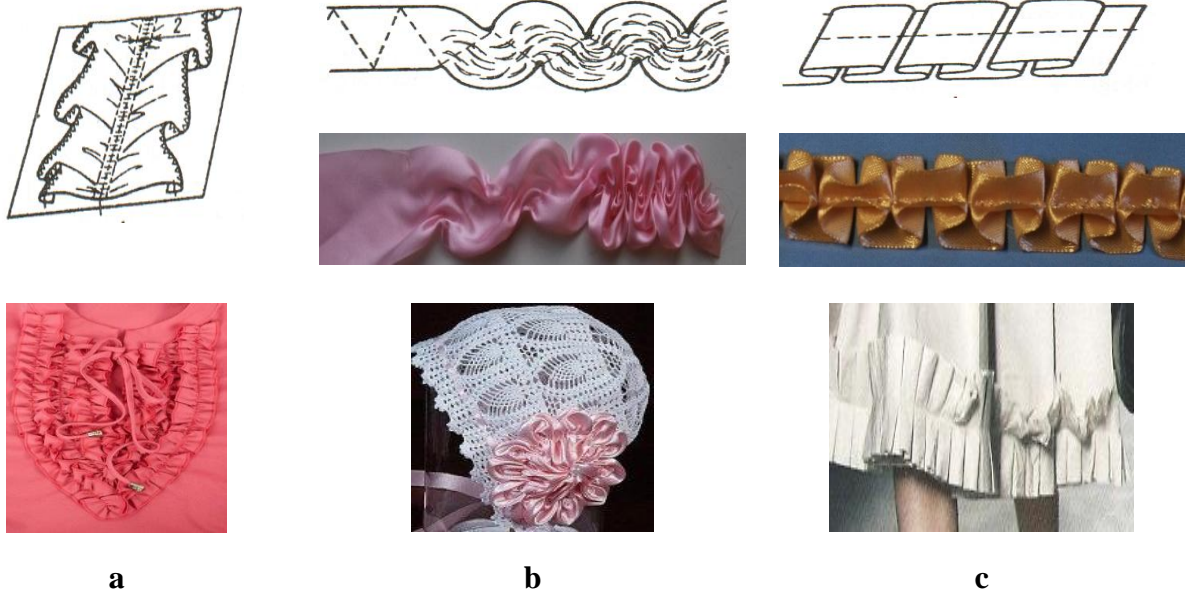
Siuvimo seka:

- raukinukas dedamas ant pagrindinės detalės gerosios pusės, sutaikomi kraštai, pridaigstomas (arba ne) ir prisiuvas 5–10 mm pločio **susiūtine siūle**;
- siūlės kraštai apsiūlėjami ir nulyginami į pagrindinės detalės pusę. Siuvama iš raukinuko pusės, raukčiai turi būti paskirstomi per visą prisiuvimo ilgį tolygiai (1.7.1.1 pav., a);
- raukinukas, esantis detalių **susiuvimo siūlėje**, dedamas ant pagrindinės detalės ir sutaikius kraštus prisiuvas **susiūtine siūle** prie pagrindinės detalės krašto. Detalė su raukinuku sudedama su kita pagrindine detale gerosiomis pusėmis į vidų ir sutaikius kraštus siuvama per raukinuko prisiuvimo peltakį;
- raukinuką prisiuvant **uždėtine siūle** pirmiausia palenkiamas pagrindinės detalės be raukinuko kraštas, jis uždedamas ant paruoštos detalės su raukinuku ir užpeltakiuojamas taip, kad iš gerosios pusės nesimatytų raukinuko prisiuvimo peltakio (1.7.1.1 pav., b);
- raukinuką prie pagrindinės detalės prisiuvant **apsiūtine siūle**, iš pradžių prie apatinės detalės 5mm pločio siūle prisiuvas raukinukas. Po to, per prisiuvimo siūle, apsiuvas viršutinės detalės kraštas. Prisiuvimo siūlės plotis – 5 mm;
- susiūtos detalės išverčiamos, išlyginamos ir nupeltakiuojamos 1–2 mm atstumu nuo raukinuko prisiuvimo linijos (1.7.1.1 pav., c).

1.8. Kripės

Kripė - tai iš pagrindinio ar apdailinių audinių iškirpta ir per vidurį suraukta medžiagos juostelė, kuri paprastai prie drabužio prisiuvama per vidurį - kripės suraukimo liniją, paliekant du, tris arba keturis kraštus laisvus. Jos gali būti paprastos ir sudėtingos formos, raukiamos ar klostomos, sudarytos iš vieno ar kelių sluoksnių. Kadangi kripėms suteikiama erdvinė forma, todėl jos nėra lyginamos (žr. 1.8.1 pav.).

Paprastos kripės gaunamos viengubą ar dvigubą medžiagos juostelę susiuvus per vidurį mašininu peltakiu ir ją tolygiai suraukus. Norint gauti **sudėtingas kripes su figūriniu kraštu** suraukimo peltakys daromas zigzagine linija. Darant **kripes su klostėmis**, audinio juostelė sudedama klostelėmis, jas sutvirtinant siūle detalės viduryje. Rankiniais dygsniais sukabinus kiekvienos viršuje gulinčios klostės kraštus gaunama **originalios formos kripė**.



1.8.1 pav. Kripės: a- paprasta; b- sudėtinga; c – su klostelėmis
(Aiditienė D. Lengvųjų drabužių siuvimas;
<http://www.stiliausidejos.lt/palaidines.htm>;
Show details. Milano women collections spring summer. 2008)

Paprastosios kripės (1.8.1 pav. a) siuvimo seka:

- iškerpama skersa, 1,5 karto ilgesnė už prisiuvimo liniją, audinio juostelė (plotis priklauso nuo modelio);
- juostelės kraštai užbaigiami apsiulėjant, palenkiant, apsiuvant apvadine juoste ir kitais kraštų užbaigimo būdais (žr. 2. „Kraštinių siūlių siuvimas“);
- per paruoštos juostelės vidurį nusiuvamai du raukimo peltakiai, nutolę vienas nuo kito per 2 mm;
- juostelė sutraukiama, raukčiai tolygiai išskirstomi per visą kripės ilgį;
- kripė dedama ant pagrindinės detalės, pridaigstoma ir prisiuvama;

Kripę galima prisiūti naudojant juostelę su palenktais kirptais kraštais ar specialią apdailos juostelę, ją uždėjus per kripės vidurio liniją ir pripeltakiačius prie pagrindinės detalės per pažymėtą kripės prisiuvimo liniją (1.8.1 pav. c).

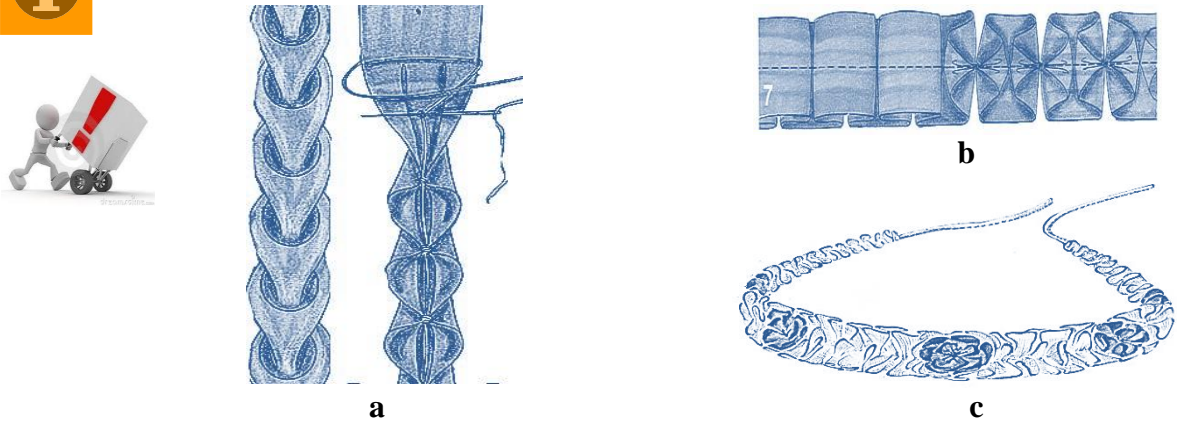


Atsakykite į klausimus:

- Kokie dekoratyviniai apdailos elementai būdingesni drabužių puošybai, kokie - buitiniams siuvinams?
- Kaip turi būti paruošiamos apdailos juostelės kirptais kraštais?
- Kokia siūle užsiuvamos specialios juostelės?
- Kokiomis siūlėmis prisiuvami nėriniai?
- Ar galima nėrinių prisiuvimui naudoti dviejų adatų siuvamąją mašiną?
- Kokie dekoratyviniai apdailos elementai priskiriami raukinių grupei?
- Kaip turi būti atliekama raukimo technologinė operacija?
- Kokios siūlės naudojamos rauktinukų prisiuvimui prie gaminio?

i

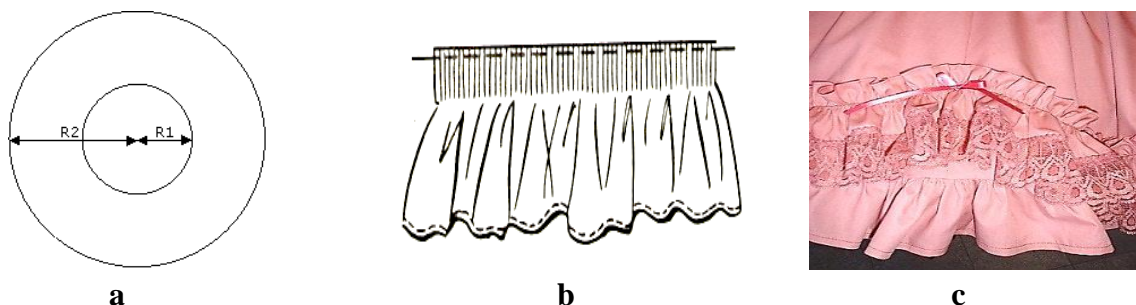
- Pagalvokite ir pabandykite pasiūti pateiktus originalių kripių pavyzdžius.



(<http://pokroyka.ru/dekorirovanie-odezhdy/otdelka-izdeliya-oborkami-i-volanami/>;
<http://www.kaisidoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Vaizdas:Brinda.jpg>)

1.9. Volanai, kokiljė, žabo

Volanas (pranc.) – tai plati juosta siuvinyje, kurios vienas kraštas sujungtas su siuviniu, o kitas banguoja laisvai. Iš plačios audinio juostos kerpami tiesios ar įstrižos lanko, spiralės ar žiedo formos volanai, kurių vidinis matmuo R1 turi atitikti ruošinio prisiuvimo linijos ilgį – kuo R1 mažesnis - tuo volanas labiau „susibangavęs“ (1.9.1 pav., a). Skirtumas tarp R1 ir R2 apsprendžia volano plotį. Vidinio volano krašto – prisiuvimo linijos, užlaida siūlei turi būti ne didesnė kaip 10 mm. Išorinio krašto užlaida priklauso nuo krašto apdorojimo būdo (1.9.1 pav., b).



1.9.1 pav. Volanai

(<http://pokroyka.ru/dekorirovanie-odezhdy/otdelka-izdeliya-oborkami-i-volanami/>;
Aiditienė D. Lengvųjų drabužių siuvimas;
<http://www.unikarendesigns.com/pinks.htm>)

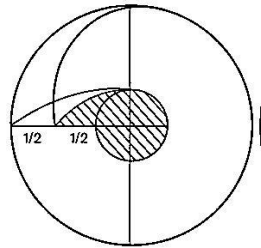
Volanai gali būti *vienasluoksniai ir dvisluoksniai*. Apatinė dvisluoksnio volano detalė turi būti kerpama 20 mm platesnė už viršutinę.

Siuvimo seka:

- prieš tvirtinant prie pagrindinės detalės *vienasluoksnio* volano kraštai turi būti apsiūlėjami tankiais mažais dygsneliais, palenkiami, apsiuvami nėriniais ar užbaigiami kitais kraštų apdorojimo būdais (žr. 2. skyrių „MAŠININIŲ SIŪLIŲ SIUVIMAS“);
- *dvisluoksnis volanas* susiuvamas iš dviejų dalių, jeigu audinys per siauras nedurtam volanui (sudūrimo siūlė turi sutapti su nugaros detalės viduriu);

- volano juosta sulenkama pusiau ir patempiama pagal atvartą (lenkimą);
- jeigu volanas nuimamas, tai vidinis volano kraštas apsiuvas apvadu;
- jeigu volanai kerpami iš tiesios juostos, tai tokiais atvejais būtina jos vieną kraštą suraukti (žr. skirsnelį 1.7.1. „Raukinukai“).

Nuo volano sukirpimo būdo priklauso volano forma. Spirale iškirpti volanai vadinami **kokiljė** (1.9.2 pav.). Visų šių apdailos detalių kraštai gali būti puošiami nėriniais, apvadu ir kitais apdailos elementais.



a



b



c

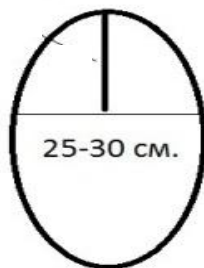
1.9.2 pav. Kokiljė

(<http://pokroyka.ru/dekorirovanie-odezhdy/otdelka-izdeliya-oborkami-i-volanami>;
Show details Milano women collections spring summer 2008)



- Kokiljė kerpami tik spirale (1.9.2 pav.).

Žabo (pranc.) – apdailos detalė suraukta ar suklostyta iš plonų nėrinių arba muslino. Jis gali būti kerpamas lanku, ratu ir spirale išilgai, skersai ar 45° kampu į metmenų audinio siūlus (1.9.3 pav., a). Žabo gali būti **viengubas** ir **apsiūtinis**. Viengubas žabo siuvas iš audinio, kurio abi pusės vienodos, apsiūtinis – iš audinio, kurio geroji ir išvirkščioji pusės yra skirtingos. Jis gali būti tiek prisiuvas, tiek prisegamas po apykaklėmis (1.9.3 pav., b, c).



a



b



c

1.9.3 pav. Žabo

(<http://pokroyka.ru/dekorirovanie-odezhdy/otdelka-izdeliya-oborkami-i-volanami>;
<http://domyself.ru/vykrojka-zhabo/>)

Siuvimo seka:

- **viengubas žabo** kerpamas iš vieno audinio sluoksnio ir paruošiamas kaip ir vienasluoksnis volanas arba kripė;

- du viengubus žabo galima sujungti juos įsiuvant tarp užsegimo juostelės ir priekio detalės. Tai darant antrąjį žabo prie kitos priekio užsegimo juostelės pusės reikia labai tiksliai pridaigstyti pagal pirmąjį ir prisiūti;
- siuvant **apsiūtinį** žabo iškerpamos dvi vienodos detalės, sudedamos gerosiomis pusėmis į vidų ir apsiuvas 5 mm pločio siūle, paliekant angą išvertimui (galima įsiūti nėrinius);
- apkerpamos siūlių užlaidos kampuose, įstrižai matmenų ir ataudų siūlų kryptiai, per 1mm nesiekiant peltakio, įkerpami kraštai;
- žabo išverčiamas į gerąją pusę, siūlė ištaisoma ir pridaigstoma;
- mažais dygsneliais užsiuvama išvertimo anga;
- išlyginama ir padaromos sagos dydžio ašelės žabo prisegti.
- **išilgai ar skersai metmenų siūlų kirpti žabo** daromi kaip raukinukai. Prie pagrindinės detalės jie gali būti prisiuvami, pritvirtinami užpeltakiuojant juosteles arba užpeltakiuojami kaip kripės. Spirale iškirptas žabo prisiuvas prie žemiausio priekaklio taško.



Raukinukai, volanai, kripės gali būti paraukiami ir prisiuvami vienu peltakiu naudojant raukimo įtaisus (1.9.4 pav.).



a



b



c




d

1.9.4 pav. Rauktų apdailos detalių siuvimo įtaisai
([www.brothermachines.com/category/22/Presser_Feet_\(Domestic\)](http://www.brothermachines.com/category/22/Presser_Feet_(Domestic)))




Atsakykite į klausimus:

- Koks dekoratyvinis apdailos elementas gali būti kerpamas iš plačios, tiesios ar įstrižos, lanko, spiralės ar žiedo formos audinio juostos?
- Kuri iš paminėtų apdailos detalių suraukiama per audinio juostelės vidurį – kripė ar volanas?
- Kuris volanų, kokiljė detalių matmuo turi atitikti ruošinio prisiuvimo linijos ilgį?
- Kaip vadinami spirale iškirpti volanai?
- Kokio pločio siūle apsiuvas detalės siuvant apsiūtinį žabo?
- Kada raukinukai, volanai, kripės gali būti paraukiami ir prisiuvami tuo pačiu peltakiu?
- Koks yra volano prisiuvimo siūlės plotis?



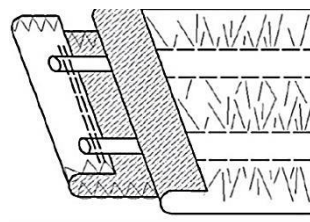
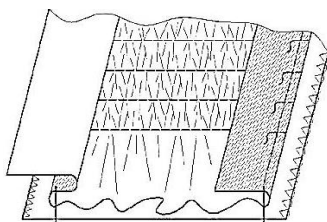
- **Atpažinkite paveikslėliuose esančius apdailos elementus ir juos pasiūkite.**



a b c d

1.10. Raukiniai pūpsniai

Raukiniai pūpsniai padaromi suraukiant audinį keliais lygiagrečiais rankiniais arba mašininiais peltakiais, prisiuvant guminę juostelę arba siūlą, įveriant virvelę arba gumos juostelę. Pūpsniais galima puošti įvairiais siuvinių detalių vietas, jie gali būti panaudojami vietoje peties krašto, priekaklio liemens, rankovės galvutės ir kitų išiuvų (1.10.1 pav.).



a b c
1.10.1 pav. Raukiniai pūpsniai: a - paprastieji pūpsniai; b – pūpsniai su virvele
([http://pokroyka.ru/dekorirowanie-odezhdy/tehnologiya-obrabotki-buf-how details Milano women colletions spring summer 2008 www. showdetails.it](http://pokroyka.ru/dekorirowanie-odezhdy/tehnologiya-obrabotki-buf-how-details-Milano-women-colletions-spring-summer-2008-wwww.showdetails.it))

Kerpant detales turi būti numatomos pūpsnių užlaidos, kurių dydis priklauso nuo pūpsnio tipo ir matmenų. Pūpsniai gali būti **paprastieji ir pūpsniai su virvele** (žr. 1.10.1. pav.).

Paprastieji pūpsniai daromi nusiuvant eilę lygiagrečių peltakių – peltakių skaičius ir atstumas nustatomas pagal modelį (žr. 1.10.1. pav., a).

Siuvimo seka:

- ant detalės gerosios pusės pažymima pirmojo pūpsnio peltakio linija;
- per pažymėtą liniją neįtemptais siūlais nusiuvamas pirmas peltakys;
- kiti peltakiai nusiuvami lygiagrečiai pirmajam peltakiui naudojant liniuotę ar kitus įtaisus;
- visi apatiniai siūlai suimami kartu ir traukiami suraukiant iki numatyto detalės dydžio;
- pagal lekalą patikslinama detalės, kurioje yra pūpsniai, išmatavimai;
- pūpsnių daryti, kaip apatinį siūlą, galima naudojant elastingą siūlą, kurį prisiuvant prie išvirkščiosios detalės pusės yra iškart suraukiama (žr. 1.10.1. pav., a);
- detalės, įsiuvasios į siūles, galai įleidžiami tarp detalių (žr. 2. skyrių „MAŠININIŲ SIŪLIŲ SIUVIMAS“);
- jeigu pūpsnių peltakių galai yra ne detalių siūlėse, tai jų galuose iš išvirkščiosios pusės padaromos klostelės (detalė sulenkama gerąja puse į vidų ir nupeltakiojama per 1–2 mm nuo sulenkto krašto) – visų pūpsnių peltakių galai turi tilpti klostėse.

Pūpsniai su virvelėmis siuvami tada, kai norima juos išryškinti, išlaikyti stabilią pūpsnių formą. Vietoje virvelių galima naudoti gumos juosteles – tada audinys suraukiamas besiuvant (žr. 1.10.1. pav., b).

Siuvimo seka:

- išvirkščiojoje detalės pusėje, po pagrindine detale, pridaigstomas detalės formos įdėklas, kurio išilginio siūlo kryptis tokia pati kaip ir pagrindinės detalės;
- pagal pažymėtą liniją nusiuvami keli lygiagretūs peltakiai – atstumas tarp peltakių turi būti 2–3 mm didesnis už virvulės ar guminės juostelės plotį (žr. 1.10.1. pav., b);
- tarp nusiūtų peltakių iš eilės arba paliekant tarpus įveriamos virvelės ar guminės juostelės;
- traukiant jų galus detalė suraukiama iki reikiamo dydžio, patikslinami paruoštos detalės išmatavimai;
- virvelių, guminių juostelių galai įtvirtinami mašininio ar rankinio peltakiu;
- detalė su pūpsniais į siuvinį įsiuvama taip pat kaip ir paprastųjų pūpsnių.

1.11. „Vafliniai“ raukiniai

„Vafliniai“ raukiniai (koriukai) – tai puošnūs apdailos elementai (žr. 1.11.1 pav.), siuvami iš lengvų, minkštai krentančių, neglamžių medžiagų, siuvami pagal tam tikras, iš anksto numatytas schemas.



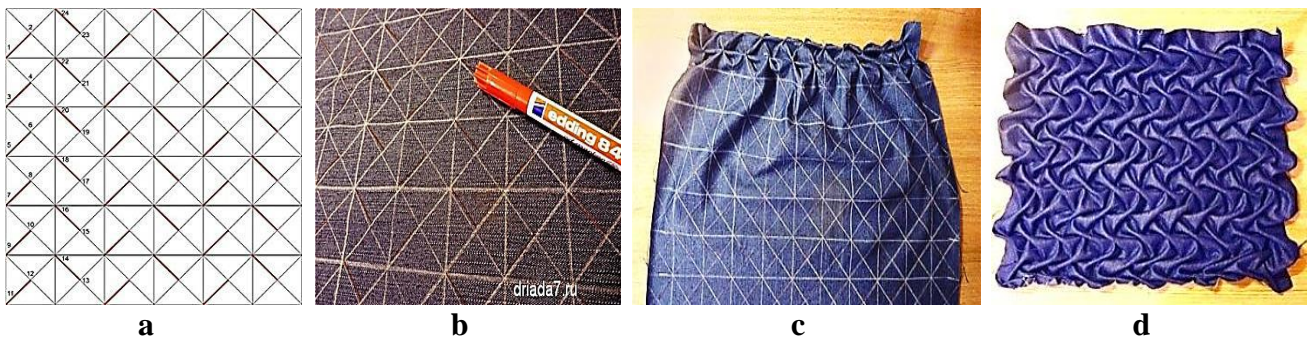
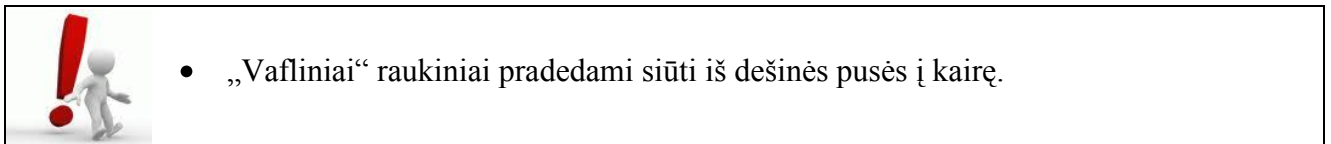
1.11.1 pav. Raukiniai: a – „vafliniai“ raukiniai; b- raukiniai-klostelės

(<http://subscribe.ru/group/piknik-na-oboehineili-v-gostyah-u-ryizhej-bes/4843245>;
<http://lambrecen.ru/svoimi-rukami-2/idei-dlya-dekora-interera/shtoryi-lambrekenyi/urok-20-shem-lambreken-bufyi-pletenka>)

Jie labai plačiai pritaikomi dekoruojant siuvinius buičiai, smulkius aksesuarus ir kt., taip pat gali būti naudojami drabužių apdailai kaip atskiros detalės ar puošybos elementai.

Siuvimo seka (1.11.2 pav.):

- pasirinkta schema perkeliama ant audinio, t.y. muilu arba pieštuku ant išvirškšiosios audinio pusės punktyru pažymimas pūpsnių eilių skaičius ir taškai (1.11.2 pav., a), kurie turės būti jungiami tarpusavyje – langelių dydis priklauso nuo pasirinkto modelio ir dydžio (1.11.2 pav., b);
- pagal skaičiais pažymėtą taškų jungimo seką jie susiuvami ir susidariusios raukšlės sutvirtinamos stipriu dvigubu siūlu kelias rankiniais dygsniais (1.11.2 pav., c);
- siūlo ilgis tarp taškų, kurie nėra jungiami, turi būti lygus langelio ilgiui.



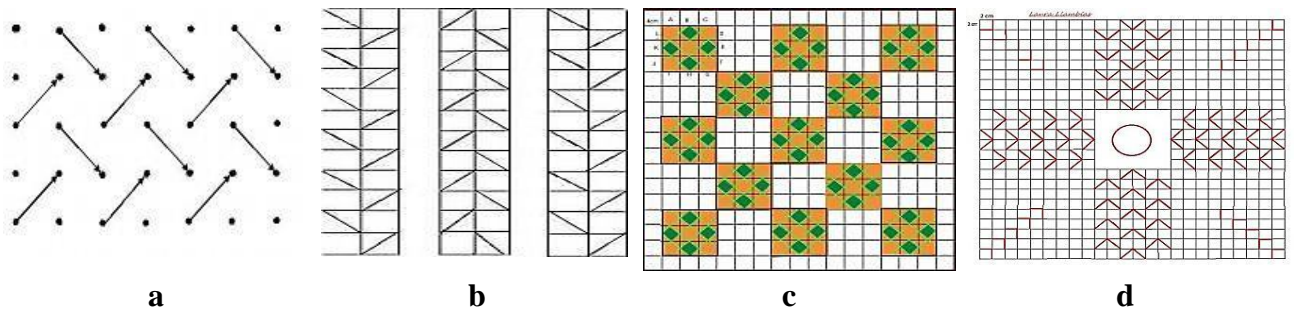
1.11.2 pav. Raukinio siuvimo seka: a - schema; b – piešinio perkėlimas ant audinio; c - pažymėtų taškų jungimas; d - siuvinys

(<http://subscribe.ru/group/piknik-na-oboehineili-v-gostyah-u-ryizhej-bes/4843245>)

Taisyklingus raukinius, panašius į pūpsnius, galima padaryti gerojoje audinio pusėje susiuvant ar sudaigstant 5–7 mm pločio klostelės. Visos klostelės nulenkiamos į vieną pusę ir skersai per jas siuvami peltakiai kas 15 – 20 mm. Tarp jų, per vidurį, vėl siuvami peltakiai, tik klostelės jau nulenkiamos į priešingą pusę.

Raukiniai paprastai atliekami rankiniais dygsniais naudojant siuvimo schemas (1.11.3 pav.).





1.11.3 pav. Įvairūs raukiniai ir jų schemas

(<http://subscribe.ru/group/piknik-na-oboehineili-v-gostyah-u-ryizhej-bes/4843245>)

Atsakykite į klausimus:



- Kaip siuvami raukiniai pūpsniai su virvele ir be jos?
- Kas apsprendžia peltakių skaičių, darant paprastuosius pūpsnius?
- Kaip užtvirtinami pūpsnių galai, jeigu pūpsnių peltakių galai yra ne detalių siūlėse?
- Kodėl, darant „vaflinius“ pūpsnius, reikalingos schemas, pažymėtos skaitmenimis?
- Kaip turi būti sutvirtinamos susidariusios raukšlės, darant „vaflinius“ pūpsnius?
- Koks siūlas naudotinas atliekant pūpsnius?



- Pagal pasirinktą „vaflinio“ pūpsnio schemą pasiūkite pagalvėlę.

1.12. Drabužių siuvimas, taikant apdailos elementus



INFORMACIJA ŽINGEIDIEMS

VOLANAI, KRIPĖS, ŽABO, KOKILJĖ



1.12.1. pav. Volanai, kripės, žabo

(<http://www.kambriel.com/jabot-spidershort;>

[http://www.vintage70sclothing.com/Separates/Tops/12287d.htm;](http://www.vintage70sclothing.com/Separates/Tops/12287d.htm)

<http://www.emilyway.com/Images/1011218ivylacejabot.jp>



a

b

c

d

1.12.2 pav. Volanai, kripės, žabo

(<http://asianstyle.guidestobuy.com/satin-jabot-blous>; http://www.chercherlafemme.com/winter08/range_018.htm

<http://www.stiliausidejos.lt/palaidines/>

http://image2.oasap.com/o_img/2013/08/30/32988-189552-home/flounce-one-button-skinny-blazer.jpg)



a

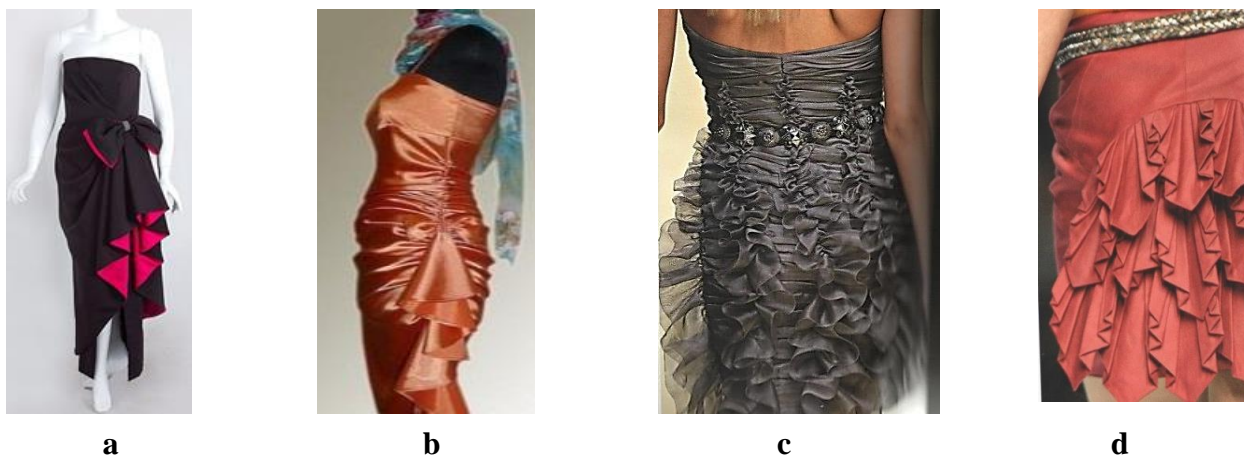
b

c

d

1.12.3 pav. Volanai

(<http://www.theguardian.com/fashion/gallery/2012/oct/02/paris-fashion-week-hottest-trends>)



a

b

c

d

1.12.4 pav. Volanai, žabo, kokiljė

(http://www.vintagetextile.com/1940s_to_designer.htm;

http://www.season.ru/sovety/dekor_odegdu/kokilje;

Show details. Milano women collections spring summer. 2008)

KLOSTĖS



a



b



c



d

1.12.5 pav. Klostės ir klostelės

(<http://www.otto.lt/kategorija/moterims/moteriski-drabuziai/sijonai>
Show details. Milano women collections spring summer. 2008)



a



b



c



d

1.12.6 pav. Klostės ir klostelės

(<http://tavoanimation.lt/uploads/2013/08/09.05.jpg> Show details. Milano women collections spring summer. 2008)

NĖRINIAI



a



b



c

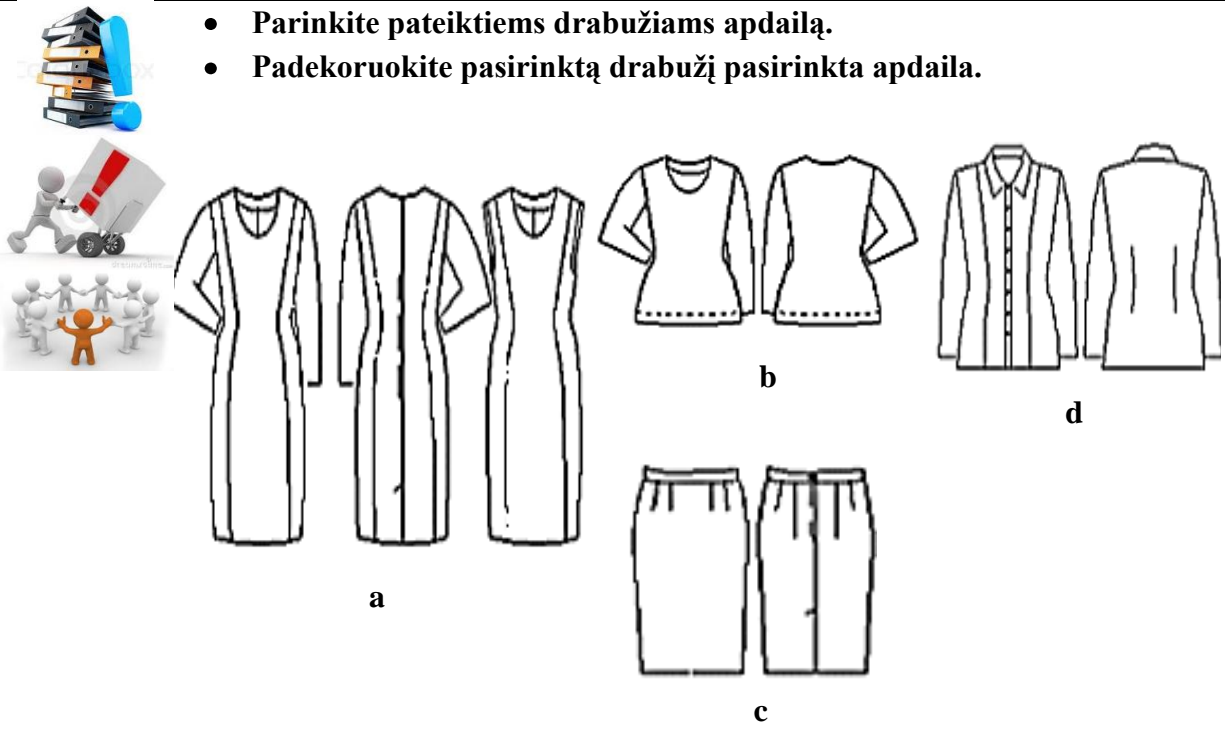


d

1.12.7. pav. Nėriniai

(http://www.vintagetextile.com/new_page_596.htm;
<http://www.unikarendesigns.com/themes/lc12.htm>;

http://www.martofchina.com/Euro-American-style-Fashion-Show-collections-vc-25-sort_order-ASC-5-grid-24.html)



- Parinkite pateiktiems drabužiams apdailą.
- Padekoruokite pasirinktą drabužį pasirinkta apdaila.

a

b

c

d

2. SIUVINĖJIMAS RANKOMIS IR MAŠINA

2.1. Siuvinėjimo būdai ir technikos

Siuvinėjimas – tai audinio puošimas dekoratyviniais dygsniais.

Siuvinėjimas nuo seno yra vienas labiausiai paplitusių rankdarbių. Jie papuošia ir praturtina mūsų buitį. Siuvinėjimo elementais puošiami drabužiai, aksesuarai.

Siuvinėjimo istorijos apžvalga

Siuvinėjimas – viena iš seniausių taikomosios dekoratyvinės dailės šakų. Apie siuvinėjimo atsiradimą galime sužinoti iš tapybos, graviūrų, skulptūrų bei rašytinių šaltinių.

Pirmosios siuvinėjimo mokyklos atsirado Senovės Egipte, Kinijoje, Babilone. Europoje pirmieji siuvinėti pradėjo graikai. Jų drabužiai buvo siuvinėti auksu, sidabru, perlais.

Bizantijoje siuvinėjimas įgijo religinį turinį. Buvo siuvinėjama religinė apranga.

Renesanso epochoje siuvinėjimo technika tapo sudėtingesnė, naudojami įvairesni siūlų atspalviai, įvairesnės siūlės, kuriami realistiniai piešiniai. Piešinius tokiems siuvinėjimams kūrė to meto dailininkai Rafaelis, Botičelis, Diureris.

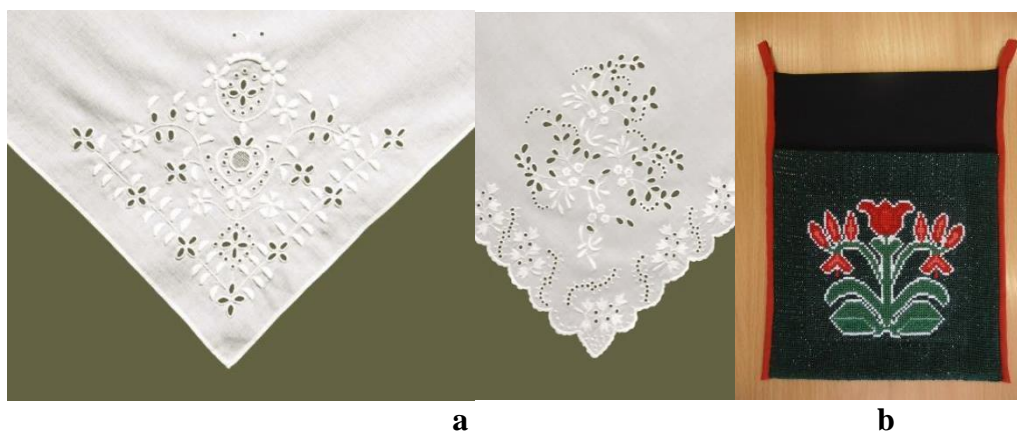
XVII-XVIII a. siuvinėjimai turėjo daugiau utilitarinę paskirtį. Buvo siuvinėjami drabužiai: vyriškos liemenės, moteriški sijonai, palaidinės.

Iki pat XX a. siuvinėjimas buvo prestižinis ir labai brangus amatas. Tik XX a. pradžioje, atsiradus siuvinėjimo mašinoms, siuvinėjimas tapo masiniu reiškiniu.

Dabar siuvinėjimas vėl tapo populiarus ir vertinamas visame pasaulyje.

Lietuvių liaudies siuvinėjimo tradicijos žinomos nuo seno. Siuvinėjimas buvo prieinamas visų sluoksnių atstovams. Siuvinėjami liturginiai rūbai, feodalų, karių, miestiečių drabužiai, įvairūs buitiniai daiktai. Kaime siuvinėjamos milinės, sermėgos, apatiniai sijonai, marškiniai, prijuostės, skarelės, kepuraitės, delmonai. Mūsų protėviai siuvinėjimu puošė ne tik drabužius, bet ir avalynę, balnus arkliams.

Kiekvienos tautos siuvinėti rankdarbiai yra saviti, su jiems būdinga ornamentika, spalvos, siuvinėjimo būdais. Lietuviškiems siuvinėtiems rankdarbiams būdingi saviti, archaiški augaliniai, geometriniai ir dangaus kūnų ornamentai, jungiami į ritminę visumą, ramus spalvinis sprendimas (2.1.1 pav.).



2.1.1 pav. Gaminiai, siuvinėti tautiniais motyvais

Yra daugybė įvairių siuvinėjimo technikų. Jos keliavo iš vienos šalies į kitą ir keitėsi, tobulėjo.



Atsakykite į klausimus:

- Kurios lietuvių liaudies tautinio kostiumo detalės yra siuvinėjamos?



- Supažindinkite draugus su siuvinėtais drabužiais, aksesuarais iš Jūsų ar šeimos garderobo.

Siuvinėjimo technikos

Siuvinėjimo pagrindas yra **dygsnis** – siuvinio paviršiuje matoma siūlo dalis, esanti tarp dviejų adatos dūrių. Dygsnių eilė sudaro siūlą. Dygsniai gali būti: vertikalūs, horizontalūs, įstriži. Jie turi gulėti lygiai, nei per daug ištempti, nei per daug laisvi.

Visos siūlės, atsižvelgiant į jų paskirtį, pavidalą bei siuvimo būdą, yra skirstomos į:

- paprastosias;
- dekoratyvines.



Dygsniai turi būti tvarkingi. Rankdarbio išvirškščioje pusėje neturi būti nei mazgelių, nei laisvų siūlų galų. Jie turi būti kruopščiai paslėpti. Taip pat siūlės pradžia ir pabaiga turi būti pakankamai tvirtos, kad skalbiant neiširtų.

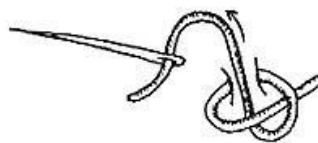
Kad rankdarbis būtų be mazgelių, pradėti siuvinėti galima keliais būdais:

1. Pradedama siuvinėti padarant 2–3 labai mažus daigstymo dygsnius siuvinėjimui priešinga kryptimi. Paskui jie paslepiami po siuvinėjimo dygsniais (2.1.2 pav.).



2.1.2 pav. Siuvinėjimo pradžia be mazgelių
(L. Vėžalienė „Siuvinėjimas“ 16 psl.)

2. Siūlės pradžioje adata galima išsiuvinėti mažą mazgelį (2.1.3 pav.).



2.1.3 pav. Siuvinėjimo pradžia išsiuvinant mažą mazgelį
(L. Vėžalienė „Siuvinėjimas“ 16 psl.)

Pabaigus siūlą ar siuvinėjamą ornamentą, siūlo galas paslepiamas po išsiuvinėto ornamento siūlais išvirkščioje audinio pusėje ir nukerpamas.



Atsakykite į klausimus:

- Kas yra dygsnis?
- Kaip yra skirstomos visos siūlės, atsižvelgiant į jų paskirtį, pavidalą bei siuvimo būdą?



- Išsiuvinėkite keletą siuvinėjimo pavyzdžių - pradėkite siuvinėti keliais būdais be mazgelių, padarykite kelis dygsnius ir pabaikite siuvinėti paslepiant siūlo galą.

2.2. Siuvinėjimui skirti audiniai, siūlai, įrankiai ir priemonės

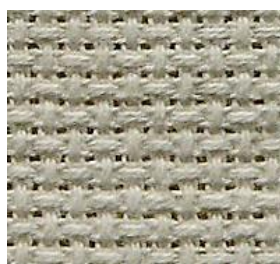
NUORODA: 2. Tekstiliniai siūlai. 1. Tekstilės medžiagos. 2. Rankiniams darbams atlikti naudojami įrankiai ir priemonės.

Siuvinėjimui skirtos šios medžiagos:

- **Audiniai**

Siuvinėjimui naudojami įvairių spalvų lininiai, vilnoniai, medvilniniai, sintetiniai, mišraus pluošto audiniai. Jie gali būti įvairių storių ir spalvų. Geriausia siuvinėti lininius audinius, kurių metmenų ir ataudų siūlai yra vienodo storio. Taip pat galima siuvinėti šilką, tiulį, aksomą.

Audinsys pasirenkamas pagal siuvinėjamo gaminio paskirtį. Siuvinėjimui kryželiu naudojamas specialus audinsys – kanva (2.2.1 pav.).



2.2.1 pav. Kanva – siuvinėjimui kryželiu skirtas audinsys

Labai svarbu parinkti tokį audinį, kuris tiktų siuvinėjimui piešiniui ir technikai.

- **Tirpieji audiniai**

Avalonas – siuvinėjimui naudojama tirpstanti vandenyje plėvelė. Ji naudojama kaip laikinas pagrindas, vėliau ištirpinama.

- **Juostelės**

Siuvinėjimui juostele naudojamos įvairaus pločio šilkinės, atlasinės, kaproninės juostelės (žr. 2.2.2 pav.).



a **b**
2.2.2 pav. Šilkinės juostelės

- **Siūlai**

Siuvinėjimui naudojami siūlai iš natūralaus ir dirbtinio pluošto. Tinka ploni, lygūs, sukti, vidutinio sukrumo siūlai. Jie turi būti parenkami pagal audinio rūšį ir storį.

- medvilniniai „Muline“ – sudaryti iš šešių lengvai atskiriamų gijelių. Jie geriausiai tinka siuvinėjimui (2.2.3 pav.);



2.2.3 pav. „Muline“ medvilniniai siūlai

- medvilniniai – „Irisai“ – storesni, sukresni, susukti iš dviejų gijų, turintys blizgesį (2.2.4 pav.);



2.2.4 pav. „Irisai“ medvilniniai siūlai

(<http://www.erankdarbiai.lt/index.php?cdoc=jarvis%20green&language=LT>)

- medvilniniai siuvimo siūlai – geriausiai tinka Nr. 50, 60;
- vilnoniai;
- šilkiniai – natūralaus ir dirbtinio šilko;
- liureksas – metalinio blizgesio siūlai (2.2.5 pav.).



2.2.5 pav. Metalinio blizgesio siūlai

Siuvinėjimui naudojami šie įrankiai bei priemonės:

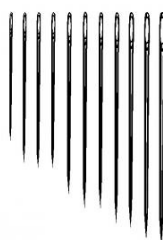
- **Adatos**

Naudojamos įvairaus ilgio ir storio. Siuvinėjimui geriausiai tinka plieninės adatos. Adatos dydis, adatos smaigalio forma parenkama pagal audinį ir siuvinėjimo techniką. Adata turi būti truputį storesnė už siūlą, kad jis būtų lengviau traukiamas per audinį.

Plonas audinys (batistas, markizetas, šilkas) siuvinėjamas plona adata.

Lygiajam siuvinėjimui, šešėliavimui, siuvinėjant karoliukais naudojamos plonos ir ilgos adatos. Vidutinio storumo adatos naudojamos siuvinėjant liną, medvilnę, storą šilką, o storos adatos – gelumbei, vilnai, kanvai siuvinėti. Siuvinėjant kryželiu, naudojamos adatos su užapvalintais smaigaliais.

Palyginus su siuvimo adatomis, siuvinėjimo adatos turi turėti didesnę ašelę (2.2.6 pav.). Netinkamai parinkus adatos storį ar ilgį, nukenčia siuvinėjimo kokybė. Taip pat negalima siuvinėti kreivomis, surūdijusiomis adatomis.



2.2.6 pav. Siuvinėjimo adatos

- **Antpirštis**

Maunamas ant rankos, kuria siuvinėjame, didžiojo piršto. Jis turi būti piršto storio.

Antpirščiai būna metaliniai, plastmasiniai, kauliniai; su dugneliais ir be dugnelių (2.2.7 pav.).



2.2.7 pav. Antpirštis

- **Žirklės**

Siuvinėjant reikalingos įvairios žirklės:

1. Didelės žirklės – audiniui kirpti.
2. Mažos žirklutės užlenktais galais – skylutėms iškirpti, karpytiniams raštams apkirpti.
3. Mažos žirklutės tiesiais galais – smulkiems pagalbiniam darbams, peltakiavimui.

Visi siuvinėjimo įrankiai – adatos, žirklės, antpirščiai - turi būti tvarkingi, nesurūdiję. Adatos ir žirklės – aštrūs.

- **Lankelis**

Audinio ištempimo priemonė siuvinėjant. Lankeliai būna mediniai, plastmasiniai, metaliniai bei įvairaus dydžio (žr. 2.2.8 pav.). Audinio ištempimui galima naudoti ir rėmelius.



2.2.8 pav. Mediniai įvairaus dydžio lankeliai

- **Smaigelis**

Įrankis skylutėms išdurti, siuvinėjant adinuke. Jis gali būti medinis, metalinis ar plastmasinis. Nuo dūrimo gilumo priklauso skylutės didumas (2.2.9 pav.).



2.2.9 pav. Smaigelis skylutėms išdurti

- **Smeigtukai**

Tai adatėlės su galvutėmis (2.2.10 pav.). Reikalingos kopijavimo popieriui prisegti prie audinio ar piešinio originalo.



2.2.10 pav. Smeigtukai

- **Liniuotė ir centimetrinė juostelė**

Naudojami įvairiems matavimams.

- **Kopijavimo popierius**

Naudojamas piešiniui perkelti ant audinio.

- **Milimetrinis popierius**

Padeda didinti arba mažinti siuvinėjimo piešinį.

Profesinės rizikos veiksniai siuvinėjant:

1. aštrūs darbo įrankiai (adatos, žirkklės);
2. karšti vandens garai, garo generatoriaus apsauginis vožtuvas-kamštis;
3. įkaitusi laidynė;
4. elektros srovės poveikis;
5. netvarkinga darbo vieta;
6. nepakankamas darbo vietos apšvietimas;
7. netvarkingi įrenginiai (siuvimo mašinos), įrankiai, patalpos ir kt.

2.3. Siuvinėjimo mašinos

NUORODA: 1. Siuvimo įranga.

Buitinės siuvimo ir siuvinėjimo mašinos

Interjero aksesuarus, drabužius siuvinėti galima ne tik rankomis, bet ir siuvimo arba siuvinėjimo mašinomis. Buitinės siuvimo mašinos gali būti **elektromechaninės ir kompiuterizuotos**. Masinėje gamyboje naudojamos automatinės siuvinėjimo mašinos.

Kai kurius siuvinėjimo dygnius galima atlikti ir buitine elektromechanine siuvimo mašina (2.3.1 pav.). Plačiau apie siuvinėjimo galimybes žr. 2.14 poskyryje „Siuvinėjimas mašina“.



2.3.1 pav. Siuvimo-siuvinėjimo mašina „Janome 423S“
(<https://www.varle.lt/siuvimo-masinos/?gamintojas=janome>)

Šiuo metu, panaudojus unikalias inovacines technologijas, yra sukurta įvairių kompiuterizuotų siuvimo-siuvinėjimo mašinų. Naujausia programinė įranga gali įgyvendinti įvairias nuostabias siuvinėjimo idėjas. Kompiuterizuotos siuvimo-siuvinėjimo mašinų prekės ženklai: „Bernina“ (2.3.2 pav.), „Rubina Creative“, „Janome“ ir kitos.

Šiuolaikinėse siuvimo-siuvinėjimo mašinose yra daug dekoratyvinių dyginių, neribotos siuvinėjimo pavyzdžių kūrimo ir redagavimo galimybės. Labai lengvai pereinama nuo siuvimo prie siuvinėjimo. Lengvas mašinos valdymas. Siuvimo-siuvinėjimo kompiuterinėje mašinoje yra skystųjų kristalų informacinis ekranas (žr. 2.3.3 pav.).



2.3.2 pav. Siuvimo-siuvinėjimo mašinos: „Bernina 450“ (a), „Bernina830“ (b)
(<http://siuvimomenas.lt/bernina/53-bernina-aurora-430.html>;

<http://www.siuvimostilius.lt/lt/products/kompiuterizuotos-bernina-siuvimo-masinos/kompiuterizuota-siuvimo-masina-bernina-830>)

Siuvimo-siuvinėjimo mašinoje pritvirtinamas siuvinėjimo lankelis, išsirenkamas norimas siuvinėti paveikslukas ir paspaudžiamas mygtukas. Mašina pati sustoja ir praneša, kada reikia keisti kitos spalvos siūlą. Siuvinėjimo paveikslukus galima pasirinkti iš prie mašinos pateiktų kortelių arba iš jau integruotų mašinos atmintyje. Mašina turi daug redagavimo funkcijų, kurių dėka

galima sukurti, mažinti arba didinti, daryti veidrodinį atvaizdą, kombinuoti monogramas su įvairiais paveikslukais.

Naudojant programinę įrangą, galima sukurti įvairius siuvinėjimo piešinius, juos redaguoti, pvz.: didinti, mažinti, sukurti, kombinuoti pavyzdžius su raidėmis, keisti spalvas ir t.t. Ekране galima peržiūrėti visas spalvų ir raštų kombinacijas ir išsaugoti paruoštus modelius tiesiogiai ant mašinos arba USB atmintinėje.

Siuvinėjimo paslaugoms atlikti, naudojimui siuvimo salonuose, reklaminėms agentūroms, drabužių konstravimo biurams, siuvimo fabriku siuvinėjimo cechams ir ateljė puikiai tinka portatyvinė siuvinėjimo mašina turinti pramoninės mašinos ypatumus „Janome MB-4“ (2.3.3 pav.).



2.3.3 pav. Siuvinėjimo mašina „Janome MB-4“

(<http://www.siuvimostilius.lt/lt/products/siuvinejimo-masinos/siuvinejimo-masina-janome-mb-4>)

Tai vienos galvutės 4-ių siūlų siuvinėjimo mašina, kurios siuvinėjimo greitis yra 800 dygs./min. Įrengta sensorinė valdymo panelė, 4-ių spalvų siūlų automatinio keitimo funkcija, apatinio bei viršutinio siūlo nukirpimo sensorius, automatiškai grįžta į „pamesto“ siūlo vietą, nepriklausomas siūlo į ritę privyniojimas ir automatinis siūlo nukirpėjas. „Janome MB-4“ turi 10 užrašytų įvairių šriftų, 50 paruoštų piešinių. Yra galimybė siuvinėti mažesniu greičiu, pavyzdžiui siuvinėjant metalizuotais siūlais.

Yra tiesioginis sujungimas su kompiuteriu arba siuvinėjimo redagavimas tiesiog valdymo panelėje. Siuvinėjimo mašina gali būti pajungta prie PC personalinio kompiuterio su standartine USB-jungtimi, išoriniu CD-ROM diskasukių, PC-card atminties korta arba standartiniu flesh-kortos adapteriu.

Pramonėje siuvinėjama su daugiagalvėmis siuvimo mašinomis su programine įranga (2.3.4 pav. a, b). Iš karto siuvinėjama tiek gaminių, kiek yra galvučių siuvinėjimo mašinoje. Populiariausios 2–8 galvučių siuvinėjimo mašinos. Jos pritaikytos dirbti visą parą.



2.3.4 pav. Daugiagalvė siuvinėjimo mašina

(<http://broidery.lt/siuvinejimo-masinos/swf-masinu-prekyba/>)

Pramoninėmis siuvinėjimo mašinomis siuvinėjamos aplikacijos, logotipai ir pan.



- <http://vip-siuvinejimas.lt/about/>
 - <http://www.siuvinejimas.lt/siuvinejimo-technologija.html>
- Video:
- <http://www.siuvimostilius.lt/lt/products/kompiuterizuotos-bernina-siuvimo-masinos/kompiuterizuota-siuvimo-masina-bernina-830>



Atsakykite į klausimus:

- Ant kokio audinio yra geriausiai siuvinėti?
- Kokie siūlai naudojami siuvinėjimui?
- Kam naudojamas lankelis siuvinėjant dirbinį?
- Kokie yra profesinės rizikos veiksniai siuvinėjant?
- Kokios yra siuvimo ir siuvinėjimo mašinų siuvinėjimo galimybės?



- **Internete parinkite siuvinėtų gaminių pavyzdžių.**

2.4. Pasiruošimas darbui

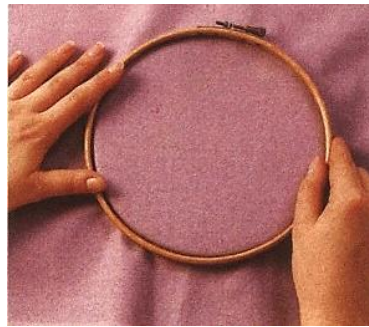
Siuvinėtojo darbo vietos organizavimas ir pasiruošimas siuvinėjimui

Siuvinėjant sėdima tiesiai, nesusilenkus. Stalas ir kėdė turi būti tinkamo aukščio, kėdė – geriausia su atrama. Sėdima patogiai, atsilošus. Siuvinėjamas gaminy s laikomas 30–35 cm atstumu nuo akių. Dirbama gerai apšviestoje ir išvėdintoje patalpoje. Geriausiai tinka natūralus apšvietimas, krentantis iš kairės pusės.

Darbo vieta laikoma visada tvarkinga. Ant darbo stalo neturi būti nereikalingų daiktų.

Lankelio parengimas

Lankelis sudarytas iš dviejų vienas ant kito užmautų žiedų. Jie vienas į kitą turi įlįsti laisvai, nes turi tilpti audinys. Ant apatinio žiedo dedamas audinys. Iš viršaus uždedamas didesnis žiedas ir užspaudžiamas, ištempiant audinį. Audinio įtempimas reguliuojamas sraigtelium, esančiu išoriniame lankelyje (2.4.1 pav.).



2.4.1 pav. Audinio tvirtinimas lankelyje

Esant dideliam lankeliui ir siuvinėjant nedidelį audinio gabalėlį, reikalinga prie audinio kraštų prisiūti kito audinio gabalėlių. Tai palengvins audinio įtempimą lankelyje.

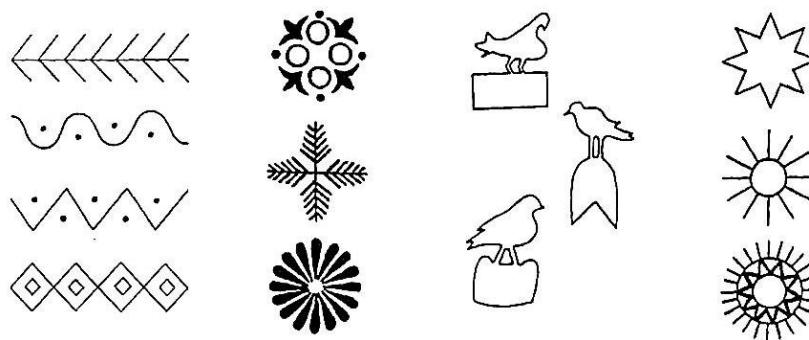
2.5. Piešinio perkėlimas, didinimas, mažinimas

Piešinio parinkimas

Siuvinėjimui piešinys parenkamas atsižvelgiant į gaminio paskirtį, stilių, dydį, medžiagos struktūrą, atlikimo būdą, kompoziciją.

Siuvinėjant drabužį, reikia atsižvelgti į drabužio kompoziciją, žmogaus figūros ypatumus.

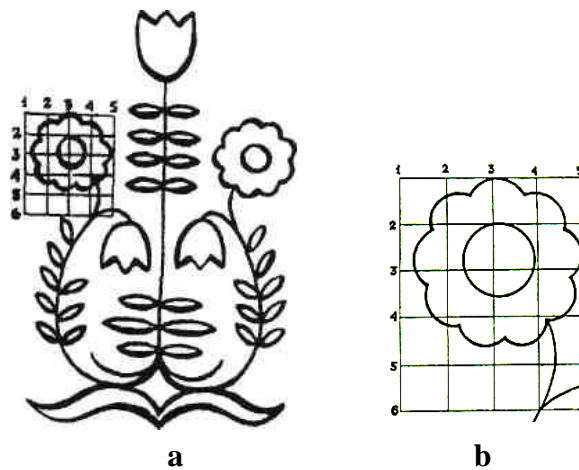
Mokantis siuvinėjimo technikų, būtina susipažinti ir su pagrindiniais meno kūrybos dėsniais. Kuriant siuvinėjimo kompoziciją, dažniausiai naudojami ornamentikos motyvai (2.5.1 pav.). Kiekvienos tautos siuvinėjimas ornamentika pasižymi savita kompozicija, spalvomis, siuvinėjimo būdais.



2.5.1 pav. Lietuvių rankdarbiams būdingi ornamentų pavyzdžiai (L. Vėželiene „Siuvinėjimas“ 10 psl.)

Piešinio didinimas bei mažinimas

Jei turimo piešinio dydis gaminiui netinka, jį galima sumažinti arba padidinti.



2.5.2 pav. Piešinio didinimas ant languoto popieriaus
(L. Vėželiene „Siuvinėjimas“ 10 psl.)

Keičiant piešinio dydį, reikia:

1. Piešinį suskirstyti į lygius kvadratus (žr. 2.5.2 pav., a).
2. Švaramame popieriaus lape nubraižyti tiek pat mažesnių arba didesnių langelių (priklausomai nuo to, ar piešinys bus mažinamas ar didinamas). Ant paruošto languoto popieriaus perkeliamas pradinis piešinys (žr. 2.5.2 pav., b).

Piešinio perkėlimo ant audinio būdai

Siuvinėjimui nuolat reikia piešinį perkelti ant audinio. Siuvinio kokybė labai priklauso nuo to, kaip gerai tai bus padaryta.



Perkeliant piešinį ant audinio, reikia audinį tinkamai paruošti:

- gerai išlyginti audinį;
- jį ištempti ant kieto lygaus pagrindo ir prisegti smeigtukais;
- pasirinkti tinkamą kopijavimo būdą.

Yra keli piešinio perkėlimo ant audinio būdai. Kurį būdą pasirinkti priklauso nuo siuvinėjimo būdo, audinio kokybės, spalvos:

1. Raštas perkeliamas ant audinio per kalkę (kopijavimo popierių). Šviesios spalvos audiniui naudojama tamsi kalkė, tamsiems audiniams – balta arba geltona. Ant ištempto audinio dedama kalkė emulsija į audinio pusę. Ant jos uždedamas popierius su piešiniu ir prismeigiamas segtukais. Išbrėžiamos rašto linijos.
2. Ant gelumbės, aksomo, šilko ar megzto gaminio ant popieriaus išpiešti rašto kontūrai pridaigstomi tankiais daigstymo dygsniais. Po to popierius atsargiai nuplėšiamas.
3. Jei audinys plonas ir permatomas, piešinį galima nukopijuoti panaudojant stalinę lempą. Ant stiklo patiesiame popierių su piešiniu. Po stiklu pastatome lempą. Piešinį užklojame audiniu ir kopijuojame.

Kad siuvinėjant piešinys nenusitrintų, galima kontūrinės linijas išdaigstyti smulkiu

daigstymo dygsneliu.



- Raštai, kuriuos reikia siuvinėti skaičiuojant audinio siūlus, ant audinio nepiešiami, o pažymimos tik jų ribos.



Atsakykite į klausimus:

- Į ką reikia atsižvelgti parenkant siuvinėjimui piešinį?
- Kokių būdu didinamas ar mažinamas siuvinėjimui skirtas piešinys?
- Kaip reikia paruošti audinį prieš perkeliant siuvinėjimo piešinį ant audinio?
- Kokiais būdais perkeliamas piešinys ant audinio?



- **Padidinkite pasirinktą piešinį.**
- **Perkelkite pasirinktu būdu piešinį ant audinio.**

2.6. Paprastieji dygsniai ir peltakiai

NUORODA: 2. Mašininų siūlių siuvimas

Paprastaisiais dygsniais ir siūlėmis galima siuvinėti, dekoruoti drabužius.

Paprastieji dygsniai yra trys:

1. **Daigstymo dygsnis.**
2. **Siūlė „už adatos“.**
3. **„Mašininė“ siūlė.**

DAIGSTYMO DYGSNIS

Tai pats paprasčiausias siuvinėjimo dygsnis. Daigstymo dygsnis primena punktyrinę liniją (2.6.1 pav.).



2.6.1 pav. Sijonas, dekoruotas daigstymo dygsniais

Siuvinėjimo technika. Adata su siuvinėjimo siūlu smeigiama į audinį ir daromi dygsniai. Paprastai siuvinėjama iš dešinės pusės į kairę. Dygsnių ilgis priklauso nuo audinio rūšies bei siūlo storio. Visi siūlės dygsniai ir tarpai tarp jų turi būti vienodi (2.6.2 pav.). Daigstymo siūlė tokia pati ir gerojoje, ir blogojoje audinio pusėje.



2.6.2 pav. Daigstymo dygsnis

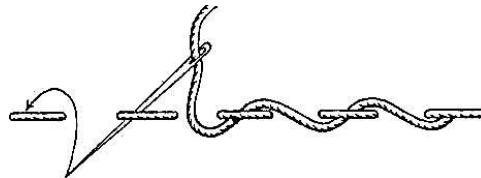
Norint gauti tiesią dygsnių eilutę, galima:

- siūti pagal audinio siūlą;
- pažymėti tiesią liniją pieštuku;
- ištraukti audinio siūlą.

Panaudojimas. Šiuo dygsniu siuviniai laikinai susiuvami bei sudaigstomi prieš matuojant arba raukiami audiniai.

Siuvinėjime daigstymo siūlė gali būti naudojama:

1. kaip pagalbini siūlė:
 - a) perkelti piešinį ant audinio;
 - b) išdaigstyti piešinio kontūrus lygiajame siuvinėjime.
2. kaip savarankiška dekoratyvinė siūlė:
 - a) per gautus dygsnius pertraukiant tos pačios ar skirtingos spalvos siūlą (2.6.3 pav.).

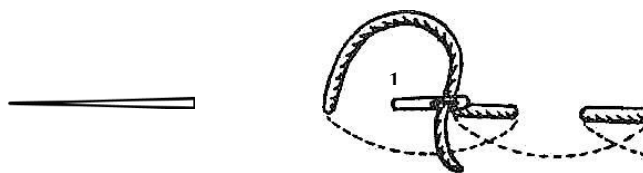


2.6.3 pav. Daigstymo dygsnis dekoruojamas kitu siūlu

- b) keičiant dygsnių ritmą bei kryptį, siuvinėjant įvairiaspalviais kontrastingais siūlais.

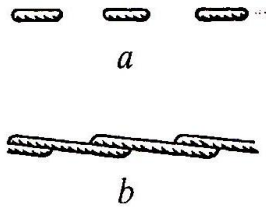
SIŪLĖ „UŽ ADATOS“

Siuvinėjimo technika. Siuvinėjant iš dešinės į kairę, adata smeigiama iš gerosios audinio pusės į blogąją (2.6.4 pav., taškas 1) už ankstesnio dūrio taško tokiu atstumu, kad gerojoje pusėje būtų matyti daigstymo siūlė (2.6.4 pav., 2.6.5 pav., a).



2.6.4 pav. Siūlės „už adatos“ siuvimas

Gerojoje audinio pusėje gaunama vienas šalia kito su tarpais einančių mažesnių dygsnių eilė (2.6.5 pav., a). Blogojoje pusėje – dukart ilgesnių persipynusių, vienas už kito užeinančių, dygsnių eilė (2.6.5 pav., b).



2.6.5 pav. Siūlės „už adatos“ geroji (a) ir blogoji (b) pusės

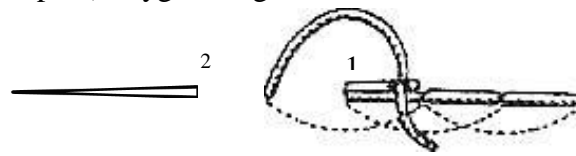
Dygsnių ilgis, atstumai tarp dygsnių parenkami pagal audinio rūšį ir siūlų storio.

Panaudojimas. Siūlė „už adatos“ naudojama:

1. Kaip pagalbinė susiuvamoji siūlė.
2. Kaip dekoratyvinė savarankiška siūlė.

„MAŠININĖ“ SIŪLĖ

Siūlė siuvama panašiai kaip siūlė „už adatos“, tik dygsniai gerojoje siuvinio pusėje yra vienas šalia kito, todėl ji panaši į siuvamosios mašinos siūlę. Dygsnis blogojoje pusėje yra du kartus ilgesnis (2.6.6 pav.). Dygsnio ilgis – 2-3 mm.

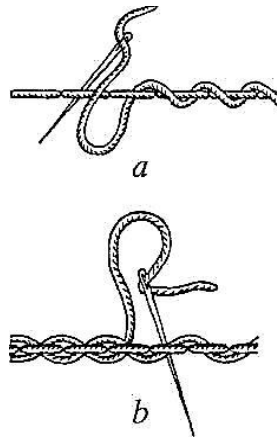


2.6.6 pav. „Mašininė“ siūlė

Siuvinėjimo technika. Adata smeigiama iš gerosios audinio pusės į blogąją ten, kur baigiasi paskutinis dygsnis (2.6.6 pav., taškas 1). Ištraukiama už ankstesnio dūrio taško dygsnio atstumu (2.6.6 pav., taškas 2).

Panaudojimas. „Mašininė“ siūlė naudojama:

1. Kaip pagalbinė, ypač tvirta susiuvamoji siūlė.
2. Kaip savarankiška dekoratyvinė siūlė:
 - a) siuvinėjant įvairių raštų kontūrus,
 - b) per mašininės siūlės dygsnius atliekant įvairius perpynimus spalvotais siūlais (2.6.7 pav., a ir b).



2.6.7 pav. „Mašininė“ siūlė, perpinta siūlais



- Siuvinėjimo siūlai turi būti parinkti pagal audinio rūšį.
- Visi siūlės dygsniai turi būti lygūs, vienodi.
- Siūlas neturi būti nei per daug laisvas, nei per daug įtemptas.
- Siūlės pradžia ir pabaiga turi būti tvarkinga.
- Siuvinėjimo siūlo galai - kruopščiai paslėpti.



Atsakykite į klausimus:

- Kokius žinote paprastuosius dygsnius?
- Kokiais būdais daigstymo, „už adatos“ ir „mašininę“ siūles galima paversti dekoratyvinėmis?



- Išsiuvinėkite kuo daugiau įvairesnių dekoratyvinių daigstymo siūlių pavyzdžių.
- Išsiuvinėkite 3–4 siūles „už adatos“ keisdami siūlų storį, dygsnelių ilgį.
- Išsiuvinėkite 2 „mašines“ siūles. Dygsnių ilgiai turi būti vienodi.
- Išsiuvinėkite kompoziciją iš siūlių, suteikdami siūlėms dekoratyvinę funkciją.

2.7. Dekoratyviniai dygsniai ir peltakiai

NUORODA: 2. Rankiniai darbai

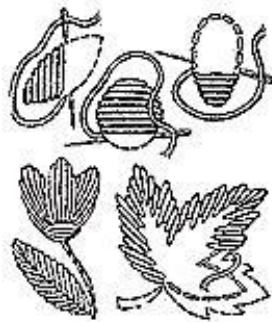
Mokėjimas siuvinėti dekoratyvinius dygsnius ir juos kūrybiškai suderinti suteikia galimybę įvairiai padekoruoti drabužius. Dekoratyviniai dygsniai gali būti siuvami vienoje eilėje ir sudaryti siūlę arba iš įvairių dekoratyvinių dygsnių sudaryti atskirus raštus.

Dekoratyviniai dygsniai:

- lygusis;
- virvutės;
- kilpinis;
- grandininis;
- eglutės;
- pintinis.

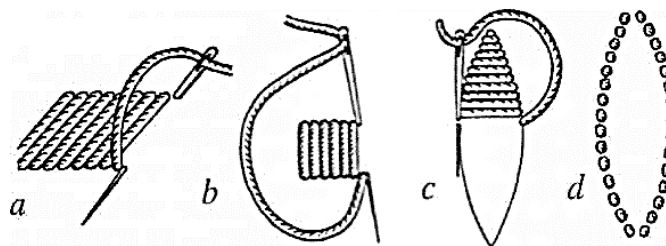
2.7.1. Lygusis siuvinėjimas

Siuvinėjimo technika. Dygsniai guli lygiagrečiai vieni šalia kitų, sudarydami lygų paviršių. Siuvinėjama iš kairės į dešinę pusę. Dygsniai gali būti pasvirę į dešinę arba į kairę, statmeni siuvinėjimo linijai (žr. 2.7.1.1 pav.). Dygsniai glaudžiasi vienas prie kito.



2.7.1.1 pav. Lygieji dygsniai

Lygusis siuvinėjimas gali būti *dvipusis* (2.7.1.2 pav., *a ir b*), kai abiejose audinio pusėse matomi vienodi dygsniai, arba *vienpusis* (2.7.1.2 pav., *c*), kai blogojoje audinio pusėje matomi tik trumpi horizontalūs dygsneliai per 1–2 metmenų siūlus (2.7.1.2 pav., *d*).



2.7.1.2 pav. Dvipusis (a, b) ir vienpusis (c, d) lygusis siuvinėjimas
(L. Vėžalienė „Siuvinėjimas“ 26 psl.)



- Siuvinėjant lygiuoju dygsniu įvairias lenktas formas, pirmiausia išdaigstomas piešinio kontūras smulkiu daigstymo dygsneliu.
- Lygiuoju dygsniu nereikėtų siuvinėti ant labai reto pynimo audinių, nes tuomet sunku išlaikyti lygų piešinio kontūrą.
- Siuvinėjant su lankeliu, piešinio kontūrai būna lygesni, siuvinys nesutraukiamas.

Panaudojimas. Lygiaisiais dygsniais siuvinėjami įvairių formų piešiniai. Siuvinėjamo piešinio detalė neturi būti per daug stambi, nes dygsnis neturi būti per ilgas (2.7.1.3 pav.).



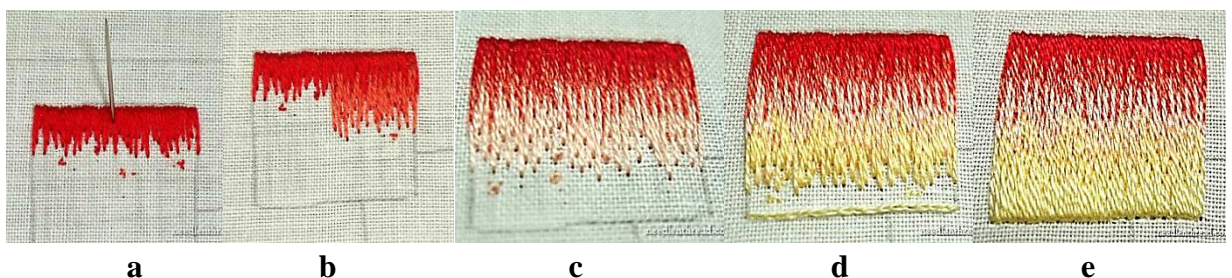
2.7.1.3 pav. Aksesuaras, išsiuvinėtas lygiuoju siuvinėjimu
(http://www.neriniai.eu/siuvinejimo_budai)

Lygiaisiais dygsniais užpildomi ir didesni plotai. Tai vadinamas **pilnasis** siuvinėjimas. Plotas užpildomas tiesiais, įstrižais dygsniais spalvotais siūlais. Šis siuvinėjimas dar vadinamas šešėliavimu. Svarbu suderinti spalvas, siuvinėjant išgauti objektų formą (2.7.1.4 pav.).



2.7.1.4 pav. Pilnasis siuvinėjimas
(<http://www.rankdarbiunamai.lt/siuvinejimas/siuvinejimo-technikos/siuvinejimas-silkinio-seseliavimo-technika/>)

Dygsniai daromi nevienodo ilgumo. Svarbu, kad vienos spalvos siūlai įsiterptų į kitos spalvos siūlus (2.7.1.5 pav.).



2.7.1.5 pav. Daugiaspalvis pilnasis siuvinėjimas
(<http://www.needlenthread.com/2009/08/long-short-stitch-shading-lesson-2.html>)



- <http://www.needlenthread.com/2009/08/long-and-short-stitch-lessons-index.html>
- <http://www.rankdarbiunamai.lt/siuvinejimas/siuvinejimo-technikos/siuvinejimas-silkinio-seseliavimo-technika/>

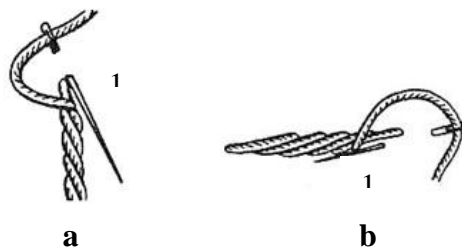
Video:

- <http://www.youtube.com/watch?v=eq50XQIZsUY>
- <http://www.youtube.com/watch?v=AdjYjN8GfnI>
- <http://www.youtube.com/watch?v=TkPA9EQvO2E>

2.7.2. Siuvinėjimas virvutės dygsniais

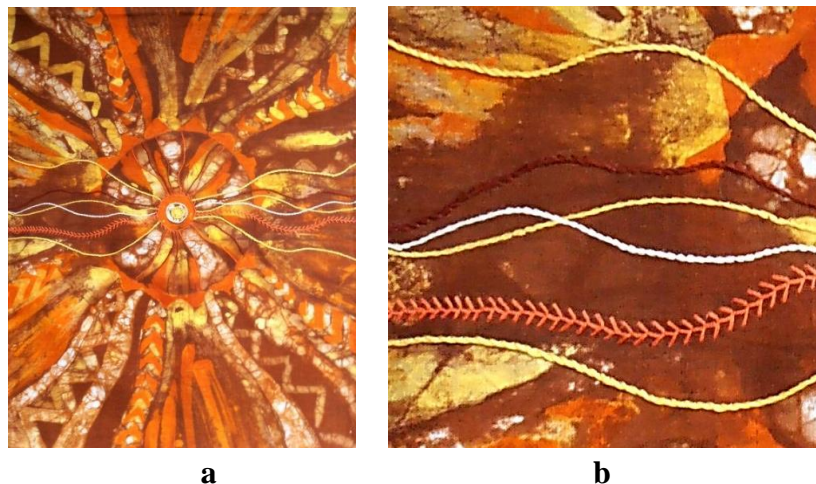
Siuvinėjimo technika. Virvutė siuvama nuo savęs, iš apačios į viršų, dažniausiai adatos smaigalį atsukus į save. Pirmasis dygsnis siuvamas vidutinio ilgio. Siuvant antrąjį dygsnį, adatą ištraukiama pirmojo dygsnio viduryje (žr. 2.7.2.1 pav., a, b, taškas 1). Dygsniai turi būti vienodi, gulti vienas šalia kito.

Jei virvutės dygsniai daromi įstrižesni, tada gaunama storesnė siūlė (žr. 2.7.2.1 pav., b).



2.7.2.1 pav. Virvutės dygsniai

Panaudojimas. Virvutės dygsniu labai dažnai siuvinėjama. Juo galima siuvinėti įvairių formų piešinių kontūrus. Dygsnis labai plastiškas ir lankstus, todėl taikomas gėlių stiebeliams, lapų koteliams ir t.t. siuvinėti (2.7.2.2 pav.). Lygusis dygsnis taikomas adinukės, rišeljė siuvinėjimo technikose, taip pat įvairiaspalviame siuvinėjime.

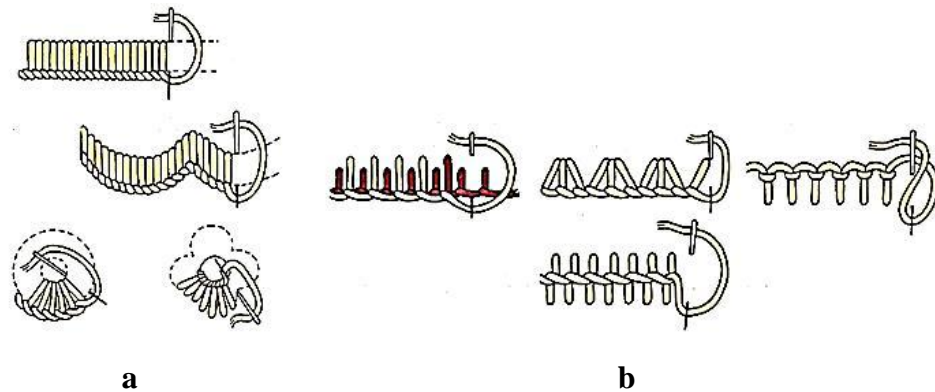


2.7.2.2 pav. Plastiškas virvutės dygsnis

2.7.3. Siuvinėjimas kilpiniais dygsniais

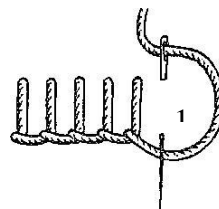
NUORODA: 2. Rankiniai darbai

Kilpiniai dygsniai yra **paprastieji ir dekoratyviniai**. Juos galima siuvinėti vienspalviais ar kelių spalvų siūlais (2.7.3.1 pav.)



2.7.3.1 pav. Paprastieji (a) ir dekoratyviniai (b) kilpiniai dygsniai

Siuvinėjimo technika. Patogiausia siuvinėti adatą laikant smaigaliu į save (2.7.3.2 pav.). Adatą smeigiame į medžiagos paviršių taip, kad ji išlįstų gerojoje pusėje. Neištraukus adatos, siūlu darome lanką iš dešinės į kairę prieš adatos smaigalį. Adatą ištraukus į medžiagos paviršių, siūlas tempiamas audinio paviršiumi taip, kad susidariusi kilputė kiek galima glaudžiau prispaustų prie audinio paviršiaus. Dygsnių aukštis ir tarpai tarp dygsnių turi būti vienodi, tačiau dygsnių tankis gali būti labai įvairus: nuo labai reto iki labai tankaus. Tai priklauso nuo kilpinės siūlės paskirties.



2.7.3.2 pav. Paprastasis kilpinis dygsnis

Dekoratyvūs kilpiniai dygsniai gali būti įvairaus aukščio, tankūs ir pakrypę, siuvami įvairių spalvų siūlais.



- Į adatą neveriamas labai ilgas siūlas, nes jis susisuks ir trukdys siuvinėti.
- Siūlas įtvirtinamas būsimoje siūlėje taip, kad siuvinėjimo dygsneliais būtų galima jį uždengti.

Panaudojimas. Kilpinis dygsnis tinka drabužiams dekoruoti: aplikacijoms, karpytiniam (rišelje) siuvinėjimui, detalių pakraščiams apsiūti.

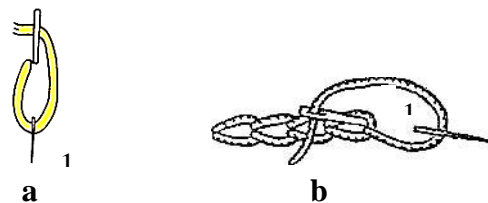
2.7.4. Siuvinėjimas grandinėlių dygsniais

Grandinėlių dygnis dar kitaip vadinamas tambūrinis dygnis. Gerojoje pusėje grandinėlių siūlė primena vašeliu nertą pynelę, blogojoje – mašininę siūlę (2.7.4.1 pav.)



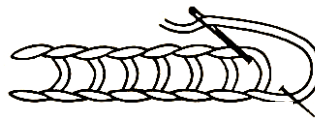
2.7.4.1 pav. Grandinėlių siūlė dekoruota aplikacija

Siuvinėjimo technika. Patogiausia siuvinėti taip, kad dygniai eitų iš viršaus į apačią, adatą nukreipus smaigaliu į save. Pritvirtintas siūlas prie audinio ištraukiamas iš blogosios pusės į gerąją pusę ir daromas numatyto ilgio dygnis. Neištraukus adatos, siūlas apskamas lanku taip, kad gautųsi kilpa (2.7.4.2 pav. a). Ji kairės rankos nykščiu prilaikoma netoli dūrio vietos. Tada adata ištraukiama, nestipriai pritempiant siūlą. Po to adata vėl duriama į padarytosios kilpelės galą, užmaunant gautąją kilputę ant adatos. Siūlas ištraukiamas iki galo. Taip sudaroma nauja grandinėlių kilpa (2.7.4.2 pav. b).



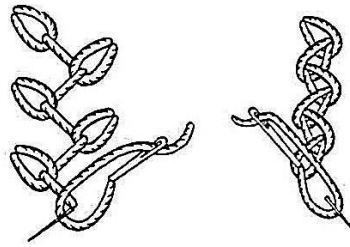
2.7.4.2 pav. Grandinėlių dygnis

Grandinėlę galima siuvinėti ir *platesnę*. Ji siuvinėjama taip pat, kaip ir paprasta grandinėlė, tik adata smeigiama ne toje vietoje, kur buvo ištraukta į viršų, o naujoje vietoje (2.7.4.3 pav.).



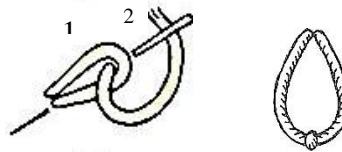
2.7.4.3 pav. Platesnis grandinėlių dygnis

Grandinėlių dygsniu galima išsiuvinėti įvairias *kryputes* (2.7.4.4 pav.). Adata smeigiama tai į dešinę, tai į kairę pusę.



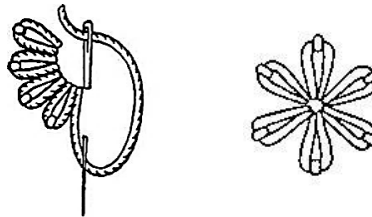
2.7.4.4 pav. Grandinėlės dygsnio kryptutė

Grandinėlė iš *nesujungtų kilpų* išsiuvama dviem adatos dūriais. Adata pirmiausia smeigiama į kilpos centrą. Gauta kilpa pritvirtinama paprastu vertikaliu dygsniu (2.7.4.5 pav.).



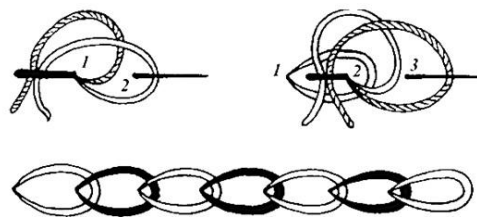
2.7.4.5 pav. Grandinėlės iš nesujungtų kilpų siuvimas

Nesujungtų grandinėlių kilpomis siuvinėjami įvairūs raštai. Ypač šis dygsnis tinka siuvinėti gėlių žiedus (žr. 2.7.4.6 pav.)



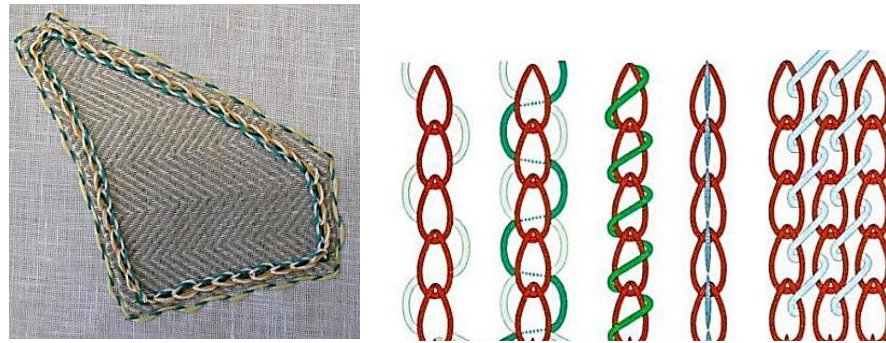
2.7.4.6 pav. Gėlė, siuvinėjama grandinėle iš nesujungtų kilpų

Marga grandinėlė gaunama siuvinėjant *dviem siūlais*. Siuvinėjama į adatą įvėrus du tokio pat storio ir rūšies, bet skirtingų spalvų siūlus. Vienos spalvos siūlą reikia palikti po adata, o kitos spalvos siūlas užkabinamas ant adatos smaigalio. Siuvinėjama pakaitomis keičiant siūlus po adata (2.7.4.7 pav.).



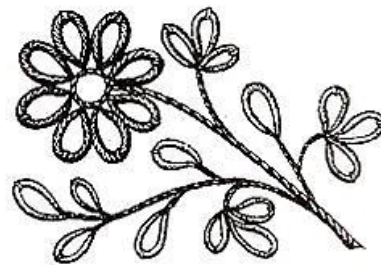
2.7.4.7 pav. Dviejų spalvų grandinėlės dygsnis

Grandinėlės dygsnį galima papuošti perkabinant kilputes skirtingos spalvos siūlais (2.7.4.8 pav.).



2.7.4.8 pav. Grandinėles dygsnis, dekoruotas spalvotais siūlais

Atskiras dygsnių grandinėles galima jungti į labai įvairias sistemas. Jos gali būti siuvinėjamos apie vieną centrą, sudarydamos saulutes, gėlytes; gali išsidėstyti vėduoklės, zigzago, grandinėles forma. Galima siuvinėti lapus, varpas, pumpurus (2.7.4.9 pav.).



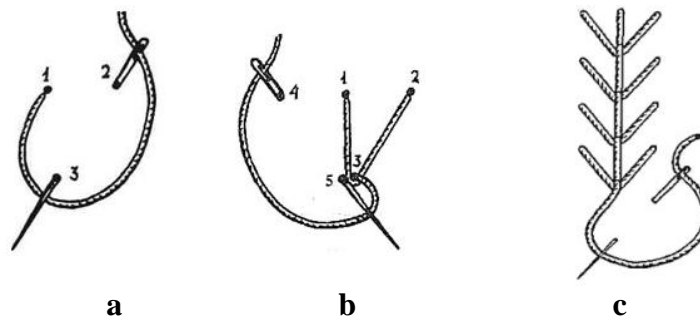
2.7.4.9 pav. Gėlės ir lapelių siuvinėjimas grandinėles dygsniais

Panaudojimas. Grandinėles dygsniai naudojami aplikacijoms apsiūti. Jais galima užpildyti didesnę ar mažesnę plotą. Grandinėles dygsnį galima derinti su kitomis dekoratyvinėmis siūlėmis.

2.7.5. Siuvinėjimas eglutės dygsniais

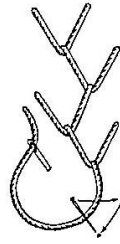
Šis dygsnis primena eglės šakelę. Ji gali būti įvairaus tankumo.

Siuvinėjimo technika. Eglutės dygsnis išsiuvinamas penkiais adatos dūriais (2.7.5.1 pav., a ir b). Adata duriama iš viršaus į apačią. Į viršų adata ištraukiama per kilpelę. Išeina viena šakelė. Tada duriama į priešingą pusę. Ištraukiama per šakelės centrą. Toliau eglutė siuvinėjama pagal pateiktą schemą (2.7.5.1 pav., c).



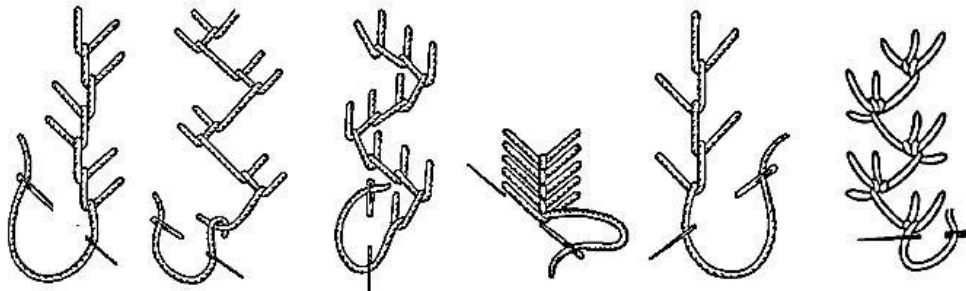
2.7.5.1 pav. Eglutės dygsnio siuvinėjimas

Iš eglutės dygsnio galima išsiuvinėti *kryputę* (2.7.5.2 pav.).



2.7.5.2 pav. Eglutės dygsnis siuvinėjamas krypute

Siuvinėjant eglutės dygsniu, šakelės galima suglausti, praretinti, daryti įvairių ilgių, keisti ritmą. Taip gaunami įvairūs nauji raštai (2.7.5.3 pav.).



2.7.5.3 pav. Įvairūs eglutės dygsniai
(L. Vėžalienė „Siuvinėjimas“ 30 psl.)

Eglutė, kaip ir grandinė, taikoma ir spalvotam siuvinėjimui.

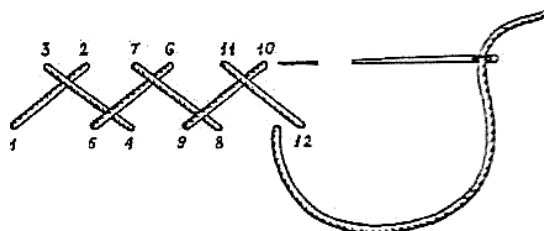


- Dekoratyvinei eglutės siūlei nereikalingas piešinys, nebent ašies linija, nurodanti pagrindinės linijos kryptį.
- Tiesi eglutės šakelė siuvinėjama pagal audinio siūlus.

Panaudojimas. Eglutės dygsniu galima išsiuvinėti lapo gysleles, samanas, pataiso šakelę, plunksnas ir t.t. Taip pat eglutės siūle galima prisiūti aplikaciją. Tinka dekoruoti ir vaikiškus drabužėlius.

2.7.6. Siuvinėjimas pintiniais dygsniais

Siuvinėjimo technika. Siūlės viršutinėje ir apatinėje dalyje dygsniai susikryžiuoja. Dygsnių pasvirimo kampas gali būti įvairus. Adata su siūlu ištraukiama iš blogosios audinio pusės į gerąją. Pradedame nuo pasvirusio dygsnio iš kairės pusės į dešinę aukštyn (2.7.6.1 pav. 1-2 taškas). Toliau adata su siūlu smeigiama į blogąją pusę, vėl ištraukiama į gerąją (2.7.6.1 pav. 2-3 taškas). Siuvas pasviręs dygsnis iš kairės pusės į dešinę žemyn (2.7.6.1 pav. 3-4 taškas).



2.7.6.1 pav. Pintinis dygsnis

Paprastą pintinę siūlą galima pajvairinti persiuvant susikryžiavimo vietoje ar apsukant dygsnius siūlu (2.7.6.2 pav.).



2.7.6.2 pav. Padekoruoti pintiniai dygsniai

Panaudojimas. Pintinis dygsnis labai elastingas, todėl juo galima padekoruoti trikotažą, megztus gaminius. Šiuo dygsniu galima užpildyti didesnę audinio plotą. Tinka juostoms, apvadams, kraštams siuvinėti.



- <http://www.rankdarbiunamai.lt/wp-content/uploads/2011/11/p011.jpg>
 - <http://www.blockcrazy.com/Embroidery%20Stitches.htm>
 - http://sdelaj.com/embroidery/lessons_embroidery/
 - [http://www.liveinternet.ru/Žymos /% E4% E5% AE% EE% F0% E0% F2% E8% E2% ED% FB% E5 +% F8% E2% FB /](http://www.liveinternet.ru/Žymos/%E4%E5%AE%EE%F0%E0%F2%E8%E2%ED%FB%E5+%F8%E2%FB/)
- Video:
- <http://www.youtube.com/watch?v=az1u6y9cpWA>



Atsakykite į klausimus:

- Kokius žinote dekoratyvinius dygsnius?
- Kuo skiriasi vienpusis ir dvipusis lygusis siuvinėjimas?
- Kokiais dygsniais atliekamas pilnasis siuvinėjimas?
- Kur daugiausiai panaudojamas virvutės dygsnis?
- Kokie yra kilpiniai dygsniai?



- Išsiuvinėkite lygiuoju vienpusiu siuvinėjimu tautinį ornamentą.
- Išsiuvinėkite gėlių kompoziciją daugiaspalviu pilnuoju siuvinėjimu.
- Išsiuvinėkite įvairius grandinėlių dygsnius.
- Išsiuvinėkite eglutės šakelę.
- Išsiuvinėkite kompoziciją, panaudodami įvairius dekoratyvinius dygsnius.

2.8. Siuvinėjimas rokoko technika (vikšrelių technika)

Rokoko technikos siuvinėjimas kilęs iš rokoko meninio stiliaus, atsiradusio 18 a. Prancūzijoje. Tai subtili, dekoratyvi technika. Siuvinėjimas yra reljefinis, apimtinis. Tuo jis skiriasi nuo kitų siuvinėjimo technikų (2.8.1 pav.). Ši technika dar vadinama vikšrelių, pumpurėlių technika.



2.8.1 pav. Siuvinėjimas rokoko technika

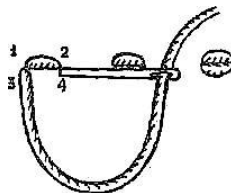
(<http://www.liveinternet.ru/users/icrochet/post287492215/>)

(<http://www.liveinternet.ru/journalshowcomments.php?jpostid=289471762&journalid=5027142&go=next&categ=1>)

Šio dekoratyvaus siuvinėjimo pagrindas yra siūlo apsukimas apie adatą. Taip gaunami įvairių formų ir dydžių pumpurėliai, kirmėlaitės.

Dygsnių yra keletas:

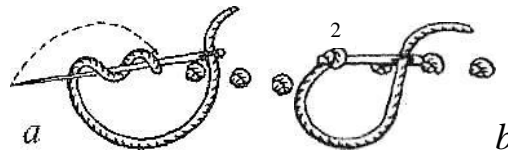
- **Paprasti pumpurėlių dygsniai.**
 - **Sudėtingi pumpurėlių dygsniai.**
 - **Mazgytiniai (makramė) dygsniai.**
 - **Vikšrelio dygsniai.**
-
- **Paprastas pumpurėlių dygsnis** (2.8.2 pav.)



2.8.2 pav. Paprasto pumpurėlio dygsnis

Siuvinėjimo technika. Pats paprasčiausias yra pumpurėlių dygsnis. Siuvami vienas ant kito du trumpi dygsniai „už adatos“, išeinantys iš vieno dūrio (2.8.2 pav.). Jie atrodo gražiau išsiuvinėti storu siūlu.

- **Sudėtingas pumpurėlių dygsnis**

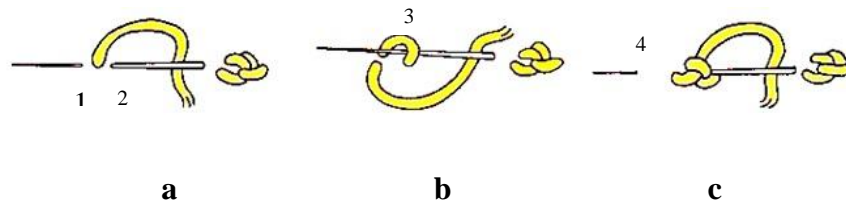


2.8.3 pav. Sudėtingas pumpurėlio dygsnis

Siuvinėjimo technika. Adata ištraukiama iš blogosios audinio pusės į gerąją. Siūlas kairiąja ranka įtempiant apsuokamas prie pat audinio aplink adatą kelis kartus (2.8.3 pav., a), priklausomai nuo siūlo storio ir nuo to, kokio dydžio pumpurėlį reikia išsiūti. Tada adata smeigiama į tą pačią vietą (arba labai arti), iš kur buvo ištraukta, ir ištraukiama per apvyniotus siūlus (2.8.3 pav., b).

Pumpurėlių dygsniai tinka žiedų pumpurėliams arba jų viduriukams siuvinėti.

- **Mazgytinis dygsnis, arba makramė mazgas**



2.8.4 pav. Mazgytinis dygsnis

Siuvinėjimo technika. Šis dygsnis siuvinėjamas trim etapais (2.8.4 pav.):

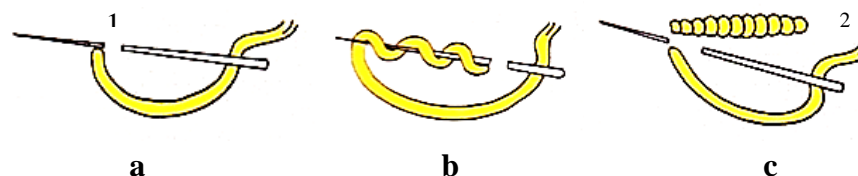
1. Adata su siūlu iš blogosios audinio pusės ištraukiama į gerąją. Paskui daromas iš gerosios pusės į blogąją trumpas dygsnis (2.8.4 pav., a).

2. Paliekama kilpelė siūlo iki galo nepritraukiant (2.8.4 pav., b). Pro ją prakišama adata su siūlu, kuris pritraukiamas. Taip susidaro dekoratyvinis mazgelis.

3. Šalia jo daromas trumpas dygsnis ir adata duriama į vietą, kurioje norime kito mazgelio (žr. 2.8.4 pav., c).

- **Vikšrelio dygsnis**

Vikšrelio dygsnis skiriasi nuo pumpurėlių tuo, kad siūlas apie adatą apsuokamas daug kartų. Šis dygsnis panašus į spiralę, kurios viduriu praeinantis siūlas sutvirtina ir suteikia spiralei formą (2.8.5 pav.).



2.8.5 pav. Vikšrelio dygsnis

Siuvinėjimo technika. Pirmiausia į audinį įtvirtinamas siuvinėjimo siūlas. Adatą su siuvinėjimo siūlu ištraukiama iš audinio dygsnių linijos pradžioje. Tada adata smeigiama taip, kad adatos smaigalys vėl išlįstų į gerąją pusę toje vietoje, kur įtvirtintas siūlas (2.8.5 pav., a, taškas 1).

Išlindusi iš medžiagos adata aplink apvyniojama kyšančiu siūlo galu (2.8.5 pav., b).

Adata siuvinėjimo siūlu apsukama tiek kartų, kad gauta kirmėlaitė atitiktų numatytos linijos ilgį. Kaire ranka prilaikoma siūlų spiralė, susukta apie adatą, o dešine adata ištraukiama iš spiralės iki galo, kol ji atsiremia į audinį.

Dygsnis pritvirtinamas smeigiant adatą su siuvinėjimo siūlu ten, kur baigėsi spiralė (2.8.5 pav., c, taškas 2).



- Vikšrelio dygsnis turi būti neilgas.
- Lenktos formos vikšrelis gaunamas siūlą privyniojant daugiau, negu telpa dygsnelyje. Iš tokių vikšrelių formuojami roželių žiedlapiai.
- Siūlas nevyniojamas labai standžiai, nes tada bus sunku ištraukti adatą.

Panaudojimas. Pumpurėliai, vikšreliai siuvinėjami kartu su kitais dekoratyviniais dygsniais. Jie pagyvina gaminį ir suteikia jam reljefiškumo. Šiais dygsniais siuvinėjami vaikiški drabužėliai, puošiami megzti drabužiai.



- http://sdelaj.com/embroidery/lessons_embroidery/



Atsakykite į klausimus:

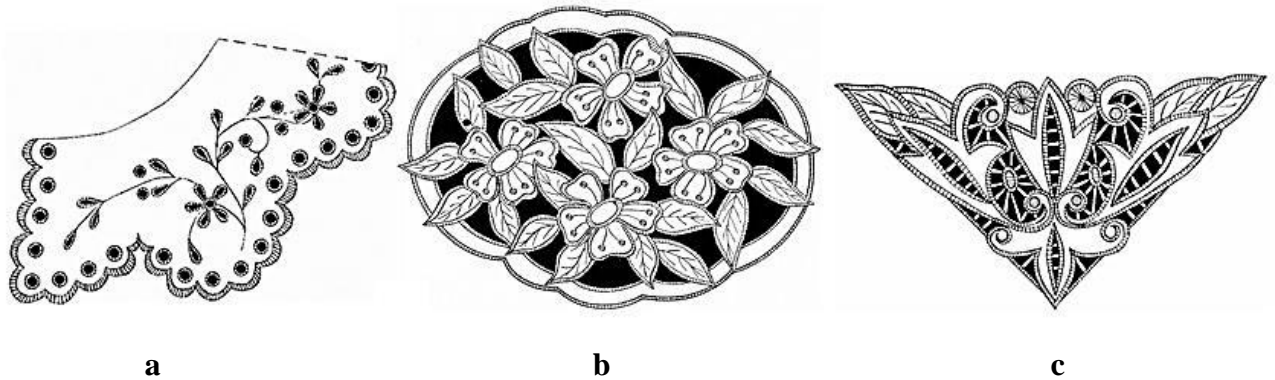
- Kodėl vikšrelių, pumpurėlių siuvinėjimas vadinamas rokoko siuvinėjimu?
- Kokius žinote rokoko siuvinėjimo dygsnius?
- Kur naudojamas rokoko siuvinėjimas?



- **Išsiuvinėkite gėlių puokštę rokoko siuvinėjimu.**

2.9. Karpytinis (rišeljė) siuvinėjimas

Karpytinis arba rišeljė siuvinėjimas – tai ažūrinio siuvinėjimo būdas, kuriuo imituojami nėriniai (2.9.1 pav.). Šis siuvinėjimas buvo labai populiarus Prancūzijoje XIII a. pirmojoje pusėje, viešpataujant kardinolui Rišeljė, todėl ir pavadintas jo vardu.

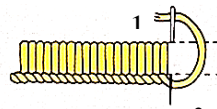


2.9.1 pav. Karpytinis (rišeljė) siuvinėjimas
(<http://piknad.ru/rukris4.php>)

Siuvinėjimo technika. Ant audinio pažymimi rašto kontūrai, kurie apsiuvami kilpiniu dygsniu arba apskukami siūlais. Audinio ploteliai tarp apsiūtų kontūrų iškarpomi – gaunamas ažūrinis raštas.

Pagrindinis dygsnis, siuvinėjant rišeljė technika

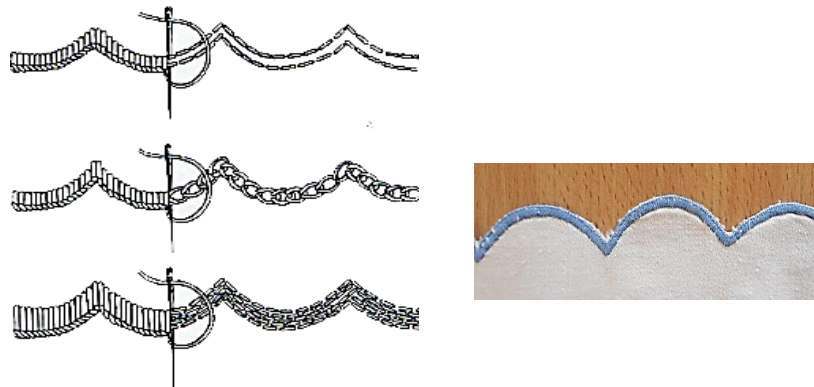
Adata smeigiama iš viršaus (2.9.2 pav., taškas 1) į apačią ir ištraukiama apačioje (2.9.2 pav., taškas 2), padarius norimo ilgio dygsnį. Siūlas paliekamas po adata. Gauta kilpa atsargiai priveržiama (2.9.2 pav., žr. 2.7.3 skyrelį „Siuvinėjimas kilpiniais dygsniais“).



2.9.2 pav. Pagrindinis dygsnis, siuvinėjant rišeljė technika

Prieš siuvinėjant karpytiniu siuvinėjimu, reikia persikelti ant audinio piešinį.

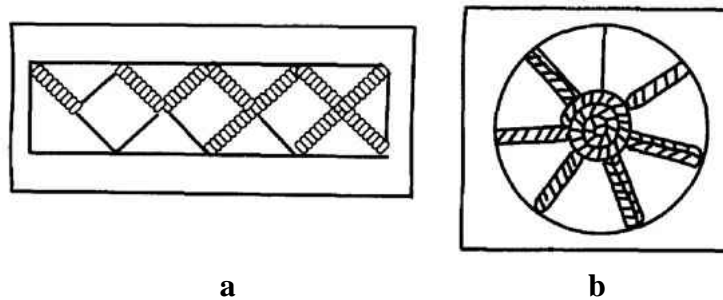
Karpytiniame siuvinėjime šiuo dygsniu dažnai apsiuvami gaminio kraštai įvairiomis bangelėmis ir vingeliais. Rašto kontūrai išdaigstomi, kad kraštas būtų stipresnis ir iškilusnis (2.9.3 pav.) ir apsiuvami tankiu pagrindiniu dygsniu.



2.9.3 pav. Krašto apsiuvimas.

Rišelėje išsiuvinėti galima ir siuvimo mašina zigzago dygsniu (žr. 2.14 poskyrį „Siuvinėjimas mašina“).

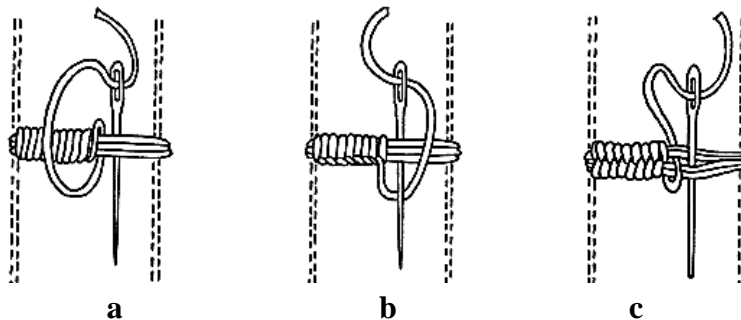
Jei, iškirpus audinį, gaunamos per didelės kiaurymės, tada kontūro kraštai jungiami *skersinėliais* (2.9.4 pav.).



2.9.4 pav. Skersinėlių panaudojimas, užpildant kiaurymes

Jie padaromi prieš apsiuivant kontūrą kilpiniu dygsniu. Adata su siūlu užkabinama už vieno kontūro krašto ir pritvirtinama priešingame krašte. Tai pakartojama, kol gaunamas norimo storio skersinėlis.

Jie užbaigiami trimis būdais:



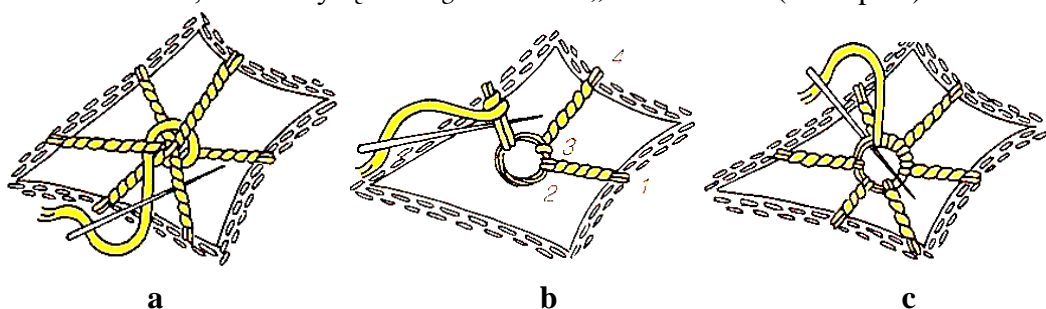
2.9.5 pav. Skersinėlio užbaigimo būdai

1. Skersinėlis apsukamas siūlu (2.9.5 pav., a).
2. Skersinėlis apsiuvas kilpiniu dygsniu (2.9.5 pav., b).
3. Skersinėlis apsiuvas perpintu dygsniu (2.9.5 pav., c).



- Skersinėliui turi būti įvertas siūlas tokio ilgio, kad užtektų apsiūti visą skersinėlį.

Skersinėliai, sueinantys į centrą, vadinami „voratinkliu“ (2.9.6 pav.).



2.9.6 pav. „Voratinklio“ skersinėliai

„Voratinklio“ skersinėliai atliekami dviem būdais:

1. Siūlai sukryžiuojami centre. Kiekvienas skersinėlis atskirai apsiuvas. Susikirtimo vieta apskama rateliu adymo dygsniu (žr. 2.9.6 pav., a).
2. Nuo rašto kontūro kraštų tiesiami siūlai į centrą, kuriame padaromas žiedas (žr. 2.9.6 pav., b). Nuo kontūro krašto (1) tiesiami siūlai į voratinklio centrą (2) ir atgal. Gautas spindulys apsiuvas ar apskamas. Tada pereinama į tašką (3). Jis sujungiamas su kontūro kraštu (4) ir t.t.. Centre gautas žiedas apsiuvas pasirinktu būdu (žr. 2.9.6 pav., c).

Apsiuvus visus skersinėlius, tankiu kilpiniu dygsniu apsiuvas rašto kontūrai. Kilpos turi būti geroje audinio pusėje.

Audinys išskalbiamas ir pastandinamas. Tada ažiūrai skirtose vietose audinys atsargiai iškarpomas smailiomis mažomis žirklutėmis.

Panaudojimas. Šia siuvinėjimo technika siuvinėjami įvairūs drabužiai. Ypač tinka puošti palaidines, apykakles, apsiūti gaminio kraštus.



- http://www.neriniai.eu/siuvinejimo_budai



Atsakykite į klausimus:

- Kuo pasižymi karpytinis (rišeljė) siuvinėjimas?
- Koks dygsnis naudojamas rišeljė siuvinėjime?
- Kaip apsiuvas rišeljė rašto kontūrai?
- Kaip užpildomos rišeljė rašto kiaurymės?



- Užpildykite iškirptą kiaurymę „voratinkliu“.
- Padekoruokite aksesuarą rišeljė siuvinėjimu.

2.10. Siuvinėjimas kiauriniais peltakiais

Peltakiai - tai ažiūrinės siūlės, gaunamos audinyje ištraukiant viena kryptimi einančius siūlus, o likusių siūlų pluošteliai apsiuvas įvairiai grupuojami ir perpinami.

Geriausiai peltakiuoti tinka lininius ir medvilninius audinius, nes jų metmenys ir ataudai yra vienodo storio, vienodai persipynę. Siuvinėjimo siūlai turi būti minkšti lininiai, medvilniniai arba mišraus pluošto, tos pačios arba labai panašios spalvos, kaip ir audinys. Kartais naudojami ir ištraukti iš audinio siūlai, ypač jei jie tvirti ir lygūs.

Pagal siuvinėjimo būdą ir siūlų ištraukimo išdėstymą, peltakiai skirstomi:

1. Paprastieji arba linijiniai peltakiai.

2. Languotieji peltakiai.

3. Tinkliniai peltakiai.

Siuvinėti galima vienos grupės peltakiais arba komponuoti ir derinti įvairias peltakių grupes.

PAPRASTIEJI PELTAKIAI

Paprastieji arba linijiniai peltakiai kai kurių tautų vadinami *mereškomis*.

Siuvinėjimo technika

Peltakių siuvinėjimo eiga:

1. Peltakio vietos žymėjimas.
2. Siūlų ištraukimas.
3. Peltakio galų apsiuvimas.
4. Peltakio krašto apsiuvimas.
5. Peltakio eilutės siuvinėjimas.
6. Peltakio kampų užpildymas.

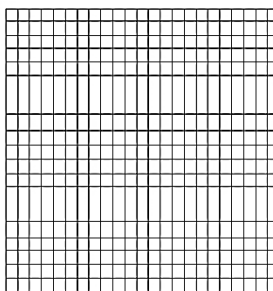
1. **Peltakio vietos žymėjimas.** Peltakio vieta tiksliai pažymima ant audinio pieštuku ar kreidele. Būtina palikti užlaidą rankdarbio kirptiniam kraštui palenkti ar kitokiam apdorojimui.
2. **Siūlų ištraukimas.** Kiek siūlų reikia ištraukti, priklauso nuo būsimo peltakio pločio. Siūlų ištraukimas reikalauja dėmesio ir kruopštumo.



- Reikia atkreipti dėmesį, kad ornamento linijos sutaptų su metmenų ir ataudų kryptimis.

Siūlai dažniausiai ištraukiami dviem būdais:

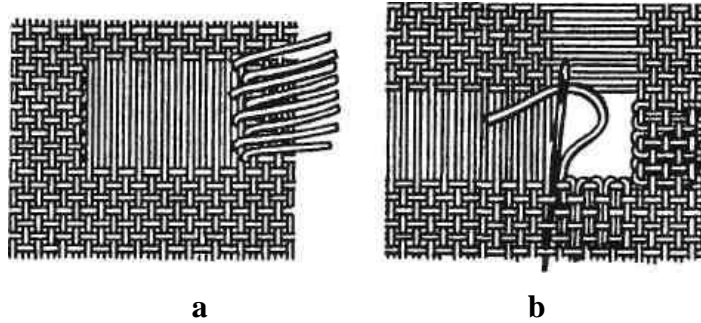
- siūlų pluoštelis pažymėtoje vietoje ištraukiamas ištisai, jei peltakiu apdorojamas kirptinis gaminio kraštas paliekant kutus (2.10.1 pav.)



2.10.1 pav. Siūlų ištraukimas, esant kirptai detalei

- jei peltakys yra detalės viduryje, peltakiuojami visi keturi rankdarbio kraštai. Pažymimos peltakio ribos. Nuo peltakio ribos paliekamas 10–20 mm atstumas ir nukerpamas vienas siūlas, skirtas ištraukimui. Jis truputį patraukiamas ir nukerpamas 10–20 mm atstumu nuo galinės peltakio ribos. Atsargiai ištraukiami visi peltakio pločiui skirti siūlai ir leidžiama jiems kaboti (2.10.2 pav., a). Taip 20 mm ilgio siūlai ištraukiami į priešingas puses.

Susikertančių peltakių galuose susidaro tuščiaviduriai kampai (2.10.2 pav., b).



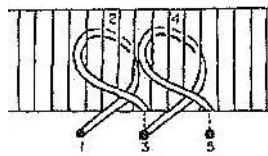
2.10.2 pav. Siūlų ištraukimas peltakiavimui
(L. Vėželiene „Siuvinėjimas“ 46 psl.)

3. Peltakio galų apsiuvimas. Ištraukus siūlus, peltakio siūlės galai sutvarkomas keliais būdais:

- Kiekvienas nukirptas siūlas veriamas į adatą ir adymo būdu prakaišomas į priešingą audinio pusę (2.10.2 pav., b).
- Visas siūlų pluoštelis dalijamas pusiau. Sruogelės sukeičiamos ir apsiuvas lygiuoju arba kilpiniu dygsniu.
- Visi siūlai, jei jie nėra stori, paguldomi lygiagrečiai su išilginiu peltakio pakraščiu ir apsiuvas kilpiniu arba lygiuoju dygsniu.

4. Peltakio krašto apsiuvimas.

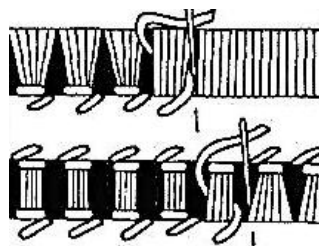
Peltakio kraštui apsiūti naudojama **peltakio krašto siūlė** (2.10.3 pav.). Ji siuvama iš kairės į dešinę, atskiriant pluoštelių su vienodu siūlų skaičiumi. Visi peltakio krašto siūlės dygsniai turi būti lygūs, vienodai įtempti, tarpai tarp dygsnių - vienodi.



2.10.3 pav. Peltakio krašto apsiuvimas

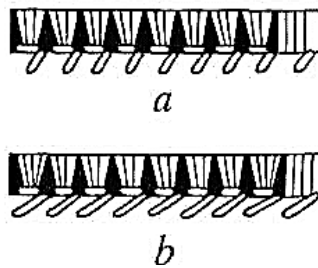
Peltakio pradžioje įtvirtinamas siūlas. Adata duriama iš blogosios pusės į gerąją (2.10.3 pav., taškas 1), ištraukiant visą siūlo ilgį. Adata užkabiname ir apskame pasirinktą laisvų siūlų skaičių (2.10.3 pav., taškas 2). Visas siūlas ištraukiamas į gerąją audinio pusę ir vėl duriama iš blogosios į gerąją pusę (2.10.3 pav., taškai 3,4). Ištrauktas siūlas truputį užveržiamas. Toliau siuvimo eiga kartojama (2.10.3 pav., taškai 4,5).

Apsiuvus vieną peltakio kraštą, siuvas kitas (2.10.4 pav.)



2.10.4 pav. Abiejų peltakio kraštų apsiuvimas

Dygsniai gali būti statesni, arba gulstesni. Tai priklauso nuo adatos dūrio iš blogosios pusės į gerąją laisvų siūlų pluoštelio atžvilgiu (2.10.5 pav.).



2.10.5 pav. Peltakiavimo dygsnių padėtis

Siuvant antrą peltakio krašto siūlę, kiekvieną susidariusį pluoštelį galima skirti pusiau. Pirminio pluoštelio siūlų skaičius turi būti porinis. Pusė siūlų imama iš vieno, o kita pusė – iš kito pluoštelio. Taip gaunamas *kryžminis peltakys* (2.10.6 pav.).



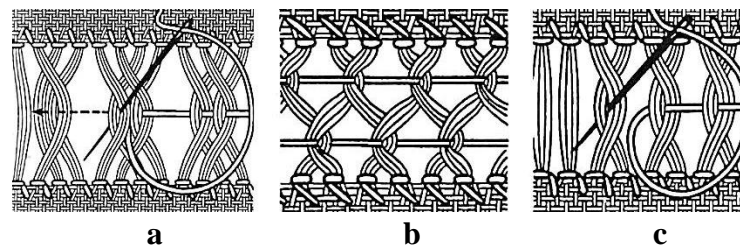
2.10.6 pav. Kryžminis peltakys

5. Peltakio eilutės siuvinėjimas.

Peltakio pluošteliams papildomai siuvinėjant, gaunami įvairūs dekoratyviniai linijiniai peltakiai. Kad peltakys nesideformuotų, siuvinėjimo siūlas turi būti pakankamai laisvas.

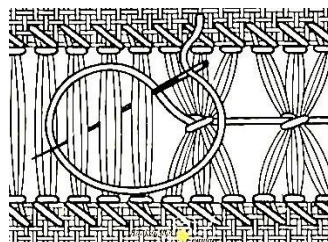
Linijinių peltakių siuvinėjimo būdai:

- Peltakio pluošteliai įvairiai perpinami tuo pačiu arba kitos spalvos siūlu (2.10.7 pav.).



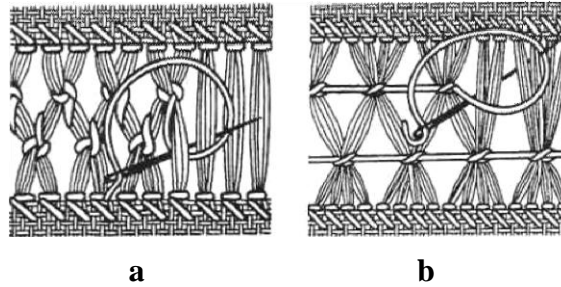
2.10.7 pav. Linijiniai peltakiai, perpinti kitu siūlu (L. Vėželiene „Siuvinėjimas“ 49 psl.)

- Platesnio peltakio pluošteliai gali būti įvairiai sujungiami mazgeliais (žr. 2.10.8 pav.).



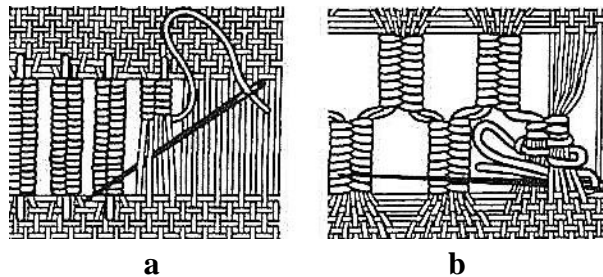
2.10.8 pav. Linijiniai peltakiai, sujungti mazgeliais

Siūlų pluošteliai sujungiami keliose linijose. Taip gaunami *voratinkliniai peltakiai* (2.10.9 pav.).



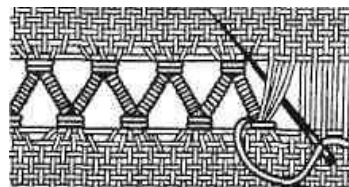
2.10.9 pav. Linijiniai peltakiai, sujungti keliose linijose
(L. Vėžalienė „Siuvinėjimas“ 49 psl.)

- Kai peltakio stulpeliai apipinami siuvinėjimo siūlu, gaunamas *adytinis peltakys* (2.10.10 pav.). Siuvinėjant šiuos peltakius, siūlo pradžia ir pabaiga slepiama po adymo dygsniu. Pinant dygsniai turi gražiai, glaudžiai sugulti vienas prie kito, bet neturi būti per stipriai užveržti.



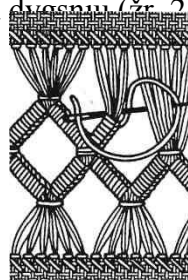
2.10.10 pav. Linijiniai peltakiai apipinami siuvinėjimo siūlu
(L. Vėžalienė „Siuvinėjimas“ 49 psl.)

- Pluošteliai paprasčiausiai apsukami siuvinėjimo siūlu. Peltakio pluoštelių siūlais apsukus pilnai, peltakio krašto siūlės siūti nereikia (2.10.11 pav.).



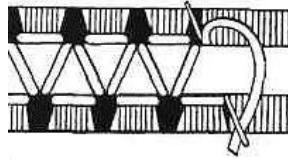
2.10.11 pav. Linijiniai peltakiai apsukti siuvinėjimo siūlu
(L. Vėžalienė „Siuvinėjimas“ 50 psl.)

- Pluoštelių galima apsiūti ir kilpiniu dygsniu (žr. 2.10.12 pav.).



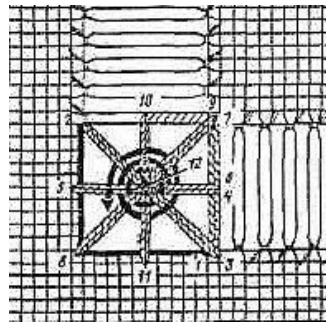
2.10.12 pav. Linijiniai peltakiai apsiūti kilpiniu dygsniu
(L. Vėžalienė „Siuvinėjimas“ 50 psl.)

- Tarp dviejų ar daugiau linijinių peltakių siuvinėjamos įvairių (trikampių, keturkampių) dekoratyvinių dygsnių siūlės (2.10.13 pav.). Siūlas daugiau paveržiamas, kad išryškėtų skylutės.



2.10.13 pav. Linijiniai peltakiai apsiūti dygsniais

- 6. Peltakio kampų užpildymas.** Siuvinėjant plačius peltakius, statmenai susieinančių peltakių kampuose lieka tušti kvadratėliai. Juos būtina užpildyti. Tokiuose kvadratėliuose įvairiai išsiuvami skersiniai ir „voreliai“ (2.10.14 pav.), naudojama adytinio peltakio technika.



2.10.14 pav. Peltakio kampų užpildymas „vorelio“ technika
(L. Vėžalienė „Siuvinėjimas“ 51 psl.)



- http://www.neriniai.eu/siuvinejimo_budai



Atsakykite į klausimus:

- Kokie audiniai geriausiai tinka peltakiavimui?
- Kokie siūlai tinka peltakiavimui?
- Kaip pagal siuvinėjimo būdą ir siūlų ištraukimo išdėstymą skirstomi peltakiai?
- Kokia paprastųjų peltakių siuvinėjimo eiga?
- Kaip ištraukiami audinio siūlai, jei peltakis bus rankdarbio viduryje?
- Kaip užpildomi peltakių susikirtimo kampai?



- Išsiuvinėkite peltakio 2 eiles, papildomai pluoštelius įvairiai perpinant, sujungiant mazgeliais.

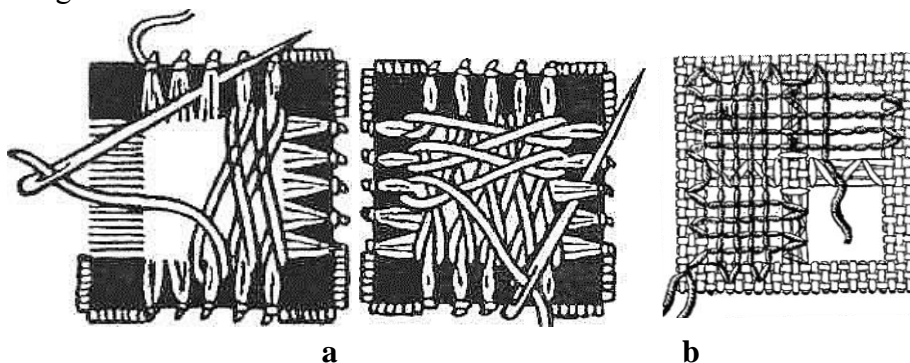
LANGUOTIEJI PELTAKIAI

Peltakius sudaro kvadratai ir stačiakampiai.

Siuvinėjant languotuosius peltakius, siūlų ištraukimo technika tokia pati, kaip ir linijinių peltakių, tik siūlai traukiami pluošteliais pirmiausia viena kryptimi, paskui – kita. Gaunami trejopi langeliai: tušti, audinio ir laisvų siūlų.

Visos kvadrato kraštinės pirmiausia apsiuvamos kilpiniu arba lygiuoju dygsniu.

Peltakio siuvinėjimas. Peltakio langelių palaidi siūleliai siuvinėjami įvairiais būdais: perpinami, sujungiami, išadomi (2.10.1 pav., b) arba apsiuvami pintiniu dygsniu (2.10.1 pav., a), išsiuvinėjamos žvaigždutės ir t.t.



2.10.1 pav. Peltakio langeliai apsiūti pintiniu dygsniu (a), išadomi (b)

Panaudojimas. Peltakiais galima puošti įvairius drabužius. Išsiuvinėtos detalės tampa lengvos, ažūrinės, puošnios, originalios.

Peltakiavimas puikiai atrodo kompozicijoje su kitomis siuvinėjimo technikomis, dekoratyvinėmis siūlėmis. Gražiausiai atrodo neryškių spalvų arba balti peltakiuoti gaminiai.

Paprastaisiais arba linijiniais peltakiais dažniausiai atlenkiamas kraštas arba puošiami drabužio detalių pakraščiai bei jais galima puošti ir gaminio centrą bei kampus. Padekoruoti drabužį galima ir originaliais languotaisiais peltakiais.

Lietuvoje peltakiais siuvinėdavo tautinius moterų drabužius: išėiginius marškinius, prijuostes, nuometus.



Atsakykite į klausimus:

- Kokia yra languotųjų peltakių siuvinėjimo eiga?
- Kokie dygsniai naudojami peltakio kvadratui apsiūti?
- Kokiais būdais siuvinėjami palaidi peltakio langelių siūleliai?



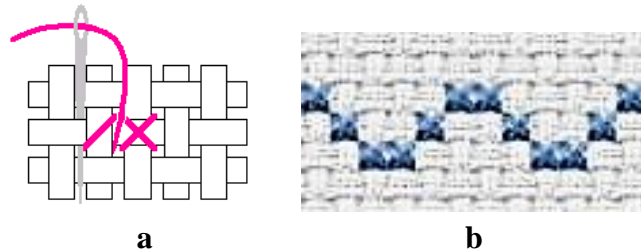
- Išsiuvinėkite pasirinktu būdu nedidelį 5x5 cm languotojo peltakio pavyzdį.

2.11. Siuvinėjimas kryželiu

Kryželio dygsniais jau siuvinėjo senovės Egipte, Graikijoje. Dabar kryželio dygsnis

paplītęs daugelyje pasaulio šalių. Kiekvienos tautos siuvinėjami kryželiai pasižymi savitumu, todėl priskaičiuojama daugybė kryželio rūšių: vienpusis, dvipusis, moldaviškas, itališkas, bulgariškas, slaviškas, rytietiškas ir kt. Siuvinėjama nuo paprasčiausių ornamentų iki sudėtingų paveikslų.

Geriausiai siuvinėti kryželiu ant kanvos arba lygaus audimo drobės, medvilnės, kurių pynimo struktūra yra aiški, audinio langeliai vienodi, lengvai skaičiuojami. Siuvinėjant ant kanvos, vienas kryželis apima vieną audinio siūlų susikirtimo tašką (2.11.1 pav.). Baigus siuvinėti arba pasibaigus siūlui, siūlo galas užkišamas už šalia esančių dygsmų iš blogosios siuvinio pusės.

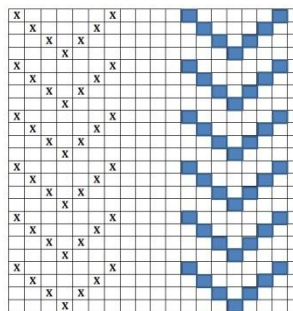


2.11.1 pav. Kryželis, apimantis vieną kanvos siūlų susikirtimo tašką

Mažus plotelius galima išsiuvinėti laikant audinį rankose. Didesnės apimties piešini rekomenduojama siuvinėti išsidėjus audinį į lankelį (žr. 2.2.8 pav.).

Siuvinėjant kryželiu, rekomenduojama rinktis medvilninius „muline“ siūlus (žr. 2.2.3 pav.).

Reikalinga pasidaryti tikslų piešinį ir tinkamai parinkti spalvas. Piešinys atliekamas ant languoto popieriaus, pažymint siuvinėjimui skirtus langelius (2.11.2 pav.).



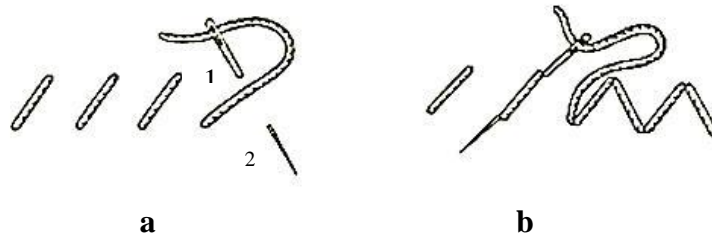
2.11.2 pav. Piešinys siuvinėjimui kryželiu

Šiuo metu populiariausios tokios kryželių rūšys:

- pusinis;
- vienpusis;
- dvipusis;
- dvigubas.

PUSINIS KRYŽELIS

Siuvinėjimo technika. Siuvinėjami į dešinę pusę 45° kampu pasvirę dygsmniai, duriant adatą į audinį iš kairės pusės į dešinę (2.11.3 pav., a, taškai 1,2). Tada siuvinėjama atgal į kairę pusę pasvirusiais dygsmniais (2.11.3 pav., b). Blogojoje pusėje gaunamas toks pat zigzaginis dygsmnis.



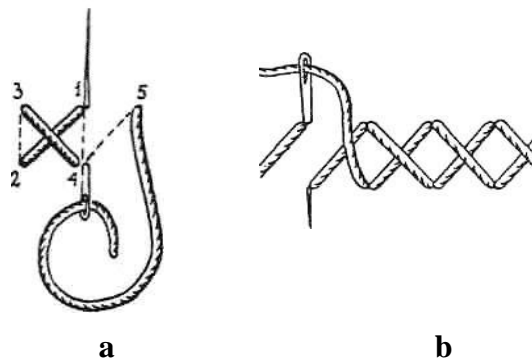
a b

2.11.3 pav. Pusinio kryželio siuvinėjimas

Ši dygsnį galima dekoruoti įvairiai perpinant kitos spalvos siūlais.


VIENPUSIS KRYŽELIS

Siuvinėjimo technika. Siuvami 45° kampu pasvirę į dešinę pusę dygsneliai, tik adata duriama statmenai žemyn. Grįžtama atgal siuvinėjant dygsnius, pasvirusius į kairę pusę. Išvirškščioje pusėje gaunamos vertikalių dygsnelių eilutės (2.11.4 pav.).




a b

2.11.4 pav. Vienpusio kryželio siuvinėjimas



Siuvinėjant vienpusiu kryželiu, yra svarbu **nekeisti siuvinėjimo krypties** visame siuvinėjamame plote.



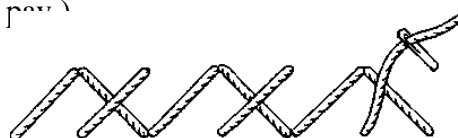
a b

DVIPUSIS KRYŽELIS

Siuvinėjant dvipusiu kryželiu, abi gaminio pusės yra vienodos. Tai galima panaudoti rankdarbiams, kurių abi pusės turi būti gražios.

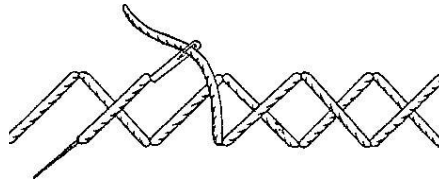
Siuvinėjimo technika. Išsiuvinėjami įstriži dygsneliai, pasvirę į vieną pusę ir grįžtama, išsiuvinėjant pasvirusius dygsnelius į kitą pusę (žr. 2.11.3 pav.). Gaunamas pusinis kryželis.

Gerojoje pusėje pasvirusiais 45 ° kampu dygsneliais perkryžiuojami kas antri ankstesni dygsniai (žr. 2.11.5 pav.)



2.11.5 pav. Dvipusio kryželio siuvinėjimas, perkryžiuojant kas antrą ankstesnį dygsnį

Grįžtama atgal, perkryžiuojant likusius įstrižus dygsnelius (2.11.6 pav.).



2.11.6 pav. Dvipusio kryželio siuvinėjimas, perkryžiuojant likusius įstrižus dygsnelius

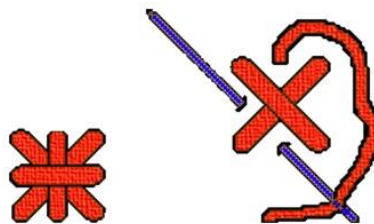
DVIGUBAS KRYŽELIS

Dvigubas kryželis dar vadinamas **bulgarišku kryželiu**. Šiuo dygsniu išsiuvinėti ornamentai būna iškilesni, siuvinėjama storesniais siūlais. Kiekvienas dvigubas kryželis siuvas atskirai, o ne eilėmis kaip vienpusis ar dvipusis kryželiai (2.11.7 pav.).



2.11.7 pav. Siuvinėjimas dvigubu kryželiu
(<http://berkut52007.narod.ru/bolgar-krest.html>)

Siuvinėjimo technika. Pirmiausia išsiuvas paprastas vienpusis kryželis. Po to ant jo išsiuvas „pliusas“ (2.11.8 pav.).



2.11.8 pav. Dvigubo kryželio siuvinėjimas



- Siuvinėjant dvigubu kryželiu, yra svarbu, kad paskutinis dygsnis visuose rankdarbio kryželiuose būtų išsiūtas **visada ta pačia kryptimi**.



- http://www.mudubudu.lt/siuvinejimas_kryzeliu
- <http://blog.kasiulai.lt/siuvinejimo-kryzeliu-pradziamokslis.html>
- <http://www.rankdarbiunamai.lt/siuvinejimas/siuvinejimo-technikos/siuvinejimas-kryzeliu/>
- <http://www.wikihow.com/Cross-Stitch>
- <http://berkut52007.narod.ru/bolgar-krest.html>

- <http://subscribe.ru/archive/rest.hobby.goldstitch/200410/26114027.html>
 - http://www.korolevstvo-masterov.ru/66-vyshivka/84-schetnye_shvy/211-bolgar_krest/
- Video:
- <http://www.youtube.com/watch?v=C9wB4594qJM>
 - <http://www.youtube.com/watch?v=LbtBPeLkLgY>
 - <http://www.youtube.com/watch?v=-PWJzoYxkoM>
 - <http://www.youtube.com/watch?v=fhAYoqi2J7c>
 - <http://www.youtube.com/watch?v=AIYHr4qvlXU>
 - <http://www.youtube.com/watch?v=C9wB4594qJM>
 - <http://www.youtube.com/watch?v=6ogAHwRK7oE>
 - <http://www.youtube.com/watch?v=aTXzE8TOiYo>



Atsakykite į klausimus:

- Kokie audiniai geriausiai tinka siuvinėjimui kryželiu?
- Kokios populiariausios kryželio rūšys?
- Kuo skiriasi vienpusis kryželis nuo dvipusio kryželio?
- Kokia yra dvigubo kryželio siuvinėjimo eiga?



- **Išsiuvinėkite pasirinktu kryželio dygsniu skirtuką knygoms.**

(žr. http://www.mudubudu.lt/knygu_skirtukai)

2.12. Siuvinėjimas žvyneliais, karoliukais

Karoliukais, žvyneliais galima siuvinėti, užpildant ištikus audinio plotus (žr. 2.12.1 pav.) ir siuvinėjant atskirais karoliukais, žvyneliais.



a



b

2.12.1 pav. Karoliukais ir žvyneliais išsiuvinėtas kaklo papuošalas ir apykaklė (autorė Elvyra Matulevičienė)

Karoliukai gali būti įvairaus dydžio, rutuliuko arba cilindriuko formos, iš stiklo, metalo ar plastiko. Jie būna matiniai, skaidrūs, blizgantys, aplieti metalu, padengti perlamutro sluoksniu.

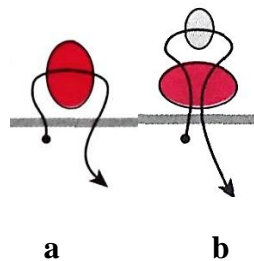
Adatos siuvinėjimui karoliukais turi būti plonos, kad jos lengvai lištų per karoliukų skylutes. Adatos dydis priklauso nuo karoliuko dydžio.

Siuvinėjimo siūlai turi būti ploni, tačiau patikimi, patvarūs. Tinka sintetiniai, kaproniniai. Įprasti siuvimo siūlai nėra labai patvarūs. Plonesniais siūlais karoliukas prisiuvas keliais dygsniais. Siuvinėjimo siūlų spalva parenkama pagal audinį.

Karoliukų siuvinėjimo technika

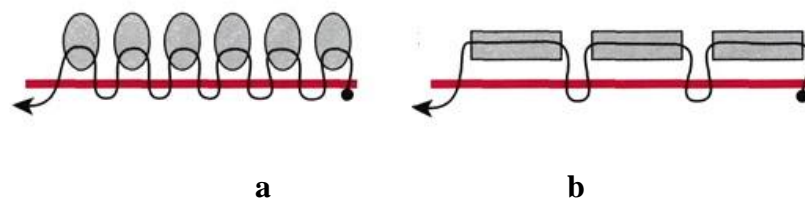
Karoliukams prisiūti prie audinio naudojami įvairūs dygsniai.

Atskiras karoliukas prie medžiagos tvirtinamas *kaip saga* (2.12.2 pav., a) arba kartu su mažu karoliuku (2.12.2 pav., b).



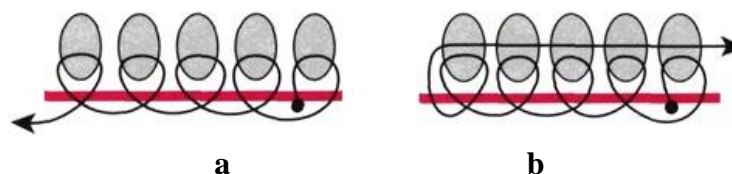
2.12.2 pav. Atskiro karoliuko prisiuvinimas

Paprasčiausiai eilė karoliukų prisiuvama užveriant karoliuką kiekviename dygsnyje iš gerosios pusės. Dygsnis turi atitikti karoliuko ilgį. Blogojoje pusėje dygsniai turi būti trumpi. Taip išsiuvinėta linija atrodo kaip punktyrinė (žr. 2.12.3 pav.).



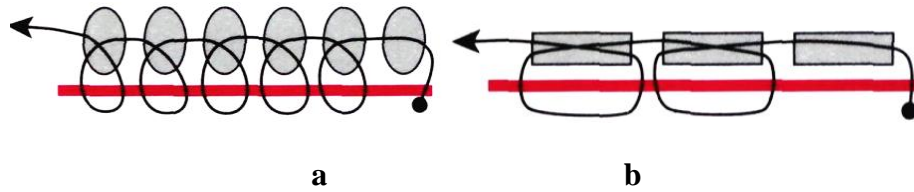
2.12.3 pav. Karoliukų eilės prisiuvinimas

Karoliukus galima prisiūti ir *dygsniu „už adatos“* (2.6.4 pav.). Šiuo dygsniu prisiuvus karoliukus, medžiaga gerai lankstosi (2.12.4 pav., a, b). Norint, kad karoliukai sudarytų lygią tankią liniją, nesivartytų, baigus liniją, su tuo pačiu siuvinėjimo siūlu perveržiama visa eilė karoliukų dar kartą (2.12.4 pav., b).



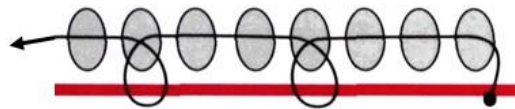
2.12.4 pav. Karoliukų prisiuvinimas dygsniu „už adatos“

Lygi tanki linija gaunama siuvinėjant *virvutės* dygsniu iš dešinės į kairę pusę (žr. skyrelį 2.7.2 „Siuvinėjimas virvutės dygsniais“). Šia siuvimo technika atliktas siuvinys bus tankus, medžiaga sunkiai lankstysis (2.12.4 pav.).



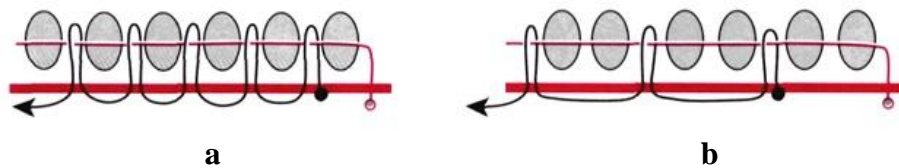
2.12.4 pav. Karoliukų prisiuvimas virvutės dygsniu

Siuvinys bus minkštesnis, jei karoliukai bus veriami kiekviename dygsnyje iš gerosios pusės, bet tik vienas jų tvirtinamas prie medžiagos (2.12.5 pav.).



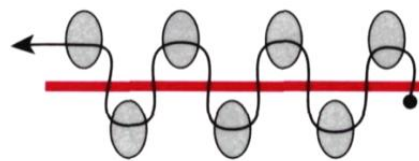
2.12.5 pav. Karoliukų prisiuvimas ne visus karoliukus pritvirtinant prie medžiagos

Karoliukus galima prisiūti *prtvirtinamąja siūle*. Karoliukai suveriami ant siūlo išdėstomi pagal pasirinkto piešinio kontūrus. Prisiuvama skersiniais dygsniais – kilpomis tarp karoliukų (2.12.6 pav., a). Skersinius dygsnius galima siūti ir ne ties kiekvienu karoliuku, bet kas du ar tris (2.12.6 pav., b).



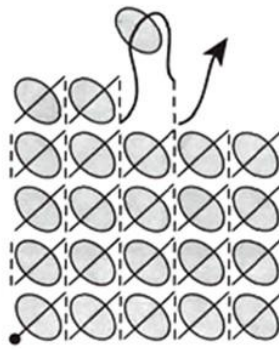
2.12.6 pav. Karoliukų prisiuvimas prtvirtinamąja siūle

Dviguba siūlė – karoliukai po vieną veriami blogojoje ir gerojoje pusėse. Dygsnio ilgis atitinka karoliuko ilgį (2.12.7 pav.).



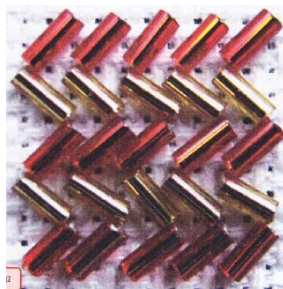
2.12.7 pav. Dviguba karoliukų siūlė

- Ant kanvos, siuvinėjant lygiagrečiomis eilėmis, naudojamas *pusinis kryželio dygsnis* (žr. 2.11.3 pav., a). Norint, kad karoliukas tvirčiau laikytųsi, dygsnis kartojamas kelis kartus. Karoliukai turėtų būti vienodo dydžio (2.12.8 pav.).



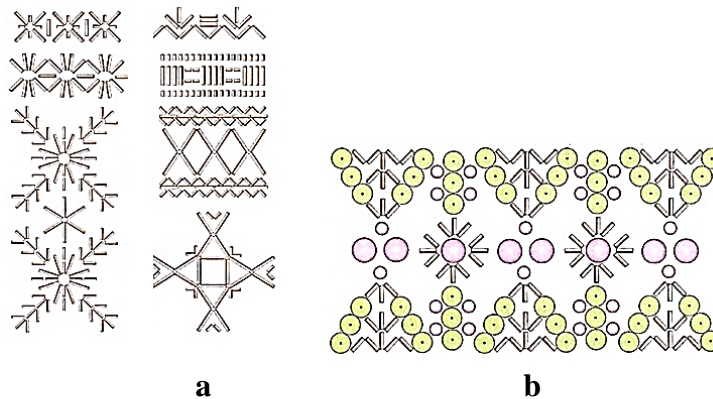
2.12.8 pav. Karoliukų siuvimas eilėmis

- Norint gauti įdomią faktūrą, karoliukus galima išdėstyti *eglude*. Siuvinėjant kiekvieną eilę karoliukai pakreipiami į priešingą pusę (2.12.9 pav.).



2.12.9 pav. Karoliukų išdėstymas eglute

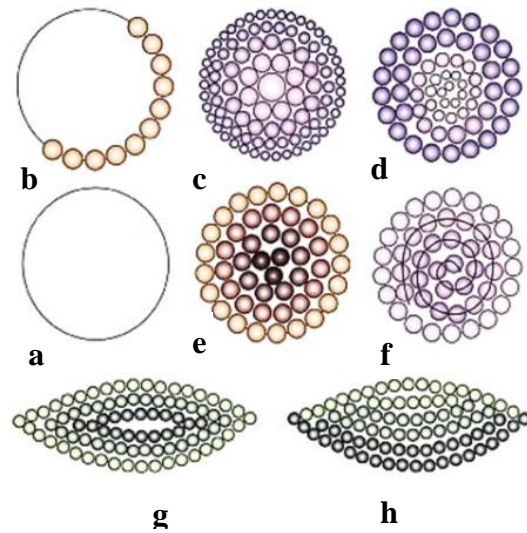
Karoliukus galima išdėstyti pagal pasirinktą piešinį (žr. 2.12.10 pav., a, b). Įdomesnę kompoziciją galima sukurti, siuvinėjant karoliukų ir žvynelių derinį (žr. 2.12.10 pav., b).



2.12.10 pav. Karoliukų išdėstymo schemas

Meniniam siuvinėjimui naudojami įvairių formų ir spalvų karoliukai. Plonus audinius geriau siuvinėti smulkiais karoliukais.

Karoliukais galima išdėstyti piešinio kontūrus ar užpildyti pasirinkto piešinio formą, pasirenkant spalvų perėjimus ir karoliukų dydį (2.12.11 pav.).

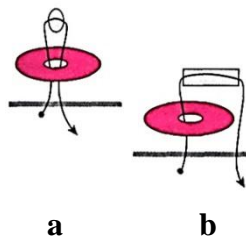


2.12.11. pav. Karoliukų išdėstymas pagal formą
(<http://www.artbiser.ru/info/tpurl>)

Siuvinėjimas karoliukais dažnai derinamas su žvyneliais.

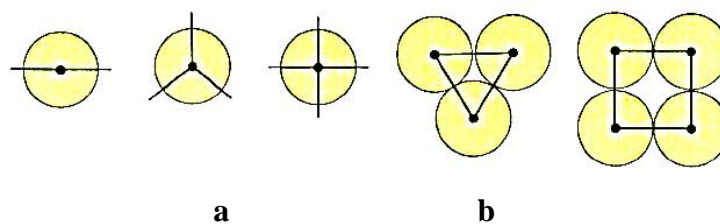
Žvynelių siuvinėjimo technika

- *Atskirai po vieną* žvyneliai gali būti tvirtinami karoliukais (2.12.12 pav.).



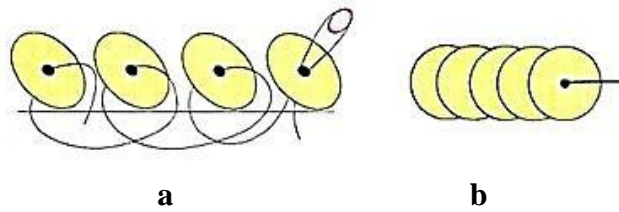
2.12.12 pav. Žvynelio tvirtinimas karoliukais

- Po vieną žvynelį galima prisiūti tik siūlais, tvirtinant dviem, trimis arba keturiais dygsniais (2.12.13 pav., a). Siūlas parenkamas pagal žvynelių spalvą arba, siekiant dekoratyvumo, naudojama kontrastinga spalva. Galima atlikti trijų, keturių žvynelių kompozicijas (2.12.13 pav., b).



2.12.13 pav. Žvynelio tvirtinimas dvejais, trimis, keturiais dygsniais.

- Siuvinėjant žvyneliais *linija*, naudojamas „už adatos“ dygsnis. Žvynelis užveriamas gerąja puse ant adatos ir ji bedama į medžiagą. Dygsnio ilgis lygus žvynelio spinduliui. Adata ištraukiama žvynelio spindulio atstumu nuo anksčiau siūto žvynelio. Paskutinis eilės žvynelis pritvirtinamas karoliuku (2.12.14 pav., a). Dedant žvynelius vieną ant kito, gaunama siūlė, panaši į žuvies žvynus (2.12.14 pav., b).

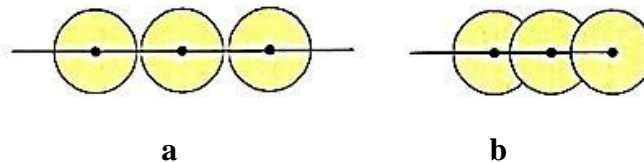


a **b**
2.12.14 pav. Žvynelių eilės prisiuvimas

• Žvynelius galima pritvirtinti gulinčius vieną šalia kito. Adatą įbedame iš blogosios audinio pusės į gerąją. Ant jos užveriamas žvynelis ir žvynelio spindulio atstumu padaromas dygsnis į dešinę. Blogojoje audinio pusėje patempiamas siūlas ir adata išneriama į gerąją pusę iš kairės žvynelio pusės. Adatą bedame per žvynelio centrą į blogąją audinio pusę.

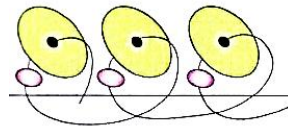
Iš kairės pirmojo žvynelio pusės padedame antrąjį žvynelį, per kurio centrą pradedame adatą į gerąją pusę. Iš dešinės pusės žvynelio adata bedama į blogąją pusę. Patempus siūlą, adata ištraukiama į gerąją pusę iš kairės žvynelio pusės. Vėl durinama per žvynelio centrą į blogąją pusę. Taip tęsiama toliau (2.12.15 pav., a).

Žvynelius galima guldyti šiek tiek vieną ant kito, darant dygsnelius, lygius žvynelių diametru (2.12.15 pav., b).



a **b**
2.12.15 pav. Gulsčių žvynelių prisiuvimas

• Siuvinėjant liniją, galima derinti karoliukus su žvyneliais. Gaunama dekoratyvi „vikšro“ siūlė (žr. 2.12.16 pav.).



2.12.16 pav. Žvynelių ir karoliukų derinimas

Panaudojimas. Karoliukų ir žvynelių siuvinėjimas plačiai naudojamas drabužiuose, aksesuaruose. Siuvinėti galima ir ant trikotažo. Karoliukais bei žvyneliais galima pagyvinti aplikacijas ar išsiuvinėti ištikus plotus.



- <http://www.craftpassion.com/2009/07/beading-manek-tutorial-part-3-interior-beading.html>
 - <http://pleteniebiserom.ru/2013/02/vyshitaya-valentinka/>
- Video:
- <http://www.youtube.com/watch?v=hBbCz6BFOWE>
 - <http://www.youtube.com/watch?v=6PmAjGVt8vs>
 - <http://www.youtube.com/watch?v=-YqflhUULzY>
 - <http://www.youtube.com/watch?v=R1D2GxSCqjU>



Atsakykite į klausimus:

- Kokiais būdais reikia siuvinėti karoliukais detalę ant drabužių?
- Koku dygsniu reikia prisiūti karoliukus, kad medžiaga geriau lankstytųsi?
- Kur galima panaudoti siuvinėjimą karoliukais dviguba siūle?
- Koku būdu tvirtinami žvyneliai po vieną?
- Kaip prisiūti žvynelius, gulinčius ant audinio?



- Prisiūkite įvairiais būdais po eilę karoliukų.
- Padekoruokite drabužį kompozicija, kurią sudarytų karoliukų, žvynelių siuvinėjimas.

2.13. Siuvinėjimas juostele

Siuvinėjimas juostelėmis atsirado XIV a., o išpopuliarėjo XVIII a. Prancūzijoje. Čia šilko juostelėmis siuvinėtos ne tik suknelės ir paveikslai, bet ir batai, lempų gaubtai ar net apatiniai drabužiai. Pamažu siuvinėjimas juostelėmis užkariavo visą Europą ir Ameriką. XX amžiaus pabaigoje drabužių ir interjero dizaineriai ieškodami naujų idėjų atgaivino šį nuostabų siuvinėjimo būdą.

Siuvinėjami objektai atrodo tarsi gyvi, reljefiški (žr. 2.13.1 pav.). Siuvinėjant juostele puošiami ne tik drabužiai ir aksesuarai, bet ir interjero detalės.



2.13.1 Siuvinėjimas juostelėmis

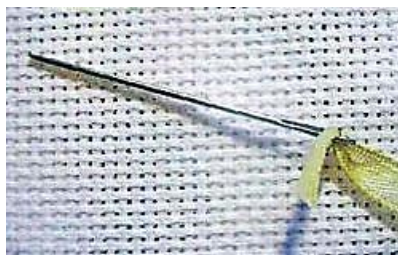
(http://karusel-rukodeliya.blogspot.com/2013/05/blog-post_26.html)

(<http://vrukodelii.com/vyishivka-lentami/>)

Įrankių, priemonių ir medžiagų pasirinkimas siuvinėjant juostele:

Adatos pasirinkimas priklauso nuo pasirinkto dygsnio, audinio tankio, juostelės pločio. *Adatos* pasirenkamos storos, smailios, su didele uodegėle juostelei įverti (gobeleninės, šenilinės – Nr. 18-22,). Kai kuriems dygsniams galima pasirinkti ilgą, aštrią, vidutinio storumo adatą su vidutinio dydžio uodegėle, tačiau *adatos* uodegėlė turi būti pakankamai plati, kad galėtų

pralįsti juostelė (2.13.2 pav.). Kuo tankesnis audinys, tuo storesnė adata. Tada juostelės geriau pralenda pro audinį.



2.13.2 pav. Adata su didele uodegėle

Siuvinėjimui geriausiai tinka *atlasinės juostelės*, suteikiančios matinę blizgančią faktūrą. Atlasinės juostelės gerai išlaiko formą. Galima siuvinėti juostelėmis iš sintetinio pluošto, tačiau jos nėra labai minkštos. Prieš pradėdant siuvinėti, juostelės išlyginamos, kad taptų minkštesnės. Jei juostelės pakankamai kietos, galima jas dar išplauti. Galima siuvinėti natūralaus šilko juostelėmis, tačiau jos brangios.

Juostelių plotis tinkamas siuvinėjimui – 3–12 mm. Iš platesnių juostelių daromos uždėtinės detalės: gėlės, kaspiniai, kurie prie audinio prisiuvami (žr. 2.13.18 pav.).

Patartina siuvinėti ne ilgesnėmis, kaip 50 cm juostelėmis, nes jos siuvinėjant susisuka.

Siuvinėjimą juostelėmis ir siūlų pluošteliais galima pajvairinti įvairiais siuvinėjimo dygsniais iš pasirinktų siūlų: irisų, „Muline“. Smulkioms detalėms išsiuvinėti galima panaudoti natūralaus ir dirbtinio pluošto šilkinis siūlus. Išryškinti faktūrą galima su įvairiais dekoratyviniais fasoniniais siūlais.

Siuvinėjimui naudojamas *lankelis*. Ištempus audinį lankelyje, lengviau pradurti skylutes ir atlikti lygius ištemptus dygsnius.

Siuvinėti juostelėmis galima ant įvairių *audinių*. Svarbu nesiuvinti ant šiurkščių audinių, kad šilkinė juostelė nesitrintų. Audinio spalva ir faktūra pasirenkama, atsižvelgiant į pasirinktą kompoziciją ir gaminio paskirtį. Kuo tankesnis audinys ir platesnės juostelės, tuo sunkiau siuvinėti.

Kad siuvinėjamas audinys nesitampytų ir nesiglamžytų, galima panaudoti antrą audinio sluoksnį: to paties audinio, pamušalinio audinio, medvilninį. Keli sluoksniai audinio neleis persišviesti blogojoje pusėje esantiems juostelių mazgams.

Prieš pradėdant siuvinėti, naudinga audinius išskalbti, kad susitraukęs audinys nesugadintų siuvinėjimo.

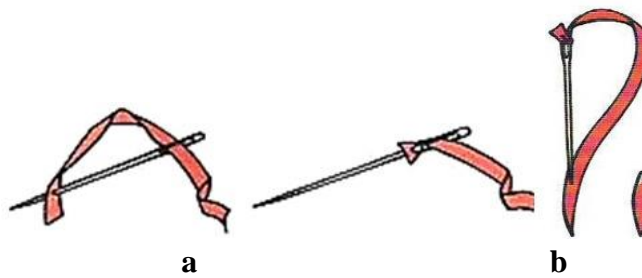
Siuvinėti galima ir ant kanvos.

Siuvinėjimo juostelėmis ir siūlų pluošteliais technika

Juostelė įstrižai kampų atkerpama apie 30-40 cm ilgio. Taip atkirpus, juostelė neirs ir lengvai bus galima įverti į adatą. Kai norima juostelę klostyti ar suraukti, juostelės nukerpamos tiesiai ir kraštelis apdeginamas.

JUOSTELĖS ĮVĖRIMAS Į ADATĄ, NAUDOJANT TRUMPAJĄ JUOSTELĘ

Juostelė nukerpama įstrižai ir įverinama į adatą. Ši durinama 5–10 mm atstumu nuo juostelės galo (2.13.3 pav., a). Atsargiai pertraukiama adata per juostelę. Prie adatos uodegėlės atsiranda juostelės užtvirtinimas (2.13.3 pav., b).



2.13.3 pav. Juostelės užtvirtinimas
(<http://www.trozo.ru/archives/6674>)

JUOSTELĖS ĮTVIRTINIMAS AUDINYJE

Juostelė ištraukiama į gerąją pusę, blogojoje pusėje palikus apie 2 cm juostelės uodegėlę. Padaromas pirmasis pasirinkto piešinio dygsnis taip, kad, smeigiant adatą į blogąją pusę, ši pradurtų paliktą juostelės uodegėlę. Kruopščiai ištraukiama juostelė per audinį ir paliktą juostelės uodegėlę.

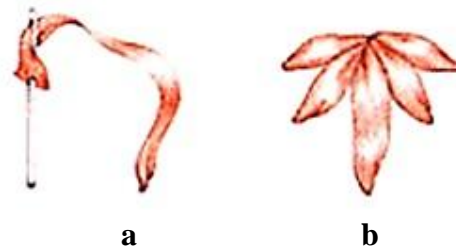
Pabaigus darbą, juostelė užtvirtinama keliais būdais:

1. Praduriama adata su juostele į blogąją pusę ir juostelė nukerpama, paliekant apie 2 cm juostelės. Ji užtvirtinama siūlais, padarius kelis kilpinius dygsnius.
2. Blogojoje audinio pusėje padaroma nedidelė kilpelė, su adata perveriant juostelę po išsiuvinėtais dygsniais.

PAGRINDINIAI DYGSNIAI

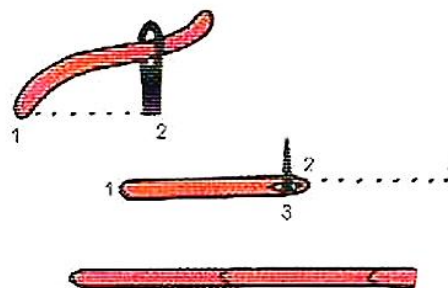
Siuvinėjant juostele, daroma dalis tų pačių pagrindinių dygsnių, kurie atliekami siūlais.

- Pats paprasčiausias yra *daigstymo dygsnis*. Jis gali būti atliekamas įvairaus ilgio, įvairių krypčių, įvairiai įtempiant (2.13.4 pav.).



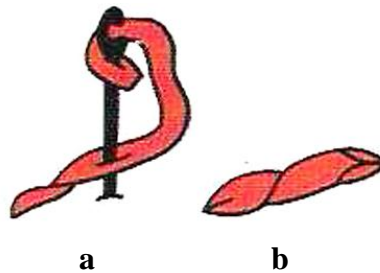
2.13.4 pav. Daigstymo dygsnis, atliktas juostele

- *Skaldytas dygsnis* – juostelė ištraukiama į gerąją pusę taške 1 ir adata bedama taške 2 (2.13.5 pav.). Juostelė ištiesinama, praskleidžiama ir adata ištraukiama, bedant per juostelę, taške 3. Vėl daromas dygsnis ir adata bedama taške 4. Taip tęsiama toliau.



2.13.5 pav. Skaldytas dygsnis

- *Daigstymo dygsnis su persukimu* – atliekamas kaip paprastas daigstymo dygsnis, tik prieš bedant adatą į blogąją pusę, juostelė persukama (2.13.6 pav.)



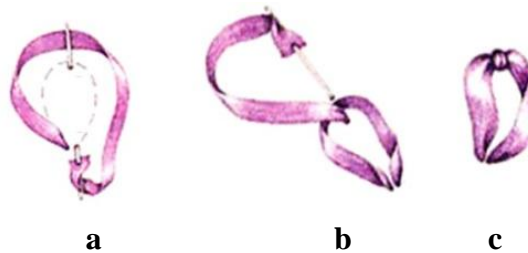
2.13.6 pav. Daigstymo dygsnis su persukimu

- *Japoniškas dygsnis* – juostelė veriama ne tik per audinį, bet ir per pačią juostelę (2.13.7 pav., a). Nuo vietos, kurioje perverinama juostelė, priklauso gauto dygsnio forma. Ji tinka siuvinėti įvairiems lapeliams (2.13.7 pav., b).



2.13.7 pav. Japoniškas dygsnis, atliktas juostele

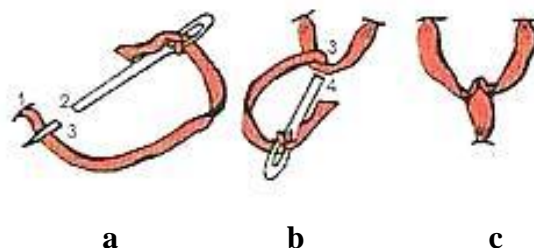
- *Pritvirtinta kilpa* – padarius kilpą, adata išneriama į gerąją pusę ir mažu dygsneliu pritvirtinama juostelė (2.13.8 pav.). Šiuo dygsniu siuvinėjami lapeliai, pumpurai.



2.13.8 pav. Pritvirtinta kilpa

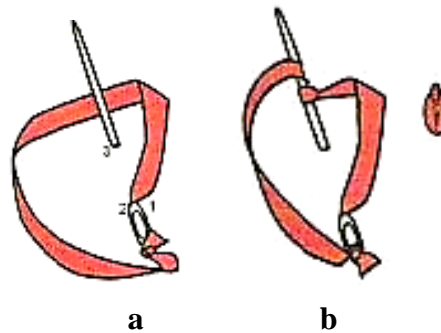
- *Pritvirtinta pusinė kilpa* – padaroma norimo pločio kilpa. Adata į gerąją pusę išneriama šiek tiek toliau kilpos ir pritvirtinama bedant adatą į blogąją pusę (2.13. 9 pav.).

Šį dygsnį galima panaudoti siuvinėjant įvairius lapelius, pumpurų dalis. Naudojant įvairių pločių juosteles, galima išgauti skirtingą efektą.



2.13.9 pav. Pritvirtinta pusinė kilpa

- *Nėrinių dygsnis* – adata ištraukiama taške 1, įduriama taške 2 ir nepilnai ištraukiama taške 3 (2.13.10 pav., a). Adatos galas laisvai apvyniojamas 1–3 kartus (2.13.10 pav., b). Prilaikant pirštu apvyniotą juostelę, adata ištraukiama.



2.13.10 pav. Nėrinių dygsnis, atliekamas šilkinė juostele

- *Virvutės dygsnis* – siuvinėjama kaip virvutės dygsnis, atliekamas su siūlais (2.13.11 pav.), (žr. 2.7.2.1 pav.).



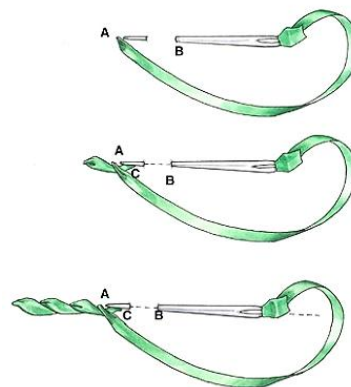
2.13.11 pav. Virvutės dygsnis

- *Dygsnis grandinėle* – atliekamas taip pat kaip siuvinėjant siūlais (2.13.12 pav.), (žr. 2.7.4.2 pav.).



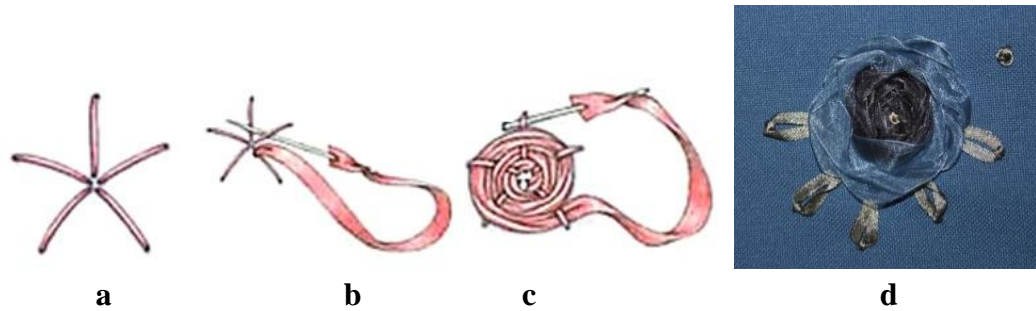
2.13.12 pav. Grandinėlės dygsnis

- *Rokoko arba pumpurėlio dygsnis* (2.13.13 pav.) – padarius nedidelį dygsnį, adata apvyniojama juostele kelis kartus. Atsargiai adata pratraukiama per juostelių vijas ir bedama į blogąją pusę, pritvirtinant dygsnį. Pumpurėlio dydis priklauso nuo to, kiek kartų adata apvyniojama juostele.



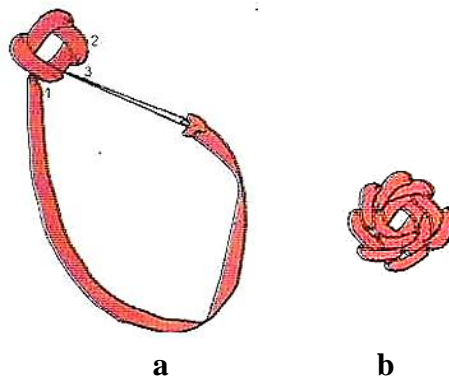
2.13.13 pav. Rokoko arba pumpurėlio dygsnis

- *Voratinklio* „rožė“ – iš vieno taško siūlais išsiuvami penki spinduliai. Juostelė adymo būdu, pradedant nuo centro, perveržiama per išsiūtus spindulius (2.13.14 pav.). Rožių dydis gali būti įvairus.



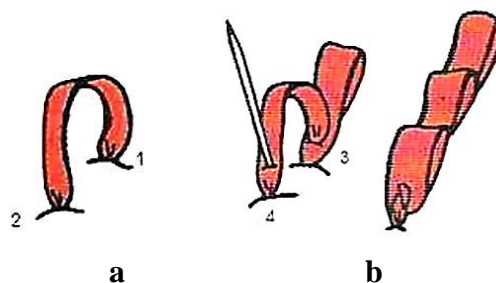
2.13.14 pav. „Voratinklio“ rožė

- *Rožė iš daigstymo dygsnių* – daromas pirmas dygsnis iš kairės į dešinę į busimos rožės centrą (žr. 2.13.15 pav., a). Adata ištraukiama į gerąją pusę taške 1. Įbedama adata taške 2 ir ištraukiama gerojoje pusėje taške 3 (apie vidurį tarp taškų 1 ir 2). Rožės centras daigstomas prieš laikrodžio rodyklę, palaispniui ilginant dygsnius. Dygsniuojama iki norimo rožės dydžio (žr. 2.13.15 pav., b). Pabaigus adata veržiama į blogąją pusę.



2.13.15 pav. Rožė iš daigstymo dygsnių

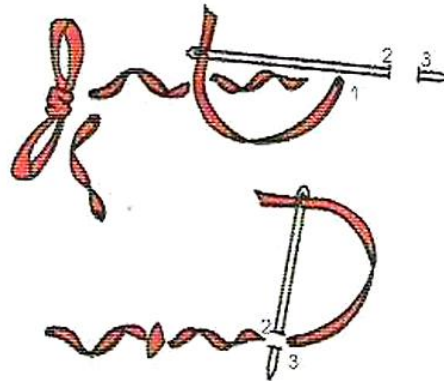
- Dygsnis „kilpelė“ – padaroma kilpa atstumu 3 cm (2.13.16 pav., a). Atkreipiamas dėmesys, kad juostelė būtų lygi ir plokščia. Kilpelė prispaudžiama prie audinio. Iš blogosios pusės adata bedama į prispaustos kilpelės galą (2.13.16 pav., b). Sekantys dygsniai daromi taip pat.



2.13.16 pav. Dygsnis „kilpelė“

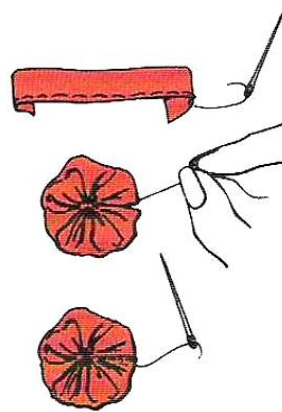
Siuvinėjama kompoziciją galima papuošti įvairiomis pridedamomis detalėmis: kaspinėliais, vingiuojančiomis juostelėmis, gėlytėmis iš juostelių ir t.t. (žr. 2.13.1 pav.).

Iš juostelės surišamas kaspinėlis ir prisiuvamas prie audinio (2.13.17 pav.). Kaspinėlio galai paliekami laisvi.



2.13.17 pav. Kaspinėliai ir juostelių kryputės

Paimama 5 cm ilgio juostelė, kurios galuose atlenkiama 3 mm (žr. 2.13.18 pav.). Apatinė juostelės dalis sudaigstoma ir siūlas patraukiamas suraukiant juostelę. Centre gėlytė pritvirtinama.



2.13.18 pav. Gėlytė iš šilkinėjų kaspinėlių – pridama detalė

Panaudojimas. Dekoravimas šilkinėmis juostelėmis arba siūlų pluošteliais drabužiams suteikia puošnumo, originalumo.

Pasirinkto piešinio dydį galima keisti, keičiant juostelių plotį. Galima eksperimentuoti keičiant siuvinėjimo juosteles, atsižvelgiant į juostelės plotį, sudėtį, spalvą. Pasitelkus fantaziją, siuvinėjant juostelėmis, galima pritaikyti įvairius rankinius dygsmius ir atlikti įdomią kompoziciją.



- <http://www.lifechilli.com/silk-ribbon-embroidery-designs-for-beginners/>
- <http://forum.amigurumitr.com/kurdele-nakisi-teknikleri-resimli-anlatim-4420.html>
- <http://www.pinterest.com/hapints/so-silk-ribbon-embroidery/>
- <http://www.embroidery-methods.com/silk-ribbon-embroidery-stitches.html>

Video:

- <http://www.youtube.com/watch?v=bSrSwA65U14>
- <http://www.youtube.com/watch?v=JFZckYsEBik>
- <http://www.youtube.com/watch?v=E8EjXn3bz5Y>



Atsakykite į klausimus:

- Su kokiomis adatomis siuvinėjama šilkinėmis juostelėmis?
- Kaip prieš siuvinėjimą suminkštinamos atlasinės juostelės?
- Kaip, pradėdant siuvinėti, užtvirtinama juostelė?



- Išsiuvinėkite su šilkine juoste pagrindinius tekste pateiktus dygšnius.
- Išsiuvinėkite šilkinėmis juostelėmis gėlių kompoziciją, panaudojant kuo įvairesnių dygšnių.

2.14. Siuvinėjimas mašina

Šiuolaikinėmis siuvimo mašinomis išsiuvinėjant įvairius dygšnius ir raštus galima įgyvendinti daugybę originalių idėjų (žr. 2.14.1).



a



b



c

2.14.1 Gaminiai, siuvinėti siuvimo mašina dekoratyviniais dygšniais

b – ([http://www.craftsy.com/project/view/stupendous-](http://www.craftsy.com/project/view/stupendous-bag/59166?NAVIGATION_PAGE_CONTEXT_ATTR=PROJECT)

[bag/59166?NAVIGATION_PAGE_CONTEXT_ATTR=PROJECT](http://www.craftsy.com/project/view/pillow5/114140?NAVIGATION_PAGE_CONTEXT_ATTR=PROJECT); c –

http://www.craftsy.com/project/view/pillow5/114140?NAVIGATION_PAGE_CONTEXT_ATTR=PROJECT)

Siuvinėti mašina galima be išankstinio piešinio arba pasižymėti bent pagrindinius motyvus, kontūrus. Dygšnius patartina pirmiausia išbandyti ant nedidelio audinio gabalėlio.

Siuvinėjant mašina su prispaudžiama kojele, galima naudoti įvairius audinius. Taikant laisvojo siuvinėjimo techniką, patartina rinktis tvirtesnius audinius arba audinį pastandinti flizelinu. Tada bus išvengta raukšlių.

Pagrindiniai dekoratyviniai mašininiai dygšniai

PAPRASTA SIŪLĖ

Pagrindinė geriausiai žinoma ir dažniausiai naudojama siuvimo siūlė yra tradicinė tiesaus dygšnio siūlė. Ji nėra dekoratyvi, tačiau ją galima derinti su kitomis dekoratyviomis

siūlėmis. Siuvinėjant paprastąją siūle, viršutinis ir apatinis siūlai įtempiami vienodai. Siuvinėjant kitais dygsniais tai nėra būtina.

Siuvant paprastąją siūle, galima išbandyti siūti įvairaus ilgio dygsniais, keisti skirtingus siūlus, siuvinėti tiesiomis, laužytomis, vingiuotomis, persipinančiomis siūlėmis (2.14.2 pav.).



2.14.2 pav. Siuvinėjimas paprastąja siūle

Paprastąją siūlę galima derinti su kitomis dekoratyvinėmis siūlėmis.

ZIGZAGINIAI IR DVIPUSIAI LYGIEJI DYGSNIAI

Keičiant zigzaginių dygsnio plotį ir ilgį, gaunami įvairaus pločio ir ilgio dygsniai (2.14.3 pav.).



a



b

2.14.3 pav. Įvairūs zigzago dygsniai

Nustačius didžiausią dygsnio plotį ir mažiausią dygsnio ilgį, gaunamas dvipusis lygusis dygsnis (2.14.4 pav.).



2.14.4 pav. Dvipusis lygusis dygsnis

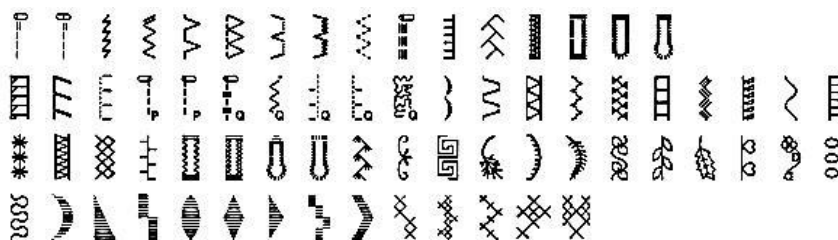
Siuvimo mašina zigzago dygsniu galima atlikti ir rišeljė siuvinėjimą. Pradžioje nusiuvama pagal pasirinktą piešinį paprasta siūle. Ant viršaus persiuvama zigzago dygsniu (2.14.5 pav.).



2.14.5 pav. Rišeljė siuvinėjimas zigzago dygsniu siuvimo mašina (http://crestik.ucoz.ru/publ/kak_vybrat_shvejnuju_mashinku/55-1-0-786)

PROGRAMINIAI DYGSNIAI

Drabužių gamyboje vis dažniau naudojamos įvairios dekoratyvinės siūlės. Jų įvairų didžiulį pasirinkimą galime atrasti kompiuterizuotoje siuvimo mašinoje su programine įranga (2.14.6 pav.).



2.14.6 pav. Siuvimo mašinos Brother NV30 programiniai dygsniai

Įvairių firmų siuvimo mašinos turi skirtingą siūlių kiekį: nuo paprasčiausio zigzago iki labai dekoratyvių siūlių (2.14.7 pav.). Tai skirtingos automatinės sagos kilpos ir krašto apmėtymo, paslėptos, tiesios, zigzago, trikotažinės, dekoratyvinės ir kt. siūlės. Jų pagalba galima sukurti labai kūrybiškus darbus, padekoruoti drabužius.



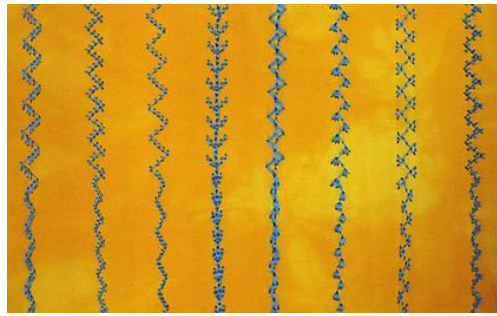
a



b

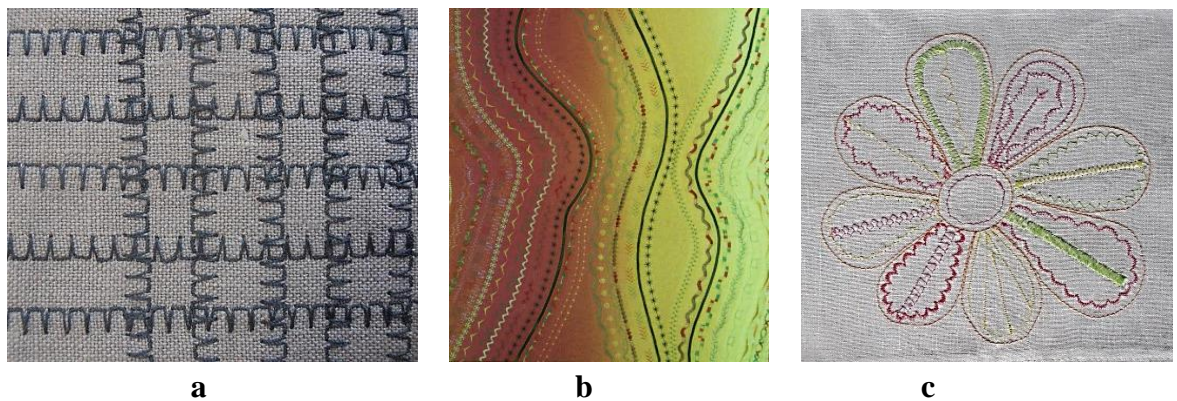
2.14.7 pav. Kompiuterizuotos siuvimo mašinos siūlių įvairovė.

Siuvant programiniais dygsniais, taip pat galima keisti dygsnio ilgį ir plotį (2.14.8 pav.).



2.14.8 pav. Siuvinėjimas programiniais dygsniais, keičiant jų plotį

Pasitelkus vaizduotę, galima meniškai suderinti įvairius programinius siuvinėjimo dygsnius (žr. 2.14.9 pav.).



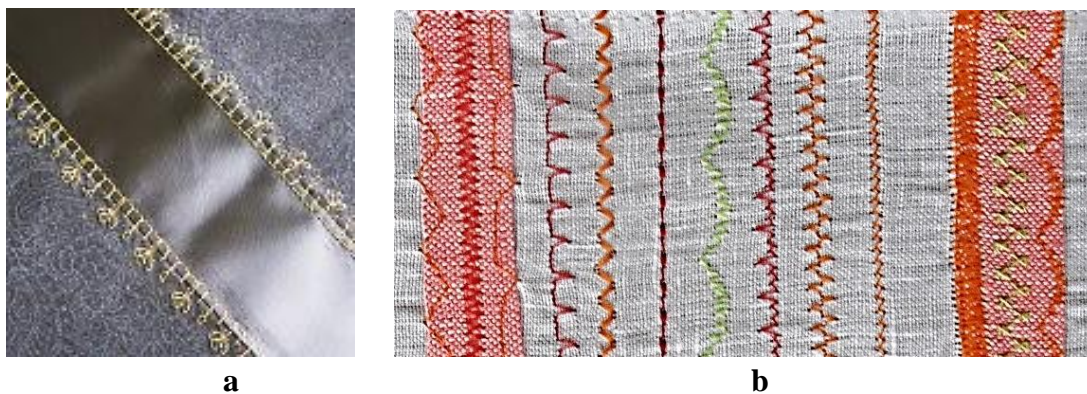
2.14.9 pav. Įvairių programinių siuvinėjimo dygsnių derinimas
b – (http://www.craftsy.com/project/view/stupendous-stitching/70593?NAVIGATION_PAGE_CONTEXT_ATTR=PROJECT)

Programiniais dygsniais galima siuvinėti bei prisiūti aplikacijas (2.14.10 pav.), dekoruoti drabužius, pagalvėles ir t.t.



2.14.10 pav. Aplikacijos dekoravimas programiniais dygsniais
(<http://www.bellaonline.com/articles/art170526.asp>)

Įvairius dygsnius galima panaudoti prisiuvant įvairius kaspinus, juosteles, dekoruojant siūlę (2.14.11 pav.).



2.14.11 pav. Programiniais dygsniai prisiūtos juostelės

Siuvinėjant siuvinėjimo mašina su programine įranga (žr. 2.3 poskyrį „Siuvinėjimo mašinos“), galima išsiuvinėti įvairius piešinius, logotipus, emblemas, vėliavas, gairesles ir pan. (žr. 2.14.12 pav.).

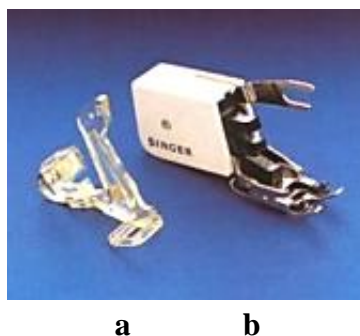


2.14.12 pav. Detalės, išsiuvinėtos siuvinėjimo mašina su programine įranga

Laisvas mašininis siuvinėjimas

Tradicines tiesaus dygsnio siūles galima naudoti ne tik susiuvant siūles, bet ir jomis išsiuvinėti, padekoruoti įvairius gaminius.

Siuvinėjama laisvai stumdant gaminį pagal pasirinktą piešinį. Tikslinga pasikeisti siuvimo mašinoje esančią kojelę į tolygaus audinio padavimo kojelę (2.14.13 pav., b), adymo kojelę (2.14.13 pav., a) arba visai be kojelės. Tai leidžia audinį stumdyti įvairiomis kryptimis.



2.14.13 pav. Laisvam mašininiam siuvinėjimui skirtos kojelės

Siuvinėjama rankomis stumdant medžiagą (2.14.14 pav.). Pageidaujama, kad siuvimo greitis būtų pastovus. Tada siuvinėjimo dygsniai bus vienodo ilgio.

Norint pakeisti rankų padėtį, reikia sustabdyti mašiną, adatą palikus nuleistą.



a



b

2.14.14 pav. Siuvinėjimas laisvuoju mašininu siuvinėjimu
(Singer. *Техники лоскутного шитья*)

Laisvu siuvinėjimu galima padekoruoti tik detales pilnai užpildant dygsniais pasirinktą plotą (žr. 2.14.15 pav.).



2.14.15 pav. Laisvuoju mašininu siuvinėjimu užpildytas pasirinktas plotas
(<http://madebysandra.blogspot.com/>)



- <http://www.craftsy.com/project/course/Stupendous-Stitching-Adventures-in-Surface-Design>
- http://www.craftsy.com/project/view/gone-mad-with-stitching/162449?_ct=fhezusj-tujqyb-ejxuh-fhezusj&_ctp=162449
- <http://broidery.ru/?p=5506>

Video:

- <http://www.youtube.com/watch?v=LaAS3vszODA>
- <http://www.youtube.com/watch?v=I0esG6TqwsU>
- http://www.youtube.com/watch?v=2szhszDYM_Y
- <http://www.youtube.com/watch?v=zOGhYQZWTbQ>
- <http://www.youtube.com/watch?v=WqFIL3JdnaI>
- <http://www.youtube.com/watch?v=6vAmmmmNbL88>



Atsakykite į klausimus:

- Kokių siuvimo mašinos dygsnių galima atlikti rišeljė siuvinėjimą?
- Kaip reikia paruošti siuvimo mašiną prieš siuvinėjimą laisvuoju mašininu siuvinėjimu?



- Išsiuvinėkite kompoziciją vien paprastomis ir zigzago siūlėmis.
- Sukurkite kompoziciją, siuvinėdami įvairiais programiniais dygsniais.
- Sukurkite aplikaciją – logotipą Jūsų mokymo įstaigai ir ją išsiuvinėkite.

2.15. Siuvinėjimas mašina ant tirpios plėvelės

Pagaminti gaminiai šia netradicine technika yra originalūs, nepakartojami. Jie gaunami, siuvinėjant ant vandeniui tirpios plėvelės – avalono (žr. 2.15.1 pav.).



a



b

2.15.1 pav. Šaliai, pagaminti naudojant avalono plėvelę

Siuvinėjimui reikalingos *medžiagos*:

- **avalono plėvelė** – tirpstanti vandenyje, naudojama rankdarbiams;
- **siūlai** – įvairių faktūrų, storių, dekoratyviniai, fasoniniai siūlai;
- **purškiami tekstiliniai klijai**. Kartais naudojamas plaukų lakas.
- **siuvimo siūlai**.

Siuvinėjant gaminį ant tirpios plėvelės, pasirenkamos šios *darbo priemonės*:

- **universali šaudyklinio dygsnio siuvamoji mašina**;
- **adata** – pagrindinis siuvimo įrankis;
- **adatėlės** – užfiksuoti išdėstytus siūlus;
- **antpirštis** – siuvant reikalingas apsaugoti pirštams, kad neįsidurtume adata;
- **žirkklės** – naudojamos karpant siūlus, gaminant kutus;
- **laidynė** – gaminio išlyginimui.

Siuvinėjimo ant avalono plėvelės technika

Siuvinėjimas atliekamas dviem būdais:

1. Dėstant siūlus ant avalono plėvelės gaunamas ažūras.
2. Dėstant siūlus ant pasirinkto audinio ir juos prisiuvant.

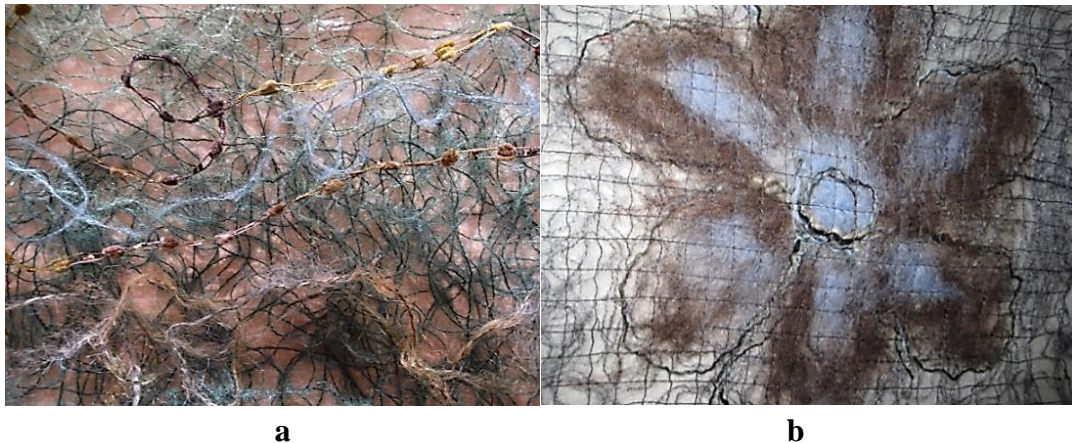
1. Dėstant siūlus ant avalono plėvelės

Iškerpami du sluoksniai pasirinkto dydžio avalono plėvelės. Patiesiamas pirmasis avalono sluoksnis ir supurškiamas tekstiliniaus klėjais. Pagal pasirinktą kompoziciją ant jo klojami siūlai. Jie gali būti dėstomi chaotiška tvarka, nepaliekant didelių tarpų (žr. 2.15.2 pav.) arba pagal pasirinktą piešinį. Galima panaudoti ir įvairių faktūrų, storio, spalvos siūlus.



2.15.2 pav. Siūlų išdėstymas chaotiška tvarka

Į siūlų kompoziciją galima įdėti įvairių dekoratyvinių siūlų, vilnos sluoksnelių ar audinio gabalėlių (2.15.3 pav., a, b).

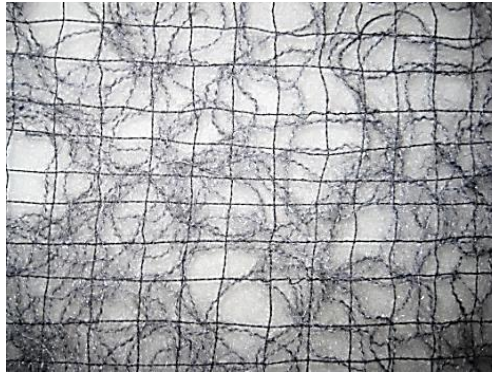


2.15.3 pav. Dekoratyvinių siūlų (a), vilnos sluoksnos (b) derinimas siūlų kompozicijoje

Siūlai vėl supurškiami tekstiliniaus klėjais, kad kompozicija užsifikuotų savo padėtyje. Ant viršaus užklojamas antrasis avalono plėvelės sluoksnis, kuris iš karto prispaudžiamas. Siūlai užfiksuojami tarp dviejų avalono plėvelės sluoksnų. Kad fikscija būtų geresnė, galima visus sluoksnius retai sudaigstyti arba susmaigstyti adatėlėmis.

Susiūti siūlus galima dviem būdais:

1. Susiuvamas tinklelis taisyklingais kvadratėliais (2.15.4 pav., a).
2. Siūlės siuvamos chaotiška tvarka (crazy) (2.15.4 pav., b).



a



b

2.15.4 pav. Tinklelio (a) ir chaotiškos siuvimo linijos (b)



- Siuvant abiem būdais, svarbu, kad siūlai būtų susiūti pakankamai tankiai, kad iškloti siūlai tarpusavyje susijungtų.



- Langeliai galėtų būti 1x1 cm dydžio. Susiūtas langelių dydis priklauso nuo gaminio paskirties. Šaliams susiūtas tinklas galėtų būti didesnis.

Susiūtas gaminyus atsargiai išplaunamas vos šiltame vandenyje (apie 30°C). Plėvelė ištirpsta. Vandeni, kuriuo skalbiama, reikėtų pakeisti kelis kartus, kad gerai ištirptų plėvelė. Išdžiovinama ir išlyginama.

Dėstant siūlus ant avalono šiuo būdu, galima pasigaminti ir atskirą detalę, motyvą (pvz.: gėlės, drugeliai ir t.t.), kuriais galima puošti drabužius. Ant tirpstančios plėvelės nupiešiamas piešinys ir ji išstempama ant lankelio. Per piešinio kontūrus mašina nusiuvama po kelias siūles, kad jos tarpusavyje persipintų, persikryžiuotų. Piešinio viduje siuvinėjamas kuo tankesnis tinklas. Siūlai persipina su kontūro siūlėmis. Keičiant siūlių kryptį tankiai užpildomas piešinys. Apherpama nereikalinga avalono plėvelė (2.15.5 pav., a).



a



b

2.15.5 pav. Gėlės gaminimas, siuvinėjant ant avalono plėvelės

Galima pasigaminti norimos formos detalę (žr. 2.15.5 pav.) ir iš jos sukurti aksesuarą. Susiuvus detalę, vandenyje ištirpinamas avalonas. Vanduo nekeičiamas, kad detalė išliktų standesnė. Iš jos galima išformuoti reljefinį ar trimatį objektą – aksesuarą (žr. 2.15.6 pav.).



2.15.6 pav. Trimatė detalė, atlikta naudojant avalono plėvelę (autorė Rūta Urbelienė)

2. Dėstant siūlus ant pasirinkto audinio ir juos prisiuvant. Atliekama taip pat kaip ir pirmuoju būdu, tik naudojamas vienas avalono sluoksnis. Siūlai, vilna ar kitos medžiagos dedami ant audinio, o ne ant avalono plėvelės. Supurškus tekstiliniaus klijais, uždedamas vienas sluoksnis avalono ir persiuvama. Siuvimo siūlus galima priderinti prie pasirinktų medžiagų spalvos (2.15.7 pav.).



2.15.7 pav. Pagalvėlė, dekoruota siuvinėjimu uždedant avalono plėvelę ant audinio

Tinklo persiuvimo siūlės gali suteikti dekoratyvumo, jei bus persiuvama kontrastingos spalvos siūlais (2.15.8 pav.).



2.15.8 pav. Pagalvėlė, dekoruota siuvinėjant ant avalono plėvelės, išryškinant persiuvimo siūles

Panaudojimas – šia technika galima atlikti ažūrinius gaminius, pagaminti detales drabužiams dekoruoti, drabužių ir interjero aksesuarus (2.15.9 pav.).



a

b

2.15.9 pav. Kostiumai pagaminti naudojant avalono plėvelę (autorė Rūta Urbelienė)



- <http://www.auksarankes.lt/forumas/viewtopic.php?p=355145&sid=ac04d3975e948f66f638a2b43e162604>
- <http://www.siuvinys.lt/blog/rankdarbiaujame-su-avalono-plevele-945.htm>
- <http://www.livemaster.ru/topic/47884-plate-biryuzovaya-mechta-krejzi-vul>
- <http://ibud.ua/ru/statya/tehnika-kreyzi-v-interere-100885>
- <http://masterpodelok.com/bizhuterija/14775-kole-iz-prjazhi-v-stile-krejzi-strast-bizhuterija.html>
- <http://www.liveinternet.ru/users/3881917/post159272543/>

- <http://prostodelkino.com/master-klassy1/299357-korolevskij-vorotnik-v-tehnikе-krjezi.html>



Atsakykite į klausimus:

- Kur siuvinėjant naudojama avalono plėvelė?
- Kokiais būdais siuvinėjama ant avalono plėvelės?
- Kokias medžiagas piešinio išdėstymui galima panaudoti, siuvant ant avalono plėvelės?
- Kokiais būdais galima susiūti išdėstytus siūlus?



- **Pagaminkite šalį, siuvinėjant ant avalono plėvelės.**

2.16. Drabužių detalių siuvinėjimas

INFORMACIJA ŽINGEIDIEMS

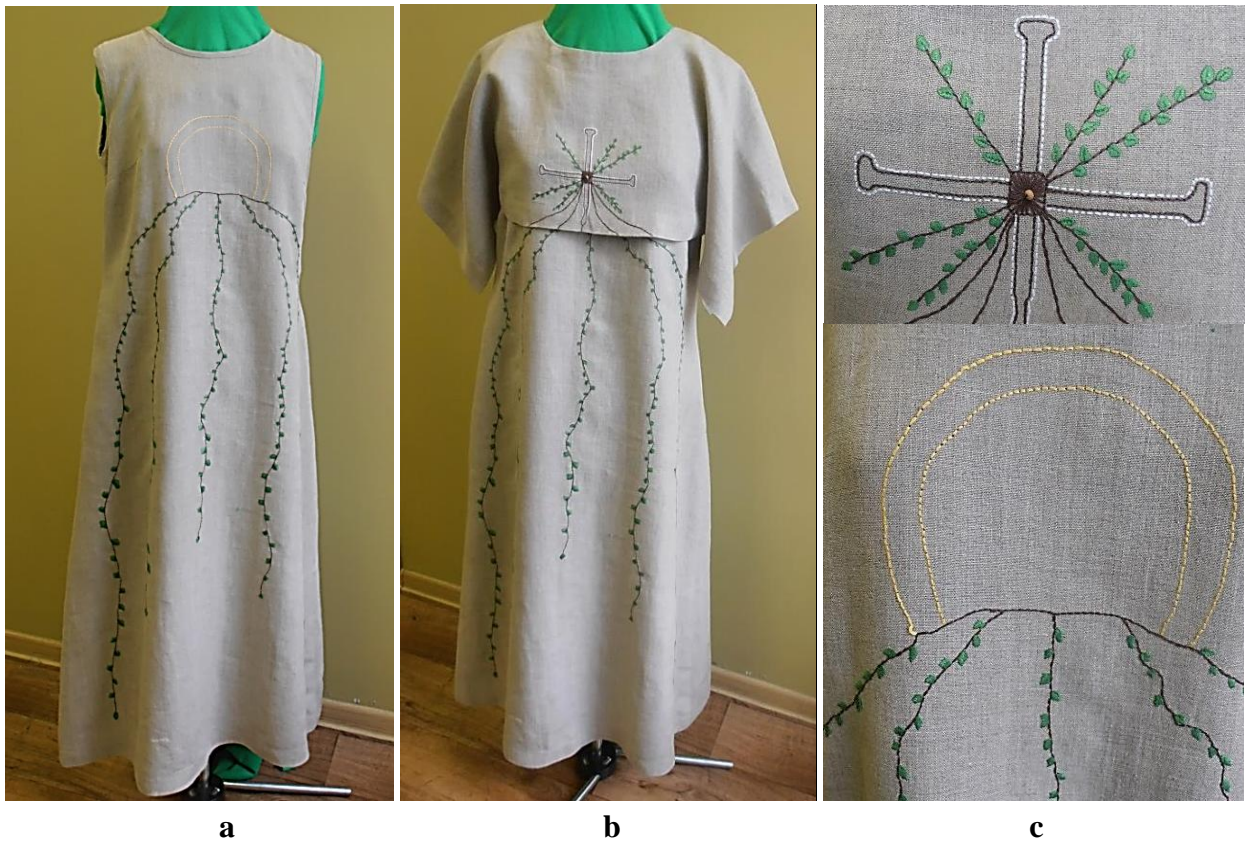


Drabužių dekoravimui galima panaudoti labai įvairias siuvinėjimo technikas. Siuvinėjami aksesuarai, nedidelės detalės ar siuvinėjimu dekoruojamas visas drabužis. Siuvinėjimu galima atnaujinti senus drabužius, aksesuarus (2.16.1 pav.) arba papuošti drabužius detalėmis (žr. 2.16.2 pav.).



2.16.1 pav. Beretė, išsiuvinėta šilkinėmis juostelėmis
http://ullam.typepad.com/ullabenulla/2006/02/silk_ribbon_emb.html

Siuvinėjimu galima dekoruoti drabužių ansamblius, derinant įvairius siuvinėjimo dygnius (2.16.2 pav.).

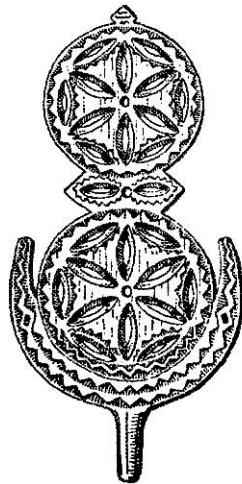


2.16.2 pav. Išsiuvinėta lininė suknelė ir pelerina



Atsakykite į klausimus:

- Kokiais dygsniais siuvinėtume paveikslėliuose pavaizduotus motyvus?



a



b



- Siuvinėjimo technika padekoruokite drabužį.
- Siuvinėjimo technika padekoruokite aksesuarą.



- **Pagaminkite po aksesuarą, naudojant pasirinktą siuvinėjimo techniką. Pagamintus aksesuarus priderinkite prie drabužių.**



- <http://www.liveintemet.ru/users/li-liana/post313035878/>

3. APLIKACIJOS

3.1. Aplikacijos technika

Aplikacijos technikos atsiradimo istorija

Aplikacija – lot. *applicatio* reiškia pridėjimas, prigludimas.

Aplikacija – įvairių medžiagų, besiskiriančių spalva, faktūra, pritvirtinimas prie audinio įvairiais dygsniais ar klijavimu (3.1.1 pav.).



3.1.1 pav. Aplikacija

Tai viena iš seniausių drabužių puošimo technikų. Manoma, kad ši technika atsirado senovės Egipte. Žinios apie aplikaciją siekia III tūkstantmetį prieš Kristų. Aplikacija Europoje paplito IX amžiuje. Buvo puošiamos palapinės, vėliavos, laivų burės. Vėliau aplikacijos technika puošiami bažnytiniai drabužiai, įvairios vėliavos. Aplikacijos ypač populiarios tapo riterystės laikais atsiradus herbams. XVI amžiuje Italijoje, Ispanijoje aplikacijomis gausiai puošė bažnytinę aprangą. XIX a. antrojoje pusėje sparčiai išplito medvilnės prekyba. Medvilniniai audiniai gerai dažėsi, marginosi, todėl visame pasaulyje suklestėjo aplikacijos, skiautiniai iš medvilninių audinių.

Lietuvoje aplikuočių dirbinių aptinkama jau gotikos laikotarpio tekstilėje. Paplito aplikacija XVI-XVII a. Jos buvo kuriamos vienuolynų, dvarų ir cechų dirbtuvėse, manufaktūrose. Tai bažnyčių, cechų ir pulkų vėliavos, žygio palapinės, žirgo aprangos elementai, heraldinės kompozicijos, pasaulietinio turinio pano, liturginė apranga bei religinių procesijų atributai. Aplikacijas pajvairindavo siuvinėti elementai, kutai, brangakmeniai, apvadai.

Aplikuotos plokštumos buvo naudojamos kaip fonas gausiai siuvinėtiems liturginiams drabužiams.

XX a. septintajame dešimtmetyje aplikacija paplito profesionalioje tekstilėje.

Aplikavimo ant medžiagos galimybės, būdai

Aplikacijos gali būti plokščios ir apimtinės (žr. 3.1.2 pav.).



3.1.2 pav. Plokščia (a) ir apimtinė (b) aplikacija

Pagal spalvą aplikacijos gali būti vienspalvės ir daugiaspalvės.

Pagal tematiką: daiktinės, siužetinės, dekoratyvinės.

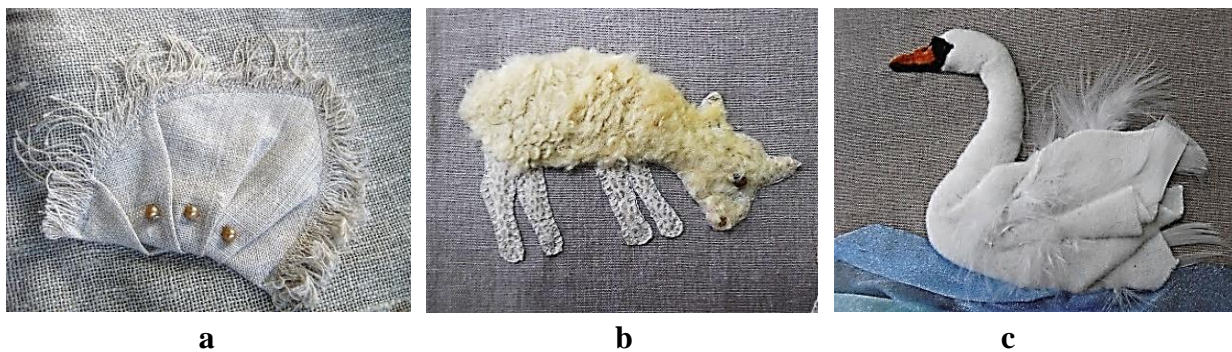
Aplikacijoms siūti tinka įvairios medžiagos, tačiau reikia atsižvelgti į medžiagų susitraukimą, tamprumą ir kitas savybes. Kokybišką aplikaciją lengviau atlikti iš vienodo arba panašaus pluošto, struktūros ir storio audinių. Atsižvelgiant į jų rūšį, storį, peršviečiamumą, spurumą, parenkamas tinkamiausias aplikavimo būdas.

Aplikacija atliekama šiais būdais:

1. Ant pagrindo klojamos skiautelės viena šalia kitos ir prisiuvamos.
2. Medžiagų skiautelės suglaudžiamos krašteliais ir susiuvamos.
3. Medžiagų skiautelės sluoksniuojamos viena ant kitos.

Medžiagų skiautes galima prisiūti įvairiais rankiniais dygsniais, siuvimo mašina, priklijuoti ar vienoje aplikacijoje panaudoti kelias siuvinėjimo technikas.

Aplikacija gali būti išpašytais kraštais, palenktais kraštais, apsiūta, su įdėklu ar net apimtinė, suklostant audinį (3.1.3. pav.).



3.1.3 pav. Aplikacijos: išpašytais kraštais (a), apsiūta (b), audinio suklostymas (c)

Aplikacijos gali būti nesudėtingos, susidedančios iš kelių elementų, ir sudėtingos – iš daugybės įvairių elementų, naudojant įvairias medžiagas, jas įvairiai drapiruojant (žr. 3.1.4 pav.).



3.1.4 pav. Įvairių medžiagų, drapiravimo panaudojimas aplikacijoje (autorė Rūta Urbelienė)

Aplikacijoje galima palikti detalių, neprisiūtų prie pagrindinio audinio. Siekiant išgauti erdviškumą, galima detales, esančias pirmame plane, neprisiūti prie pagrindo. Jos turi būti apsiūtos, nebrizgti. Laisvoms detalėms tinka naudoti juosteles, virveles ar kitas netradicines medžiagas (3.1.5 pav.).



3.1.5 pav. Laisvų detalių (dalis kojų, sparnelis, ūsai) panaudojimas aplikacijoje (autorė Rūta Urbelienė)

3.2. Medžiagos, naudojamos aplikacijos technikoje

Audiniai aplikacijai tinka visi. Jų pasirinkimas priklauso nuo dirbinio paskirties, siekiamo vizualinio efekto.

Jeigu naudojami skirtingų rūšių audiniai, patartina, prieš darant aplikaciją, juos išskalbti, nes galimi susitraukimai.

Aplikacijos iš bryzgančių audinių (pvz.: šilkas, linas, medvilnė ar sintetika) dažniausiai prisiuvamos palenkiant kraštelius.



- Pagrindo audinys turėtų būti standesnis už prisiuvas detales.

Aplikacijoms dažnai naudojamas priklijuojamas lygintuvu flizelinas arba lipnus standiklis. Storesnis flizelinas ne tik pastandina aplikaciją, bet ir suteikia nedidelį reljefą.

Naudojant įvairias netradicines medžiagas, aplikacija tampa įdomesnė, originalesnė (3.2.1 pav.)



a



b

3.2.1 pav. Netradicinių medžiagų panaudojimas aplikacijoje (autorė Rūta Urbelienė)

Aplikacijoms prisiūti naudojami medvilniniai ir sintetiniai **siūlai**. Blizgesio suteikia šilkiniai siūlai. Dekoratyvesnės aplikacijos būna, kai medžiagos skiautės prisiuvas kontrastingos ar juodos spalvos siūlais.

3.3. Įranga, įrankiai ir priemonės

NUORODA: 1. Siuvimo įranga, 2. Lyginimo įrenginiai ir papildomos lyginimo priemonės

Aplikacijų siuvimui reikalingi šie įrankiai, priemonės ir įranga:

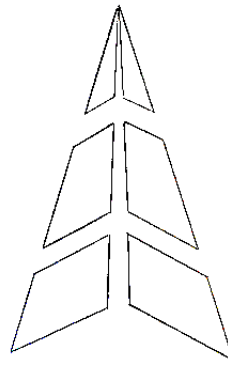
- žirklys;
- liniuotė;
- pieštukas;
- kalkė;
- kartonas;
- adatėlės;
- adatos;
- lankelis;
- vašelis;
- lygintuvas;
- siuvimo/siuvinėjimo mašina.

Žr. 2 skyrių SIUVINĖJIMAS RANKOMIS IR MAŠINA, 2.2 poskyrį.

3.4. Aplikacijų šablonai

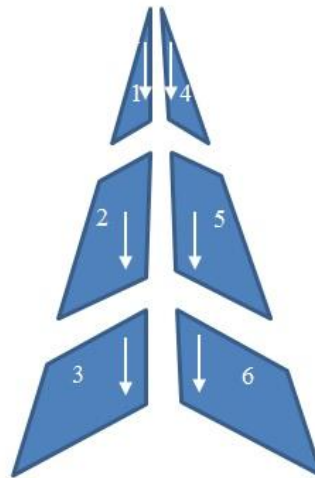
Prieš pradėdant siūti aplikacijas, reikia kruopščiai apgalvoti kompoziciją, detales ir nusipiešti piešinį. Daugumai aplikacijų padaromi popieriniai detalių šablonai.

Piešinį atliekame natūralaus dydžio (3.4.1 pav.). Sukurtos kompozicijos visos detalės nukopijuojamos ant kalkinio popieriaus, tiksliai apibrėžiant detalės kontūrus.



3.4.1 pav. Aplikacijos piešinys - eskizas

Detalės iškerpamos, taip gaunami aplikacijų šablonai (3.4.2 pav.).




3.4.2 pav. Iškirpti aplikacijų šablonai




- Darant simetrinį piešinį, šabloną galima sulenkti per ašį ir iškirpti.
- Jei kompoziciją sudaro daug detalių, tai detalės sunumeruojamos (3.4.2 pav.).
- Tikslinga kiekvienoje detalėje pažymėti vertikalią detalės kryptį (3.4.2 pav.).
- Prisiūti detales reikia pradėti nuo fono detalių ir palaipsniui pereiti prie pirmojo plano detalių, nes detalės galės uždengti viena kitą .

Kerpant iš audinio detales pagal šabloną, reikia atsižvelgti į pasirinktą aplikacijos atlikimo būdą. Kai kurioms prisiuvimo technikoms reikia palikti užlaidas palenkimui, todėl iš audinio kerpamos didesnės detalės.



Atsakykite į klausimus:

- Kokios gali būti aplikacijos?
- Kokiais būdais atliekamos aplikacijos?
- Kodėl ant aplikacijos lekalu detalių tikslinga pažymėti vertikalią kryptį?
- Nuo kokių detalių reikia pradėti siūti aplikaciją, esant daugiau aplikacijos detalių?



- Nupieškite aplikacijos eskizą vaikiškam drabužiui.
- Padarykite nupieštos aplikacijos šablonus.

3.5. Klijuojama aplikacija, termoaplikacija


Dekoravimui galima panaudoti jau pagamintas klijuojamasias aplikacijas, termoaplikacijas. Jos prikljuojamos lygintuvu (3.5.1 pav.).



3.5.1 pav. Klijuojama aplikacija

Aplikacijos klijuojamos ant trikotažinių, geriausiai natūralių audinių. Gana kietos, tokios išlieka ir po prikljavimo. Labai tinka įvairiems drabužiams puošti, o visiškai netinka ploniems kūdikių drabužėliams.

Klijuojama aplikacija (3.5.1 pav.) lipniąją pusę padedama ant audinio dekoruojamos vietos ir prilyginama 100°C temperatūra įkaitintu lygintuvu. Lyginant aplikacija yra uždengiama audeklu.

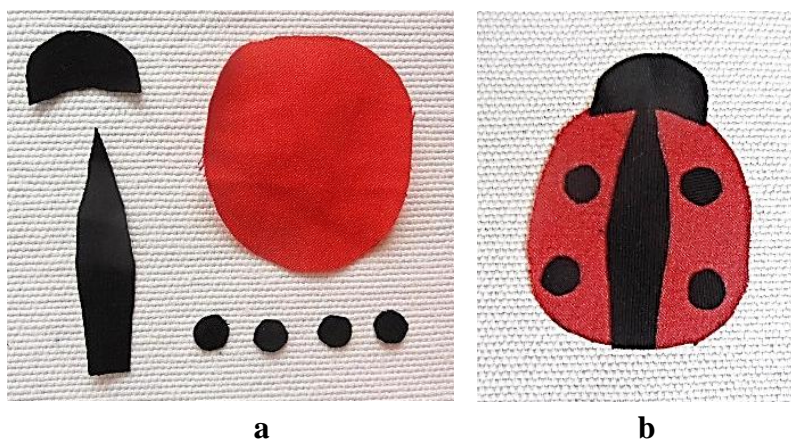


- Niekada nedėti lygintuvo tiesiai ant aplikacijos!

Po fiksacijos leidžiama atvėsti ir nuo aplikacijos nuplėšiamas popierėlis. Skalbti galima ne

anksčiau kaip po 48 valandų. Skalbiama ne aukštesnėje nei 40°C temperatūroje.

Aplikacijos iš nespurančio audinio galima priklijuoti su klijuiniu įdėklu. Iš audinio iškerpamos detalės. Tokio paties dydžio iškerpamos detalės ir iš dvipusio flizelino. Ant audinio dedamas dvipusis flizelinas, ant jo iškirptos detalės ir užlyginama karštu lygintuvu (3.5.2 pav.).



3.5.2 pav. Aplikacija priklijuota dvipusiu flizelinu

3.6. Aplikacija su palenktais kraštais

Aplikacija su palenktais kraštais labai tinka bryzgantiems audiniams ar aplikacijoms su įdėklu. Detalės iškerpamos didesnės paliekant kraštelius palenkimui.

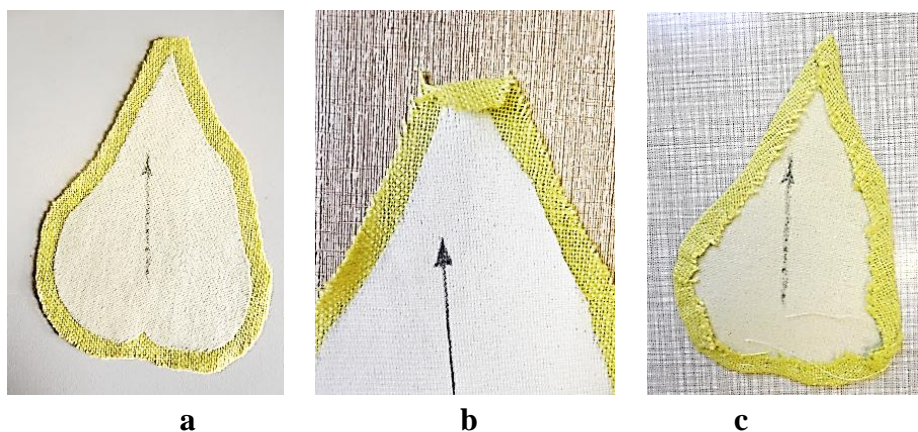
Ant flizelino lipnios pusės uždedamas aplikacijos šablonas ir apibrėžiami jo kontūrai. Ant nelipnios pusės pažymima detalės siūlų kryptis (3.6.1 pav.) ir užrašomas detalės numeris (jei aplikaciją sudaro daug detalių). Jei detalė asimetrinė (pvz.: raidė, skaičius ir pan.), reikia atkreipti dėmesį į kurią pusę nukreiptas piešinys.

Detalė iškerpama. Iš flizelino iškirpta detalė lipniąja puse dedama ant blogosios audinio pusės. Patikrinama detalės siūlų kryptis ir priklijuojama lygintuvu su garais (3.6.1 pav.).



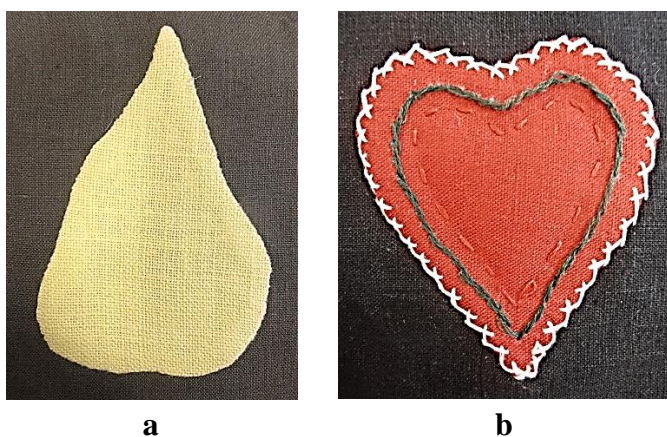
3.6.1 pav. Iškirptos detalės iš flizelino priklijavimas prie audinio

Detalė iškerpama iš audinio pagal kontūrą. Ji kerpama didesnė nuo priklijuoto flizelino detalės kontūro apie 6-12 mm (atsižvelgiama į audinio storį, tankumą, spurumą) (žr. 3.6.2 pav., a). Palenkimui palikti krašteliai palenkiami ant flizelino ir pridagstomi (žr. 3.6.2 pav., c). Smailių detalių pradžioje palenkiamos viršūnės, o paskui šonai (žr. 3.6.2 pav., b, c).



3.6.2 pav. Detalės iškirpimas iš audinio (a), detalės kraštų palenkimai (b, c)

Aplikacijos detalę galima prisiūti nematomu dygsniu (3.6.3 pav., a)
(<http://www.youtube.com/watch?v=axDBI7IJuJs>) arba pasirinktais dygsniais (3.6.3 pav., b).
Aplikacija išlyginama.



3.6.3 pav. Aplikacija palenktais kraštais

3.7. Atvirkščia aplikacija

Atvirkčioje aplikacijoje pagrindinis audinys prisiuvamas prie aplikacijos detalės, o ne atvirkščiai (3.7.1 pav.).



3.7.1 pav. Atvirkštinė aplikacija (autorė Rūta Urbelienė)

Ant pasirinkto audinio gabalo nukopijuojamas piešinys. Po juo padedamas kitos spalvos audinys. Abu audiniai sudaigstomi ar susmeigiami adatėlėmis.

Smaliomis žirklutėmis iškerpama detalė viršutiniame sluoksnyje palei nubrėžtą liniją, paliekant apie 0,6 mm (priklausomai nuo audinio) siūlės užlaidą (3.7.2 pav.).



3.7.2 pav. Detalės iškirpimas viršutiniame audinio sluoksnyje
(<http://www.pinterest.com/pin/19703317092341216/>)

Jei kontūras lenktas, palenkimui paliktas kraštelis įkerpamas ne daugiau kaip 3 mm atstumu, kad palenkus audinį, jis nesiraukšlėtų (3.7.3 pav.).



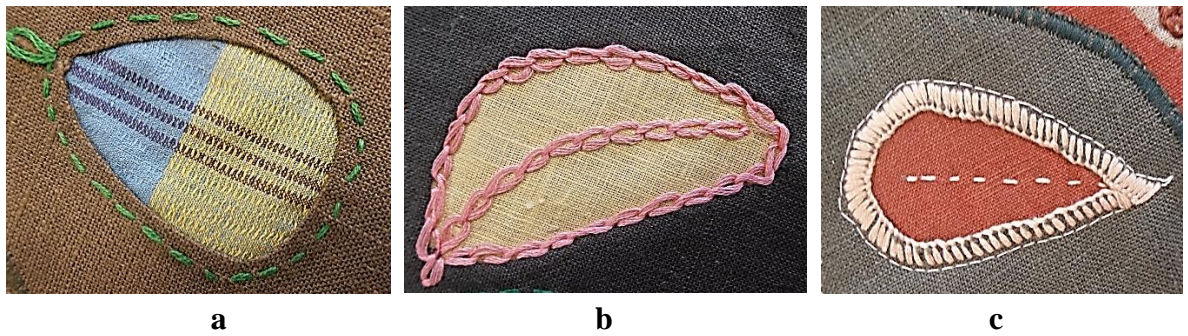
3.7.3 pav. Lenkto kontūro audinio įkirpimas
(<http://www.pinterest.com/pin/19703317092341216/>)

Siūlės užlaidos įlenkiamos į vidų ir paslėptu dygsniu (3.7.4 pav.) arba kitu pasirinktu dygsniu apsiuvas.



3.7.4 pav. Detalės apsiuvas paslėptu dygsniu
(<http://www.pinterest.com/pin/19703317092341216/>)

Apsiūtą atvirkštinę aplikaciją galima dekoruoti įvairiais dygsniais (3.7.5 pav.).



3.7.5 pav. Atvirkštinės aplikacijos puošimas dekoratyviniais dygsniais


Dirbinio blogojoje pusėje, paliekant užlaidą prie siūlės, galima nukirpti nereikalingą apatinio audinio sluoksnį.

Atvirkščią aplikaciją galima atlikti siuvimo mašina. Per nupieštą aplikacijos kontūrą nusiuvama mašininė siūlė. Tada iškerpama iš vidurio arti siūlės viršutinio sluoksnio detalė. Tankia sagų kilpų apsiuvimo siūle (zigzago), sutvirtinant neapsiūtus viršutinio audinio kraštus, susiuvami abu audinio sluoksniai.

Aplikacijoje galima panaudoti du, tris, keturis skirtingos spalvos audinio sluoksnius, iškerpant atitinkamai norimą kiekį viršutinių audinio sluoksnių (3.7.6 pav.). Aplikacija išlyginama.



3.7.6 pav. Atvirkštinės aplikacijos iškirpti audinio skirtingi sluoksniai

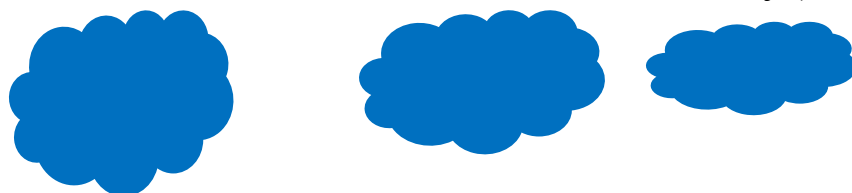


- Siuvant siuvimo mašina, norint, kad siūlės neišsitampytų, po audiniais reikia pakloti popierių arba blogojoje audinio pusėje paklijuoti flizeliną.

3.8. Keliasluoksnė aplikacija

Aplikacijos gali būti plokščios ir iškilios, reljefinės, kurios atliekamos kelias būdais: sluoksniuojant audinius arba prikėmšant aplikaciją (žr. 3.9. poskyrį).

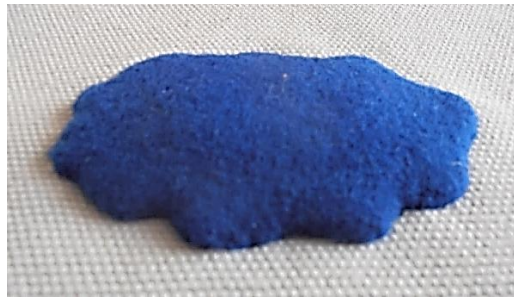
Keliasluoksnė aplikacija gali būti atliekama ir iš neaustinės medžiagos (veltinio ar odos). Iš pasirinktos medžiagos pagal piešinį iškerpama detalė. Toliau iškerpamos dar tokios pat formos, bet vis mažesnės detalės – kiekviena turi būti šiek tiek mažesnė, nei ankstesnioji (žr. 3.8.1 pav.).



3.8.1 pav. Keliųsluoksnės aplikacijos iškirptos detalės

Pradedama siūti nuo mažiausios detalės. Ji prismeigiama prie audinio būsimosios aplikacijos centre. Ant jos uždedama šiek tiek didesnė detalė ir pritvirtinama. Ant šios – dar didesnė ir t.t. Sluoksnių dedama tiek, kiek norima, kad aplikacija būtų iškilusi.

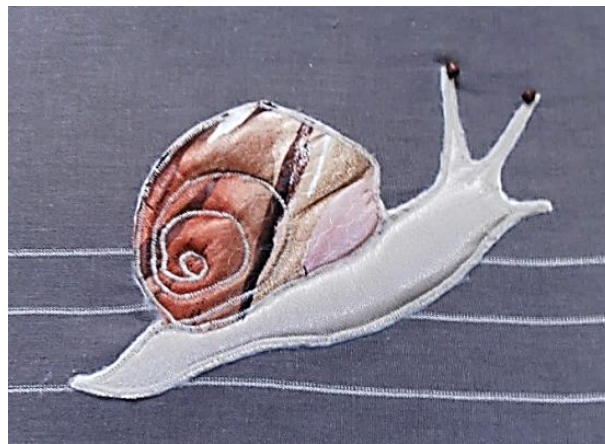
Aplikacijos reljefas priklauso ir nuo medžiagos storio iš kurios iškirptos mažėjančios detalės. Viršutinio sluoksnio detalė gali būti prisiūta palenkiant aplikacijos kraštus (3.8.2 pav., žr. 3.6 poskyrį) ar apsiuivant aplikacijos kontūrus pasirinktais dygsniais.



3.8.2 pav. Keliųsluoksnė aplikacija

3.9. Iškili aplikacija

Iškilioji aplikacija atliekama naudojant aplikacijai įdėklą – kamšalą. Geriausiai kamšalui naudoti sinteponą. (3.9.1 pav.).



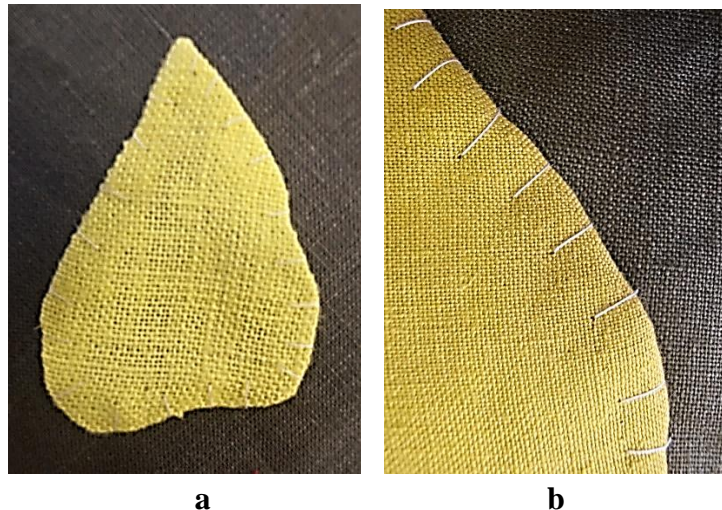
3.9.1 pav. Iškili aplikacija (autorė Vida Marozienė)

Iškerpama iš audinio parengta aplikacijos detalė su užlaidomis palenkimui. Iš sintepono iškerpama vos mažesnė detalė (žr. 3.9.2 pav.).



3.9.2 pav. Aplikacijos detalių iškirpimas

Kamšalas pritvirtinamas prie dekoruojamo audinio laisvais, tiesiais dygsniais, einančiais statmenai kamšalo kraštui (3.9.3 pav.).

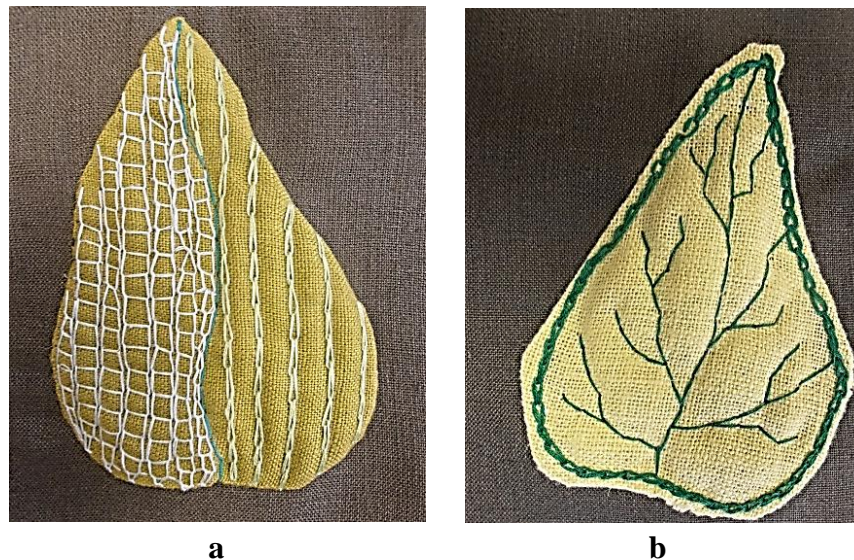


a

b

3.9.3 pav. Aplikacijos pridaigstymas

Aplikacija prisiuvama pasirinktais rankiniais dygsniais arba siuvimo mašina. Galima aplikaciją dar padekoruoti įvairiais rankiniais dygsniais (žr. 3.9.4 pav.).



3.9.4 pav. Iškilios aplikacijos prisiuvimas ir dekoravimas

3.10. Trimatė aplikacija

Kuriant trimatę aplikaciją, gaunami nedideli, atskiri motyvai, pvz.: lapai, gėlės ir pan. Jiems suteikiama forma. Aplikacijos detalės vėliau prisiuvamos prie drabužių išsiuvinėtų ar aplikacijomis puoštų kompozicijų (3.10.1 pav.).



3.10.1 pav. Trimatė aplikacija
(Embroidered Flora & Fauna: Three-Dimensional Textured Embroidery)

Trimatės aplikacijos atliekamos keliais būdais:

1. Iškerpamos aplikacijos detalės be užlaidų. Naudojant dvipusį flizeliną, abu aplikacijos sluoksniai suklijuojami. Į vidų galima įdėti vielutę, kuri padės lengviau formuoti detalę (žr. 3.10.2 pav.).



a

b

3.10.2 pav. Trimatės aplikacijos atlikimas klijuojant sluoksnius (autorė Rūta Urbelienė)

2. Ant viršutinio audinio sluoksnio nupiešiami detalės kontūrai. Po audiniu padedamas kitas pasirinkto audinio sluoksnis. Gali būti kitos ar tos pačios spalvos. Į tarpą tarp sluoksnių dedamas pasirinktas įdėklas. (3.10.3 pav.).



3.10.3 pav. Trimatės aplikacijos sluoksniai

Laisvai sudaigstomi visi sluoksniai. Nupieštas kontūras nusiuvamas paprasta mašinine siūle arba rankomis mašininiu dygsniu. Detalė iškerpama prie pat siūlės ir papildomai apsiuvama mašina tankiu zigzagu arba rankomis kilpinio dygsniu. Galima pasisiūti skirtingos formos detales, jas papildomai padekoruoti išsiuvant įvairias linijas (3.10.4 pav.).



a

b

3.10.4 pav. Trimatės aplikacijos detalių apsiuvimas

Iš pasiūtų detalių sukomponuojamos įvairios kompozicijos (3.10.5 pav.).



3.10.5 pav. Aksesuaras, pagamintas trimatės aplikacijos technika, naudojant įdėklą – sinteponą (autorė Rūta Urbelienė)

3. Gerosiomis pusėmis sudedami du audinio sluoksniai. Iš apačios padedamas pasirinktas įdėklo sluoksnis. Ant blogosios gerojo audinio pusės nupiešiamas pasirinktas motyvas. Visi sluoksniai sudaigstomi.

Piešinio kontūras nusiuvamas mašina paprastu dygsniu, paliekant tarpelį nesusiūtą aplikacijos išvertimui. Ištraukiami daigstai ir detalė apkerpama (3.10.6 pav.).



3.10.6 pav. Trimatės aplikacijos apsiuvimas

Per prakirptą plyšį detalė išverčiama į gerąją pusę. Kontūrai paspaudžiami, ištiesinami. Plyšys užsiuvamas. Trimatė aplikacija užbaigiama apsiuvant krašteliu mašina arba rankomis pasirinktu dekoratyviu dygsniu (žr. 3.10.7 pav.).



3.10.7 pav. Trimatės aplikacijos išvertimas ir apsiuvinimas

Aplikaciją galima pasiuvinėti bei paformuoti palankstant, paklostant ir tai užtvirtinant. Taip suteikiama įvairesnė trimatė forma (3.10.8 pav.).



3.10.8 pav. Trimatės aplikacijos formavimas

3.11 Nėrinių aplikacija

Aplikacijas galima sukurti ir iš vašelių nunertų detalių. Jos prisiuvamos nematomu arba dekoratyviniu dygsniu.

Nertos aplikacijos gali būti kaip atskiros savarankiškos detalės (3.11.1 pav.), arba iš jų galima sukurti kompoziciją.



3.11.1 pav. Nertos aplikacijos

(https://picasaweb.google.com/105321644090874716423/Nertos_aplikacijos)

Aplikacija neriama, siūlus pasirenkant pagal pasirinktą motyvą arba personažą. Galima naudoti įvairius fasoninius, melanžinius, blizgančius siūlus (3.11.2 pav.).



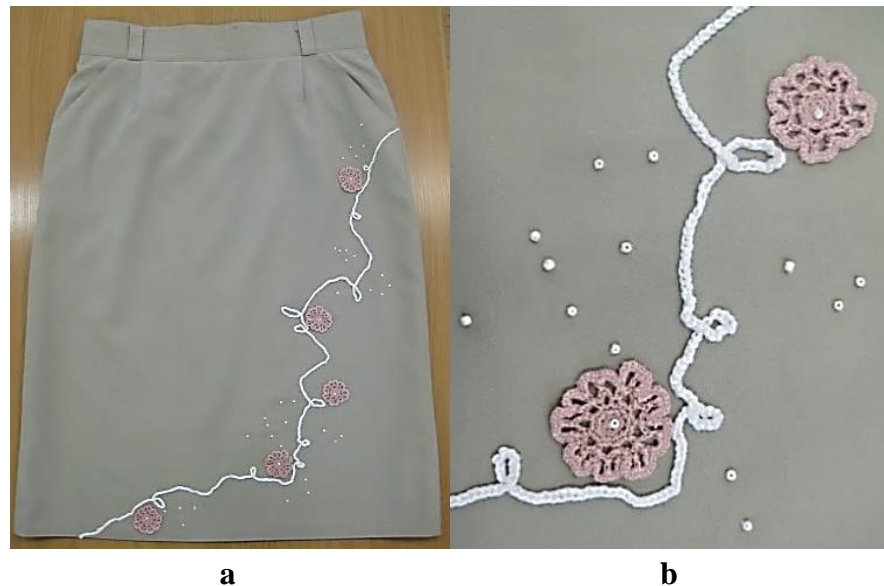
3.11.2 pav. Melanžiniais siūlais nerta aplikacija (autorė Violeta Veličkienė)

Nertos aplikacijos gali būti ne tik plokštuminės, bet ir linijinės. Iš paprastos nertos virvelės galima sukurti įvairias kompozicijas (3.11.3 pav.).



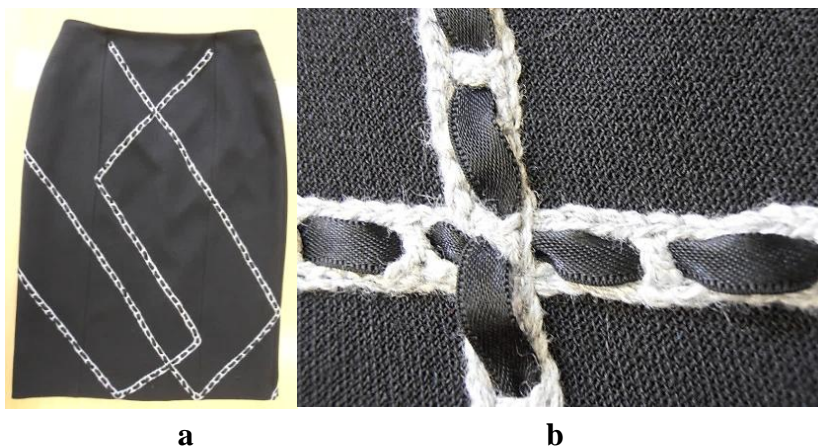
3.11.3 pav. Aplikacija iš nertos virvelės

Nertas atskiras detales galima apjungti nerta virvele ir karoliukais (3.11.4 pav.).



3.11.4 pav. Nertų atskirų detalių, virvelės ir karoliukų kompozicija dekoruotas sijonas

Nertas aplikacijas pagyvina ir kitų medžiagų panaudojimas: karoliukų, odos, kailio, juostelių, sagų, įvairios furnitūros ir t.t. (žr. 3.11.2 pav., žr. 3.11.3 pav., 3.11.4 pav.; 3.11.5 pav.).



3.11.4 pav. Nertų detalių derinimas su šilkinėmis juostelėmis



3.11.5 pav. Trikotažo, audinio, sintepono panaudojimas nertoje aplikacijoje (autorė Violeta Veličkienė)

Įvairių medžiagų panaudojimas aplikacijoje suteikia galimybę pasireikšti fantazijai, kūrybiškumui.

3.12. Aplikacijų siuvimas dekoratyviniais, rankiniais ir mašininiais dygsniais

NUORODOS 2. Rankiniai darbai, mašininų siūlių siuvimas

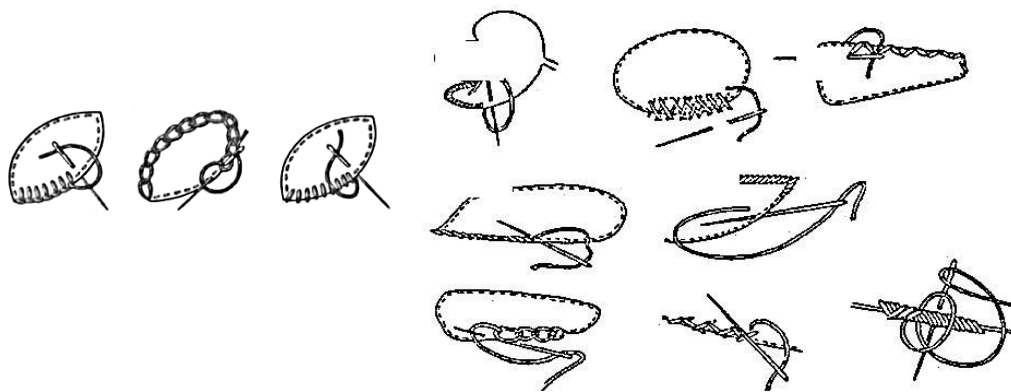
Aplikacijas prisiūti galima įvairiais būdais ir įvairiais dygsniais.

Aplikacijas galima prisiūti naudojant vien **rankinius dygsnius** (žr. 3.12.1 pav.).



3.12.1 pav. Aplikacija, prisiūta įvairiais rankiniais dygsniais. (Autorė Rūta Urbelienė)

Aplikacijai prisiūti pasirenkami dekoratyviniai dygsniai (žr. 2 skyrių SIUVINĖJIMAS RANKOMIS IR MAŠINA, 2.7 poskyrį), kurie apgaubia detalės kraštą ir apsaugo nuo spurumo (3.12.2 pav.).



3.12.2 pav. Dekoratyviniai rankiniai dygsniai, tinkantys aplikacijos apsiuvimui

Siuvinėjant rankiniais dygsniais, galima siuvinį įdėti į lankelį.

Aplikacijų prisiuvimui siuvimo mašina pasirenkama sagų kilpų apsiuvimo (zigzago) siūlė. Šia siūle paslepiamas kirptinio audinio kraštas.

Prieš siuvimą audinys išlyginamas ir paklijuojamas blogojoje pusėje popieriumi arba flizelinu. Pasirinktas piešinys nupiešiamas blogojoje pusėje ant priklijuoto popieriaus arba flizelino. Iškerpamos detalės. Popierius nuplėšiamas, ant detalės lieka klijai. Detalė uždedama ant pagrindinio audinio pasirinktoje vietoje ir prilyginama karštu lygintuvu. Priklijuojant aplikaciją prie audinio, ši išlieka kietesnė. Lankstesnei aplikacijai nenaudojami popierius arba flizelinas. Tada aplikacija pridaigstoma tiesiog iškirpta iš audinio.

Aplikacijos kontūrai prisiuvami mašina tiesiais dygsniais. Tada jie persiuvami siuvimo mašina nustatyta zigagine siūle pasirinkto pločio ir tankumo (žr. 2.14.3 pav.), šiek tiek atlaisvinant viršutinį siūlą. (žr. 3.1.1 pav., 3.7.6 pav., 3.9.1 pav., 3.12.3 pav.).

Galima priklijuotą aplikaciją prisiūti iš karto zigzago dygsniu (žr.: <http://www.youtube.com/watch?v=BwcaC2dnuLo>).



3.12.3 pav. Aplikacijos prisiuvimas siuvimo mašina zigzago dygsniu (b – autorė – Diana Januševičienė)

Įgudus besiuvant galima keisti zigzago dygsnio plotį. Tai sukuria įdomų efektą. Tinka lapeliams ir kitoms detalėms prisiūti.

Panaudojimas – aplikacijomis galima kūrybiškai papuošti įvairius siuvinius, interjero akcentus, staltieses, užuolaidas, užuolaidėles ir kt. Aplikacijos ypač tinka vaikų ir sportiniams drabužiams dekoruoti. Jomis galima atnaujinti seniai pabodusius gaminius. Aplikacijos naudojamos ir drabužių taisymui, paslėpti skylę arba dėmę.



Aplikacijos siuvimas

- <http://www.almalittera.lt/img/uploads/pdf/100aplikaciju.pdf>
- http://www.neriniai.eu/siuvinejimo_budai
- <http://www.15min.lt/ji24/straipsnis/pomegiai/rankdarbiai/smagios-idejos-kaip-atnaujinti-senus-drabuzius-567-324695>
- <http://tadacreations.blogspot.com/2010/02/how-to-applique-tutorial.html>
- http://www.fonsandporter.com/content_downloads/InterfacingApplique.pdf
- <http://atlanticrus.ru/content/dekorativnye-nashivnye-ukrasheniya>

Video

- <http://www.youtube.com/watch?v=BwcaC2dnuLo>
- http://www.youtube.com/watch?v=__-fIFBv4ys
- <http://www.youtube.com/watch?v=IkIE59k6giU>
- <http://www.youtube.com/watch?v=axDB17IJuJs>



Atsakykite į klausimus:

- Kokios temperatūros lygintuvu prilyginama klijuojama aplikacija?
- Ar galima klijuojant aplikaciją, dėti lygintuvą tiesiai ant aplikacijos?
- Paaškindite aplikacijos palenktais kraštais prisiuvimo eigą.
- Kodėl prisiuvant aplikaciją siuvimo mašina, po audiniais reikia pakloti popierių arba priklijuoti flizeliną?

- Kaip atliekama keliasluoksniė aplikacija?
- Kokias medžiagas kamšalui galima naudoti iškilijai aplikacijai?
- Kokiais būdais atliekamos trimatės aplikacijos?



- Prisiūkite palenktais kraštais aplikaciją, kurioje yra smailių detalių.
- Atlikite atvirkštinę aplikaciją vaikiškam drabužiui, naudodami kontrastingas medžiagas.
- Pagaminkite trimatę aplikaciją, panaudoję dvipusį flizeliną ir vielutę.
- Pasiūkite iškiliją aplikaciją panaudojant rankinius dygsnius.
- Atlikite nėrinių aplikaciją, ją padekoruokite įvairiomis netradicinėmis medžiagomis.

3.13. Drabužių puošimas aplikacijomis



INFORMACIJA PAŽENGUSIEMS

Puošiant drabužį nertomis aplikacijomis, jos gali būti sudarytos iš kelių nertų elementų ir įvairiai sukomponuotos arba užimti nemažą drabužio plotą (3.13.1 pav.).



3.13.1 pav. Nertos aplikacijos drabužyje (autorė Rūta Urbelienė)

Tas pats aplikacijos elementas (3.13.2 pav., a) gali būti panaudotas įvairaus asortimento drabužiuose (3.13.2 pav., b).



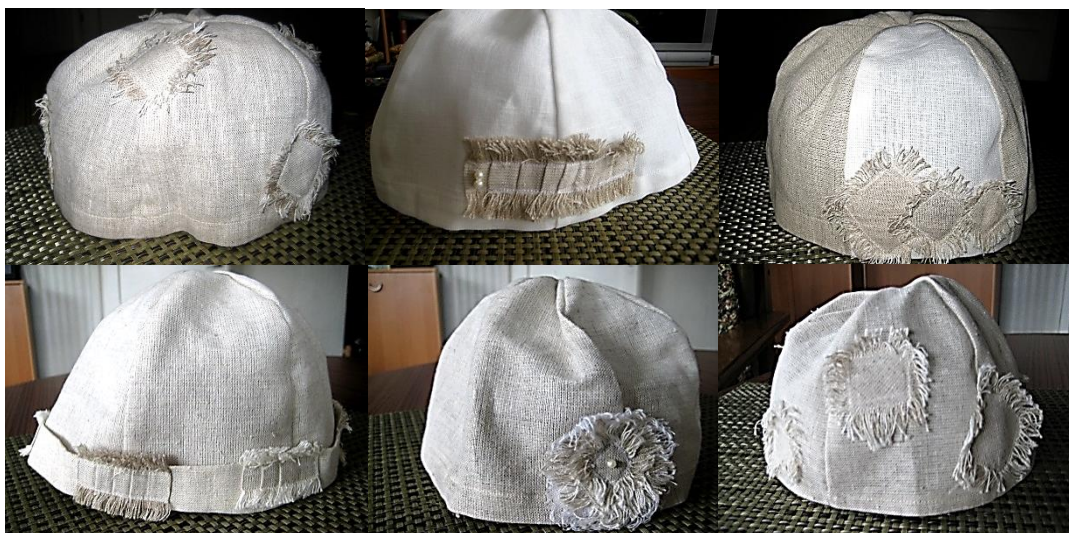
a



b

3.13.2 pav. Tos pačios aplikacijos elemento panaudojimas įvairaus asortimento drabužiuose (autorė Rūta Urbelienė)

Tos pačios konstrukcijos kepuraitės galima papuošti įvairiomis aplikacijomis, prisiuvant jas skirtingose vietose (3.13.3 pav.).



3.13.3 pav. Įvairios aplikacijos vienodos konstrukcijos kepuraitėse (autorė Rūta Urbelienė)

Drabužius dekoruoti galima ir faktūrinėmis aplikacijomis, atliktomis šenilo technika (žr. 3.13.4 pav.). (<http://www.youtube.com/watch?v=m6hce8obXaA>)



a



b

3.13.4 pav. Aplikacijos, atliktos šenilo technika (autorė Rūta Urbelienė)



a

b

c

d

e

3.13.5 pav. Aplikacijų panaudojimas Burberry Prorsu 2014 m. pavasario kolekciijoje
(http://thestylevoyager.files.wordpress.com/2013/10/lfwss14_trends_embellishment_applique.jpg)



Atsakykite į klausimus:

- Kokias aplikacijas rekomenduotumėte vaikiškiems drabužiams dekoruoti.
- Kurią moteriško kostiumo vietą rekomenduotumėte dekoruoti plačių pečių ir didelės krūtinės moteriai.



- Aplikacijos technika padekoruokite drabužį.

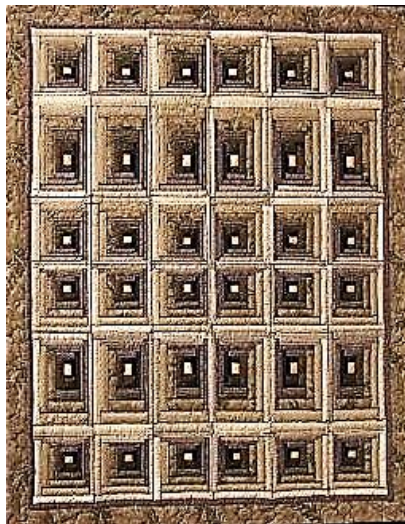
4. SKIAUTINIAI

4.1. Skiautinių asortimentas

Skiautinys - tai naujadaras, kurį pasiūlė mūsų kalbininkai. Skiautinių terminas kildinamas iš angliško žodžio „quilt“, kuris reiškia daigstyti, daigstyta antklodė.

Žodis „quilt“ kildinamas iš lotyniško žodžio „culcita“, reiškiančio čiužinių ar pagalvių prikimšimą.

Siuvant paprasčiausiais dygsniais, galima pasiūti meninių siuvinių – skiautinių. Tai iš gabalėlių sukurtas rankdarbis, siuvas iš audinių ar medžiagų skiautelių (4.1.1 pav.).



4.1.1 pav. Skiautinys (autorė Gražina Kriaunevičienė)

Tikrieji skiautiniai susideda iš trijų sluoksnių (4.1.2 pav.):

1. Viršutinis sluoksnis – dekoratyvus, puošnus, susiūtas iš atskirų mažų skiautelių, kurios skiriasi spalva, dydžiu ir forma;
2. Vidurinis sluoksnis – naudojami kamšalai, šiltinamosios medžiagos, kurios siuviniui suteikia putlumo, minkštumo;
3. Apatinis sluoksnis – pamušalas – iš praktiško ir patvaraus audinio.

Visi sluoksniai sudaigstomi ir sudygsniuojami, atkartojant skiautinio rašto linijas



4.1.2 pav. Skiautinio trijų sluoksnių sudaigstymas

Skiautinių atsiradimo istorijos apžvalga

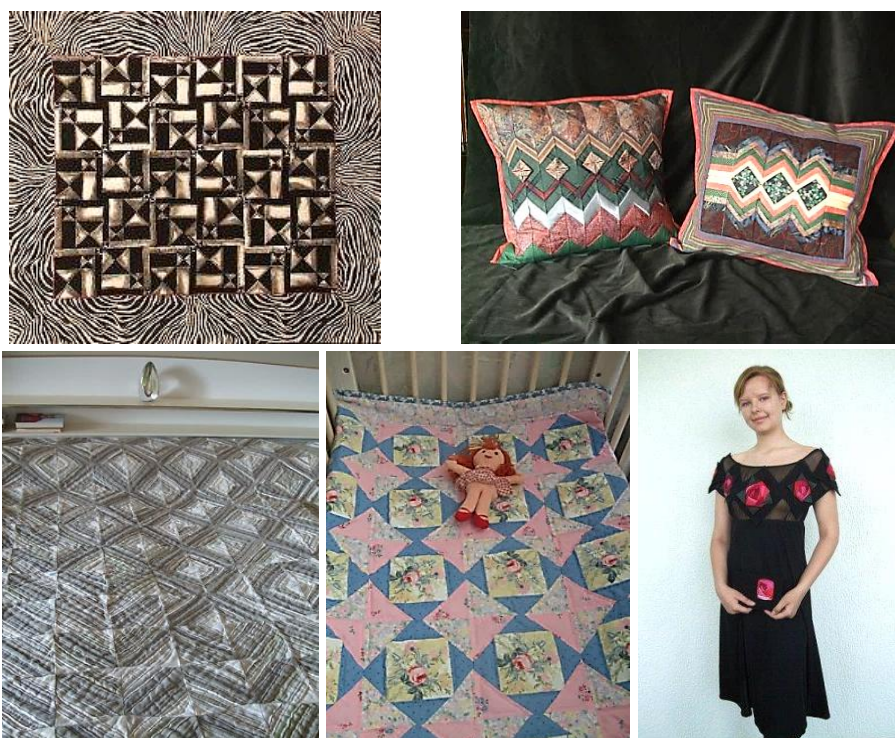
Skiautiniai egzistavo beveik kiekvienoje kultūroje. Jie jau matomi senovės Egipto faraonų skulptūrėlėse, išdrožtose iš dramblio kaulo. Senovės Kinijoje jau buvo žinoma skiautinių technika.

Kimštus ir daigstytus drabužius po šarvais dėvėjo kryžiuočiai.

XIII amžiuje skiautiniai užklojamos lovos. XV amžiuje vilkimi skiautiniai – kimšti apsiaustai, liemenės, kepurės, sijonai. Ypač populiarūs skiautiniai buvo Anglijoje XVIII – XIX amžiuose. Atvykėliai iš Anglijos, Olandijos XVII amžiuje išpopuliarino skiautinius Amerikoje. Iš skiaučių siuvami nauji audiniai drabužiams, užtiesalai. Palaipsniui skiautinių technika ir raštai tobulėjo. Skiautinių siuvimas tapo puiki saviraiškos ir bendravimo priemonė. Moterys rinkdavosi kartu siūti, dygsniuoti skiautinius. Nuotakos skiautinius skirdavo savo kraičiui.

Lietuvoje skiautiniai siuvami jau ne vieną šimtmetį. Lietuvos nacionaliniame muziejuje skiautiniai išlikę iš XIX amžiaus pabaigos.

Iš skiautinių galima pasiūti įvairius gaminius: paveikslus, kilimus, užtiesalus, pagalvėles, servetėles ir t.t. Skiautinais puošti drabužiai tampa originalūs. Kūrybiškai panaudoti skiautinių detales galima įvairiuose interjero ir buities aksesuaruose (4.1.3 pav.).



4.1.3 pav. Skiautiniai: sieninis skiautinis, pagalvėlės, lovatiesės, vaikiškas apklotas, suknelės dekoras
(autorė Gražina. Kriaunevičienė)



Dizainerio SUZUKI vyriški drabužiai, atlikti skiautinių technika:

- <http://secondstreet.ru/blog/pechvork/potrjasnye-factory-iz-kusochkov-v-muzhskih-kostjumah-ichiro-suzuki.html>

Rankinės, pagamintos skiautinių technika:

- http://lerusisik.narod.ru/challenge_round_02.html
- <http://lerusisik.narod.ru/farnblume.html>

4.2. Medžiagos skiautinių siuvimui

Skiautiniams pasirenkami lengvi, vidutinio standumo, neblunkantys audiniai. Geriausiai tinka medvilnė 100 proc., nes ją lengva skalbti ir siūti. Audiniai turi būtų minkšti, pakankamai tankiai suausti. Kieti ir ypač tankūs audiniai netinka, nes bus sunku dygsniuoti.

Skiautiniai siuvami ir iš lininių, vilninių, šilkinų audinių, trikotažo, aksomo, tiulio ir odos. Paslankius audinius būtina dar perdygsniuoti. Skiautėms galima panaudoti ir senus, tačiau neišblukusius drabužius, patalynę, bet visų medžiagų storis turi būti vienodas. Naudojant senus audinius, reikia juos derinti su naujais audiniais. Padėvėtų audinių neturi būti daugiau 1/3 dalies.

Prieš siuvant audinius reikia išskalbti ir išlyginti. Įvertinama, kiek audinys traukiasi ar blunka.

Audiniams susiūti naudojami paprasti siuvimo siūlai. Jų spalva derinama prie pagrindinio audinio spalvos.

Renkantis skiautiniui medžiagas, reikia pažvelgti į audinį iš įvairaus atstumo, atkreipiant dėmesį į faktūrą, marginimą, atspalvius.

Kuriant skiautinę kompoziciją, patariama audinius pasirinkti vienos spalvinės gamos. Turėtų būti viena dominuojant spalva, o kitos ją papildyti. Tačiau galima ir kontrastingų spalvų kompozicija.

Languoti, juostuoti audiniai deriniuose su vienspalviais visada dominuos. Tačiau jie tiks paryškinti geometrinę kompoziciją.

4.3. Įranga, įrankiai ir priemonės

NUORODA: 1. Siuvimo įranga, 2. Lyginimo įrenginiai ir papildomos lyginimo priemonės.

Skiautinių siuvimui naudojama įranga:

- siuvimo mašina;
- lyginimo įranga;

Skiautinių siuvimui naudojami įrankiai ir priemonės (4.3.1 pav.):



4.3.1 pav. Įrankiai ir priemonės, naudojami skiautinių siuvimui

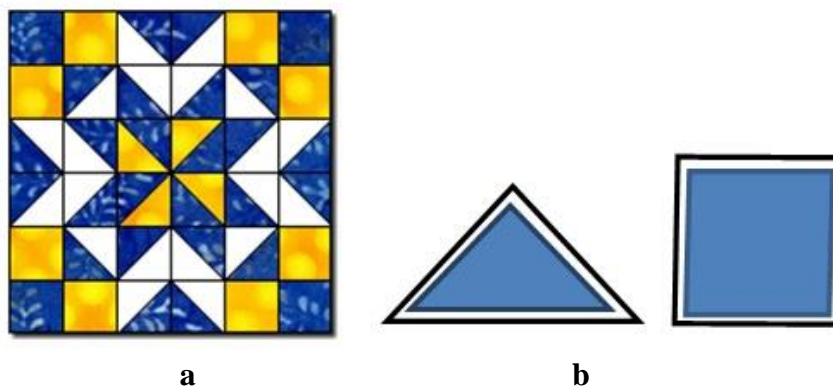
- adatos – geriausia 8-12 numerio;
- antpirštis;
- žirkklės – audiniams ir popieriui kirpti;
- adatėlės;
- milimetrinis popierius – ornamentams ir lekalams braižyti;
- popieriaus peilis – lekalams išpjauti;
- žymekliai – siuvėjų pieštukai;
- liniuotės: centimetrinė, permatoma, statusis trikampis;
- pjaustymo ratukas ir lenta – lekalų ir audinių pjaustymui;
- įrankis siūlams ardyti;
- lankelis – aplikacijoms prisiūti ir dygsniuoti mašina.

4.4. Lekalų gamyba

Siuvant skiautinius, naudojame ornamento **pasikartojančių figūrų** (trikampių, kvadratų, rombų) **lekalus**. Jų pagalba reikiamos formos perkeliamos ant audinio ir tiksliau iškerpamos. Lekalai gaminami iš popieriaus, patvaresnių bei kietesnių medžiagų: kartono, švitrinio popieriaus, plastmasės, plastiko.

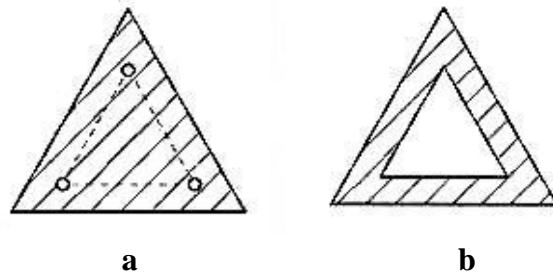
Pagal nupieštą spalvinį eskizą ornamentas perkeliamas ant milimetrinio popieriaus.

Kiekvienos pasikartojančios geometrinės figūros lekalai iškerpami po vieną (4.4.1 pav. a, b). Karpoma žirkklėmis ar specialiu ratuku. Skiautinių gamyboje labai svarbus yra tikslumas. Lekalai iškerpami iš popieriaus ar pasirinktos kietesnės medžiagos, pridodant užlaidą siūlėms. Paprastai ji būna 0,6 – 1 cm (4.4.1 pav., b).



4.4.1 pav. Ornamento lekalai (skiautinio ornamentas – a, lekalai – b)

Patogu naudoti lekalus – rėmelius. Ant paruošto standaus lekalo uždedamas lekalas, iškirptas iš milimetrinio popieriaus, ir apibrėžiama. Linijos vietoje iškerpama. Gaunamas rėmelis. Vidinis rėmelio raštas parodo siuvimo liniją, išorinis – kirpimo (žr. 4.4.2 pav.).




4.4.2 pav. Lekalas - rėmelis

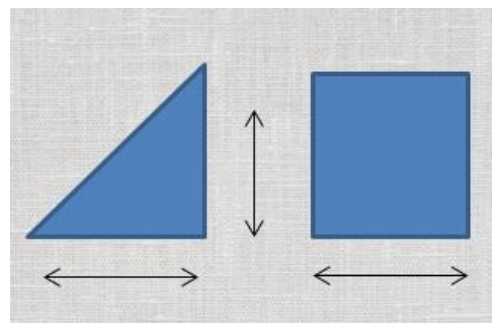
Tiksliai apskaičiuojama, kiek ir kokių detalių reikės skiautiniui. Detalės iškerpamos pagal lekalus iš skirtingų audinių atsižvelgiant į pasirinktą ornamentą.

4.5. Audinių ir skiaučių karpymas

Pasiskaičiuojama, kiek reikės iškirpti ir kokios formos detalių, iš kelių audinio spalvų. Audinio kraštai apkerpami. Patiesiamas audinys gerąją pusę į apačią ir dėliojami lekalai ant išvirkščiosios audinio pusės.

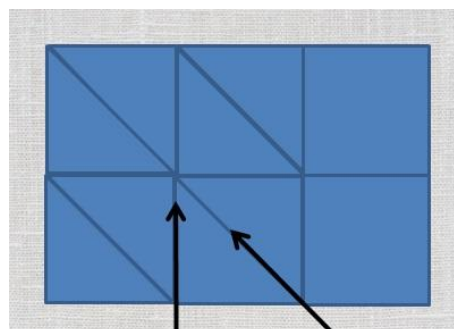


Detalių statūs kampai turi sutapti su metmenų ir ataudų linijomis (4.5.1 pav.).



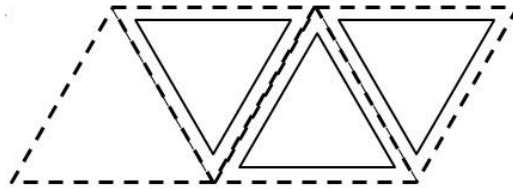
4.5.1 pav. Lekalų išdėstymas ant audinio

Galima apibrėžti kiekvieną lekalą atskirai, tačiau patartina išdėlioti taip, kad kirpimo linijos būtų bendros (4.5.2 pav.). Iš audinio žirkklėmis iškerpamos skiautinio detalės. Paprasčiau iš pradžių iškirpti juostas, o paskui jas perkirpti pagal pažymėtas vietas.



4.5.2 pav. Audinio kirpimas pagal lekalus

Siuvant detales rankomis, tikslinga lekalus apibrėžti taip, kad matytųsi dvi linijos – kirpimo ir siuvimo (4.5.3 pav.). Žymima paprastu pieštuku, siuvėjų muilo gabalėliu ar specialiu nuplaunamu pieštuku.



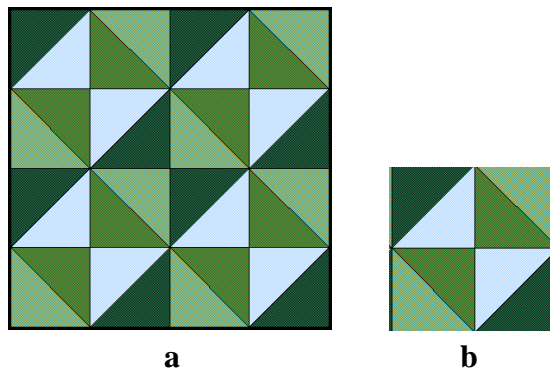
4.5.3 pav. Linijų išbraižymas siuvant rankomis

4.6. Skautinių raštai



Skautiniai yra sukomponuojami ir susiuvami iš atskirų audinio skiaučių blokų (4.6.1 pav. a, b).

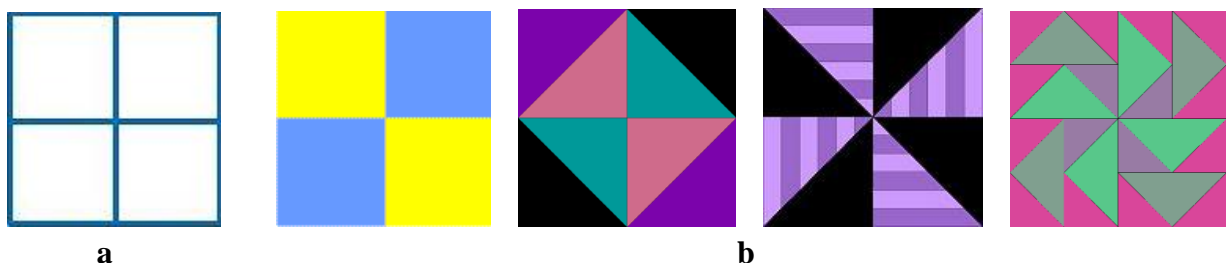
Blokas – paruoštas skiaučių rinkinys iš sukarpytų audinio gabalėlių, iš kurio sudėliojamas pasikartojantis raštas (4.6.1 pav. b).



4.6.1 pav. Skautinio sudarymas iš atskirų blokų

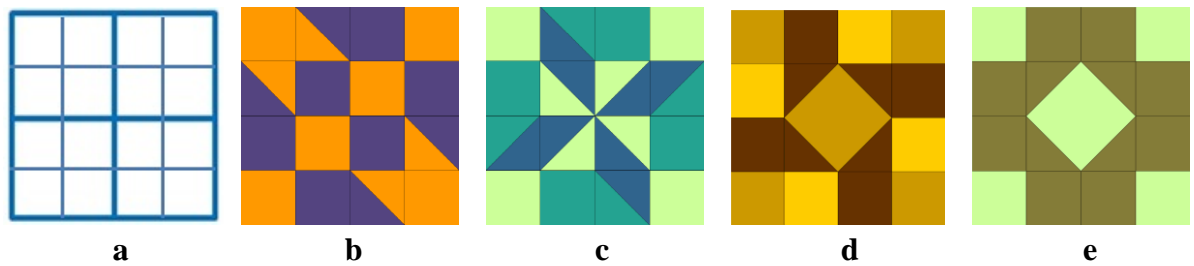
Skautinio bloko ornamentas dalijamas į **langelių tinklą** (4.6.2 pav., a). Jo pagrindu galima sukurti labai daug įvairių skautinių ornamentų (4.6.2 pav., b – 6.6.6 pav.).

Pradžioje padaliname į keturias dalis. Įvairiai suskaldant kiekvieną plokštumą, gaunami įvairūs ornamentai (4.6.2 pav.).



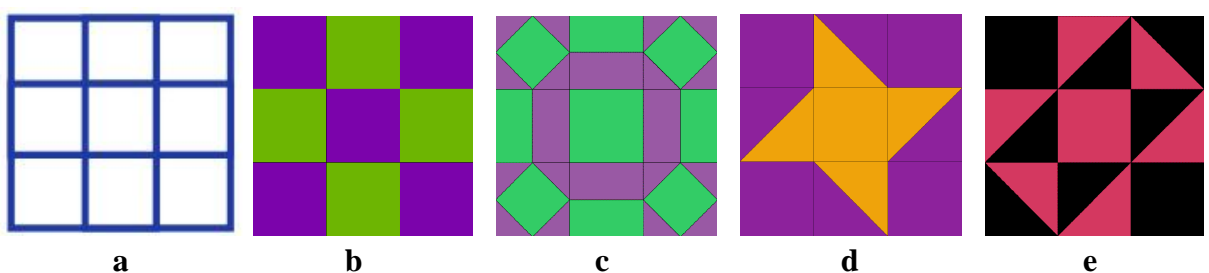
4.6.2 pav. Skautinių bloko ornamento sudalinimas į keturias dalis

Padalinus kiekvieną tokio bloko kvadratą dar į keturias dalis, gaunamas 16 kvadratukų tinklas (4.6.3 pav.)



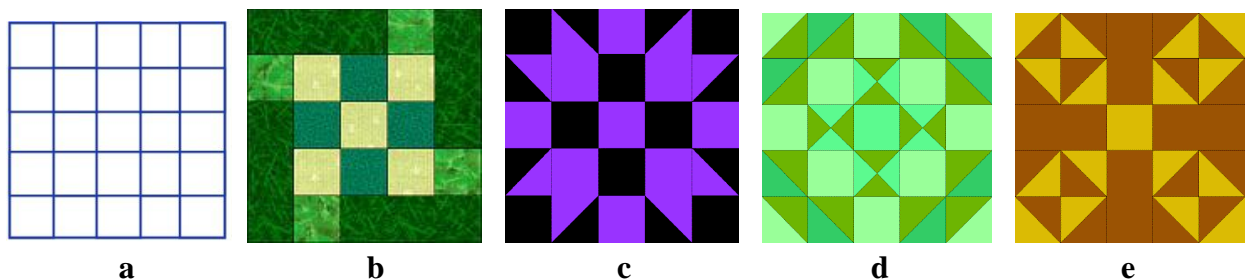
4.6.3 pav. Skautinių bloko ornamento sudalinimas į šešiolika dalių

Labai populiarius yra devynių langelių tinklas, iš kurio kuriami ornamentai (4.6.4 pav.).



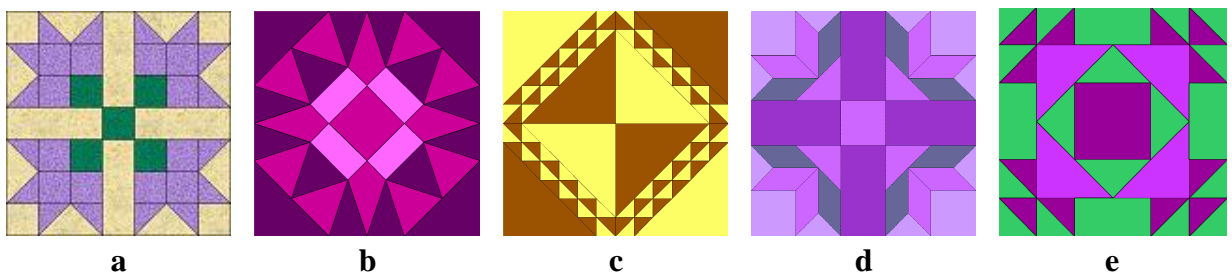
4.6.4 pav. Skautinių bloko ornamento sudalinimas į devynias dalis

Padalinę kvadrato kraštinę į penkias dalis, gausime dvidešimt penkis kvadratus (4.6.5 pav.).



4.6.5 pav. Skautinių bloko ornamentas iš dvidešimt penkių dalių

Padalinus kvadrato kraštinę į septynias dalis, gausime keturiasdešimt devynis langelius ir t.t. Taip iš langelių kuriami skautinių ornamentai iš daugybės figūrų (4.6.6 pav.).



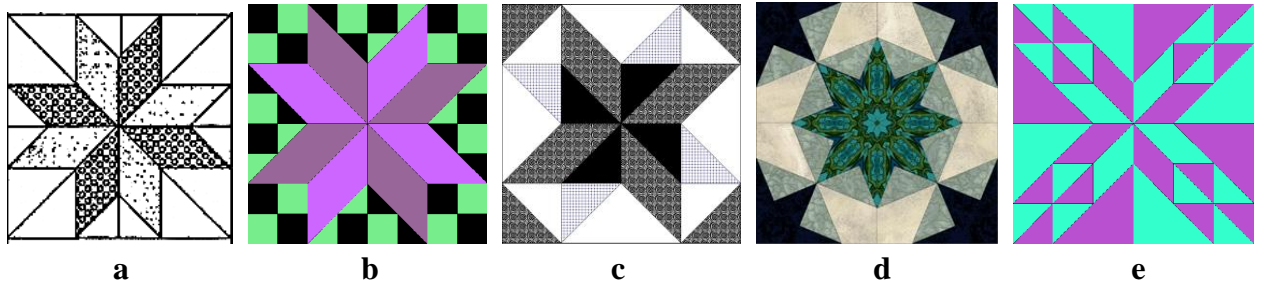
4.6.6 pav. Skautinių ornamentai

Smulkus tinklo dalijimas labiau tinka didesnio formato skiautiniams. Būtina atsižvelgti į skiautinio ir elemento dydžius.

Labiausiai paplitęs blokų dalijimas į kvadratėlius šių dydžių: 2x2 cm, 3x3 cm, 4x4 cm, 5x5 cm, 6x6 cm, 7x7 cm, 9x9 cm. Populiariausi blokai 20 – 30 cm dydžio. Patrauklesni skiautiniai, pagaminti iš didesnio kiekio elementų.

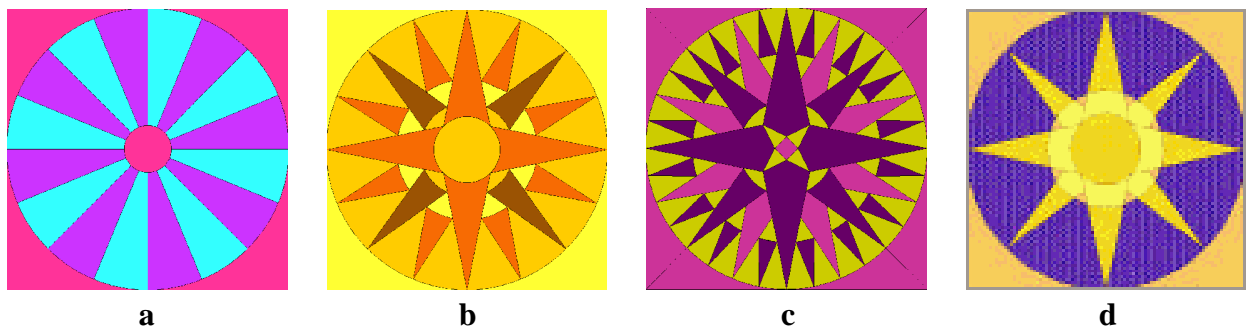
Tinklo sistema padeda sukurti įvairius ornamentus, derinant elementus vieną su kitu.

Vieną skiautinių grupę sudaro skiautiniai iš aštuoniakampės žvaigždės tinklo sudarytų ornamentų (4.6.7 pav.).



4.6.7 pav. Ornamentas, kurio pagrindas žvaigždė

Kita ornamentų grupė remiasi apskritimu (4.6.8 pav.).

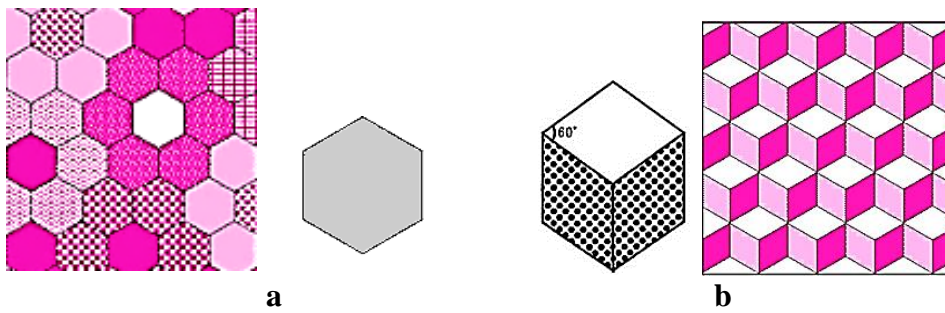


4.6.8 pav. Ornamentai, kurių pagrindas yra apskritimas

Kai kuriuose skiautinių ornamentuose išryškėja aštuonkampio, kubo elementai (4.6.9 pav., žr. 4.6.10 pav.).

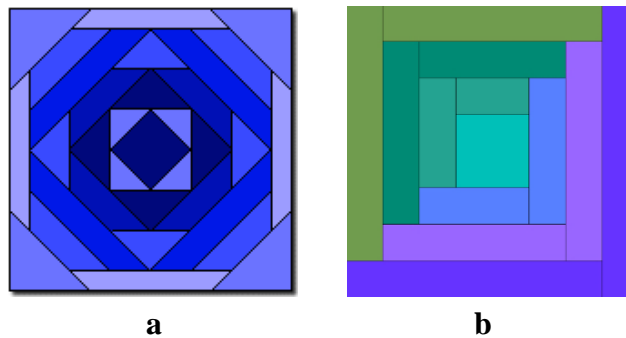


4.6.9 pav. Aštuonkampio, kubo elementai skiautinyje (autorė Gražina Kriaunevičienė)



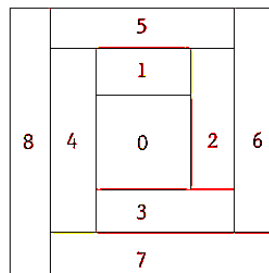
4.6.10 pav. Aštuonkampio, kubo elementai skiautinio ornamente

Įdomi raštų trobelės kompozicija (4.6.11 pav.).



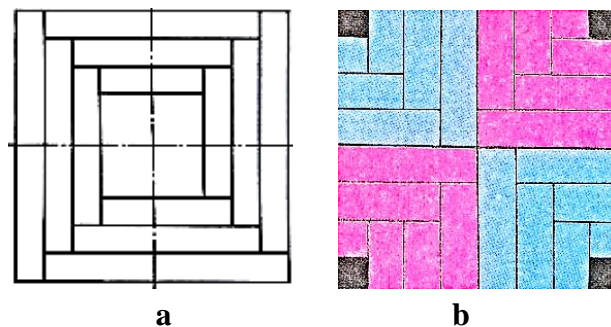
4.6.11 pav. Raštų trobelės kompozicija skiautiniuose

Siuvant raštų trobelės kompoziciją, detales reikia siūti atitinkama tvarka (4.6.12 pav.).



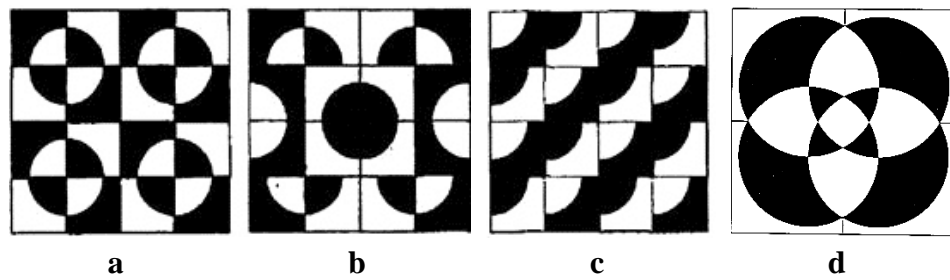
4.6.12 pav. Raštų trobelės kompozicijos skiaučių siuvimo eilės tvarka

Perkirpus raštų trobelės ornamentą į keturias dalis, kitaip apvertus gabalėlius, gaunama nauja kompozicija (4.6.13 pav.).



4.6.13 pav. Ornamento sukarpymas (a) ir nauja kompozicija (b)

Skiautinio ornamentuose galima panaudoti ir lenktas linijas (4.6.14 pav.).



4.6.14 pav. Ornamentas, kuriame panaudotos lenktos linijos

Išmanant pagrindinius skiautinių raštų kūrimo principus, įvairiai suskaidant tinklą, grupuojant atskirus elementus, galima sukurti begalę naujų ornamentų.



Skiautinių ornamentų blokų galerijos:

- <http://www.quilterscache.com/QuiltBlocksGalore.html>
 - http://www.blockcrazy.com/blocks_history/blocks_history.htm
 - <http://www.blockcrazy.com/Preview%20Page.htm>
 - <http://freequiltpatterns.blogspot.com/2011/01/free-quilt-block-patterns-updated.html>
 - http://lerusisik.narod.ru/traditional_03c.html
- Skiautinių komponavimas:
- <http://www.idh.ru/jornal/subject/article334.html>



Atsakykite į klausimus:

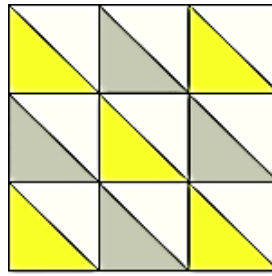
- Kiek sluoksnių sudaro tikrąjį skiautinį?
- Kokie audiniai geriausiai tinka skiautiniui?
- Iš ko susideda skiautinio ornamentas?



- **Sukomponuokite skiautinio bloko ornamentą, susidedantį iš devynių langelių.**
- **Sukomponuokite ornamentą, kurio pagrindas yra žvaigždė.**

4.7. Skiaučių siuvimas rankomis ir mašina

Iškirpus visas skiautinio detales, jos išdėliojamos reikiama tvarka pagal ornamento eskizą (žr. 4.7.1 pav.).

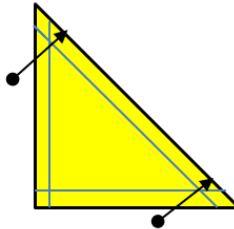


4.7.1 pav. Skiautinio ornamentas

Skiautės siuvamos trimis etapais:

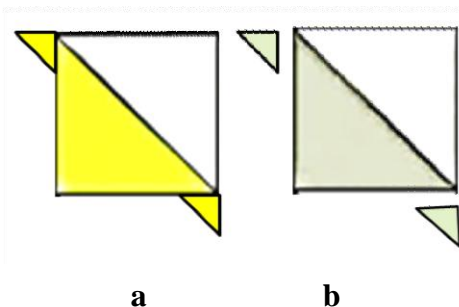
1. Susiuvami dviejų spalvų trikampiai. Gaunami kvadratai.
2. Kvadratai susiuvami į juostą.
3. Susiuvamos juostos į skiautinių bloką.

1. Pagal ornamentą spalvoti trikampiai susiuvami su baltais trikampiais. Skirtingų spalvų trikampiai sudedami gerosiomis pusėmis į vidų ir galus susmeigiame adatėlėmis (4.7.2 pav.).



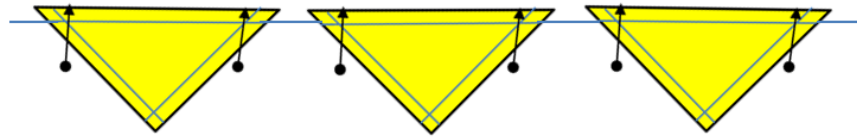
4.7.2 pav. Trikampiai susmeigiami adatėlėmis

Rankomis siuvama mašiniu dygsniu per trikampio įstrižainę tiksliai pagal liniją. Siūlių galai sutvirtinami, padarant pora atbulinių dygsnelių. Siuvant per įstrižainę, reikia siūlą labiau įtempti šiek tiek sulaikant audinį. Gaunami kvadratėliai. Siūlė užlenkiama į vieną pusę ir išlyginama. Šviesesnio audinio siūlė lenkiama ant tamsesnio audinio, kad nesimatytų siūlė (4.7.3 pav., a). Tam, kad gautųsi gražus kvadratas, atsikišę trikampėliai nukerpami (4.7.3 pav., b).



4.7.3 pav. Trikampių susiuvimas

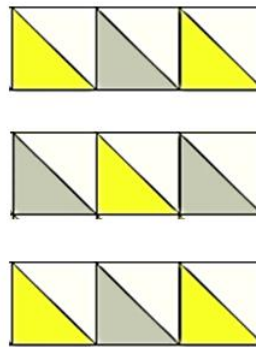
Siuvant siuvimo mašina, galima, nenukerpant siūlo, susiūti išsisa grandinę detalių. Taip sutaupoma laiko (žr. 4.7.4 pav.).



4.7.4 pav. Detalių susiuvimas siuvimo mašina

Visos siūlės užlyginamos prieš susiuvant jas su kitomis.

2. Gauti kvadratai susiuvami į juostas, atkreipiant dėmesį į spalvų išdėstymą (4.7.5 pav.). Siūlės nulenkiama į vieną pusę ir išlyginamos.



4.7.5 pav. Kvadratų susiuvimas į juostas

3. Gautos juostos susiuvamos į skiautinių bloką. Juostos suglaudžiamos gerosiomis pusėmis sutapdinant susikertančias linijas. Susikirtimo taškuose išmeigiamos adatėlės, siuvama audinį patempiant ar sulaikant, ir persiuvama. Gaunamas ornamento blokas (žr. 4.7.1 pav.). Jis turi būti taisyklingos formos. Skiautinių blokas išlyginamas ir patikslinami išmatavimai. Nedidelę paklaidą galima ištaisyto lygintuvu, patempiant audinį ar susodinant. Kampai prismaigstomi adatėlėmis ir su garais išlyginami skiautinių bloko kraštai. Paskiausiai lyginamas centras.

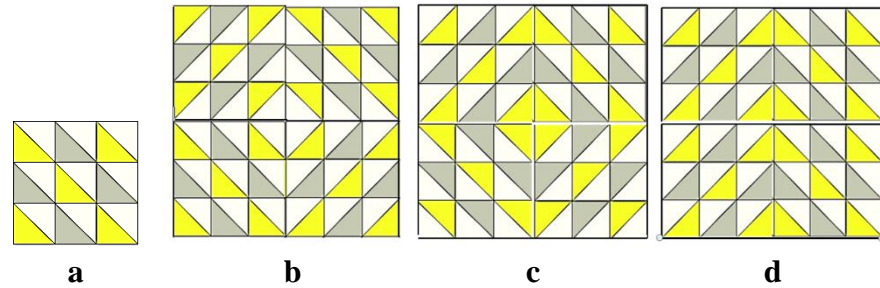
4.8. Skiautinių siuvimo technikos pagrindai

Gauti skiautinių blokai susiuvami į vientisą skiautinį. Ornamento blokų siuvama tiek, kiek reikia pasirinktai skiautinio kompozicijai.

Atskiri kvadratai suvienodinami aplyginant. Skiautinių blokai susiuvami į skiautinį gali būti įvairiais būdais:

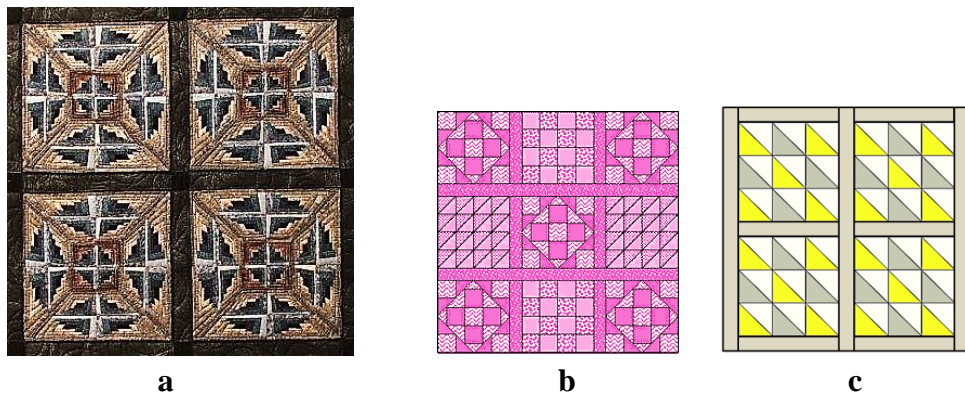
1. Kvadratai susiuvami vienas šalia kito (žr. 4.8.1 pav.).
2. Tarp kvadratų įsiuvamos audinio juostos (žr. 4.8.2 pav.).
3. Skiautinis susiuvamas iš susiūtų juostų (žr. 4.8.3 pav., 4.8.4 pav.).

1. Kvadratai susiuvami vienas su kitu. Galimos skiautinio įvairios kompozicijos. Priklauso, kokia kryptimi bus pasukamas kvadratas (žr. 4.8.1 pav.).



4.8.1 pav. Kvadratų, susiūtų vienas šalia kito, kompozicijos

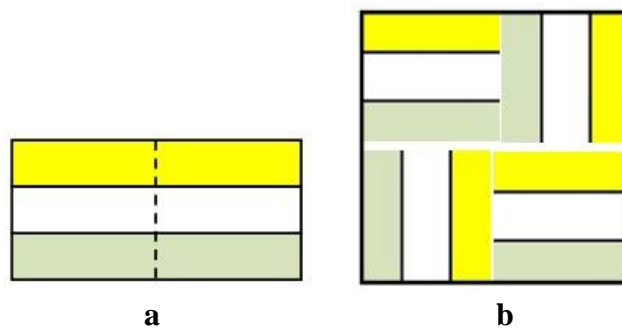
2. Tinklą paįvairinti galima įvairiomis juostomis. Skautinio blokas įrėminamas, tarp kvadratų išiuvant audinio juostas (4.8.2 pav.).



4.8.2 pav. Sulanguotas skiautinis išsiūtomis juostomis (a - autorė Gražina Kriaunevičienė)

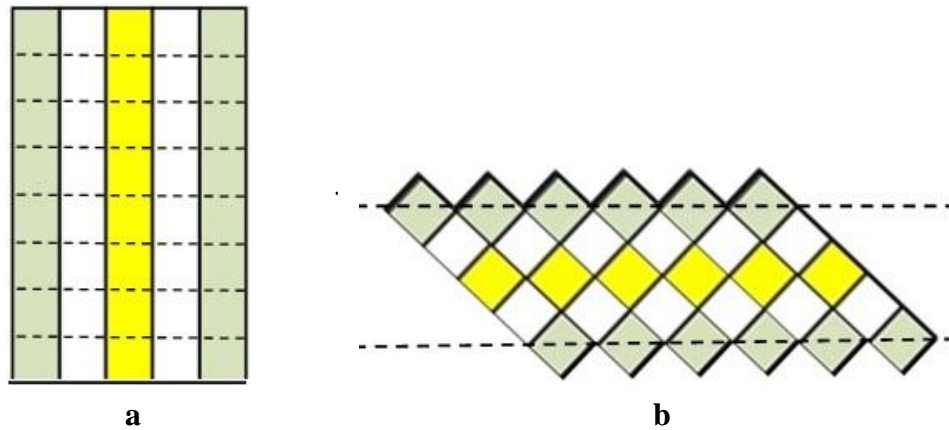
3. Skautinis gali būti susiuvamas iš susiūtų juostų (4.8.3 pav., žr. 4.8.4 pav.).

- Pradžioje susiuvama juosta iš vienodo pločio skirtingų audinių juostelių ir sukarpoma kvadratais (4.8.3 pav., a). Iš gautų kvadratų susiuvamas skiautinių blokas (4.8.3 pav., b).



4.8.3 pav. Sulanguotas skiautinis

- Susiuvus skirtingų spalvų vienodo pločio juosteles, gaunamas siuvinys. Jis skersai sukarpomos statmenai susiūtoms juostelėms (žr. 4.8.4 pav., a). Juostelės susiuvamos prastumiant per vieną kvadratuką. Nukirpus trikampėlius, gaunamas ornamentas (žr. 4.8.4 pav., b).



4.8.4 pav. Skautinis, susiūtas įstrižomis juostomis

Pasirinktu būdu susiuvus skiautinių blokus, gaunamas viršutinis skiautinio sluoksnis.



Atsakykite į klausimus:

- Susiuvus du trikampėlius per įstrižainę, į kurią pusę užlenkiama siūlė?
- Kaip yra išlyginamas skiautinių blokas?

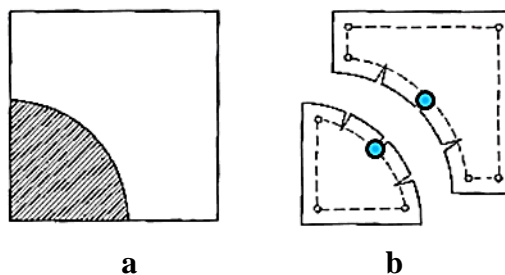


- Sukomponuokite skiautinio bloko ornamentą iš susiūtų juostų.
- Sukomponuokite skiautinį, kuriame tarp skiautinio blokų būtų įstatytos juostos.

4.9. Specialiosios technikos

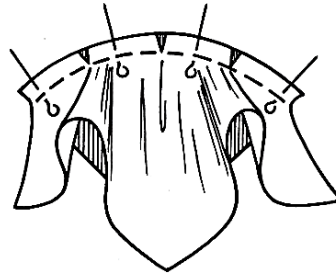
Lenktų siūlių siuvimas

Kai kuriuose skiautinių ornamentuose galima panaudoti lenktas linijas (žr. 4.6.11 pav., 4.9.1 pav., a). Skiautinio detalės su lenktomis linijomis iškerpamos labai kruopščiai, paliekant 0,5 cm užlaidą siūlei ties lenkta linija. Pažymimas centrinis taškas ir padaromos įkarpos (4.9.1 pav., b). Apibrėžiant lekalus ant audinio, ties įkarpomis pažymimi taškai, kurie bus reikalingi detalių sutapatinimui.



4.9.1 pav. Skiautinio detalė lenktomis linijomis ir lekalai

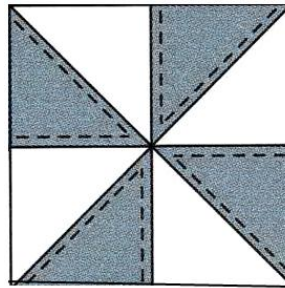
Detales (žr. 4.9.1 pav., b) sudedame vieną ant kitos gerosiomis pusėmis į vidų, ir lenktas linijas susegame adatėlėmis tiksliai pagal siuvimo liniją (4.9.2 pav.). Reikia atkreipti dėmesį, kad klostelės nepakliūtų į siūlę. Detalės susiuvamos ir išlyginamos.



4.9.2 pav. Skiautinio lenktų detalių sujungimas

Aštuonių siūlių sujungimas

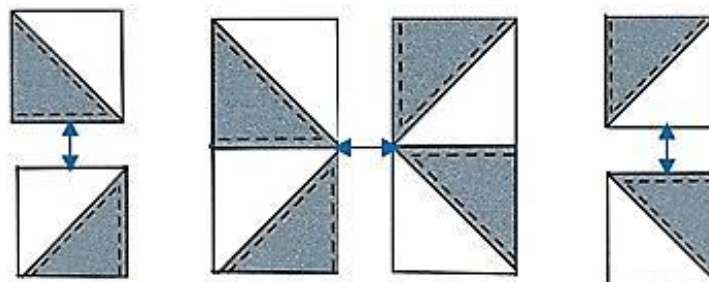
Susiuvant trikampio formos detales, rombus ar įvairius spindulius, tenka sujungti aštuonias siūles (4.9.3 pav.).



4.9.3 pav. Aštuonių siūlių susijungimas

Siuvant rankomis, siuvama nuo centro link kraštų. Siūlės užlyginamos į vieną pusę ratu.

Siuvant siuvimo mašina, taip pat siuvama nuo centro. Pradžioje sujungiami du kvadratai tarpusavyje (4.9.4 pav.), užlyginamos siūlės. Centre apkerpamos išlindusios siūlių užlaidos. Tada adatėlėmis sujungiami du stačiakampiai. Siuvama nuo centro link kraštų. Siūlės išlyginamos.



4.9.4 pav. Detalių sujungimas siuvimo mašina

Rombų susiuvimas rankomis

Šis detalių sujungimo būdas naudojamas, kai susiuvami smulkūs elementai ir juos sunku kruopščiai susiūti mašina. Tokiu būdu į blokus susiuvami ne tik rombai (žr. 4.9.5 pav.), bet ir kvadratai, trikampiai, daugiakampiai.



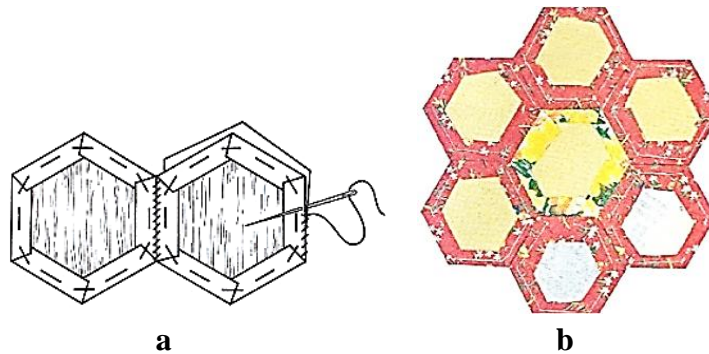
4.9.5 pav. Skautinių blokas, susiūtas iš daugiakampių

Iš storesnio popieriaus padaromi tikslūs rombų lekalai. Jų išsikerpama tiek, kiek bus reikalinga skautinių blokui pagal eskizą. Lekalai iškerpami be užlaidų siūlėms.

Kartoninis lekalas dedamas ant audinio išvirkščiosios pusės. Palikus užlaidą 0,8 cm, iškerpamos detalės iš audinio.

Lekalai aptraukiami audiniu (4.9.6 pav.). Palikta užlaida atlenkiama ant kartono ir apsiuvama aplinkui, neliečiant kartono. Kampuose padaromos klostelės.

Aptraukti daugiakampiai susiuvami rankomis smulkiais dygsneliais (4.9.6 pav.). Siūlas parenkamas pagal audinio spalvą.

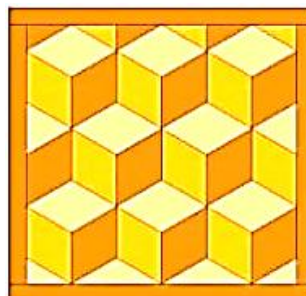


4.9.6 pav. Daugiakampių aptraukimas ir susiuvimas

Nedideliuose skautiniuose kartoniniai lekalai neišimami, tačiau galima ir išimti. Patartina prieš išimant lekalus, skautinį palyginti. Išėmus lekalus, vėl išlyginti.

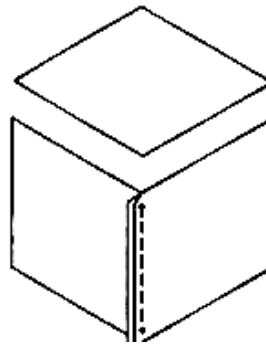
Įstatymai į kampinį fragmentą

Siuvant skautiniuose kubo elementus, reikalinga įstatyti detalę į kampinį fragmentą (4.9.7 pav.)



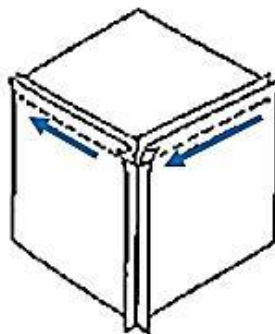
4.9.7 pav. Kubo elementai skautinyje

Susiuvamos dvi detalės, formuojančios kampą (žr. 4.9.8 pav.). Siūlės pradžia ir pabaiga užtvirtinama.



4.9.8 pav. Dviejų detalių, formuojančių kampa, susiuvimas

Į kampa įstatomos detalės vieną kraštinę sutapdiname su susiūtų detalių viena kraštine ir siuvama nuo krašto link centro (4.9.9 pav.). Tada užtvirtinama centriniame taške. Toliau sutapdinama kita kraštinė ir siuvama nuo centro link krašto. Siūlės užlyginamos



4.9.9 pav. Kubo siuvimas




Atsakykite į klausimus:

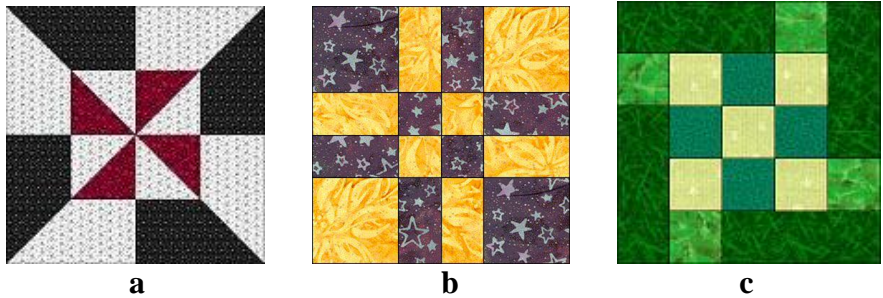
- Kokia kryptimi siuvama, jungiant aštuonias siūles į vieną tašką?
- Kokia eilės tvarka susiuvamos detalės, jungiant aštuonis trikampus viename taške?
- Kaip susiuvamos rombo formos detalės?



- Pasiūkite skiautinio bloką iš daugiakampio formos skiaučių.
- Pasiūkite kubo formos detalę.



- Apibūdinkite pateiktų skiautinių pasiuvimo eigą.



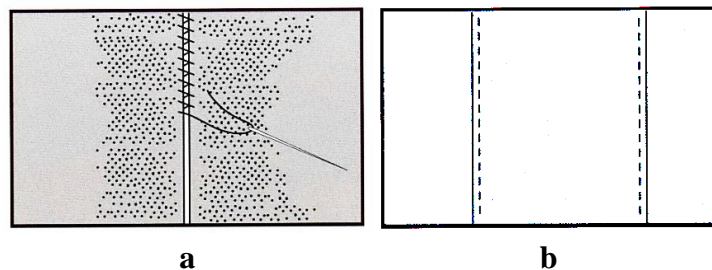
a **b** **c**

Trijų skiautinio sluoksnių ruošimas ir siuvimas

Kadangi skiautinį sudaro trys sluoksniai (žr. 4.1.2 pav.), toliau kerpami kiti du sluoksniai. Viduriniajam sluoksniui geriausiai pasirinkti natūralų kamšalą arba sinteponą. Trečiajam (apatiniam) sluoksniui geriausia pasirinkti medvilninį audinį, derantį prie viršutinio skiautinio sluoksniu.

Išsimatuojamas viršutinis skiautinio sluoksnis. Kiti du sluoksniai kerpami 5–10 cm didesni iš visų pusių už viršutinį skiautinio sluoksnį.

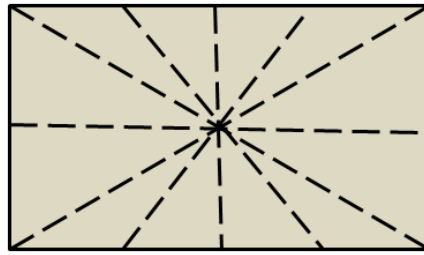
Labai dažnai siuvamas skiautinytis yra didesnis už įprastą audinio plotį, todėl vidurinį sluoksnį – sinteponą ir apatinį skiautinio sluoksnį tenka susiūti iš kelių gabalų (4.9.10 pav.). Sinteponas susiuvamas stambiais pintiniais dygsniais (žr. 2 skyrių SIUVINĖJIMAS RANKOMIS IR MAŠINA, 2.7.6 poskyrį, 2.7.6.1 pav.), sluoksnius priglaudžiant vieną prie kito, o ne uždedant vieną ant kito (4.9.10 pav., a).



4.9.10 pav. Viduriniojo (a) ir apatinio (b) sluoksnių susiuvimas

Apatiniam sluoksniui pasirinktą medvilnę prieš siuvant reikia išskalbti. Audinio kraštai apkerpami ir susiuvami (4.9.10 pav., b). Sudūrimo siūlė negali eiti per skiautinio vidurį. Susiūtas siūles galima išskleisti. Siūles būtina išlyginti.

Ant didelio stalo aba grindų klojamas apatinis sluoksnis gerąją puse į apačią. Ant jo guldomas sinteponas. Sluoksnių kampus galima sutvirtinti lipniąją juostele, smeigtukais, svareliais. Abu sluoksniai išlyginami, kad nebūtų sustorėjimų, raukšlių, ir dideliais laisvais dygsniais (2,5–5 cm ilgio) sudaigstomi kontrastingų spalvų siūlais. Pradedama daigstyti nuo centro einančiais spiduliais link krašų. Pradedama siūti be mazgo ir pabaigiama be užtvirtinimo, kad būtų lengviau vėliau ištraukti siūlus (4.9.11 pav.). Tol dygsniuojama, kol kraštuose nebelieka platesnių, kaip delno plotis tarpų.

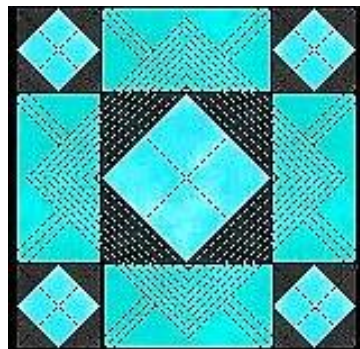


4.9.11 pav. Viršutiniojo ir apatiniojo sluoksnių sudaigstymas

Sudaigsčius du skiautinio sluoksnius, ant jų klojamas viršutinis dekoratyvusis skiautinio sluoksniu gerą pusę į viršų. Išlyginamo visos raukšlės. Visi trys sluoksniai susmeigiami adatėlėmis centre, kampuose ir ašinėse linijose. Visi trys sluoksniai sudaigstomi kontrastingu siūlu kaip ir buvo daigstomas vidurinis ir apatinis sluoksniai (4.9.11 pav.). Daigstoma nuo centro į kraštus.

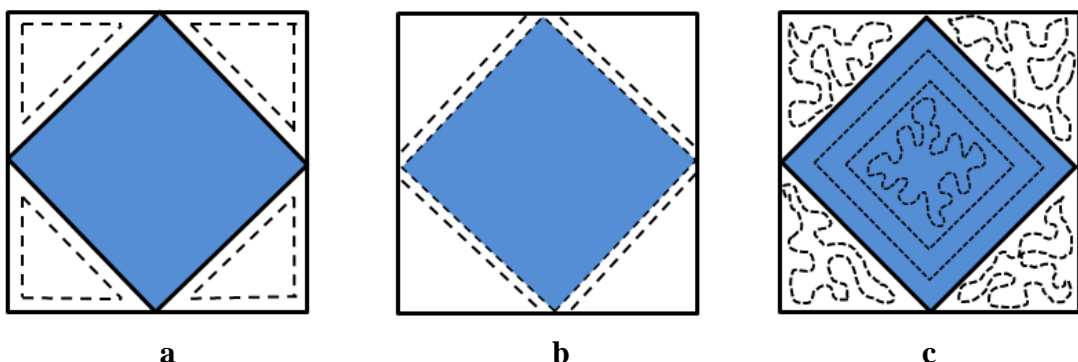
Skiautinio dygsniavimas

Paruoštas skiautinis dygsniuojamas smulkiais dygsneliais išryškinant ornamentą. Tai būtina tradicinių skiautinių dalis. Dygsniuojant skiautinis pagražinamas ir tuo pačiu sutvirtinamas (4.9.12 pav.). Dygsniuojama pasirinktinai rankomis arba siuvimo mašina.



4.9.12 pav. Skiautinio sudygsniavimas

Skiautinį sudygsniuoti galima įvairiais būdais (4.9.13 pav.):

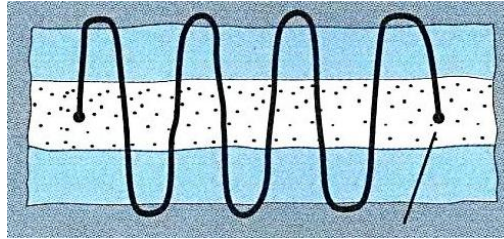


4.9.13 pav. Skiautinio sudygsniavimo būdai

- Kiekviena ornamento dalis dygsniuojama nuo kiekvienos siūlės 0,5 cm (žr. 4.9.13 pav., a).
- Dygsniuojama per pačią ornamento sujungimo siūlę (žr. 4.9.13 pav., b).
- Išdygsniuojami plotai skirtingais raštais arba atkartojančiais piešini (žr. 4.9.13 pav., c).

Skiautinio dygsniavimas rankomis

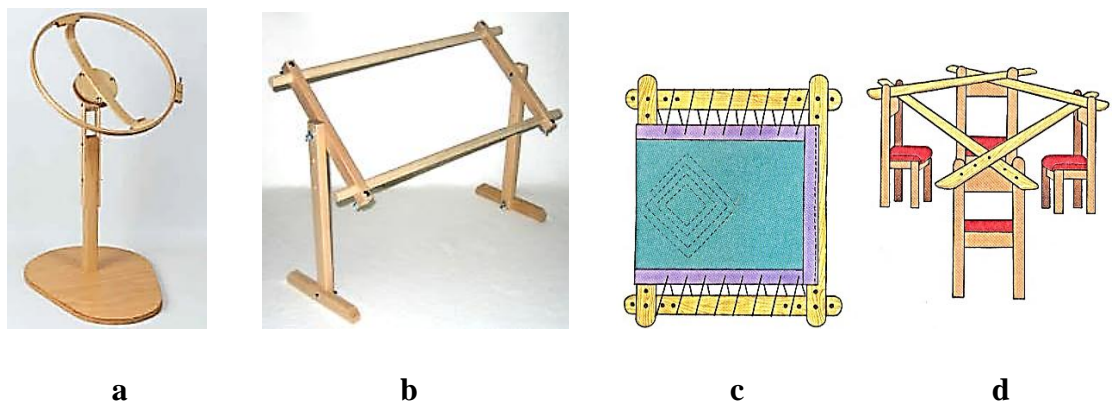
Dygsniuojant rankomis, naudojamos trumpos smailios adatos. Siūlas turi būti plonas, bet pakankamai stiprus. Galima siūlą sutepti bičių vašku, kad jis nesusimazgytų. Pradedama siūti, užmezgus keturgubą mazgą, kuris įtraukiamas į vidurinį sluoksnį (4.9.14 pav.). Baigiant siūlą, taip pat užmezgamas mazgas ir įtraukiamas.



4.9.14 pav. Dygsniavimo siūlo mazgų padėtis

Dygsniuojama nuo skiautinio centro. Jei kuris sluoksnis pradėtų raukšlėtis, galima išlyginti nustumiant raukšles į skiautinio kraštus.

Dygsniuoti galima naudojant specialius skiautiniams skirtus lankus arba rėmus (4.9.15 pav.). Apvalų rėmą patogiu naudoti sėdint ant kėdės (4.9.15 pav., a). Naudojant kai kuriuos didesnius rėmus (4.9.15 pav., d), galima dygsniuoti grupei žmonių.



4.9.15 pav. Skiautinio dygsniavimui skirti lankai ir rėmai

Siuvama rankiniais daigstymo dygsniais, dygsniu „už adatos“ (žr. 2 skyrių SIUVINĖJIMAS RANKOMIS IR MAŠINA SIUVINĖJIMAS, 2.6 poskyrį, 2.6.4 pav.). Dygsniai turi būti smulkūs, tiesūs, vienodo ilgio.

Rankinio dygsniavimo pagalba galima išryškinti ornamentą, padekoruoti plokštumas (žr. 2.9.16 pav.).



4.9.16 pav. Dygsniavimo panaudojimas išryškinant dekorą (autorė Diana Januševičienė)

Skiautinio dygsniavimas siuvamąja mašina

Dygsniuojant siuvimo mašina, skiautinsys būna kietokas. Didelius skiautinius sudygsniuoti siuvimo mašina yra gana sudėtinga. Reikia stengti siūti taip, kad siūlės būtų kuo ilgesnės, kad nereikėtų dažnai karpyti siūlų. Siuvama užsidejus „žingsniuojančią“ arba tolygaus siuvimo kojelę. Ji padeda audinio sluoksniams po kojelle slysti tolygiai. Siūlė siuvama 8–10 dygsnelių į 2,5 cm, dygsnio ilgis – 2,5–3 mm.

Dygsniuojama nuo centro link kraštų horizontaliai ir vertikalčiai, apsiuvami blokai. Siuvama per skiaučių susiuvimo liniją arba šalia linijos (žr. 4.9.13 pav.). Siuvant skiautinsys laikomas įtemptas, kad nesusidarytų raukšlelių.

Galima naudoti mašininio dygsniavimo lekalus, kuriuose yra įvairių raštų trafaretai (4.9.17 pav.). Lekalai daromi iš kartono ar plastmasės. Raštai gali būti įvairūs, vingiuoti nenutrūkstama linija ir t.t.



4.9.17 pav. Mašininio dygsniavimo lekalai

Jie išdėstomi vienodai per visą skiautinį, kad nesuplonėtų kai kurios ornamanto detalės. Dygsnių linijos neturi sutapti su susiuvimo linijomis. Piešinys per trafaretą išbraižomas siuvėjų pieštuku plona linija (4.9.18 pav.).



4.9.18 pav. Piešinio išbraižymas, panaudojus trafaretą

Galima daigstyti laisvuoju siuvinėjimu (4.9.19 pav.; žr. 2 skyrių SIUVINĖJIMAS RANKOMIS IR MAŠINA, 2.14 poskyrį, 2.14.14 pav.). Juo užpildomas kai kurių detalių fonas, tačiau gaminy susispaudžia. Tai gali padėti išryškinti atskiras ornamento detales.

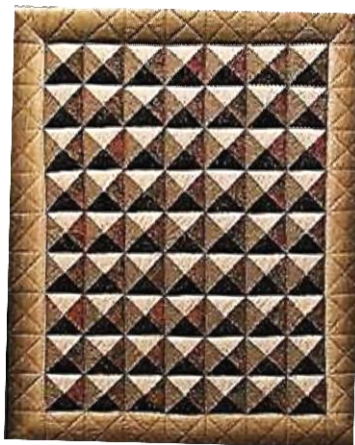


4.9.19 pav. Skautinio daigstymas laisvuoju siuvinėjimu

Baigus siūti, gražiai sutvarkomi siūlų galai, perveriami į pamušalo pusę, surišami ir nukerpami.

Skautinio apsiuvinimas juostele

Dauguma skautinių užbaigiami apsiuivant audinio juostele (4.9.20 pav.). Jų pločiai gali būti įvairūs. Tai priklauso nuo skautinio dydžio, pasirinktos kompozicijos. Juostelė sutvirtina kraštuose visus tris sluoksnius. Juostelės spalva derinama prie skautinio spalvų.



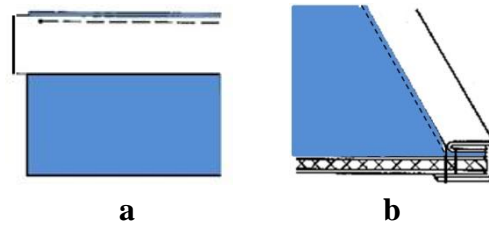
4.9.20 pav. Skautinys, įrėmintas juostele

Sudygsniuotas skautinys aplyginamas, apkerpant skautinio kraštus ir apsiuvinamas juostele.

Pamatuojamas skautinio ilgis ir plotis. Iškerpamos keturios norimo pločio (pvz.: 5-6,5 cm pločio) įstrižos juostelės (du ilgiai, du pločiai). Horizontalių juostelių ilgis – prie skautinio pločio pridedama užlaidoms po 0,6 cm iš abiejų pusių. Vertikalių – prie skautinio ilgio pridedamas atlenktų horizontalių juostelių plotis ir užlaida.

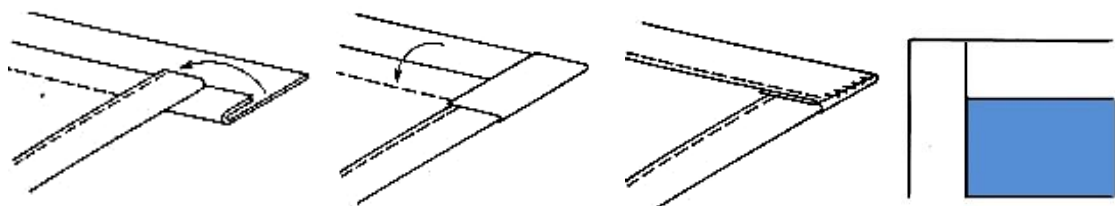
Įstriža juostelė išvirkščiąją pusę į viršų dedama ant viršutinės ir apatinės skautinio gerosios pusės ir prasiuvama (žr. 4.9.21 pav., a). Prisiūta juostelė atverčiama ant trijų sluoksnių

siūlės. Įstriža juostelė perlenkiama ir prisiuvama prie pamušalo slaptu dygsniu ar siuvimo mašina (4.9.21 pav., b).



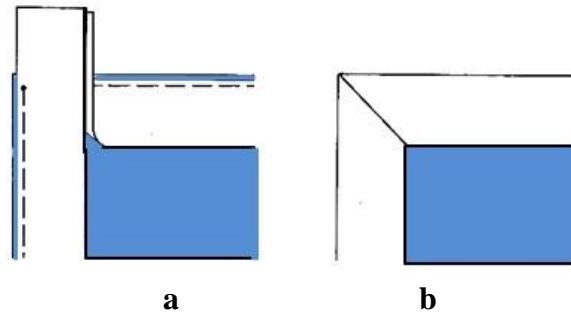
4.9.21 pav. Horizontalios juostelės prisiuvimas

Analogiškai prisiuvamos juostelės vertikaliuose skiautinio kraštuose. Kampas atlenkiamas blogojoje skiautinio pusėje kaip parodyta 4.9.22 pav.



4.9.22 pav. Vertikalios juostelės prisiuvimas

Juostelė skiautinio kampe gali būti nusiuvama 45 ° kampu (4.9.23 pav.).



4.9.23 pav. Juostelės nusiuvimas 45 laipsniu kampu



Informacija apie skiautinių siuvimą:

- <http://www.rukodelie.by/15/1506.php>
- http://www.bernina.lt/news_detail-n741-r0-i4728-sLT.html
- http://www.lerusic.narod.ru/traditional_01.html
- <http://www.sewmamasew.com/2010/04/simple-triangle-block-sew-along/>
- <http://www.freequiltpatterns.info/free-video---card-trick-quilt-block-by-martha-novacek.htm>
- <http://quiltstudio.info/?p=1070>
- <http://www.quilterscache.com/StartQuiltingPages/startquiltingthree.html>

Video

- <http://www.youtube.com/watch?v=TIx13af3lzY>
- <http://www.youtube.com/watch?v=YVO3R7KB084>

Skiautinių panaudojimas

Skiautiniai sukuria nepaprastą jaukumą namuose (4.9.24 pav.).

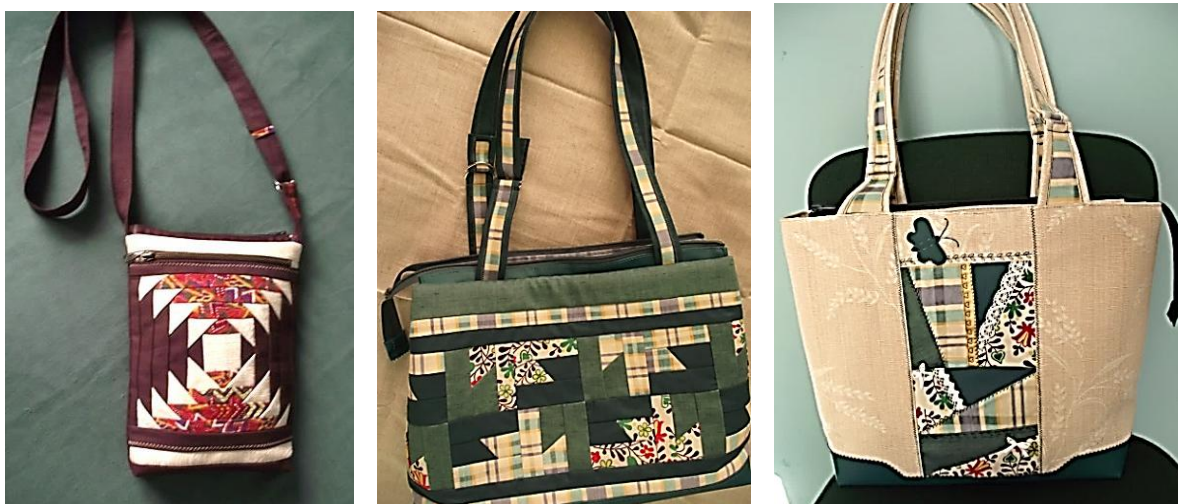


a

b

4.9.24 pav. Skiautiniai interjere (autorė Diana Januševičienė)

Šia technika galima sukurti ne tik interjero detales, bet ir drabužius, aksesuarus (4.9.25 pav., 4.9.26 pav., žr. 4.1.3 pav.). Kuriant šia technika, ypač pasireiškia fantazija, kūrybiškumas.



a

b

c

4.9.25 pav. Skiautinių panaudojimas rankinėse (autorė Diana Januševičienė)



a

b

c

4.9.26 pav. Skiautinių panaudojimas (autorė Diana Januševičienė)

4.10. Drabužiai iš skiautinių, drabužių atnaujinimas



INFORMACIJA ŽINGEIDIEMS

Iš skiautinių galima pasiūti ir visą drabužį bei jį atnaujinti skiautinių detalėmis. Skiautiniuose galima panaudoti ir dėvėtų drabužių audinius arba medžiagų skiautes (4.10.1 pav.).



a

b



c

4.10.1 pav. Drabužiai pasiūti iš skiautinių (a - autorė Vidmantė Arūnienė, b - autorė Elvyra Matulevičienė, c - autorė Rūta Urbelienė)

Skiautiniais galima padekoruoti drabužį. Skiautinių blokas ar skiautinių detalės įstatomi į drabužio kirpinį (žr. 4.10.2 pav.).



4.10.2 pav. Striukė, dekoruota įstatytais skiautinių blokais (autorė Vidmantė Arūnienė)



Atsakykite į klausimus:

- Kaip reikia sujungti skiautinio viduriniojo sluoksnio kamšalą tarpusavyje?
- Kaip reikia sujungti apatinio skiautinio sluoksnio audinio gabalus tarpusavyje?
- Kurioje skiautinio dalyje pradedami sudaigstyti visi skiautinio sluoksniai tarpusavyje?
- Kodėl pasiūtas skiautinis dygsniuojamas?
- Kokiais būdais galima sudygsniuoti skiautinį?



- **Pasiūkite aksesuarą, panaudojant skiautinių techniką.**
- **Padekoruokite drabužį skiautinių technika.**

5. VELTŲ AKSESUARŲ GAMYBA

5.1. Veltų aksesuarų asortimentas

Veltinis yra viena seniausių tekstilės rūšių. Veltiniui velti naudojama vilna. Tikra vilna turi išskirtines vėlimo savybes. Tai vienintelis pluoštas, kurį galima suvelti. Žmonės šias savybes įvertino dar prieš 8000 metų. Pastebėta vilnos savybė išlaikyti šilumą. Esant tam tikrai drėgmei, temperatūrai ir mechaniniam poveikiui, vilnos pluoštas turi savybę persipinti ir sutankėti. Vėlimo metu vilnos tūrinė apimtis žymiai sumažėja.

Vilnos vėlimas – rankdarbių rūšis, kurios proceso metu natūralios vilnos ypatybių: susivelti, suformuoti veltinį dėka iš vilnos sukuriamas rankdarbis.

Yra kelios pagrindinės vilnos vėlimo technikos:

- **Sausasis vėlimas** – vilnos vėlimas su specialiomis adatomis. Šio proceso metu vilnos pluoštas plyšta ir susikimba vienas su kitu, sudarydamas tankų ir vienalytį vilnos pluoštą.
- **Šlapiasis vėlimas** – vilna veliama muilo pagalba. Muilas paskirstomas ant vilnos ir trinties pagalba išgaunamas vienalytis pluoštas.
- **Vėlimas ant audinio** - nuno vėlimas. Vilnos vėlimas ant audinio šlapiuoju vėlimo būdu.

Nuveltai gaminiai gali būti plokštuminiai, tūriniai arba vilna gali būti jungiama su kitomis medžiagomis.

Veltinio technikos pritaikymo būdai kasdien tampa vis modernesni ir novatoriškesni. Iš veltų vilnos detalių galima pasigaminti originalius papuošalus (5.1.1 pav., žr. 5.1.2 pav. žr. 5.7 posk.).



a

b

c

5.1.1. pav. Papuošalai, pagaminti naudojant veltos vilnos detales
(autoriai: a – H. Murette, b – B. G. Kille, c – G. C. Moore
C. Cooper „Felted Jewelry“)



5.1.2 pav. Velti papuošalai (autorė Raisa Brown)

(<http://magicwoolbyraya.com/gallery/felt-clothes-and-accessories/?show=gallery>)

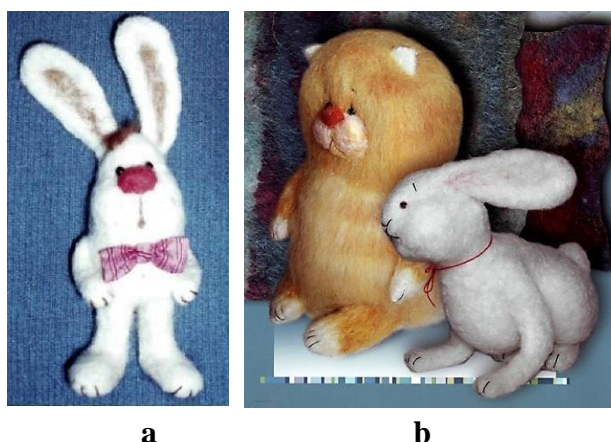
Veliant vilnos verpalai gali virsti praktišku bei šiltu daiktu – drabužiais, rankine, kepure, šlepetėmis, pirštinėmis ar kt. (5.1.3 pav.).



5.1.3 pav. Velti drabužiai

(<http://gallery.ru/watch?ph=AbZ-eaS2H>)

Vaikus galima pradžiuginti originaliais žaislais (5.1.4 pav.).



a

b

5.1.4 pav. Velti žaislai iš vilnos

(<http://www.liveinternet.ru/users/4141610/post183694261>)

5.2. Medžiagos ir vėlimo priemonės

Vėlimui naudojamos šios medžiagos ir priemonės:

- **Vilna**

Pagal sušukavimą vilna skirstoma:

- **Karšiny**. Tai nešukuota vilna, skirta vėlimui tiek sausuoju, tiek šlapiuoju būdu.
- **Sluoksna**. Tai sušukuota vilna, tinkama daugiausia vėlimui šlapiuoju būdu.

Pagal vilnos plauko storį tiek karšiny, tiek sluoksna skirstoma:

- 16 mikronų – ypatingai plona ir minkšta, minkščiausia vilna. Tinka nuno vėlimui (vėlimui ant audinių);
- 18 mikronų – taip pat plona ir minkšta vilna. Tinka velti ant audinių arba ploniems veltinio gaminiams;
- 19-22 mikronų – vidutinio storumo, bet minkšta ir švelni. Ši vilna tinka velti šalikus, kepurės, karolius, auskarus, seges, pirštines ir pan.;
- 23 mikronų ir daugiau – stora, šiurkštesnė vilna. Tinka tvirtiems gaminiams velti, kaip šlepetės, rankinės, piniginės, pirties kepurės ir pan.

➤ Australijos Merino vilna. Tai švelni nuo 18 iki 22 mikronų vilna. Sluoksna puikiai tinkama šlapiam vėlimui. Gauti gaminiai pasižymi minkštumu ir švelnumu. Juos gali nešioti visi, nes ji neturi vilnai būdingo "kutenimo" efekto (5.2.1 pav.).



a



b



c

5.2.1 pav. Australijos Merino vilna

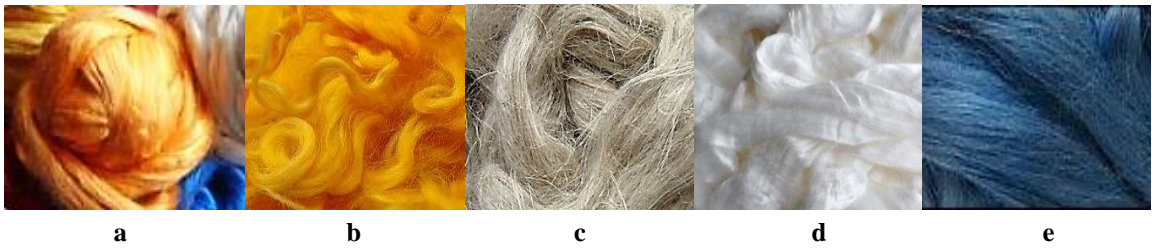
➤ Merino vilna su šilku (5.2.2 pav.).



5.2.2 pav. Merino vilna su šilku

- **Pluoštai dekoravimui:**

- Šilko pluoštai (5.2.3 pav., a), vilnos garbanėlės (5.2.3 pav., b), lino pluoštas (5.2.3 pav., c), bambuko gijos (5.2.3 pav., d), viskozė (5.2.3 pav., e) ir kt.



5.2.3 pav. Šilko pluoštai (a), vilnos garbanėlės (b), lino pluoštas (c), bambuko gijos (d), viskozė (e)

- Spalvotų siūlų atraižos (5.2.4 pav.), įvairūs dekoratyviniai siūlai, juostelės ir pan.



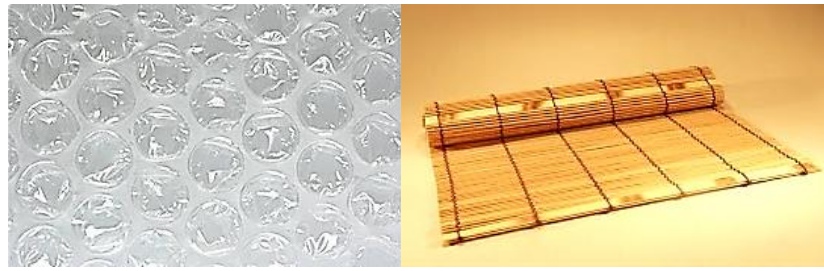
5.2.4 pav. Spalvotų siūlų atraižos

- Šifonas (5.2.5 pav.), ponge, organza, muslinas, linas ir kitos retos medžiagos.



5.2.5 pav. Šifonas

- Tinklinis, kaproninis ar tankus užuolaidinis audinys – naudojamas išdėliotos vilnos uždengimui, padeda išsaugoti dekorą.
- Plėvelė šlapiam vėlimui (žr. 5.2.6 pav.).
 - Minkštesniems gaminiams velti skirta plėvelė – burbulinė plėvelė.
 - Kietesniems gaminiams - bambukinis kilimėlis.



a

b

5.2.6 pav. Burbulinė plėvelė (a), bambukinis kilimėlis (b)

- Polietileno plėvelė – lekalui ir stalo užtiesimui.
- Frotinis rankšluostis – naudojamas nubėgusiam vandeniui sugerti ir padeda neslysti kočiojant susuktą veltinio ritinį.
- Vėlimo adatos (5.2.7 pav.).

Pagal dydį skirstomos į tris grupes: plonos, vidutinės ir storos. Storos ilgos adatos naudojamos darbo pradžioje arba veliant grubią vilną. Vidutinės – pagrindiniame darbo etape. Plonos naudojamos norint pasiekti formų ir linijų išbaigtumą.

Nr. 32 – storiausia adata, pradiniam vėlimui.

Nr. 36 – plonesnė, tolimesniam formavimui.

Nr. 38 – dar plonesnė, tolimesniam formavimui, detalėms jungti, dekorui privelti.

Nr. 40 – pati ploniausia, paviršiams dailinti, itin smulkiam dekorui privelti.



5.2.7 pav. Vėlimo adata

- Kempinė sausam vėlimui (5.2.8 pav.).



5.2.8 pav. Kempinė

- Muilai vėlimui – ūkiškas muilas, muilo drožlės arba skystas muilas (5.2.9 pav.).



5.2.9 pav. Muilas

- Indas vandeniui.
- Purkštuvas – naudojamas išklotos vilnai drėkinti muilinu vandeniu.
- Žirkklės.
- Adatos.
- Siuvimo siūlai.



Atsakykite į klausimus:

- Kokios yra vilnos vėlimo savybės?
- Kokie yra pagrindiniai vilnos vėlimo būdai?
- Kokiam vėlimo būdai geriausiai tinka vilnos sluoksna?
- Kokios medžiagos naudojamos veltiniui dekoruoti?

5.3. Šlapio vėlimo technika

Šlapio vėlimo technika veliami įvairūs aksesuarai, net drabužiai (5.3.1 pav., žr. 5.1.3 pav.).



5.3.1 pav. Apykaklės, nuveltos šlapio vėlimo technika



- Šlapio vėlimo technikos metu vilna susitraukia maždaug 3–5 kartus. Priklausomai nuo vilnos rūšies, vėlimo metu ji gali trauktis skirtingai – tiek horizontaliai, tiek vertikalčiai, o taip pat ir procentiniu atžvilgiu. Vidutiniškai klijinys susitraukia 30 proc. nuo pradinio išdėliojimo, bet kai kurios vilnos rūšys gali susitraukti daugiau.

Plokštumos vėlimas

Veliant šlapiuoju vėlimu, labai svarbu tinkamai pasiruošti darbo vietą. Stalas užtiesiamas polietileno plėvele. Patiesiamas frotinis rankšluostis, ant jo burbulinė plėvelė ir dedama vilnos sluoksna. Ją reikia lengvai ištraukti, kadangi kiekviena gija turi savo ilgį, o juostą reikia laikyti taip, kad vilna nebūtų suspausta rankoje ir gijos lengvai atsiskirtų (žr. 5.3.2 pav.).



5.3.2 pav. Vilnos sluoksnio ištraukimas

Vilna klojama sluoksniais po gabaliuką (3–5 sluoksnius), keičiant pluošto kryptį (5.3.3 pav.). Norint gauti 3 mm storumo audinį, reikia išdėlioti 1,5 cm vilnos sluoksnį.



5.3.3 pav. Vilnos klojimas sluoksniais

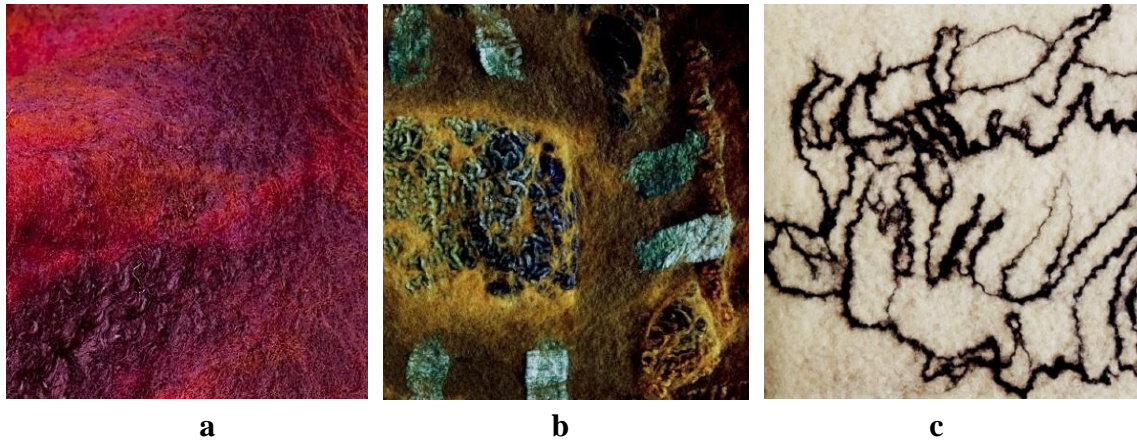
Paskutiniame sluoksnyje dedami spalvoti vilnos sluoksneliai, komponuojant norimą raštą, kompoziciją. (5.3.4 pav.).



5.3.4 pav. Paskutinio sluoksnio komponavimas

Veltinio paviršiaus dekoravimas

Paskutiniame sluoksnyje naudojant skirtingų atspalvių vilną, pluoštus, dekoratyvius siūlus, audinių atraižas, galima išgauti į akvarelinį piešinį panašų vaizdą, konkrečias linijas, konkrečius piešinius, faktūras (žr. 5.3.5 pav.).



5.3.5 pav. Veltinio paviršiaus dekoravimas (a-akvarelinis piešinys, b-faktūra, c-grafinis piešinys)

Norint atlikti tikslesnį piešinį, vilnos sruogeles arba gabalėlius galima pribadyti adatomis, kai vilna šiek tiek apvelta arba jau išdžiovintame veltinyje (žr. plačiau 5.6. poskyryje „Sausas vėlimas“). Veltinis baigiamas velti šlapiuoju būdu.

Paruošiamas muilo tirpalas

100–125 g muilo reikia 2 l vandens. Naudojamos muilo drožlės arba ūkiškas muilas, kuris sutarkuojamas stambia tarka. Muilo drožlės užpilamos 1 l verdančio vandens. Tirpalas maišomas, kol muilas visiškai ištirpsta. Kai tirpalas truputį sutirštėja, jį galima naudoti darbui. Vanduo viso darbo metu turi būti karštas. Galima naudoti ir skystą muilą.

Ant išdėliotos kompozicijos dedamas tinklinis audinys (5.3.6 pav.).



5.3.6 pav. Tinklinio audinio patiesimas

Vanduo su muilu užpilamas taip, kad visas darbas sušlaptų. Galima naudoti purkštuvą. Tada iš viršaus trinama rankomis (15 min.), kad vanduo įsigertų į apatinius vilnos sluoksnius (žr. 5.3.7 pav.). Masažuojama sukamaisiais judesiais tol, kol vilna bus šlapia ir nebeliks oro pūslelių.



5.3.7 pav. Paviršiaus trynimasis rankomis



Vėlimo muilu metu reikia stebėti, kad ant audinio paviršiaus nebūtų per daug putota. Putų perteklius lėtina vėlimo procesą, o dėl per daug sauso vėlimo gali atsirasti suvelti nelygumai. Optimalų variantą galima patikrinti tokiu būdu: lengvai delnu paspaudus audinį, putas tuoj pat turi pasirodyti, o kai paleidžiama ranka – išigerti atgal į audinį.

Jei tinklinis audinys po truputį atšoka nuo ruošinio, vadinasi, vilna jau kažkiek suvelta. Dar kartą sudrėkinama muiluotu vandeniu. Galima naudoti purkštuvą. Tinklinis audinys nuimamas ir gaminys uždengiamas burbuline plėvele (5.3.8 pav.).

Pradiniame vėlimo etape veltinio kraštų nelygumai formuojami patempiant kraštelių ranka, ar apkerpant.



5.3.8 pav. Nuimtas tinklinis audinys

Viskas standžiai susukama, apvyniojama frotiniu rankšluosčiu, užrišama ir kočiojama (5.3.9 pav.).



5.3.9 pav. Kočiojimas

Galima kartais vėlimo procesą patikrinti atvyniojant. Patikrinama, ar nėra susidariusių raukšlelių, kurios galėjo susidaryti kočiojant. Atsiradusios raukšlelės išlyginamos. Palyginami kraštai. Įpusėjus vėlimą, veltinį galima sušlapinti karštesniu muiliniu vandeniu. Tai pagreitina vėlimąsi. Kočiojimą galima tęsti ir susukus į bambukinį kilimėlį.

Nuėmus plėveles, gaminys dar gniaužomas, padaužomas, pamėtomas ant stalo (5.3.10 pav.).



5.3.10 pav. Veltinio mėtymas, daužymas

Kompozicija, ją suvėlus, sumažėja trigubai. Veltinio paviršius tampa lygus, be išsikišusių siūlų.



- Paimama už veltinio pluošto ir patraukiama į viršų, jei dalis vilnos atsisluoksniuoja, tai reiškia, kad plokštuma dar nesusivėlė. Tada vėlimo procesas kartojamas.

Veltinis išplaunamas šaltame vandenyje (5.3.11 pav.) ir išdžiovinamas. Geriausia džiovinti horizontalioje padėtyje.



5.3.11 pav. Veltinio išplovimas



Suvėlimo laipsnis priklauso nuo to, kam bus naudojamas veltinis. Dekoratyvūs daiktai veliami minkštesni, funkcionalūs – suveliami stipriau.

Iš plokščios formos veltinio galima sukompnuoti įvairius gaminius: šalius, kilimėlius, padėkliukus, paveikslus ir t.t. (5.3.12 pav.). Veltinį galima naudoti ir kaip medžiagą. Iškarpius pasirinktas detales, galima suformuoti įvairius aksesuarus, papuošalus (žr. 5.7.7 pav., 5.7.8 pav.).



a



b

5.3.12 pav. Šaliai, kepuraitė, nuvelti šlapio vėlimo technika (autorė – Raisa. Brown)
(<http://magicwoolbyraya.com/gallery/felt-clothes-and-accessories/>)

Kiauraraštinis veltinis

Šlapiuoju vėlimo būdu galima nuvelti visą kiauraraštinį veltinį arba panaudoti kiauraraštį pagal kompoziciją pasirinktose gaminių vietose (5.3.13 pav.).



5.3.13 pav. Šalis, nuveltas panaudojant kiauraraštį

Kiauraraštiniam veltiniui vilnos sluoksnos apie pieštuko storio juosteles klojamos grotelėmis arba kitu raštu ant burbulinės plėvelės (5.3.14 pav.).



a



b

5.3.14 pav. Kiauraraštinis veltinis

(http://modenabynadia.blogspot.com/2012_03_01_archive.html)

Grotelės uždengiamos tinkleliu ir sušlapinama muilo tirpalu. Nuėmus tinklelį, uždengiama burbuline plėvele ir veliama kaip aukščiau nurodyta. Vėlimo metu atidengus burbulinę plėvelę, veltinio grotelės patampomos abejomis kryptimis, vilnos juostos patiesinamos. Veliama, kol pakankamai susivelia vilna.

Suvėlus kiauraraštinį veltinį, jis išplaunamas, išdžiovinamas, išlyginamas.



- <http://www.elena87.net/cat304.php>
- <http://www.rankdarbiai.net/veltinio-velimas.html>
- <http://www.custommade.com/felted-openwork-lace-scarf-and-shawl/by/andriasiene/>

Video:

- http://www.youtube.com/watch?v=pm_g-BKKKas
- http://www.youtube.com/watch?v=H3dIO_1qlHY



Atsakykite į klausimus:

- Kiek kartų susitraukia vilna veliant šlapiuoju būdu?
- Kokios naudojamos priemonės veliant šlapiuoju būdu?
- Kaip dėliojama vilna, norint nuvelti plokštumą?
- Kaip sužinoti, ar plokštuma gerai susivėlė?
- Ką galima pagaminti iš nuveltos plokštumos?
- Kokius žinote vilnos paviršiaus dekoravimo būdus?



- **Nuvelkite plokštumą šlapiuoju būdu. Paviršių padekoruokite.**
- **Nuvelkite kiauraraštinį veltinio šalį.**

5.4. Vėlimas ant medžiagos

Vėlimas ant medžiagos dar vadinamas „nuno“ (japonų kalba – medžiaga) vėlimu. Veliant ant medžiagos, gaunami lengvi, ploni, įvairių faktūrų veltiniai (5.4.1 pav.).



5.4.1 pav. Šaliai, nuvelti vilną įveliant į audinį

(http://www.etsy.com/listing/121649439/nuno-felt-scarf-in-teal-with-pink-roses?utm_campaign=Share&utm_medium=PageTools&utm_source=Pinterest;
<http://renew.gallery.ru/watch?ph=AbZ-dreb4>)

Vėlimui ant medžiagos labiausiai tinka kuo plonesnė vilna – Australijos merinosų vilna (sluoksna) 16 arba 18 mikronų. Veliant vilna prasiskverbia skersai per audinį ir susitvirtina. Audinys turi būti pakankamai retas, kad išiveltų vilna. Ji traukdamasi kartu su savimi sugriebia audinį.

Veliant ant medžiagos, vilna gali atlikti kelias funkcijas:

1. Dekoruoti medžiagą, sukuriant naujas faktūras arba būnant veliamo objekto akcentu;
2. Būti rišamąja medžiaga, jungiant įvairias medžiagas tarpusavyje.

Įveliant į audinį darbo procesas išlieka toks pat, kaip veliant kompoziciją (žr. 5.3 poskyrį „Šlapio vėlimo technika“), tik vilna iš karto dėliojama ant natūralaus audinio (šilko, medvilnės ar lino), į kuri norima įvelti vilną. Taip galima gaminti skraistes, skaras, audinį drabužiams, interjero akcentus.

Ant stalo patiesiama burbulinė plėvelė. Ant jos – pasirinktas šilkinis audinys. Ant jo dėliojama vilna pagal pageidaujimą piešinį. Kraštai gali būti apdėliojami vilna statmenai kraštui (žr. 5.4.2 pav.).



5.4.2 pav. Vilnos klojimas ant šilko statmenai kraštui

Geresniam vilnos išvėlimui į audinį audinys su patiesta vilna apverčiamas ir išdėliojama vilna tose vietose, kur per audinį matyti išdėliota vilna. Taip gaunamas **dvipusis veltinis**.

Veliama kaip parodyta 5.3. poskyryje „Šlapio vėlimo technika“.

Apveliant audinį, svarbu pasiekti, kad vilna ir audinys gerai sukibtų, todėl pradedama velti naudojant vėsesnį vandenį, o galutinėje vėlimo stadijoje naudojamas karštas vanduo.

Nuno veltinio kraštų apdaila

- Siekiant išgauti lygius nuno veltinio kraštus, uždedamos plonytės vilnos juostelės ties medžiagos kraštais. Galima kraštus beveliant apkirpti, sulyginti ir vėl apvelti šlapiuoju būdu kruopščiai veliant tarp pirštų.
- Siekiant išgauti banguotus kraštus, vilna klojama statmenai medžiagos kraštui (5.4.2 pav.). Pabaigoje vėlimo kraštai patampomi ir formuojamos bangos (5.4.3 pav.).



5.4.3 pav. Nuno veltinio banguoti kraštai

- Siekiant išgauti nelygius, spygliuotus kraštus, vilna klojama kuokštais pagal pasirinktas formas ir veliama šlapiuoju būdu (žr. 5.4.4 pav.).



5.4.4 pav. Spygliuoti veltinio kraštai



Video:

- <http://www.youtube.com/watch?v=yemxTibjWmI>
- <http://www.handicraft.cz/2012/01/nuno-felt-felting-%E2%80%93-nuno-plsteni/>
- <http://www.handicraft.cz/2012/01/nuno-felt-felting-%E2%80%93-nuno-plsteni/>



Atsakykite į klausimus:

- Kaip dar vadinamas vėlimas ant medžiagos?
- Ant kokio audinio veliama šlapiuoju vilnos vėlimo būdu?
- Kaip gali būti apveliami velto ant audinio gaminių kraštai?



- **Pagaminkite šali, įveliant vilną į audinį. Kraštus padarykite banguotus.**

5.5. Tūrinis vėlimas

Iš veltinio galima sukurti įvairias tūrines formas, nenaudojant sujungimo siūlių. Drėgnas suveltas arba verdančio vandens garų paveiktas veltinis gali būti itin plastiškas ir priimti įvairiausias formas.

Šia technika galima nuveltiti kojines, pirštines, riešines, kepurės, rankines, telefono dėklus (žr. 5.5.1 pav., žr. 5.5.2 pav.) ir begalę įvairių aksesuarų, net sukurti besiūlius veltinio drabužius.



5.5.1 pav. Tūrinės formos velti gaminiai
(autorė – Raisa Brown; <http://magicwoolbyraya.com/gallery/felt-clothes-and-accessories/>)



5.5.2 pav. Veltos kepuraitės
(К. Касть-Брайтнер, Г. К. Фольденауер
„Войлочные шляпы и шапки“)

Veliant tūrinį veltinį, naudojami **šablonai**. Jie apsaugo abi veliamo veltinio puses nuo susivėlimo tarpusavyje. Šablonams naudojama burbulinė plėvelė ar akytoji plėvelė, kuri yra skirta klojimui po laminuotomis grindimis.

Telefono dėklo vėlimas

Tūrinio vėlimo technika veliamas telefono dėklas (5.5.3 pav.).



5.5.3 pav. Nuveltas telefono dėklas

Iš plėvelės iškerpamas norimos formos lekalas. Jis daromas 1 cm didesnis iš visų pusių už norimą telefono dėklo formą.

Vėlimo procesas panašus kaip veliant plokščią veltinį (žr. 5.3 poskyrį „Šlapio vėlimo technika“).

Patiesiamas bambukinis kilimėlis arba burbulinė plėvelė. Ant jo patiesiamas šablonas, pagamintas iš plėvelės. Vilna išpurenama ir dedama ant plėvelės statmenai aplink šablono kraštus taip, kad pusė kuokšto išlįstų už šablono ribų (5.5.4 pav.). Toliau klojami kiti vilnos sluoksniai priešinga kryptimi (žr. 5.3.3 pav.).



5.5.4 pav. Vilnos sluoksnių dėstymas

(<http://www.auksarankes.lt/forumas/viewtopic.php?t=2217>)

Vilna uždengiama tinkliniu audiniu, sudrėkinama muilinu vandeniu, stengiantis nesušlapinti vilnos galiukų, esančių už lekalo ribų.

Nuimamas tinklinis audinys, klojinys apverčiamas. Išsikišę vilnos pluoštai užlenkiami ant lekalo (5.5.5 pav.).



5.5.5 pav. Išsikišusių vilnos pluoštų užlenkimas ant lekalo

Kita pusė taip pat tolygiai uždengiama vilna ir uždengiama tinkliniu audiniu. Galima plokštumą padekoruoti pridėdant įvairių dekoratyvinių siūlų, šilko, arba lino pluoštų. Vėl aplaistoma muilinu vandeniu. Tinklelis nuimamas, apverčiamas šablonas ir vėl užlenkiami išlinde vilnos kuokštai ant lekalo.

Sukamaisiais judesiais vos apveliamas paviršius. Labai svarbu, kad gerai susijungtų abi veltinio pusės. Uždengus burbuline plėvele, kraštinės masažuojamos iš šono tam, kad gerai sukibtų ir nepraplatėtų už šablono ribų. Sukamaisiais judesiais apveliamas visas paviršius (žr. 5.5.6 pav.).



5.5.6 pav. Apveltas telefono padėklas iš visų pusių

Toliau veliama kaip veliamas plokščias veltinis – susukus į ritinį ir kočiojant.

Kai lekalas viduje pradeda neišsitemkti, tada prakerpama veltinio kraštinė. Išimamas lekalas ir veltinio išorė ir vidus aprtrinami muiluotais pirštais. Toliau veliama susukus į ritinį ir kočiojant. Pastoviai išvyniojama, patikrinama, ar nėra susidariusių raukšlelių ir vėl susukama, veltinį pasukus kita kryptimi. Po kiekvieno pakočiojimo įkišama ranka tarp veltinio pusių ir patrinama iš vidaus, kad abi veltinio pusės tarpusavyje nesukibtų. Veltinis išverčiamas į blogąją pusę. Vėl kočiojama.

Veliama kol vilna susitraukia iki reikiamo dydžio ir dėklas pasidaro pakankamai standus ir tvirtas.



5.5.7 pav. Apvelto telefono dėklo nukirpimas

Telefono įdėklo viršus gražiai apkerpamas (5.5.7 pav.) ir muiluotomis rankomis glostant tolygiai apveliamas.

Veltinis išskalaujamas. Jei reikalinga tikslesnė forma, pvz.: veliama kepuraitė, veltinis prikemšamas sausais rankšluosčiais ir paliekamas išdžiūti. Taip suformuojamas norimos formos gaminy. Reikalingą formą (pvz.: rankinei) galima padaryti lyginant iš vidinės pusės garais lygintuvu arba per šlapią audinį.

Padekoruoti telefono įdėklą galima ir sausuoju vėlimo būdu (žr. 5.6 poskyrį „Sausas vėlimas“).



- <http://www.auksarankes.lt/forumas/viewtopic.php?t=4355&postdays=0&postorder=asc&start=250&sid=06a61c8db6d21392e3245fba28fb5d0b>
- http://www.elena87.net/cat304sumka_svoimi_rukami.php
- <http://www.youtube.com/watch?v=sPOLglW9URA>

Video:

- <http://www.youtube.com/watch?v=HcJhgYkuj5s&feature=endscreen&NR=1>



Atsakykite į klausimus:

- Kokius gaminius galima nuvelti tūrinio vėlimo technika?
- Kam reikalingi šablonai veliant tūrinio vėlimo technika?



- Parašykite tūrinio objekto vėlimo eiliškumą.



- Nuvelkite mobiliojo telefono arba malonių smulkmenų dėklą.

5.6. Sausas vėlimas

Veliant vilną **sausuoju** būdu, vilna yra subadoma specialia adata (žr. 5.2.7 pav.). Šio proceso metu vilnos pluoštas plyšta ir susikimba vienas su kitu, sudarydamas tankų ir vienalytį vilnos pluoštą, iš kurio gaminami žaislai, papuošalai ir kita. Adata dažniausiai veliami apimti turintys daiktai (5.6.1 pav.; 5.6.2 pav.).



5.6.1 pav. Žaislas, nuveltas sauso vėlimo technika (<http://www.pinterest.com/pin/329748003937547124/>)

Kiaušinio vėlimas



a



b

5.6.2 pav. Kiaušiniai, suvelti sauso vėlimo technika

Iš pasirinktų spalvų vilnos formuojame norimos formos gaminį trigubai didesnį, nei jis bus iš tikrųjų (5.6.3 pav.).



5.6.3 pav. Kiaušinio formavimas iš vilnos

Forma koreguojama adatos pagalba. Vilna dedama ant kempinės arba porolono ir badoma specialia adata (5.6.4 pav.).



5.6.4 pav. Vilnos vėlimas adatos pagalba

Pradžioje vilna veliasi lėtai. Badoma iš visų pusių koreguojant formą. Į nebaigtą velti kiaušinį įkišami spalvotos vilnos kuokšteliai arba apvyniojama vilnoniu siūlu ir subadoma (žr. 5.6.5 pav.). Adata vėl badome tol, kol kiaušinis pasidaro kietas.



a



b

5.6.5 pav. Kiaušinio dekoravimas



Darbas suveltas, kai tampa standus, nebesitempia, vilnos pluoštas nesipašo.

Adatomis veltų objektų paviršius dar gali būti apveliamas šlapiais muiluotais pirštais. Gaminys išskalaujamas ir išdžiovinamas.

Šiuo vėlimo būdu lengvai galima išgauti norimas tūrines, apvalias arba plokščias formas, daryti suvenyrus, žaisliukus, papuošalus.

Sausuoju vėlimo būdu galima įvelti vilnos pluoštą bei vilnonį siūlą ir į vilnonį arba kitą audinį (5.6.6 pav.) arba įvelti vilnos pluoštą, dekoruojant įvairius gaminius, nuveltus šlapiuoju vėlimu.



a



b

5.6.6 pav. Vilnos įvėlimas į audinį su specialia adata



- Veliant vilną į audinį, vilna turi išlįsti kitoje audinio pusėje (žr. 5.6.7 pav.).



5.6.7 pav. Blogoji audinio pusė įvėlus vilną



- <http://crafting.squidoo.com/needle-felting>
- <http://www.doklas.com/index.php?info=txt&id=84>
- <http://masterklass-krasivo.ru/valyanie/valyanie-tsvetov-iz-shersti>
- <http://www.veltinis.lt/video/sausas-velimas-adata-angliskai-3.htm>
- <http://www.wikihow.com/Needle-Felt>

Video:

- <http://www.youtube.com/watch?v=HcJhgYkuj5s&feature=endscreen&NR=1>
- <http://www.youtube.com/watch?v=NdIthbsdct4>



Atsakykite į klausimus:

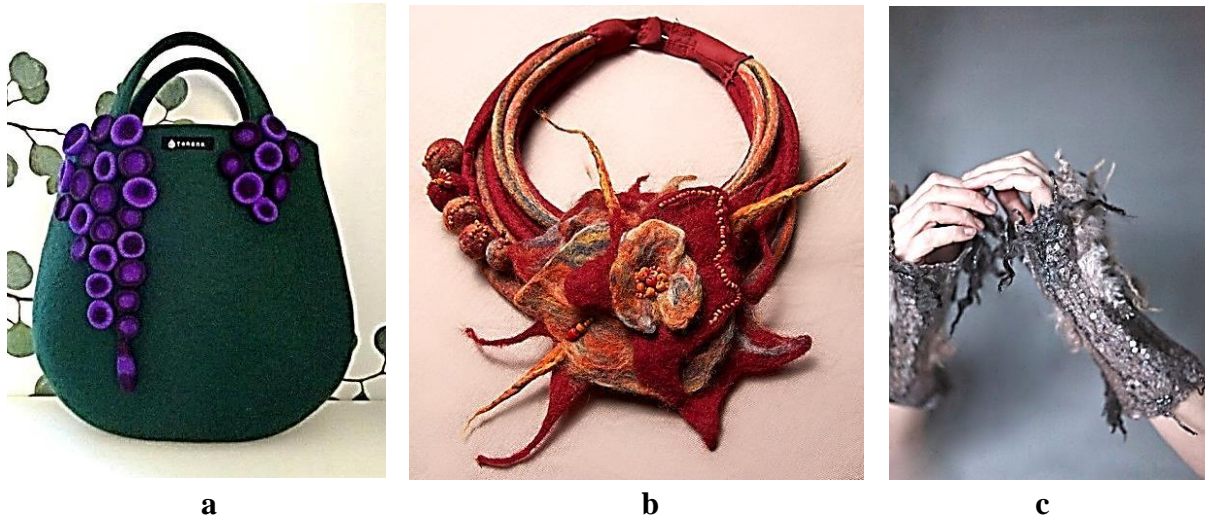
- Išvardykite medžiagas ir priemones, reikalingas vilnos vėlimui sausuoju būdu.
- Kokia yra kiaušinio, veliant sausuoju vėlimo būdu, vėlimo eiga?
- Kaip sužinoti, kada gaminy suveltas sausuoju būdu?
- Kaip įveliamas vilnos pluoštas į gaminį?



- **Nuvelkite burbulą sausuoju būdu.**
- **Sukurkite ornamento eskizą ir įvelkite vilną į audinį pagal pasirinktą ornamentą.**

5.7. Veltinio aksesuarai

Iš veltinio galima pagaminti labai įvairius aksesuarus: rankines, riešines, šalius, papuošalus, ir t.t. (5.7.1 pav., žr. 5.3.12 pav.).



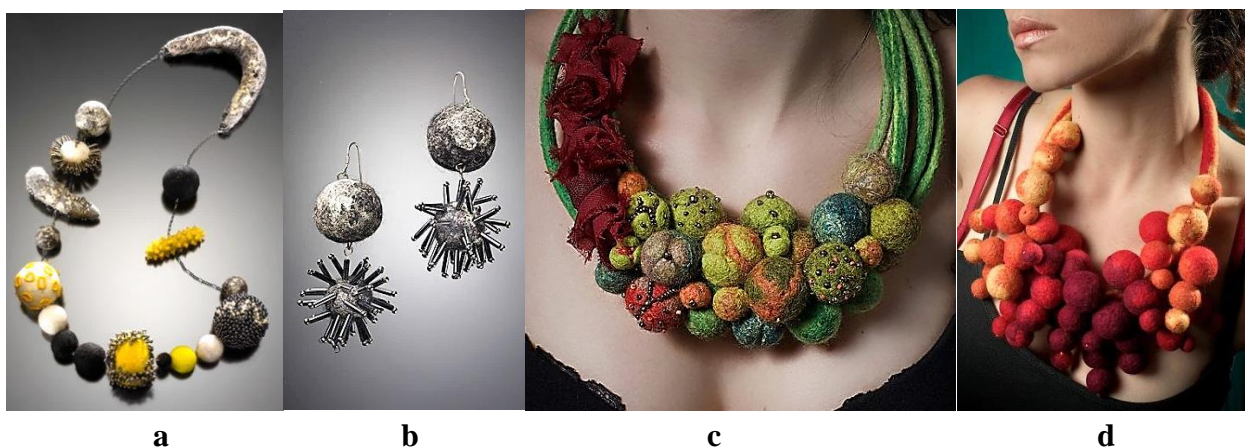
5.7.1 pav. Veltinio aksesuarai

(<http://www.pinterest.com/pin/218354281907608960/>;
(<http://www.pinterest.com/pin/218354281907527637/>;
(<http://www.pinterest.com/pin/218354281907451823/>)

Veltinio aksesuarams bei jų dekoravimui dažniausiai naudojamos veltinio virvelės, kamuolėliai, skritulėliai, gėlės.

Aksesuarų iš kamuoliukų vėlimas

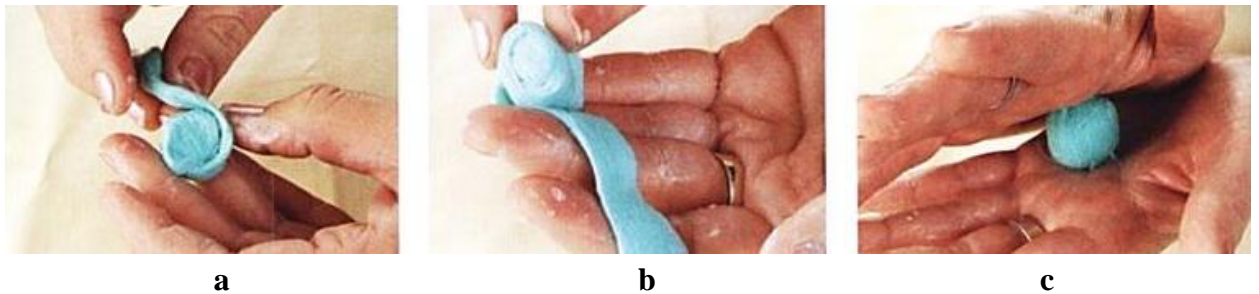
Iš nuveltų kamuoliukų galima pagaminti labai įvairius aksesuarus: auskarus, apyrankeles, vėrinius, sagas ir t.t. (5.7.2 pav.).



5.7.2 pav. Aksesuarai, pagaminti iš veltų kamuoliukų

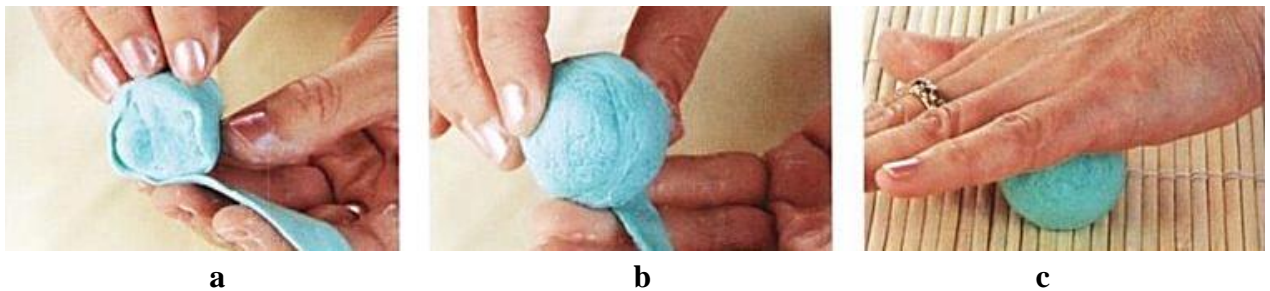
(<http://www.bfelt.com/>;
(<http://www.pinterest.com/pin/399061216953389844/>;
(<http://www.pinterest.com/pin/498914464941293327/>)

Iš muiluotame vandenyje sudrėkintų vilnos sluoksnos juostelių susukamas kamuoliukas. Nespaudžiant sudrėkintas kamuoliukas atsargiai ir švelniai sukamas tarp delnų tol, kol pradeda susivelti, standėti (5.7.3 pav.). Pastoviai stebima, kad nesusidarytų raukšlės.



5.7.3 pav. Kamuoliuko susukimas
(E. Kharade „Quick & Clever Felting“)

Jei norima didesnio kamuoliuko, tai dar kartą apvyniojama vilnos juostelėmis. Vėl drėkinama ir sukama tarp delnų, kol pakankamai susivels. Pabaigti kamuoliuko vėlimą galima ant bambukinio kilimėlio delnu sukant ir smarkiai spaudžiant kamuolėlį (5.7.4 pav.).



5.7.4 pav. Kamuoliuko vėlimas

Suveltus kamuoliukus galima papuošti ir suverti ant siūlo, juostelės ar organzos kaspino (žr. 5.7.2 pav.).

Kamuoliukus aksesuarams galima pasigaminti ir veliant sausuoju būdu (žr. 5.6 poskyrį „Sausas vėlimas“).

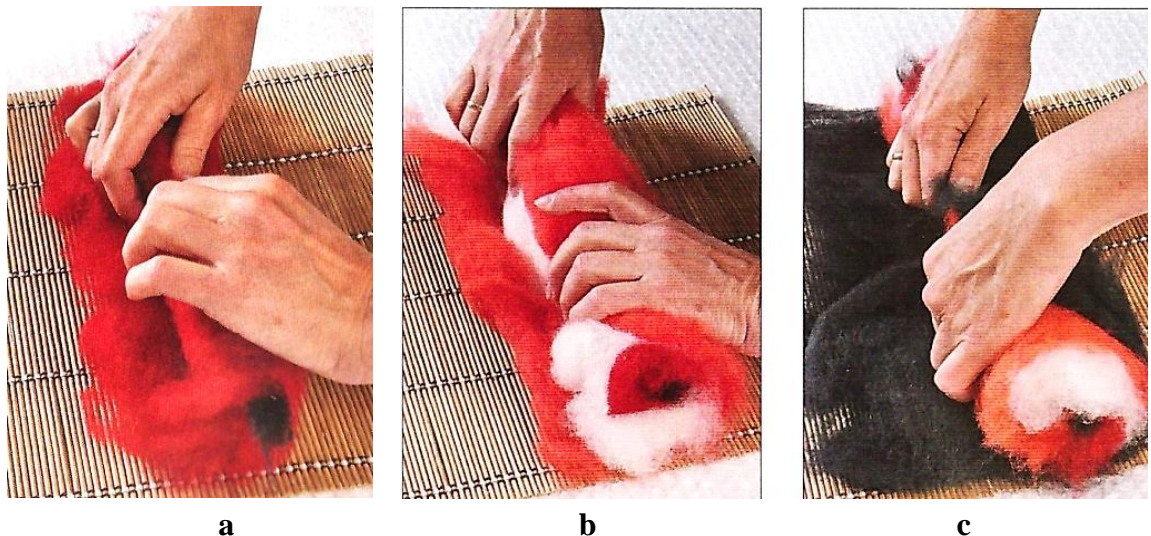
Aksesuarai iš veltinio skrituliukų

Papuošalus galima pasigaminti iš veltų ritinėlių, kurie gaunami supjausčius nuvelta volelį (žr. 5.7.5 pav.).



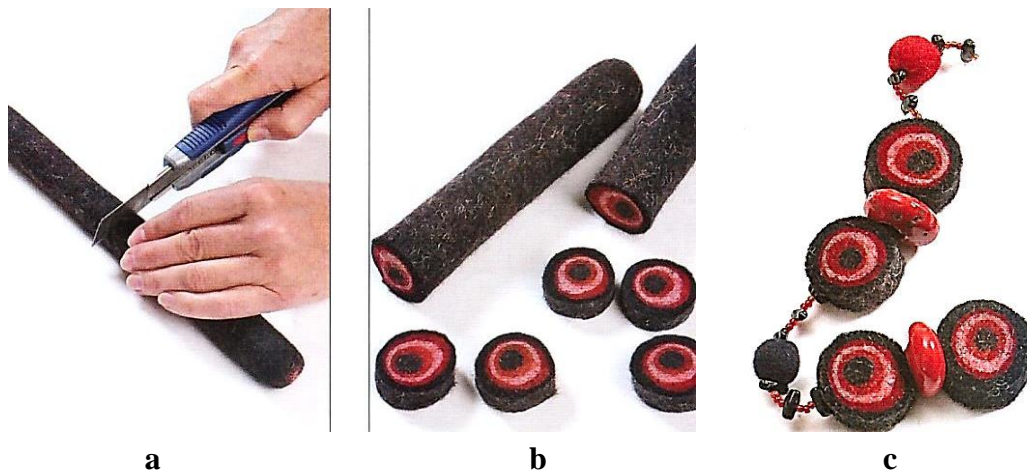
5.7.5 pav. Aksesuarai iš veltinio skrituliukų (Autorė – Raisa Brown, <http://magicwoolbyraya.com/gallery/felt-clothes-and-accessories/>)

Išpešami skirtingų spalvų vienodo ilgio vilnos sluoksniai. Jie susukami į ritinėlį (5.7.6 pav.). Jo paviršių galima pabadyti vėlimui sausuoju būdu naudojama adata, kad sluoksniai tarpusavyje susikabintų. Susuktas ritinėlis sušlapinamas šiltu muiliniu vandeniu ir masažuojamas. Ritinėlis iš pradžių atsargiai, vėliau smarkiau spaudžiant kočiojamas ant bambukinio kilimėlio. Ritinėlis permerkiamas karštu muiliniu vandeniu ir vėl kočiojamas ant bambukinio kilimėlio. Labai svarbu kietai suvėlti.



5.7.6 pav. Veltinio ritinėlio vėlimas
(E. G. Bogdaniienė „Meninis veltinys. Tradicija ir dabartis“)

Ritinėlis permerkiamas karštu muiliniu vandeniu. Svarbu, kad sušlaptų vidiniai sluoksniai. Ritinėlis vėl kočiojamas ant bambukinio kilimėlio. Veliama tol, kol ritinėlis pasidaro kietas. Jis supjaustomas reikiamo storio griežinėliais. Iš gautų detalių komponuojamas aksesuaras, panaudojama furnitūra (žr. 5.7.7 pav.).

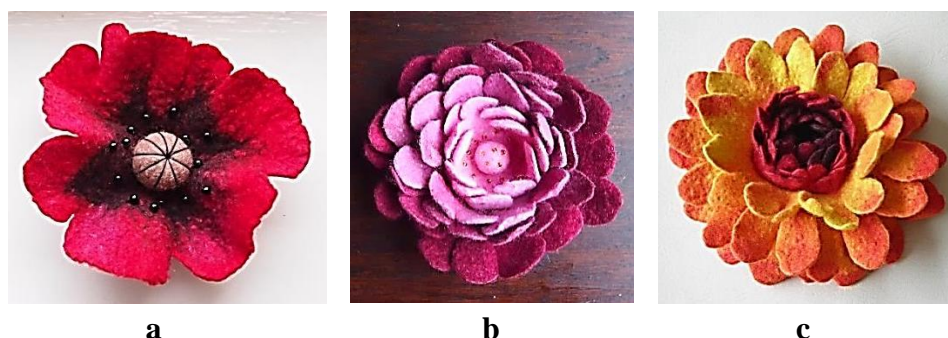


5.7.7 pav. Auskaro iš veltinio skrituliukų gaminimas

Veltinio aksesuarus galima pagyvinti jų paviršių išsiuvinėjant, padekoruojant įvairiais karoliukais, akmenėliais.

Veltinio gėlės

Iš nuveltos plokštumos šlapiuoju būdu (žr. 5.3. poskyrį „Šlapio vėlimo technika“) galima pagaminti įvairias seges. Populiariausios – gėlės formos (5.7.7 pav., 5.7.8 pav.).



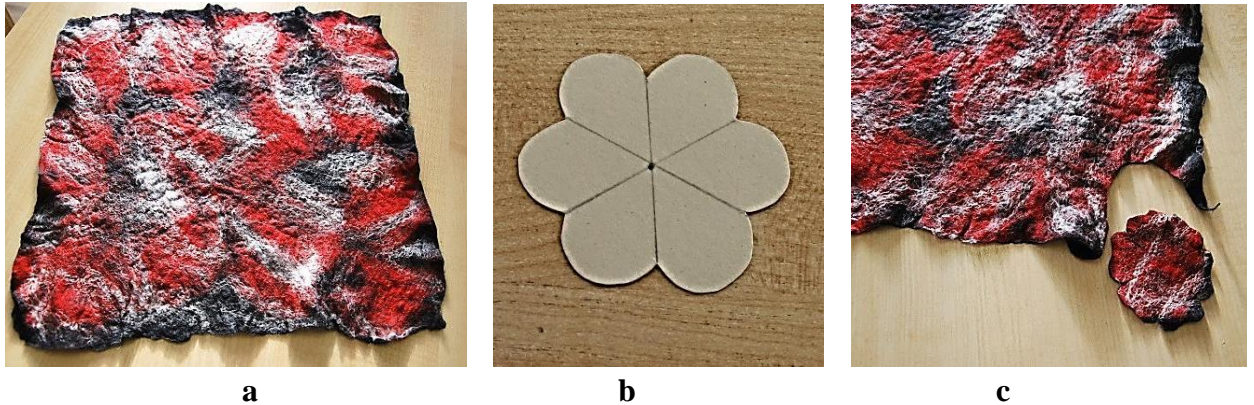
5.7.7 pav. Gėlės, pagamintos iš plokštumos, nuveltos šlapiuoju vėlimu (Autorė – Raisa Brown, <http://magicwoolbyraya.com/gallery/felt-clothes-and-accessories/>)

Jas galima dėvėti kaip segę (5.7.8 pav., a) arba padaryti iš gėlių kompoziciją (5.7.8 pav., c), sukomponuoti kaklo papuošalą (5.7.8 pav., b), apyrankę ir pan.



5.7.8 pav. Veltų gėlių komponavimas (Autorė Vida Marozienė)

Šlapiuoju vilnos vėlimo būdu nuveliama plokštuma (5.7.9 pav., a, žr. 5.3. poskyrį „Šlapio vėlimo technika“). Pagal pasirinktą lekalą (5.7.9 pav., b) iš vilnos plokštumos iškerpama gėlės forma. (5.7.9 pav., c). Įkerpami lapeliai ir suformuojama gėlės forma. Gėlės vidurys padekoruojamas.



5.7.9 pav. Veltinio gėlės gamimas

Iš veltos plokštumos galima sukompnuoti įvairių kompozicijų seges (2.7.10 pav.). Jos dekoruojamos kailio atraižomis, siuvinėjama karoliukais (žr. 2 skyrių SIUVINĖJIMAS RANKOMIS IR MAŠINA, 2.12. poskyrį „Siuvinėjimas žvyneliais, karoliukais“).



5.7.10 pav. Veltos segės (autorė Rūta Urbelienė)

Muilo apvėlimas

Muilo apvėlimas atliekamas šlapiuoju vilnos vėlimo būdu.

Reikės: vilnos, muilo gabalėlio, polileno, karšto vandens. Muilo gabalėlį patartina naudoti kvepiantį, nes baigus darbą ir išdžiovinus vilną, ji kvepės.

Ant burbulinės plėvelės grubiosios pusės išdėliojami vilnos sluoksniai. Išdėliojant sluoksnius, kartu išdėliojamas norimas ornamentas arba spalvų gama. Vilnos dydis turi būti už muilo gabalėlį didesnis po 5 cm iš visų pusių. Dedamas muilo gabalėlis, jo kraštai aplenkiami vilna. Ant viršaus muilo vėl dedama vilnos tiek, kad pasislėptų muilo gabalėlis. Sušlapinama, paspaudoma ir išmuiluojama. Glostoma rankomis, atliekami sukamieji judesiai tol, kol veltinis sutvirtėja.

Vilna išplaunama. Suformuojami gražūs apvelto muilo kamučiai. Išdžiovinama.

Veltų gaminių priežiūra

Velti gaminiai skalbiami rankomis kaip ir kiti drabužiai iš vilnos. Naudojamos skalbimo priemonės, skirtos vilnai, šilkui. Džiovinama išskleidus ant horizontalaus paviršiaus. Lyginama nekarštu lygintuvu. Galimas cheminis valymas.



- <http://www.elena87.net/cat304001.php>
- <http://masterklass-krasivo.ru/valyanie/mokroe-valyanie/valyanie-iz-shersti-tsvetyi>
- http://www.elena87.net/cat304_valjanie_cvety.php
- <http://studiodgm.com/Gallery.html>
- <http://www.studiodgm.com/Gallery.html#22>
- <http://runningwithscissorsstudio.blogspot.com/2010/11/elizabeth-armstrong.html>
- <http://www.bfelt.com/fashion-accessories/>
- <http://madam.mylivepage.com/link/1430/1076>
- <http://frugalkiwi.co.nz/2009/10/felt-me-up-hand-felted-soap/>
- <http://www.bfelt.com/>
- <http://www.pinterest.com/tatumok/textiles-fiber-and-paper/>
- <http://www.pinterest.com/source/renew.gallery.ru/>
- <http://runningwithscissorsstudio.blogspot.com/2010/11/elizabeth-armstrong.html>
- <http://renew.gallery.ru/?p=albums&parent=fu0Z>
- <http://livingfelt.com/blog/?p=5022>

Video:

- <http://masterklass-krasivo.ru/valyanie/valyanie-tsvetov-iz-shersti>
<http://www.youtube.com/watch?v=IqV0ZN3lfBQ> burb
- http://www.youtube.com/watch?v=rp4_AdDB270&feature=related
- <http://www.handicraft.cz/2012/01/nuno-felt-felting-%E2%80%93-nuno-plsteni/>



Atsakykite į klausimus:

- Kokius aksesuarus galima pagaminti iš nuveltų rutuliukų?
- Kaip nuveltuti rutuliuką šlapiuoju vilnos vėlimo būdu?
- Kaip prižiūrėti velti gaminiai?



- Nuvelkite papuošalą iš rutuliukų.
- Suvelkite plokštumą, iškirpkite ir suformuokite gėlę.
- Padekoruokite drabužį vėlimo technika.

5.8. Drabužių dekoravimas veltiniu



INFORMACIJA ŽINGEDIEMS

Velti drabužiai yra originalūs, šilti (5.8.1 pav., žr. 5.1.3 pav.).



a

b

c

5.8.1 pav. Drabužiai pagaminti vėlimo technika

(Autorė – Raisa Brown, <http://magicwoolbyraya.com/gallery/felt-clothes-and-accessories/>;
<http://gallery.ru/watch?ph=AbZ-eaS20>;
<http://gallery.ru/watch?ph=AbZ-eaS1s>)

Drabužius galima dekoruoti veltinio detalėmis (5.8.2 pav.). Veltinis dera ir prie audinio, ir prie trikotažo.



5.8.2 pav. Veltinio detalės drabužyje (autorė Rūta Urbelienė)

Įveliant vilną sausuoju būdu, drabužiai puošiami nedideliais ploteliais (5.8.3 pav., žr. 5.6.6 pav.).



5.8.3 pav. Sijonas dekoruotas įveliant vilną sausuoju būdu (autorė Rūta Urbelienė)



Atsakykite į klausimus:

- Koku būdu įveliama vilna į drabužį?



- Padekoruokite petinį drabužį vėlimo technika.



- <http://www.bfelt.com/>
- <http://www.livemaster.ru/topic/316569-staryj-drug-zhilet-chast-1>

6. DEKORATYVUSIS AUDINIŲ MARGINIMAS

6.1. Dekoratyvaus audinių marginimo istorija

Audinių marginimas yra viena seniausių liaudies meno šakų. Jau senovėje žmonės margino audinius įvairiomis dažymo technikomis, kurios žinomos ir naudojamos šiandien ir net virto savarankiška ir unikalia meno forma. Visas audinio marginimo technikas sieja bendras principas – audinio vietų, į kurias neturi patekti dažai, rezervavimas. Dekoratyvusis audinių dažymas, visi piešimo ant audinių metodai dažnai apibūdinami vienu terminu – **batika**.

Manoma, kad žodis „Batik“ – indonezietiškas, kilęs iš žodžių „Titik“ arba „Tik“, reiškiančių „mažas kašnelis“ arba „lašas“. Dirbant šia technika ant audinio plotų, kad jie nenusidažytų, liejami maži ištirpinto vaško lašeliai.

Panašią techniką senais laikais naudojo egiptiečiai ir persai. II – III a. indų amatininkai, apsigyvenę Indonezijoje, su šia technika supažindino Javos salos žmones. Šie batikos techniką išstobulino iki labai didelio, tiesiog nepaprasto meistriškumo, todėl **batika priskiriama indonezietišškai kilmei**.



6.1.1 pav. Batika iš Indonezijos

(http://en.wikipedia.org/wiki/File:Indonesian_Batik_Display.jpg)

Batika suklestėjo XII—XVI a. valdant Rytų Javos karaliams. Ši dažymo technika buvo sultonų, diduomenės privilegija. Ilgainiui ji, paplisdama paprastų žmonių tarpe, tapo amatu.

Javos klasikinė batikos spalvinė skalė buvo griežta ir ribota. Iki XVII a. pagrindinės spalvos buvo balta ir mėlyna, vėliau atsirado ruda, geltona bei raudona.

Savitai javiečių batikai turėjo įtakos indų, kinų ir arabų dekoratyvinė dailė. Raštai sutinkami ir apibrėžti, tikslūs, ir laisvi ritmiškai nekartojami arba neapriboti, besitęsiantys. Geometriniuose raštuose naudojami trikampiai, svastikos, spiralės, įvairūs rombai, vienas kitą dengiantys apskritimai, lietaus lašai, banguotos linijos. Sutinkami piešiniai, vaizduojantys žmones, gyvūnus, augalus. Raštų ir technikos tradicijos buvo perduodamos iš kartos į kartą (6.1.1 pav.).

Javiečiai vėliau iš keliolikos amžių senumo technikos išrutuliojo naują formą - štampuotąją batiką, kai ornamentai perkeliama ant medvilninio audinio vario atspaudu, prieš tai panardintu į ištirpintą vašką.

Batikos darbams dažniausiai naudojo medvilninį audinį. Pakrantės zonose, kur ypač stipri Kinijos įtaka, kartais naudojo šilką. Tapymas ant šilko atsirado Kinijoje ir paplito po visą

pasaulį kartu su šilku. Šios tradicijos pratęsimas Japonijoje, kur žmonės naudojo ne tik vašką, bet derino su kitomis dažymo technikomis, pvz.: rišimo.

Senosiose dažymo teknikose buvo naudojami natūralūs augaliniai dažai, ribotas spalvų kiekis. Tik XIX a., atsiradus sintetiniams dažams, jais pradėdami marginti audiniai.

1835 m. Olandijoje Leideno mieste buvo atidarytas pirmasis batikos gamybos fabrikas. Vėliau tokie fabrikai steigėsi ir kituose Europos miestuose. Po ekonominių sunkumų pasaulyje 1920 m. batika iš pramoninės vėl tapo pavienių žmonių amatu ir taikomoju menu.

Batika domisi nemažai šiuolaikinės tekstilės dailininkų. Lietuvoje batiką kūrė J. Balčikonis ir kiti dailininkai. Šiuolaikiniai dailininkai kuria originalias batikos kompozicijas, pasitelkiant šiuolaikines bei tradicines tekstilės priemones, jungiama dabartis ir istorija, tradicija ir šiuolaikinė meno raiška.



- <http://www.expatri.or.id/info/batik.html>

Video:

- <http://www.youtube.com/watch?v=wylWYSHkzoQ>



Atsakykite į klausimus:

- Kas yra batika?
- Iš kokios šalies yra kilusi batika?
- Kokius žinote lietuvių tekstilės dailininkus, kuriančius batikos technika?

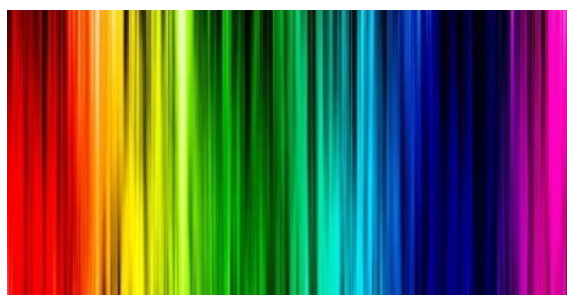
6.2. Spalva

Marginant audinius, yra labai svarbu mokėti derinti spalvas.

Spalva – tai daiktų savybė, suvokiama kaip regėjimo pojūtis. Spalva yra viena iš svarbiausių kompozicijos meninės raiškos priemonių.

6.2.1. Spalvų teorija

I. Niutonas, saulės šviesą praleidęs per trikampę prizmę, ekrane gavo vaivorykštę, susidedančią iš spalvų: raudonos, oranžinės, geltonos, žalios, žydros, mėlynos, violetinės. Ją pavadino saulės spektru (žr. 6.2.1.1 pav.).

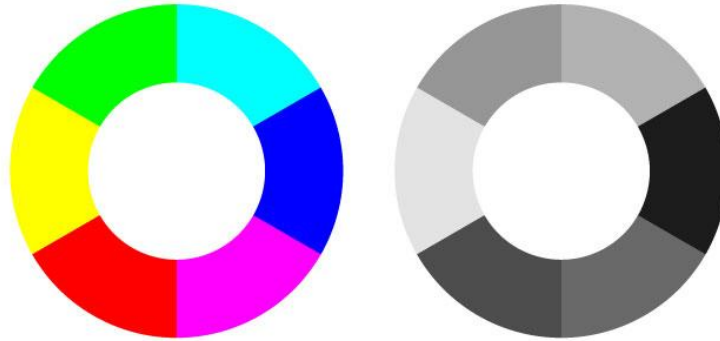


6.2.1.1 pav. Spalvų spektras

(<http://www.stasys.igs.lt/kaip-spalvos-veikia-smegenis/>)

Spalvos skirstomos į dvi grupes (6.2.1.2 pav.):

- **Achromatinės** – tai balta, juoda, pilka su visais šviesumo laipsniais.
- **Chromatinės** – visos spektro spalvos.



6.2.1.2 pav. Chromatinės ir achromatinės spalvos

Spalvos gali būti **šiltos ir šaltos** (6.2.1.3 pav.).

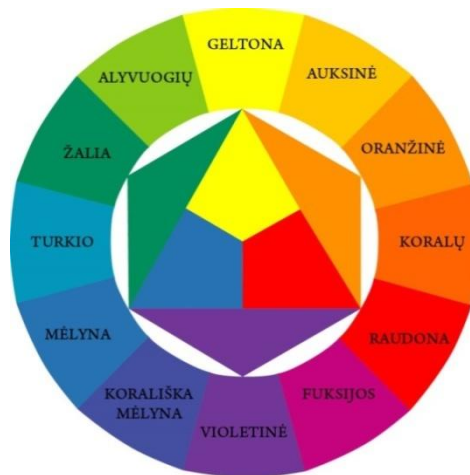
Šiltos – raudonos, oranžinės, geltonos ir arčiau jų esančios spalvos. Jos primena ugnį saulę.

Šaltos – žydros, žalios, mėlynos ir violetinė. Jos primena ledą, vandenį, kosminę erdvę.



6.2.1.3 pav. Šiltos, šaltos spalvos

(http://www.tigercolor.com/color-lab/color-theory/color-theory-intro.htm#Primary_colors)



6.2.1.4 pav. Spalvų ratas

Spalvų rato pagalba (6.2.1.4 pav.) galima išmokti harmoningai derinti spalvas. J. Itenas (1888-1967) sukūrė dvylikos spalvų ratą, kurio viduryje įbrėžtame trikampyje yra pagrindinės: raudona, geltona, mėlynos spalvos, taip pat oranžinė, violetinė, žalia bei nurodomi papildomi tonai.



- <http://193.219.191.176/mm/Spalvotyra/iliustracijos1.pdf>
- <http://193.219.191.176/mm/Spalvotyra/iliustracijos2.pdf>
- <http://lt.lt.allconstructions.com/portal/categories/76/1/0/1/article/3330/interjero-spalvu-parinkimas-spalvu-derinimo-teorijos-principai>
- <http://to.us.lt/slapvotyra.pdf>

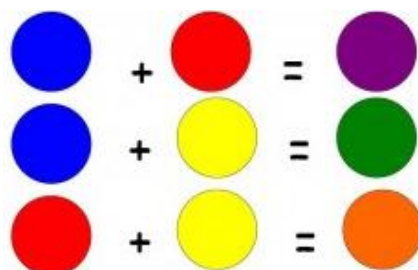
Video:

- <https://www.youtube.com/watch?v=WYZWDEmLR90>

6.2.2. Spalvų maišymas

Pagrindinės yra trys spalvos: *geltona, raudona ir mėlyna*. Jos vadinamos pirminėmis spalvomis.

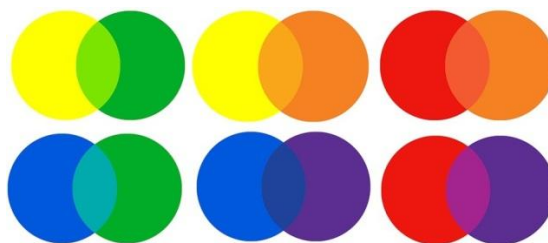
Sumaišius dvi pagrindines spalvas, gaunamos **antrinės** spalvos (6.2.2.1 pav.). Jos taip pat vadinamos *papildančiosiomis*: violetinė, žalia, oranžinė.



6.2.2.1 pav. Pagrindinių spalvų maišymas

Tretinės spalvos sukuriamos sumaišius vieną antrinę ir vieną pagrindinę spalvą (6.2.2.2 pav.). Kadangi antrinę spalvą sudaro dvi pirminės (pvz.: geltona+žalia, susidedanti iš geltonos ir mėlynos), tai iš viso maišomos trys spalvos.

Tretinės spalvos yra šešios: *geltona-žalia, geltona-oranžinė, raudona-oranžinė, raudona-violetinė, mėlyna-violetinė, mėlyna-žalia*.



6.2.2.2 pav. Tretinės spalvos



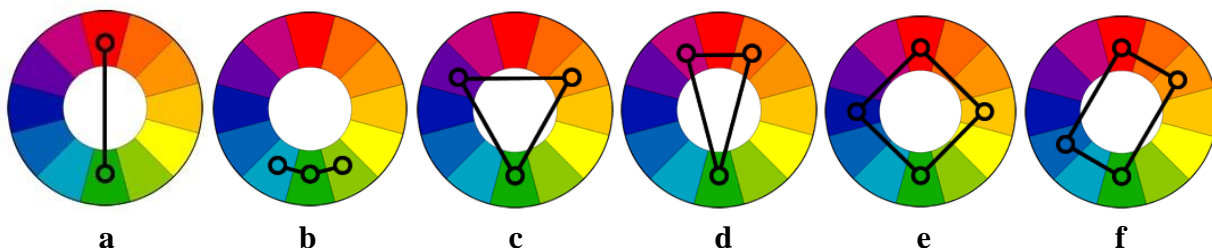
- http://www.studijuok.lt/article/20/spalvu_teorija.htm
- Video
- <https://www.youtube.com/watch?v=JSK7n9rZegU>

6.2.3. Harmoningas spalvų derinimas

Spalvinė harmonija (gr. *harmonia*-darna) yra spalvinių jėgų pusiausvyra.

Spalvų derinimas – tai spalvų tarpusavio santykių ieškojimas, tai vienos spalvos ryšys su kita.

Dvylikos spalvų ratas parodo pagrindinius spalvų derinimo principus. Jie yra gana paprasti, spalvų ratas leidžia juos realiai pamatyti ir taip geriau juos įsisavinti.



6.2.3.1 pav. Harmoningų spalvų deriniai

(<http://www.tigercolor.com/color-lab/color-theory/color-theory-intro.htm>)

Viena kitą papildančios spalvos – tai dvi spalvos, spalvų rate esančios viena priešais kitą (raudona-žalia) (6.2.3.1 pav., a).

Analogiškos spalvos – tai bet kurios trys spalvų rate greta esančios spalvos (6.2.3.1 pav., b) (žydra, žalia, žalia-geltona). Dažniausiai viena iš šių trijų spalvų dominuoja. Spalvų rate greta esančios spalvos visada dera tarpusavyje.

Harmoningas spalvų kompozicijas galima sudaryti panaudojant geometrines figūras (6.2.3.1 pav., c, d, e, f). Jų kampuose esančios spalvos harmoningai dera tarpusavyje.



- <http://www.tigercolor.com/color-lab/color-theory/color-theory-intro.htm>
- <http://193.219.191.176/mm/Spalvotyra/Spalvotyra.pdf>



Atsakykite į klausimus:

- Į kokias dvi pagrindines grupes skirstomos spalvos?
- Kokios yra šiltos spalvos?
- Kokios yra pagrindinės ir papildomos spalvos ?
- Kokios yra viena kitą papildančios spalvos?



- Spalvoto popieriaus pagalba sudarykite 6 harmoningų spalvų derinius.
- Nupieškite batikai spalvinį eskizą, panaudoję tik šiltas spalvas.

6.3. Medžiagos, įrankiai, priemonės

Dekoratyviajam audinių marginimui naudojamos medžiagos, įrankiai, priemonės:

- **Audiniai:** geriausiai tinka natūralus šilkas ir baltos arba labai šviesios spalvos medvilnė. Audinio pasirinkimas priklauso nuo gaminio paskirties ir pasirinktos audinių marginimo technikos. Šaliams, skraistėms, suknelėms tinka plonas permatomas šilkas: gazas, krepžoržetas, nepermatomas minkštas šilkas: atlasas, krepdešinas. Tankūs nepermatomi audiniai: satinas, tvidas – užuolaidoms, pagalvėlėms.
- **Dažai:**
 - *tiesioginiai dažai, skirti medvilnei.* Naudojami pagal pateiktą instrukciją.
 - **šilko tapybai:** „Javana“, „Pebeo Setasilk“, „Marabu“ ir kiti - įvairių spalvų. Skiedžiami vandeniu iki reikiamo spalvos tono (6.3.1 pav.).




6.3.1 pav. Dažai, skirti piešimui ant audinio

- kontūrai: "Gutta", „Javana“, „Marabu“ ir kiti – bespalvis ir įvairių spalvų. Naudojami dirbti tiesiogiai su tūbele.
- dažų sutirštintojas. Naudojamas audinio dekoravimui trafaretų ir antspaudų pagalba, užrašų atlikimui.

„Javana“ dažai :

- fiksuojami karščiu;
- tinka šilkui ir kitiems natūraliems pluoštams;



- džiūvimo laikas apie 20min;
- fiksuojami lygintuvu (režimas medvilnė) iš blogosios audinio pusės, 3-5 min;
- audinys tampa atsparus plovimui ir cheminiam valymui.

- Parafinas – naudojamas šaltajai batikai.
- Natūralus vaškas – naudojamas šaltajai batikai.
- Druska – dedama į tiesioginius dažus; naudojama tapymui ant šilko išgauti netikėtiems efektams.
- Actas – naudojamas dažytiems audiniams fiksuoti.
- Siūlai – naudojami audiniui surišti dažant karštąją batiką.
- Teptukai – įvairių storių (6.3.2 pav.).



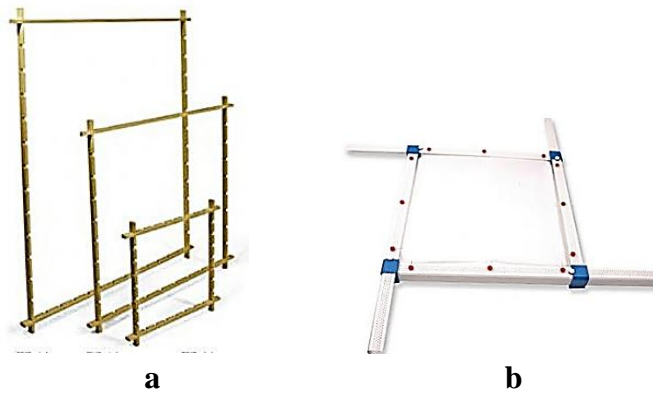
6.3.2 pav. Teptukai, skirti audinių marginimui

- **Pieštukas** – išblunkantis ir kontūrinis.
- **Paletė** – dažams maišyti.
- **Indas vandeniui** – teptukams plauti priešiant ant šilko.
- **Indai** - tiesioginiams dažams išmaišyti; dažų skiediniui, dažant šaltąją batiką; dažų skiediniui virti, dažant šaltąją batiką.
- **Tjantingas** (žr. 6.3.3 pav.) – naudojamas kaip piešimo įrankis šaltajai batikai. Pro ploną cilindrinį vamzdelį iš metalinio indo ant audinio liejamas karštas vaškas. Jis papildomas, panardinant į karštą vašką.



6.3.3 pav. Tjantingas

- **Rėmas** – audiniui išstemti. Galima naudoti kintančių išmatavimų (6.3.4 pav.).



6.3.4 pav. Rėmai audinio ištempimui

- **Smeigės** – naudojamos audiniui pritvirtinti prie rėmo.
- **Metalinis indelis** – vaškui ir parafinui lydyti.
- **Gilesnis indas** – dažymui, kad apsemtų audinį.
- **Seni laikraščiai** – naudojami vaškui nuimti nuo audinio.
- **Kaitinimo elementas** – geriausia elektrinė plytelė naudojama vaško ir parafino mišiniui kaitinti bei dažymui tiesioginiais dažais.
- **Lygintuvas** – jo pagalba išlydomas vaškas tarp laikraščių ir galutinai išlyginami nudažyti gaminiai.

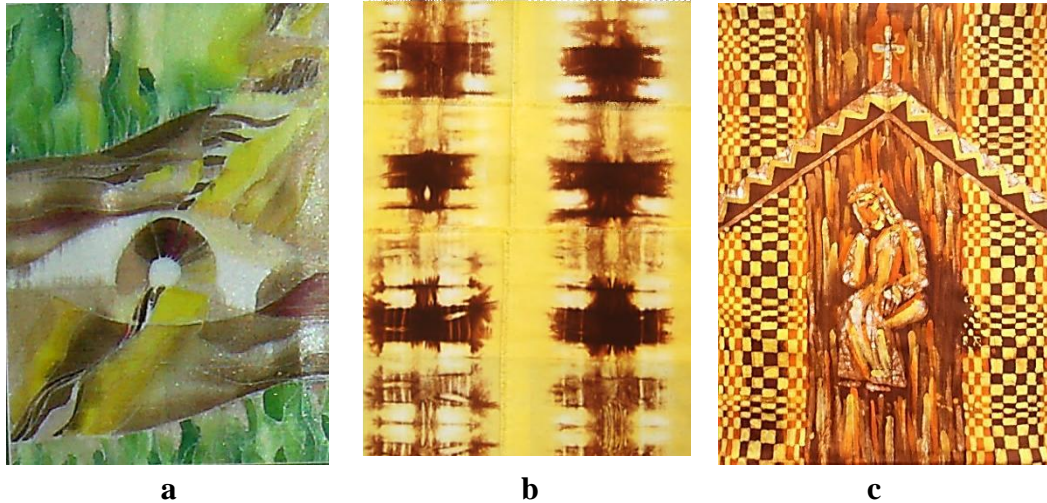
6.4. Dekoratyvaus audinių marginimo technikos

Galima sutikti įvairių audinių marginimo technikų suskirstymo. Lietuvoje populiariausios (6.4.1 pav.):

1. **Tapyba ant šilko** – laisvai piešiama ant audinio (žr. 6.4.1 pav.; žr. 6.4.2 pav., a).
2. **Karštoji batika** – dekoras ant audinio kuriamas jį atitinkamai sulanksčius, surišus ir rezervavus vietas, kurias reikia palikti nudažytas. Dažoma karštais dažais (žr. 6.4.1 pav.; žr. 6.4.2 pav., b).
3. **Šaltoji batika** – audinio piešinys kuriamas liejant ištirpintą vaško-parafino mišinį ir dažant šaltais dažais (žr. 6.4.1 pav.; žr. 6.4.2 pav., c).



6.4.1 pav. Dekoratyvaus audinių marginimo technikų struktūra



6.4.2 pav. Darbai, atlikti įvairiomis technikomis: tapyba ant šilko (a), karštoji batika (b), šaltoji batika (c) (autorė Rūta Urbelienė)

Pasaulyje batikos ir tapybos ant šilko technikos šiek tiek skiriasi viena nuo kitos, tačiau visų principas tas pats.

Jau gilioje senovėje audiniai buvo dažomi natūraliais augaliniais ir mineraliniais dažais. Iki šiol dar yra išlikę kai kurie natūralūs dažymo receptai. Dažymui naudojama augalų žievė, lapai, žiedai, šaknelės ir pridedama įvairių chemikalų. Jie pakeičia spalvas, išryškina skirtingus atspalvius ir sustiprina spalvų atsparumą. Dažant natūraliais dažais, spalvos būna švelnios ir neryškios.

XIX a. viduryje pradedami gaminti sintetiniai dažai. Spalvos paryškėjo, tapo įvairesnė spalvinė gama.



Apie audinių marginimą natūraliais dažais plačiau paskaitykite:

- Žydrė Ridulytė „Rišk ir dažyk“.



Atsakykite į klausimus:

- Išvardykite žinomas dekoratyvaus audinių marginimo technikas.



- Parinkite internete dailininkų darbų, kuriuose panaudotas dekoratyvusis audinių marginimas.
- Parinkite internete aksesuarų, kuriuose panaudotas dekoratyvusis audinių marginimas.

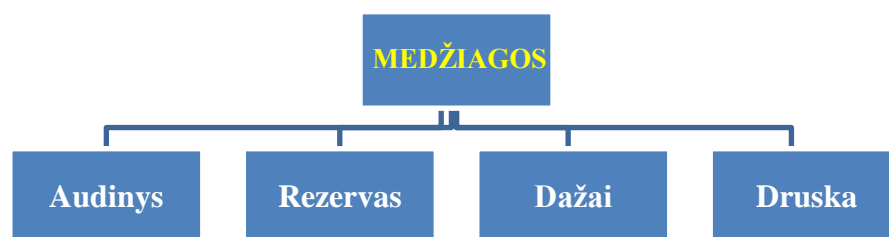
6.4.1. Tapyba ant šilko

Tapymas ant šilko suteikia įvairiems gaminiams originalumo. Iš tapyto šilko siuvami drabužiai, aksesuarai, interjero detalės ir pan. (6.4.1.1.pav.).



6.4.1.1 pav. Tapybos ant šilko panaudojimas
(a - D. Tuckman, J. Janas „The complete Book of Silk Painting“;
b - <http://www.dharmatrading.com/silkpainting/ideas.html>)

Tapybai ant šilko naudojamos šios medžiagos (6.4.1.2 pav.):



6.4.1.2 pav. Medžiagos, naudojamos tapybai ant šilko

- **Audinys** – tinka tik gryno šilko audiniai arba audiniai iš šilko ir vilnos mišinio. *Ponge* – audinys gležnas, labiausiai tinka skarelėms, šalikėliams, storesni audiniai tinka palaidinukėms ir marškiniams siūti.
- **Rezervas** – bespalvis „Gutta“, spalvoti kontūrai „Javana“.
- **Dažai** – žr. 6.3 poskyrį.
- **Druska** – naudojama tapyti ant šilko, išgauti netikėtus efektus.

Lieti ant šilko galima išgaunant akvarelės efektą (6.4.1.3 pav., a) arba skirtingų atspalvių plokštumas atskirti kontūru neleidžiant spalvoms susilieti tarpusavyje (6.4.1.3 pav., b).



a

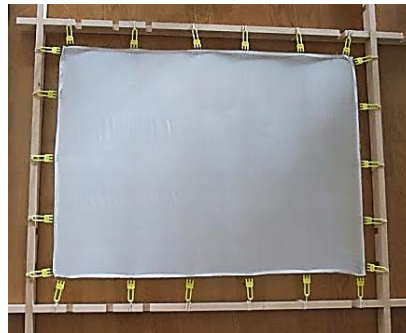


b

6.4.1.3 pav. Tapyba ant šilko (a – akvarelės efektas, b – plokštumos atskirtos kontūru)
(Diane Tuckman, Jan Janas „The Complete Book of Silk Painting“)

Darbo eiga:

- Nupiešiamas norimo gaminio eskizas. Linijos paryškinamos juodos spalvos flomasteriu.
- Prieš dažymą šilkas išskalbiamas švelnia skalbimo priemone, išdžiovinamas ir dar truputį drėgnas išlyginamas.
- Paruoštas šilkas ištempiamas ant rėmo (6.4.1.4 pav.).



6.4.1.4 pav. Šilko ištempimas ant rėmo

- Po juo padedamas paryškintas piešinys – eskizas.
- Pasirinktu rezervu pagal eskizą piešiami kontūrai. Galima naudoti kontūrus tūbelėmis: bespalvį „Gutta“ arba spalvotus kontūrus „Javana“. Pradedama piešti nuo paveiksluko viršaus, taip nesutepama, išvengiama dėmių. Kontūro linija turi būti ne per plati ir netrūkinėjanti (6.4.1.5 pav.).



6.4.1.5 pav. Kontūro linija



- Tarp linijų sujungimų negali būti tarpelių, nes kontūriniai dažai neleidžia dažams pasklisti už kontūro. Rezervas turi persigerti per audinį.
- Kontūrai labai gerai išdžiovinami.

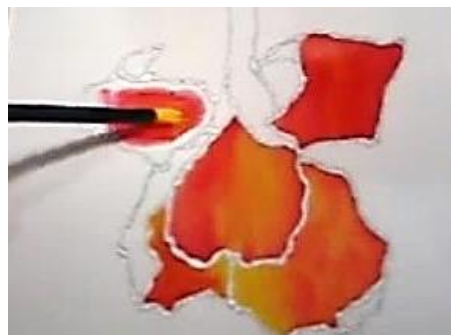


Kontūrų piešimas

Video:

- <http://www.youtube.com/watch?v=WS-0QqrNd5c>
- <http://www.youtube.com/watch?v=P13k9W8ptQE>

- Paletėje sumaišomi skysti dažai „Javana“.
- Tapyti pradama kontūru apvestas detales nuo šviesiausių spalvų. Dažai liejasi kaip akvareliniai dažai. Jų nereikia lieti iki pat kontūrų, nes dažai gali išsilieti per kontūrinių linijų kraštą (6.4.1.6 pav.). Prieš naudojant skirtingų spalvų dažus, būtina rūpestingai išplauti teptuką.



6.4.1.6 pav. Kontūru apvestų detalių tapymas

- Tapomas fonas. Galima pradžioje sudrėkinti audinį, o tada lieti dažus. Stengiamasi lieti labai greitai, kad dažai nespėtų apdžiūti. Tapant ant šlapio šilko, gaunamos ne tokios intensyvios spalvos. Išdžiovinama.
- Smulkias detales arba linijas ant jau nudažyto audinio galima nupaišyti kontūriniais dažais. Išdžiovinama.
- Nudažytas audinys nuimamas nuo rėmo.
- Dažai ant šilko užfiksuojami lyginant vidutine temperatūra be garo. Rekomenduojama dažytą audinį lyginti iš išvirkščiosios pusės. Po dažytu audiniu ir ant jo patiesiamas medvilninis audinys. Išlyginamas visas plotas 2-3 minutes, nepaliekant nelygintų vietų.

- Išlygintas šilkas išskalbiamas švelniomis priemonėmis. Skalbiant dažų perteklius pasišalina ir išsiskalbia permatomas kontūras. Išdžiovinama.
- Išlyginamas dar drėgnas audinys.



- <http://www.veltinis.lt/blog/silko-tapybos-pamokele-247.htm>
- <http://www.dharmatrading.com/techniques/silkpaint/silk-painting-techniques.html>

Video:

- http://www.youtube.com/watch?v=eI_WM9x8Lwg
- <http://www.youtube.com/watch?v=m0euVVvZTBO>
- <http://www.youtube.com/watch?v=BRIY0z6qMMo>
- <http://www.youtube.com/watch?v=SDkPPC047V4>
- <http://www.youtube.com/watch?v=vq5sU-qYdMM>
- <http://www.youtube.com/watch?v=X4MOv6fWXQQ>
- <http://www.youtube.com/watch?v=PQhk9yw9pa0>

Druskos efektai

Tapant ant šilko dažais, galima panaudoti įvairius efektus. Ant drėgnų dažų užberiama „Javana“ efektų druska arba paprasčiausia maistui naudojama druska. Palaukiama, kol išdžius ir druska pašalinama. Gaunami netikėti atsitiktinių formų raštai. Efektas priklauso nuo druskos kristalų dydžio. Rekomenduojama berti druską tik ant atskirų piešinio fragmentų (6.4.1.7 pav.)



a



b

6.4.1.7 pav. Druskos efektas tapyboje ant šilko



Video:

- <http://www.youtube.com/watch?v=SDkPPC047V4>
- <http://www.youtube.com/watch?v=LD1T4BhTedo>

Antspaudavimas

Dizaino elementų pakartojimui naudojama antspaudavimo technika (6.4.1.8 pav.).



6.4.1.8 pav. Audinio marginimas, naudojant antspaudavimą
(http://fiberintoartbyheidi.blogspot.com/2012_02_01_archive.html)

Dažniausiai naudojami antspaudai padaryti iš gumos. Taip pat galima naudoti trintuką, kempinę ir pan. Minkštus antspaudus galima pasidaryti iš filco. Iškirptos iš filco figūrėlės pritvirtinamos prie medžio kaladėlės (6.4.1.9 pav.).



6.4.1.9 pav. Antspaudų įvairūs pavyzdžiai

Dažai antspaudavimui patirštinami specialiu tirštikliu, kurį galima nusipirkti parduotuvėje, prekiaujančioje dažais tapybai ant audinio.

Antspauduoti galima ir dažais, ir vaško - parafino tirpalu (žr. poskyrį 6.4.3. Šaltoji batika). Prieš dedant antspaudą ant darbo, jis uždedamas ant audinio gabalėlio, kad nusigertų dažų ar vaško perteklius (6.4.1.10 pav.).



6.4.1.10 pav. Antspaudavimas



Video:

- <http://www.pinterest.com/pin/277464027015381612/>

Trafaretavimas

Trafaretų pagalba galima marginti baltą arba jau ištapytą audinį ar gaminį.

Iš popieriaus, kartono arba standžios plėvelės išpjaustomas norimas trafaretas. Jis uždedamas ant audinio (6.4.1.11 pav., a).



a



b

6.4.1.11 pav. Trafareto panaudojimas marginant palaidinę
(<http://www.trafaret.net/?id=582>)

Paletėje sumaišomi pasirinkti dažai su tirštikliu. Trafareto kiaurymės padengiamos dažais poroloninės kempinės pagalba, voleliu arba teptuku (6.4.1.11 pav., b). Juo tepama ant trafareto, dažus nusaunus į popierių arba audinio skiautę, kad teptukas su dažais būtų sausas. Trafaretas nuimamas. Ant piešinio galima uždėti kitos spalvos dažų potėpių. Gerai išdžiovinama ir dažai užtvirtinami lyginant.

Vietoje trafareto galima naudoti nėrinį, gipiūrą, tiulį arba kitą retą audinį.



- <http://www.trafaret.net/?id=582>
- <http://irenabatik.ru/batik-obuchenie/master-klassy/rospis-futbolki-master-klass.html>

Video:

- <http://www.youtube.com/watch?v=Ir9QPuSBAd0>
- <http://www.youtube.com/watch?v=i8T95YKVac8>
- <http://www.youtube.com/watch?v=9GCwU11gWq8>
- <http://www.youtube.com/watch?v=cEWzm8ToKS0>



Atsakykite į klausimus:

- Kokie dažai naudojami šilko tapybai?
- Kaip fiksuojami tapyboje ant šilko naudojami „Javana“ dažai?
- Kas dar papildomai dedama į dažus trafaretuojant ir antspauduojant ant audinio?
- Kokia turi būti kontūro linija piešiant ant audinio?
- Kodėl kontūro linijoje negali būti tarpelių ir ji turi persigerti per audinį?
- Kodėl nereikia lieti dažų iki pat kontūrų?
- Kuo skiriasi tapyimas ant sauso ir šlapio šilko?

- Kodėl po dažymo reikia išskalbti šilką?
- Iš ko gaminami antspaudai audinių marginimui?



- Parinkite internete nutapytų ant šilko drabužių pavyzdžių.

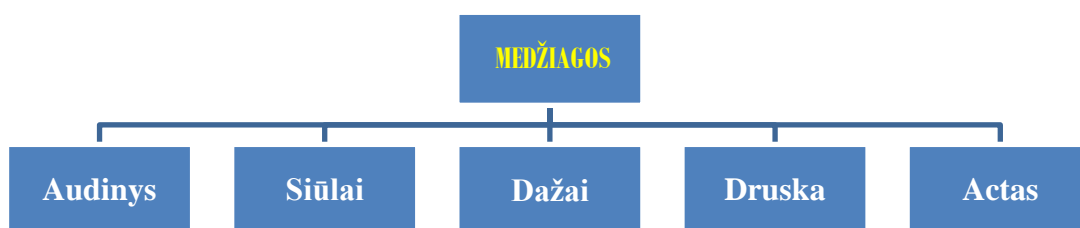


- Nupieškite eskizą, panaudojant augalinius motyvus.
- Pagal atliktą eskizą išmarginkite audinį naudodami kontūrinius dažus.
- Numarginkite skarelę, panaudodami druskos efektą.
- Išmarginkite marškinėlius, naudojant trafaretavimo ar antspaudavimo technikas.

6.4.2. Karštoji batika

Dažant **karštąja batika**, audinys apsaugomas nuo dažų įsiskverbimo įvairiai raišiojant, lankstant. Dažoma karštuose dažuose.

Dažymui naudojamos šios medžiagos (6.4.2.1 pav.):



6.4.2.1 pav. Dažymui karštąja batika naudojamos medžiagos

- **Audinys** – geriausiai batikai tinka baltas arba šviesios spalvos medvilninis ar lininis audinys.
- **Siūlai** – naudojami audeklui surišti. Geriau naudoti tvirtesnius siūlus. Galima naudoti įvairius raištelius, virveles, gumeles. Jais aprišamos tos audinio vietos, kurias norima nudažyti silpniau arba visai nedažyti.
- **Dažai** – naudojami įvairių rūšių dažai tekstilei dažyti. Geriausiai dažyti tiesioginiais dažais. Jų galima nusipirkti parduotuvėse. Dažoma pagal pateiktą instrukciją.
- **Druska** – dedama į dažų mišinį.
- **Actas** – naudojamas dažytam audiniui užtvirtinti.

Dažų paruošimas

Dažai ištirpinami vandenyje (kiekiai imami pagal pateiktą instrukciją). Dažai gerai išmaišomi. Įdedama druska bei actas.



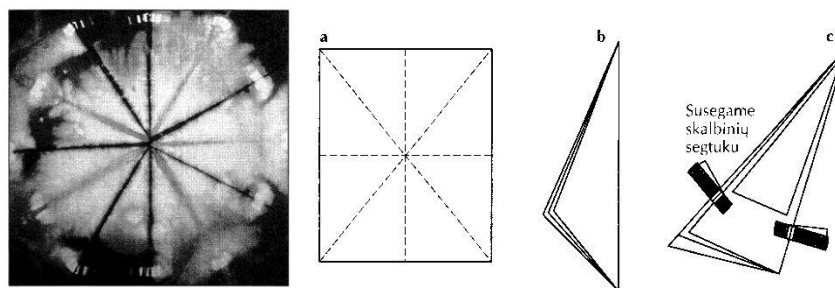
Tirpalas perkošiamas per marlę arba nailoninę kojinę, kad neliktų dažuose drumzlių.

Darbo eiga:

- Prieš dažant audinys išplaunamas ir išlyginamas. Audinys turi būti švarus, be jokių dėmių.
- Audinys sulankstomas, suraukiamas, surišamas arba sudaigstomas tose vietose, kur nereikia dažyti. Daigstymui naudojami ploni, bet stiprūs siūlai, kad traukiami jie nenutrūktų (žr. **Lankstymo būdai**).
- Paruošiamas dažų tirpalas. Inde užkaitinamas vanduo ir supilamas paruoštas dažų tirpalas.
- Paruoštas audinys vienodai sušlapinamas ir nugręžiamas. Tai daroma tam, kad dažai lygiau įsigertų.
- Nugręžtas audinys merkiamas į kaitinamą vandenį su dažais. Nuolat maišoma tam skirta lazdele, kad dažai audinį nudažytų vienodai. Kaitinama iki 90 °C.
- Išėmus iš indo audinį, jis išskalaujamas, kol skalaujamas vanduo pasidaro švarus. Perskalaujama vandeniu, kuriame įpilta šiek tiek acto.
- Siūlai nukerpami, nuvyniojami ir ištraukiami. Audeklas išskleidžiamas ir išdžiovinamas.
- Dažytas audinys išlyginamas. Lyginti lengviau dar ne visai išdžiuvusį audinį.

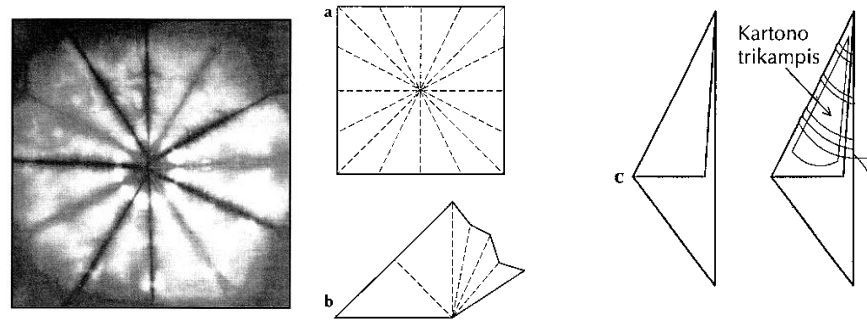
Lankstymo būdai

Prieš dažymą audinio gabalas įvairiai sulankstomas. Yra daugybė lankstymo būdų (žr. 6.4.2.2-6.4.2.9 pav.).



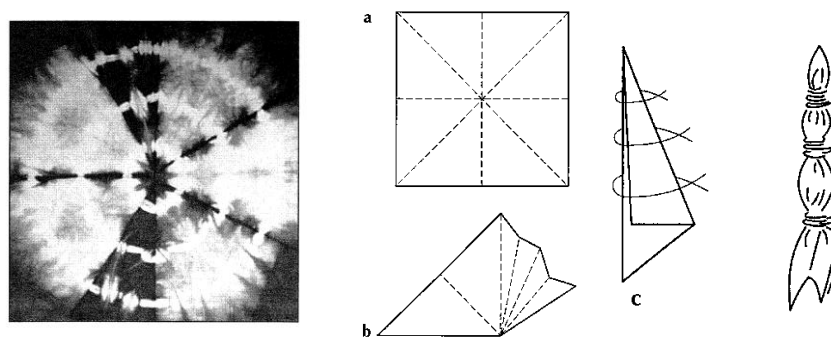
6.4.2.2 pav. I lankstymo būdas susegant skalbinių segtuku
(R. Lazdauskienė „Retosios technologijos ir jų taikymas“)

Audinio gabalas per įstrižainę sulenkiamas pusiau, tada dar kartą pusiau. Gautas trikampis dar sulenkiamas pusiau (6.4.2.2 pav. a,b). Galima tai sutvirtinti skalbinių segtuku (6.4.2.2 pav. c).



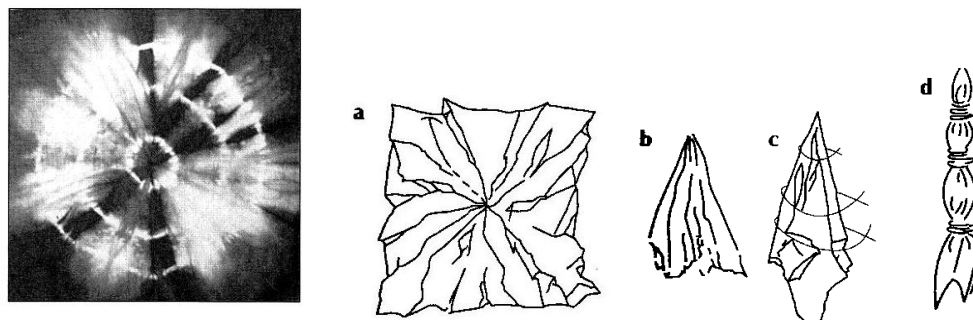
6.4.2.3 pav. II lankstymo būdas aprišant trikampį iš kartono

Audinio gabalas per įstrižainę sulenkiamas pusiau. Toliau lankstoma kaip I lankstymo būde (žr. 6.4.2.2 pav. a,b). Tada pridamas trikampio formos kartonas ir aprišamas siūlais.



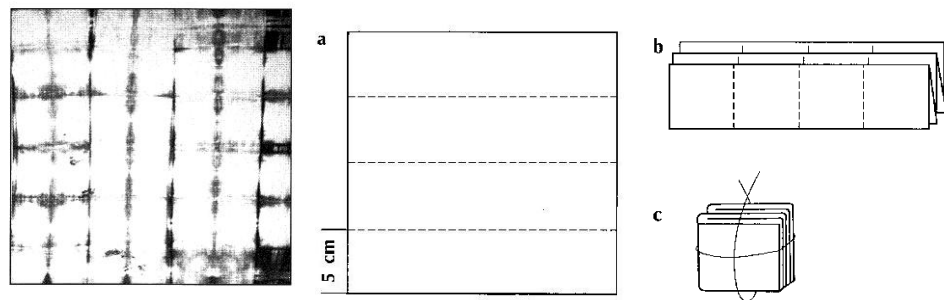
6.4.2.4 pav. III lankstymo būdas iš centro sulanksčius audinį taisyklingomis klostėmis

Iš centro sulanksčius taisyklingomis klostėmis (6.4.2.4 pav., a, b), audinys surišamas siūlais pasirinktose vietose (6.4.2.4 pav., c).



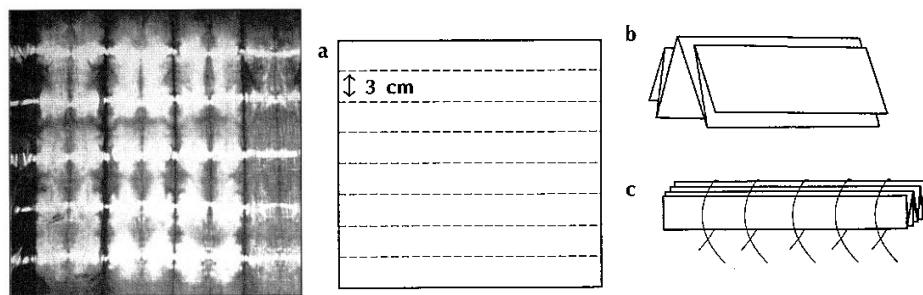
6.4.2.5 pav. IV lankstymo būdas sumetant raukšles nuo centro

Per centrą audinio gabalas pakeliamas ir sumetamos nuo centro einančios raukšlės (6.4.2.5 pav., a, b). Audinys pasirinktose vietose surišamas (6.4.2.5 pav., c, d).



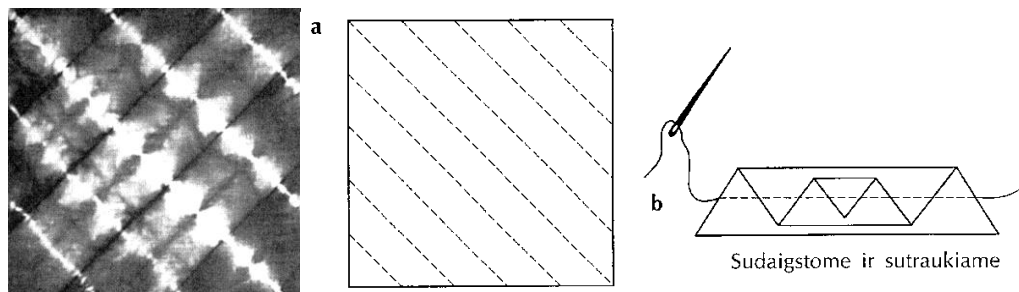
6.4.2.6 pav. V lankstymo būdas sulankščius audinį „armonika“ du kartus

Audinys sulankstomas „armonika“ (6.4.2.6 pav., a, b). Tada sulenkiami pusiau ir dar kartą perlenkiama. Sulankstytas audinio gabalas surišamas (6.4.2.6 pav., c).



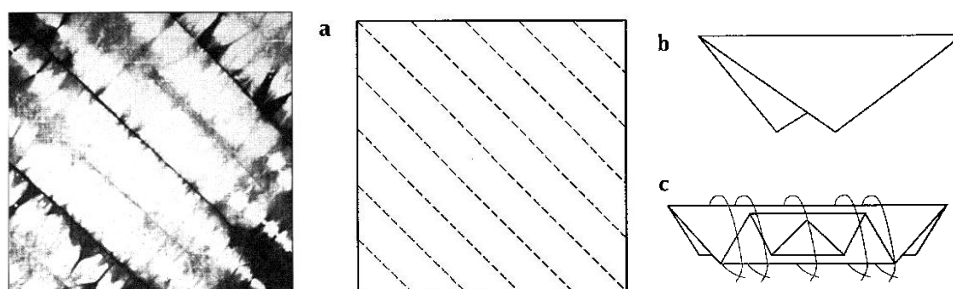
6.4.2.7 pav. VI lankstymo būdas sulankščius audinį „armonika“ ir surišus siūlais

Audinys sulankstomas „armonika“, kaip lankstant V būdu (6.4.2.7 pav., a, b; 6.4.2.6 pav., a, b). Sulankstyta juosta perrišama daugelyje vietų vienodais tarpais (6.4.2.7 pav., a, b).



6.4.2.8 pav. VII lankstymo būdas sulankščius audinį „armonika“ įstrižai ir sudaigščius, sutraukus audinį

Audinys įstrižai sulankstomas armonika ir perdaigstomas (6.4.2.8 pav., a, b). Tada siūlas patraukiamas ir surišamas.



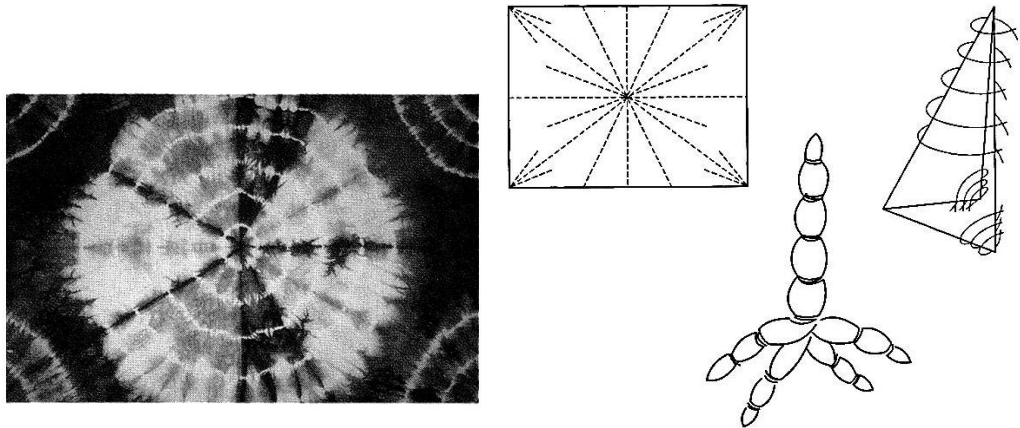
6.4.2.9 pav. VIII lankstymo būdas sulankščius audinį „armonika“ įstrižai ir apsukus siūlais

Audinys įstrižai sulankstomas armonika (žr. 6.4.2.9 pav., a; 6.4.2.8 pav., a). Tada siūlais

„armonika“ apšukama ir suveržiama (žr. 6.4.2.9 pav., c).

Staltiesės marginimas

Audinį marginti galima ir sulanksčius arba surišus audinį įvairiose vietose (6.4.2.10 pav.).



6.4.2.10 pav. Lankstymo būdai įvairiose audinio vietose
(R. Lazdauskienė „Retosios technologijos ir jų taikymas“)



- <http://silkshibori.wordpress.com/page/2/>
- <http://shibori.org/traditions/techniques/>
- http://www.uniquebatiks.com/Techniques_files/batiktechniquesenglish.htm
- <http://shiborigirl.wordpress.com/category/itajime/>

Video:

- http://www.youtube.com/watch?v=usiyE6_OZBg



Atsakykite į klausimus:

- Kas yra karštoji batika?
- Kokį audinį geriausiai pasirinkti dažant karštąją batiką?
- Kodėl audinys prieš dažymą yra išplaunamas ir išlyginamas?
- Kodėl prieš pat dažymą paruoštas sulankstytas audinys vienodai sušlapinamas ir nugrežiamas?
- Išvardykite, kokius žinote audinių lankstymo būdus.
- Kaip nusidažo audinio vietos, esančios po raišteliais surišimo vietose?



- Nudažykite karštąją batiką po servetėlių komplektą, pasirinkę skirtingus lankstymo būdus.

6.4.3. Šaltoji batika

Šaltoji batika – tai audinių marginimo technika, kai piešinys kuriamas, naudojant vaško ir parafino mišinį bei dažoma šaltais dažais (6.4.3.1 pav.).




6.4.3.1 pav. Darbas, atliktas šaltąja batika (autorė Rūta Urbelienė)

Dažymui šaltąja batika naudojamos šios medžiagos (6.4.3.2 pav.).



6.4.3.2. pav. Medžiagos, naudojamos šaltajai batikai

- **Audinys** – geriausiai tinka natūralių pluoštų audiniai. Geriausiai naudoti medvilnės ar lino audinius. Galima panaudoti dėvėtą paklodę, tačiau ji turi būti švari, be dėmių. Naujus audinius prieš dažant patartina išskalbti ir išlyginti. Tinka baltos ir šviesių spalvų audiniai.
- **Dažai** – naudojami dažai, tinkantys dažyti pasirinktą audinį. Geriausiai dažyti tiesioginiais dažais. Dažoma pagal pateiktą instrukciją.
- **Rezistas** – parafino ir vaško mišinys, naudojamas padengti, kad dažai nenudažytų norimų plotų.



Geriausiai naudoti parafino ir vaško mišinį **santykiu 2:1**.

- **Druska, citrinos rūgštis ar actas** – dedama į dažų mišinį dažų aktyvumui sustiprinti.
- **Actas** – naudojamas dažytam audiniui užtvirtinti.

Dažų paruošimas

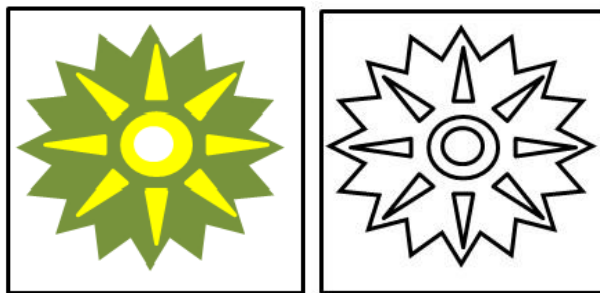
Dažai ištirpinami vandenyje (kiekiai imami pagal pateiktą instrukciją). Dažai gerai išmaišomi. Įdedama druska bei actas. Tirpalas perkošiamas per marlę arba nailoninę kojinę. Dažai pasirinktame inde (kibire, didesniame puode ir pan.) atskiedžiami didesniu kiekiu vandens iki reikiamos koncentracijos.



Gauto dažų tirpalo temperatūra turi būti žemesnė nei 38 °C, nes karštesniame tirpale vaškas ir parafinas suminkštės ir ištirps.

Darbo eiga:

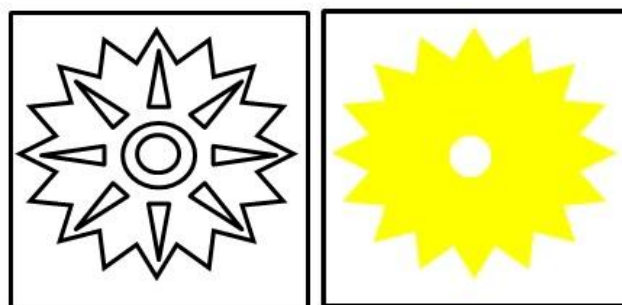
- Audinys išplaunamas ir išlyginamas.
- Nupiešiamas spalvotas eskizas ant popieriaus (6.4.3.3 pav., a).
- Audinys ištempiamas ant rėmo.
- Piešinys perpiešiamas pieštuku ant audinio (6.4.3.3 pav., b).



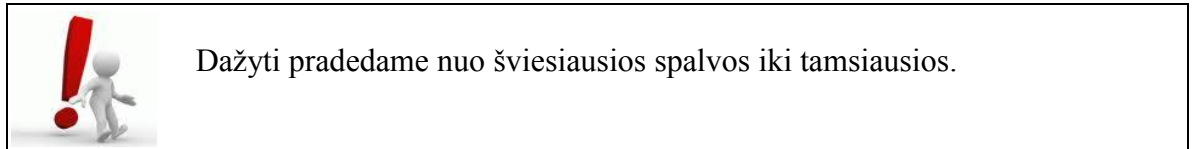
a **b**
6.4.3.3 pav. Pasirinkto darbo eskizas

- Paruošiamas rezistas. Vaškas ir parafinas įdedami į indą ir kaitinami ant elektrinės plytelės. Termoregulatoriumi palaikoma pastovi temperatūra. Jis turi būti karštas, tačiau ne verdantis. Galima vaško ir parafino mišinį įdėti į metalinį indą, kuris įstatomas į kitą indą, pripiltą vandens.

- Paruošiamas dažų tirpalas.
- Šviesiausios (pradedama nuo baltos spalvos) vietos teptuku padengiamos rezisto tirpalu (žr. eskizą 6.4.3.3 pav., a). Dėmės dengiamos teptuku, o kontūrams padengti naudojamas tįjantingas (6.3.3 pav.). Tepama taip, kad rezistas persigertų per audinį.



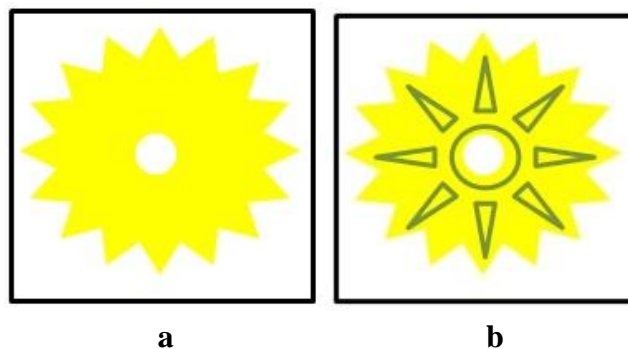
a **b**
6.4.3.4 pav. Nudažymas pirmąja spalva (a – piešinys, b – nudažyta geltona spalva)



• Spalvas dengiant vieną ant kitos, jos maišosi tarpusavyje ir susidaro naujos. Todėl reikia būti gerai susipažinus su pagrindiniais spalvų maišymo principais (žr. 6.2.1 poskyrį).

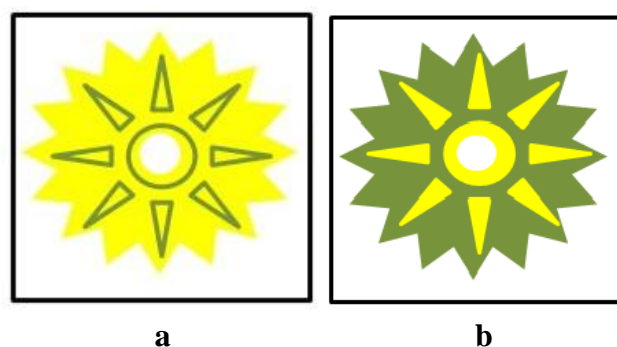
Darbas nuimamas nuo rėmo ir dedamas į padarytą dažų tirpalą, šviesiausią spalvą – geltoną. Laikoma tiek, kiek dažai įsigeria į audinį iki norimo spalvos intensyvumo. Rezistu užteptos vietos nenusidažo (6.4.3.4 pav., b).

- Audinys ištraukiamas iš dažų ir išdžiovinamas.
- Vėl užtempama ant rėmo. Rezistu užtepamos vietos, kur norima palikti geltoną spalvą (geltoni spinduliai ir centro kontūras) (6.4.3.5 pav. b).



6.4.3.5 pav. Rezistu užteptos geltonos spalvos plotai (a – prieš užtepimą, b – užtepti spinduliai ir centro kontūras)

• Gaminys dedamas į žalios spalvos dažus. Galima dėti ir į mėlynos spalvos dažus. Geltonai nudažytas audinys, įdėjus į mėlynos spalvos dažus, nusidažys žaliai, tik šaltesniu atspalviu (6.4.3.6 pav.).



6.4.3.6 pav. Nudažoma antrąja spalva (a – prieš nudažymą, b – nudažyta žalia spalva)

- Vėl ištraukiamas audinys iš dažų ir išdžiovinamas. Taip galima dažyti toliau, dažus renkantis vis tamsesnius.

Lūžių efektas gaunamas, prieš dedant į dažų tirpalą, į audinį įsigėrusį ir atšalusį rezistą sulaužant norimais lūžiais (žr. 6.4.3.7 pav.). Į lūžių vietas įsigeria dažai ir gaunamas originalus margumas.



6.4.3.7 pav. Lūžių panaudojimas batikoje

Laužytas vietas galima derinti su lygiomis. Tada tenka sulaužyti tik pasirinktus plotus (6.4.3.8 pav.).



6.4.3.8 pav. Lygių ir laužytų plotų derinimas

- Nuo išdžiovinto audinio pašalinamas vaškas ir parafinas. Juos pradžioje galima pašalinti nugramdant, o likęs vaškas ir parafinas pašalinamas lyginant audinį.

Ant lyginimo lentos patiesiama keletą sluoksnių laikraščių. Ant jų padedamas vaškuotas audinys. Ant viršaus dar užtiesiami laikraščiai ir lyginama karštu lygintuvu. Sumirkę laikraščiai pastoviai keičiami naujais. Lyginama tol, kol parafinas su vašku geriasi į laikraščius.

- Dažai fiksuojami batikos darbą apdengus audiniu, sumirkytu vandens ir acto tirpalu, ir dar kartą išlyginama.

Šaltosios batikos kūrinių skalbti nepatartina, nes dažai gali pasileisti.

Šaltąją batiką galima marginti ir šilkinį audinį. Ištepęs dėmes rezistu, fonas liejamas teptuku.



- <http://www.rukodelie.by/content/?id=1449>
- <http://www.rukodelie.by/content/?id=5646>

Video:

- <http://www.youtube.com/watch?v=CmYA7pqogr8>
- http://www.youtube.com/watch?v=ohJxPCte_FM
- <http://www.youtube.com/watch?v=ToXWQH6yi5w>
- <http://www.youtube.com/watch?v=BWVIFO9B-RA>



Atsakykite į klausimus:

- Kas yra šaltoji batika?
- Koks audinys naudojamas dažant šaltąją batiką?
- Kas yra rezistas?
- Koks geriausias parafino ir vaško santykis naudojamas reziste?
- Nuo kokių spalvų reikia pradėti dažyti audinį, dažant šaltąją batiką?
- Kaip iš audinio pašalinamas vaškas ir parafinas?
- Ar galima skalbti audinį, nudažytą šaltąją batiką?



- Nudažykite šaltąją batiką audinio gabalą, panaudodami trijų spalvų dažus.
- Panaudokite rezisto laužymą dažant šaltąją batiką.

6.5. Drabužių marginimas, taikant įvairias marginimo technikas



INFORMACIJA ŽINGEIDIEMS

Marginti audinius galima ir kitomis netradicinėmis technikomis (žr. 6.5.1 pav. - 6.5.4 pav.). Įvairios šalys dažymo būdus pavadina skirtingai.

Šibori – japonų kalboje šis žodis reiškia galimybių įvairovę, kaip raišioti, lankstyti, suspausti medžiagą prieš dažant, norint išgauti margą, raštuota piešinį.

Arashi shibori – dažoma apskant ant volo audinį, jį aprišant virvele ir suspaudžiant. Dažoma teptuku „Javana“ dažais (6.5.1 pav.).

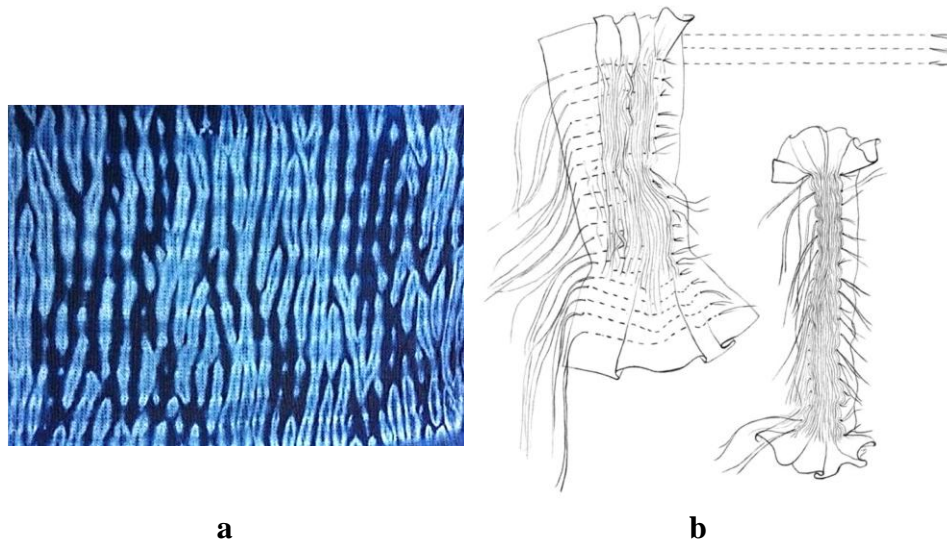


a

b

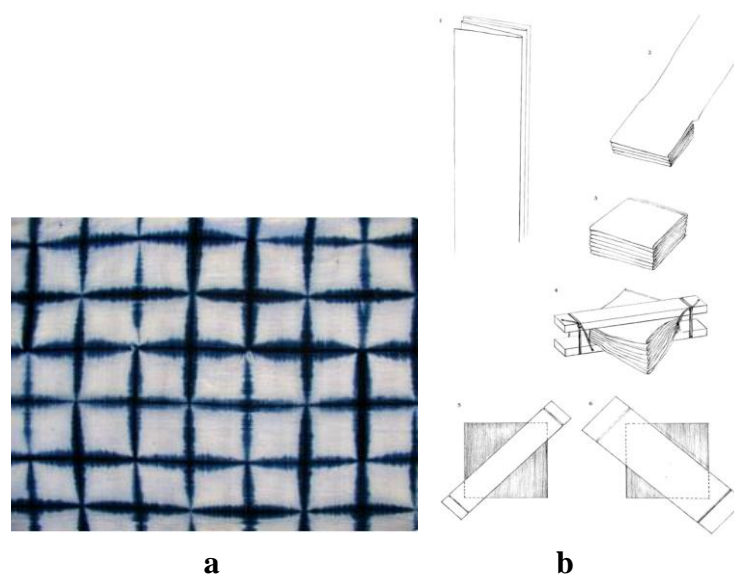
6.5.1 pav. Dažymas arashi shibori technika

Mokume – dažoma sudaigsčius audinį ir sutraukus siūlus (6.5.2 pav.).

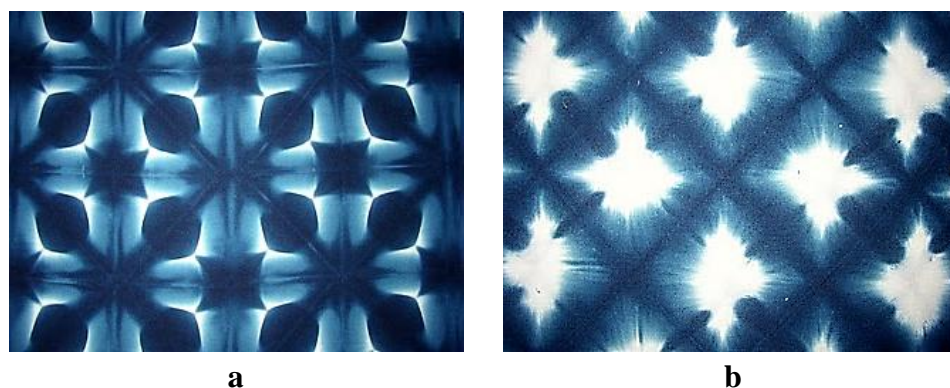


6.5.2 pav. Dažymas mokume technika

Itajime – medžiaga sulankstoma ir suspaudžiama tarp lentelių surišant ar suspaudžiant spaustukais (6.5.3 pav., žr. 6.5.4 pav.).



6.5.3 pav. Dažymas itajime technika

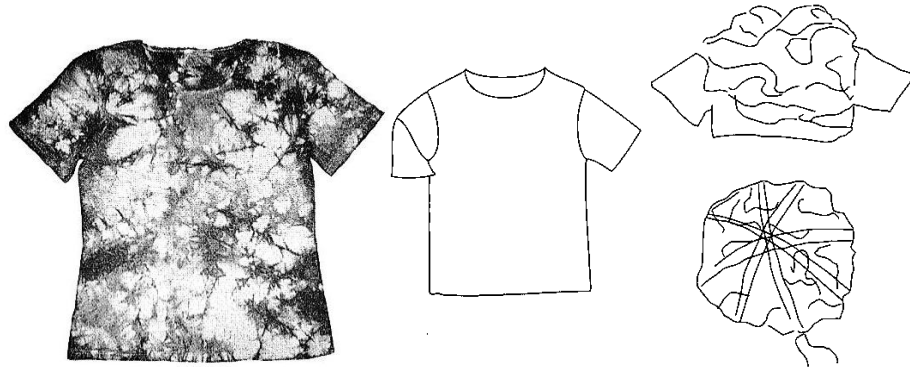


6.5.4 pav. Audiniai, nudažyti itajime technika

Šibori technika nudažyti audiniai plačiai taikomi ne tik drabužių gamyboje (žr. 6.5.5 pav.), bet ir įvairiems interjero objektams atnaujinti, kurti.

Palaidinės marginimas karštosios batikos technika

Margai nudažyti galima visą pasirinktą gaminį (6.5.5 pav.). Palaispniui palaidinės audinys visas suraukiamas, surišamas ir dažomas (žr. 6.4.2 poskyrį „Karštoji batika“).



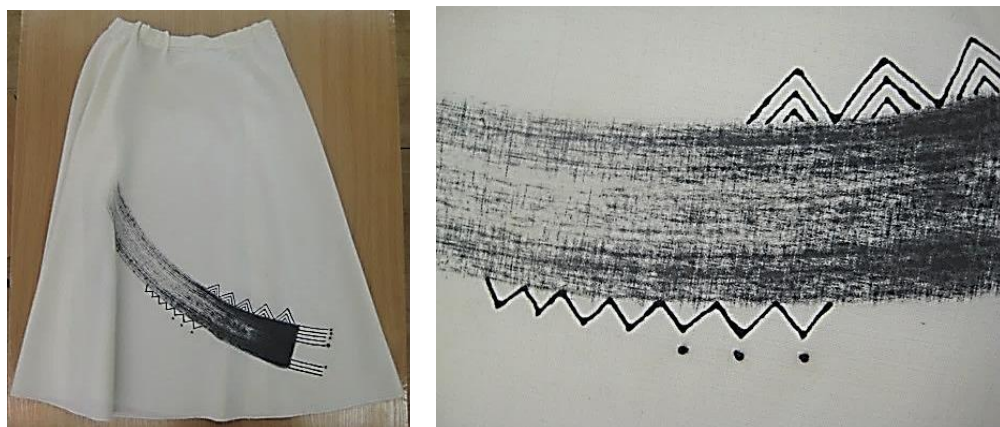
6.5.5 pav. Palaidinės marginimas

Palaidinę suraukti galima kitu būdu – pradedant nuo centro ir sukant viena kryptimi (6.5.6 pav.).



6.5.6 pav. Palaidinės raukimas prieš dažymą

Padekoruoti galima jau pasiūtus drabužius. Naudojami tekstilės dažai „Javana“ ir kontūrai. Sijonas dekoruojamas plačiu teptuko potėpiu ir kontūriniais piešiniais (žr. 6.5.7 pav.).

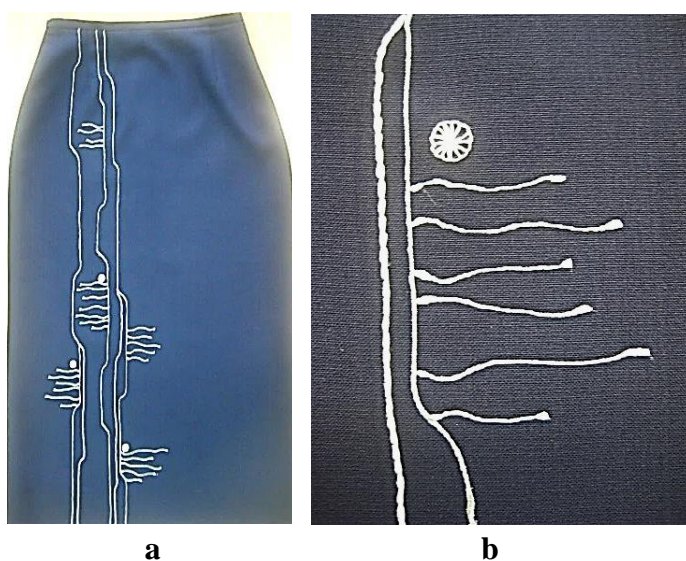


a

b

6.5.7 pav. Sijono dekoravimas dažais (autorė Rūta Urbelienė)

Be dažymo technikos galima panaudoti ir kitas dekoravimo technikas: siuvinėjimą (6.5.8 pav.), vėlimą, aplikacijas.



6.5.8 pav. Sijono dekoravimas kontūriniais dažais ir siuvinėjimo technika (autorė Rūta Urbelienė)

Dažymo technika margintus drabužius galima sutikti ir įžymių dizainerių kolekcijose (6.5.9 pav., žr. 6.5.10 pav.).



6.5.9 pav. 2013 m. pavasario Just+Cavalli kolekcijos modeliai, kuriuose panaudota audinių marginimo technika (http://www.stylebistro.com/runway/Just+Cavalli/Milan+Fashion+Week+Spring+2013/Details/P_DclGvF5UY)



a

b

c

6.5.10 pav. Audinių marginimo panaudojimas 2013 m. pavasario Givenchy kolekcijoje
(<http://patternbank.com/catwalks/>)



- <http://www.dharmatrading.com/techniques/tiedye/tie-dye-instructions.html>
- <http://patternbank.com/catwalks/>
- Video:
<http://www.youtube.com/watch?v=Y-3dkHPFKOQ>



Atsakykite į klausimus:

- Kokias žinote netradicines audinių marginimo technikas?
- Kokias audinių marginimo technikas galima panaudoti dekoruojant drabužį?



- Nudažykite marškinėlius karštąja batika.
- Padekoruokite drabužį pasirinkta marginimo technika.

INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. ABROMAVIČIENĖ, Violeta. *Skiautinių ornamentai*. Kaunas: Ūkininko patarėjas, 2005. 136p. ISBN 9955-416-95-5.
2. ABROMAVIČIENĖ, Violeta. Viskas iš skiautelių. Rankinės, kuprinės, kosmetinės ir kiti aksesuarai. Ūkininko patarėjas, 2008. 143 p. ISBN 978-9955-703-14-3.
3. ABROMAVIČIENĖ, Violeta. *Viskas apie tekstilės gaminius su tirpiąja plėvele*. Kaunas: Obuolys, 2011. 96 p. ISBN 9786094032103.
4. AIDITIENĖ, Danutė. *Lengvųjų drabužių siuvimo technologija*. Vilnius. Leidybos. centras, 1999 .76 p. ISBN 9986-03-330-6.
5. AIDITIENĖ, Danutė. *Drabužių siuvimo technologija*. Vilnius: UAB “Inforastras“. 2004. 112 p. ISBN 9955-608-11-0.
6. BAZARIENĖ, Dalia; KIŠKIENĖ, Valerija. *Mūsų rankdarbiai*. Kaunas: Šviesa, 2000. 146 p. ISBN 5-430-03026-0.
7. BOGDANIENĖ, Eglė, Ganda. *Meninis veltinys. Tradicija ir dabartis*. Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2010. 280 p. ISBN 978-9955-85-489-0.
8. BRANCEVIČIENĖ, Natalija. *Siuvinėjimas juostelėmis*. Vilnius: Alma litera, 2013. 64 p. ISBN 9786090112274.
9. BROWN, Pauline. *Siuvinėjimo enciklopedija*. Vilnius: Alma litera, 2009. 176 p. ISBN 9789955383765.
10. BULL, Jane. *Dygsnelis po dygsnelio*. Vilnius: Alma litera, 2012. 124 p. ISBN 9786090106273.
11. BURACIENĖ, Aurelija. *Tekstilės technologijos*. Kaunas: Šviesa, 2002. 199 p. ISBN 5-430-03479-7.
12. ČIUKAS , Ričardas; KATUNSKIS, Jurgis. *Aiškinamasis tekstilės terminų žodynas*. Kaunas: Technologija, 2001. 638 p. ISBN9955-09-106-11.
13. DAUKANTIENĖ ,Virginija ; DOBILAITĖ, Vaida; PETRAUSKAS, Antanas; URBELIS, Virgilijus. *Siuvinių gamybos technologija*. Kaunas: Technologija, 2013. 744 p. ISBN 978-609-02-0934-9.
14. DEBORAH, Ismoyo Green. *100 aplikacijų*. Vilnius: Alma litera, 2011. 128 p. ISBN 978-9955-38-740-4.
15. GARJONIENĖ, Jolanta; KRIAUNEVIČIENĖ, Gražina; SAKALAUŠKIENĖ, Danutė .Siuvinių medžiagos. Specialusis piešimas ir kompozicija. Technologiniai siuvimo įrenginiai. Vilnius: UAB “Inforastras“. 2004. 324 p. ISBN 9955-608-12-9.
16. GORDON, Maggi; HARDING, Sally; VANCE, Ellie. *Rankdarbių biblija*. Vilnius: Alma litera, 2011. 400 p. ISBN 9786090101087.
17. HAWKINS, Sam. *Siuvinėjimas kryželiu*. Verba vera, 2002. 120 p. ISBN 9955943025.
18. INDIČIANSKIENĖ, Rūta. *Siuvimo technologija*. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla. 2010. 55p. ISBN 9955-20-498-5.
19. JERZENKOVA, Nina. *Moterišku drabužių kirpimas ir siuvimas*. Vilnius: UAB“Spauda“,1993. 220 p. UDK 646 Je 123.
20. JOHNS, Susie; SMITH, Caroline; DEBORAH, Gonet; McNEILL, Moyra. *Rankdarbių enciklopedija*. Vilnius: Alma litera, 2010. 320 p. ISBN 9789955387114.

21. JONAITIS, Alvydas. *Spalvotyra*. Kaunas: Terra Publica, 2009. 132 p. ISBN 978-9955-652-38-0.
22. KAZLAUSKAITĖ, Viltė. *Veltinis*. Vilnius: Žuvėdra, 2010. 109 p. ISBN 978-9955-669-75-3.
23. KOOLER, Donna. *Siuvinėjimo enciklopedija*. Vilnius: Aktėja, 2012. 288 p. ISBN 9789955212935.
24. KRANKALIENĖ, Neringa; ŠOMKIENĖ, Loreta; MICHAILENKO, Natalija. *Didžioji rankdarbių knyga*. Vilnius: Alma litera, 2011. 336 p. ISBN 9786090101384.
25. KRIAUNEVIČIENĖ, Gražina. *Dėk skiautę prie skiautės*. Vilnius: UAB „Petro ofsetas“, 2009. 155p. ISBN 978-609-408-014-2.
26. LAZDAUSKIENĖ, Rolanda. *Retosios technologijos ir jų taikymas*. Kaunas: Šviesa, 2002. 63 p. ISBN 5-430-03420-7.
27. LIAUKINA, Marina. *Karoliukai. Dekoravimas Technika Idėja*. Kaunas: Obuolys, 2009. 28 p. ISBN 978-609-403-056-7.
28. LST ISO 4916:200 „Tekstilė. Siūlių tipai. Klasifikacija ir terminija“
29. MARCINKAS, Feliksas. *Rankdarbių albumas Nr.42*. Vilnius: Tautodailė, 2008. 44 p. ISSN 1392-6357.
30. *Mezginių pasaulis*. Kaunas: IĮ „Inekta“, 2007, Nr. 2, Nr.3, Nr.19. 36 p. ISSN 1822-1556.
31. *Mezginių pasaulis*. Kaunas: IĮ „Inekta“, 2008, Nr. 24, Nr.25. 36 p. ISSN 1822-1556.
32. *Mezginių pasaulis*. Kaunas: IĮ „Inekta“, 2009, Nr. 26, Nr.29. 36 p. ISSN 1822-1556.
33. *Mezginių pasaulis*. Kaunas: IĮ „Inekta“, 2011, Nr. 17. 36 p. ISSN 1822-1556.
34. PAILLOUX, Nelly. *Darbeliai iš veltinio*. Naujoji Rosma, 2011. 80 p. ISBN 789955062479.
35. *Rankdarbių kraitelė. Vilnos vėlimas*. UAB „Septyni menai“, 2007, specialus numeris. ISSN 1822-7988.
36. RIDULYTĖ, Žydrė. *Rišk ir dažyk*. UAB spaudos namai „ARX BALTICA“, 2008. 135 p. ISBN 978-9955-39-004-6.
37. STOKOE, Susie. *Batika. Audinių dažymo ir marginimo menas*. Vilnius: Alma litera, 2010. 96 p. ISBN 9789955388418.
38. STOKOE, Susie. *Tapyba ant šilko*. Vilnius: Alma litera, 2010. 96 p. ISBN 9789955386537.
39. TEREŠINA, Galina. *Viskas apie batiką*. Kaunas: Obuolys, 2010. 88 p. ISBN 978-609-403-162-5.
40. VĖŽELIENĖ, Lina. *Siuvinėjimas*. Vilnius: Agora, 1999. 62 p. ISBN 9781408123416.
41. ŽIDONYTĖ, Violeta. *Dizainas I*. Kaunas: Šviesa, 2002. 205p. ISBN 5-430-03431-2.
42. COOPER, Candie. *Feltd Jewelry: 20 Stylish Designs*. Lark Books, 2010. 112 p. ISBN 9781600595523.
43. DAFTER, Helen. *Silk Ribbon Embroidery*. Binda, N.S.W. : Sally Milner Publishing, 2007. 80p. ISBN 9781863513678.
44. KETTLE, Alice. *Hand Stitch, Perspectives*. A&C Black Visual Arts , 2012, 224 p. ISBN 9781408123416.
45. KHARADE, Elen. *Quick & Clever Felting*. David & Charles, 2008. 128 p. ISBN 780715327166.
46. SCHWAB, Nancy E. *Nuno Felting Tips & Tricks*. Createspace, 2012. 62 p. ISBN 781477517680.
47. STOKOE, Susie. *Silk painting & Batic. Project book*. Hermes House, 2011. 96 c. ISBN 9781844767724.

48. TUCKMAN, Diane; JANAS, Jan. *The complete Book of Silk Painting*. North Light Books, 1992. 122 p. ISBN 10: 0891344225.
49. TURNER GRIEPENTROG, Linda; WILDE RICHARDS, Pauline. *Needle Felting by Hand or Machine*. USA: krause publications, 2007. 127p. ISBN: 978-0-89689-485-3.
50. Turpin-Delport, Lesley; Delport-Wepener, Nikki. *Embroidered Flora & Fauna: Three-Dimensional Textured Embroidery*. 2009. 160 p. ISBN-10 184448341X.
51. БАНАКИНА, Лариса. *Лоскутное шитьё. Энциклопедия*. Астпресс, 2001. 207 с. ISBN 5-7805-0716-3.
52. БРАЙТНЕР- Кастль Корина, ФОЛЬДЕНАУЕР Генриетте Катарина, *Войлочные шляпы и шапки*, Издательство: Арт-Родник, 2007. 48 с. ISBN 978-5-9561-0236-7.
53. ДАВЫДОВ, Сергей. *Батик. Техника. Приемы*. Издания. АСТ-ПРЕСС КНИГА, 2010. 183 с. ISBN: 978-5-462-00442-1.
54. НАНИАШВИЛИ, И.; СОЦКОВА, А. *Иконы. Рушники. Картины. Вышивка нитью и бисером*. Клуб семейного досуга, 2009.128 с. ISBN: 978-966-14-0392-4.
55. РУССКИЙ КУКОЛЬНЫЙ ДОМ, *Фельт Фильцнадель Валяние*. 23p.[interaktyvus]. [žiūrėta 2013-12-20]. Prieiga per internetą: <<http://www.liveinternet.ru/users/4141610/post183694261/>>.
56. СТОКУ, Сузи. *Батик*. Москва: Издательский дом „Ниола 21-й век“, 2006. 96 с. ISBN 5-322-00312-6.
57. SINGER. *Техники лоскутного шитья*. Ниола-Пресс, 2002. 83 с. ISBN 5-89384-019-4. <http://www.liveinternet.ru/users/4505581/post177095874/>

INTERNETO NUORODOS:

SIUVINIŲ DETALIŲ APDAILA

58. Apranga pagal figūros tipą-kriaušės formos figūra. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-14]. Prieiga per internetą: <http://www.gami.lt/apranga-pagal-figuros-tipa-kriauses-formos-figura>
59. Bernina. Pėdelės dekoratyviniams siuvimo darbams atlikti. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-12]. Prieiga per internetą: http://www.bernina.lt/product_search-n25-r14-sLT.htm
60. Darbeliai. Siuvimas, skiautiniai [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <http://www.darbeliai.lt/siuvimas-skiautiniai/>
61. Drabužinė, galanterija. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <http://www.tavosapnas.lt/lt/katalogas/drabuzine.htm>
62. Kaivida. [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: http://kaivida.lt/?page=catalog&cat_id=1
63. Stiliaus idėjos. [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <http://www.stiliausidejos.lt/palaidines/>
64. Kėdžių apvalkalai. [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <http://www.doklas.com/index.php?info=txt&id=5>
65. Kosmetinės kempinės [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <https://www.google.lt/search?q=apsiuvai&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=8lRjU6XzK Kew7AaRn4DIAQ&ved=0CAYQ AUoATgU&biw=1600&bih=789#facrc=&imgdii=&imgrc=Ols7B>
66. Namų interjero dekorų tendencijos 2012 – iesiems. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <http://dreamstudija.com/uzrasai/apie-namus/namu-interjero-dekoru-tendencijos-2012-iesiems/>

67. OTTO (internetinė parduotuvė) [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-12]. Prieiga per internetą:<http://www.otto.lt/kategorija/moterims/moteriski-drabuziai/sijonai>
68. Palaidinės.[interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą:
69. Rankdarbiams. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-010]. Prieiga per internetą:
<http://www.tavosapnas.lt/lt/katalogas/rankdarbiams/neriniai>.
70. Raukiniai raukinukai. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-17]:
<http://dreamstudija.com/uzrasai/apie-namus/namu-interjero-dekoro-tendencijos-2012-iesiems>
71. Rūbų bankas. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-08]. Prieiga per internetą:
<http://tixx.lt/Kategorija/drabuziai-moterims/page/>
72. Siuvinimas, skiautiniai. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-08]. Prieiga per internetą:
http://www.darbeliai.lt/siuvinimas-skiautiniai/puslapis_49
73. Siuvimo priedai ir reikmenys. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-10]. Prieiga per internetą:
74. Siuvimo stilius. Katalogas. Pėdelės. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-12]. Prieiga per internetą: <http://www.siuvimostilius.lt/lt/products/pedeles-buitinems-siuvimo-masinoms>
75. Stalo gaminiai. [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <http://www.linonamai.lt/staloga-gaminiai/linines-serveteles.html>
76. Stiliaus idėjos. Palaidinės. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-17]:
<http://www.stiliausidejos.lt/palaidines.htm>
77. Tautiniai kostiumai [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-08]. Prieiga per internetą:<http://www.rutazalioji.lt/tautiniai-drabuziai>
78. Užvolaidos. Karnizai. Sutraukimo juostelės. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <http://www.tavosapnas.lt/lt/katalogas/kambario-apdaila/priedai-uzuolaidoms/sutraukimo-pakabinimo-juosteles>
79. Vaizdas: Brinda. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-16]. Prieiga per internetą:
<http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/enciklopedija/index.php?title=Vaizdas:Brinda.jpg>
80. 1940s to Desinger vintage clothing [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: http://www.vintagetextile.com/1940s_to_designer.htm
81. Accessories and clothing. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą:
82. Asian Style.Satyn Jabot blouse. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą:
<http://asianstyle.guidestobuy.com/satin-jabot-blous>
83. Black Light Vintage Blouses. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą:
<http://www.vintage70sclothing.com/Separates/Tops/12287d.htm>
84. Blouses. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą:
http://www.chercherlafemme.com/winter08/range_018.htm
85. Brother Sewing Machines and Accessories. Presser Feet. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-12]. Prieiga per internetą:[www.brothermachines.com/category/22/Presser Feet \(Domestic\)](http://www.brothermachines.com/category/22/Presser_Feet_(Domestic))
86. Cartain. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą:
<http://www.kyowasyokai.com/cartain.htm>
87. Events. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-12]. Prieiga per internetą:
<http://www.care.uci.edu/Students/Events.aspx>
88. Historische Gewänder [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-08]. Prieiga per internetą:
<http://www.gewaenderey.de/historisch.htm>
89. <http://www.emilyway.com/Images/1011218ivylacejabot.jpg>

90. Isn't That Clever. Decorative/Crafting Sewing. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-16]. Prieiga per internetą: <http://new.pfaff.com/en-US/Accessories#.8>
91. Kambriel: One of aKind. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <http://www.kambriel.com/jabot-spidershort>.
92. Koronka. [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <https://www.google.lt/search?q=koronka&client=firefox-a&hs=ZrY&rls=org.mozilla:en-US:official&channel=sb&tbm=isch&imgil=JryeX5yvlN-x>.
93. Make your machine really sing. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-16]. Prieiga per internetą: <http://new.husqvarnaviking.com/en-U>
94. Martofchina. Women blouses [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: http://www.martofchina.com/Euro-American-style-Fashion-Show-collections-vc-25-sort_order-ASC-7-grid-24.htm
95. OASAP Best Seller. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: http://image2.oasap.com/o_img/2013/08/30/32988-189552-home/flounce-one-button-skinny-blazer.jpg
96. Paris fashion week 2012: the hottest trends. [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <http://www.theguardian.com/fashion/gallery/2012/oct/02/paris-fashion-week-hottest-trends>
97. The treasure Hunt..[interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: http://www.vintagetextile.com/new_page_596.htm
98. Topstitching 101.[interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-17]: <http://www.themotherhuddle.com/topstitching-101-the-what-and-how-of-a-topstitch>
99. Trend Alert: Frilly Spring Blouses. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-11]. Prieiga per internetą: www.fabsugar.com/Trend-Alert-Frilly-Spring-Blouses-208341
100. UNIKaren Designs [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <http://www.unikarendesigns.com/images2/fril2.jpg>
101. UNIKaren Designs. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <http://www.unikarendesigns.com/pinks.htm>
102. Venetian kostium [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <http://www.maskshopvenice.com/en/venetian-costume/white-lace-collar.html>
103. Складки. Пèделès. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-12]. Prieiga per internetą: <http://atlanticrus.ru/content/skladki?page=3>
104. <http://texttotext.ru/metodichka/nitochnie-soedineniya-chast-2/page-4.html>
105. Выкройка жабо. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-17]. Prieiga per internetą: <http://domyself.ru/vykrojka-zhabo/>
106. Декоративные ленты, репсовые и атласные ленты с рисунками: [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-16]. Prieiga per internetą: [:http://www.1001pinetka.ru/index.php?categoryID=146](http://www.1001pinetka.ru/index.php?categoryID=146)
107. Энциклопедия мод. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <http://wiki.wildberries.ru/glossary>
108. Клипарт. Кружева. [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <http://www.lenagold.ru/fon/clipart/k/kru.html>
109. Кокилье и воланы в одежде. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: http://www.season.ru/sovety/dekor_odegdu/kokilje
110. Курсы и мастер-классы по шитью. Обучение крою и шитью он-лайн. Выкройки. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-17]: http://virap.sewfun.ru/?page_id=39

111. Машинные работы. Виды рельефов и их обработка. [žiūrėta 2014-03-11]. Prieiga per internetą: <http://chelnochok.ru/obrabotka-legkoy-zhenskoy-odezhdy/vidyi-relefov-i-ih-obrabotka>
112. Машинные работы. Виды складок и их обработка. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-14]. Prieiga per internetą: <http://chelnochok.ru/obrabotka-legkoy-zhenskoy-odezhdy/vidyi-skladok-i-ih-obrabotka>
113. Машинные работы. Обработка края изделия косой бейкой. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-16]. Prieiga per internetą: <http://www.livemaster.ru/topic/108695-obrabotka-kraya-izdeliya-kosoj-bejkoj>
114. Машинные работы. Окантовочные швы. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-14]. Prieiga per internetą: <http://chelnochok.ru/mashinnyie-raboty/harakteristika-kraevyih-shvov>
115. Машинные работы. Отделочные швы. [žiūrėta 2014-03-11]. Prieiga per internetą: <http://chelnochok.ru/mashinnyie-raboty/harakteristika-otdelochnyih-shvov>
116. Машинные швы. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-11]. Prieiga per internetą: <http://zhannet.jimdo>.
117. Модели фуршетных юбок. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-04-08]. Prieiga per internetą: <http://www.kovax.ru/ubfurshet.php>
118. Ниточные соединения. Отделочные швы. [žiūrėta 2014-03-11]. Prieiga per internetą: Отделка изделия оборками и воланами. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-16]. Prieiga per internetą: <http://pokroyka.ru/dekorirovanie-odezhdy/otdelka-izdeliya-oborkami-i-volanami>
120. Пышные буфы и схемы к ним. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-17]. Prieiga per internetą: <http://subscribe.ru/group/piknik-na-obochineili-v-gostyah-u-ryizhej-bes/4843245/>
121. Скатерти, салфетки, юбки фуршетные, чехлы на стулья, униформа для персонала [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-08]. Prieiga per internetą: <http://www.kovax.ru/ubfurshet.php>
122. Технология обработки буф. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-16]. Prieiga per internetą: <http://pokroyka.ru/dekorirovanie-odezhdy/tehnologiya-obrabotki-buf/>
123. Шьем ламбрекен буфы-плетенка. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-16]. Prieiga per internetą: <http://lambrecen.ru/svoimi-rukami-2/idei-dlya-dekora-interera/shtoryi-lambrekenyi/urok-20->

SIUVINĖJIMAS RANKOMIS IR MAŠINA

124. Apie mus. [žiūrėta 2013-09-30]. Prieiga per internetą: <http://vip-siuvinejimas.lt/about/>
125. Ažūrai iš siūlų. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-27]. Prieiga per internetą: <http://www.auksarankes.lt/forumas/viewtopic.php?p=355145&sid=ac04d3975e948f66f638a2b43e162604>
126. E.Rankdarbiai. [žiūrėta 2013-10-30]. Prieiga per internetą: <http://www.erankdarbiai.lt/index.php?cdoc=jarvis%20green&language=LT>
127. Kompiuterizuota siuvimo-siuvinėjimo mašina BERNINA 830. [žiūrėta 2013-10-30]. Prieiga per internetą: <http://www.siuvimostilius.lt/lt/products/kompiuterizuotos-bernina-siuvimo-masinos/kompiuterizuota-siuvimo-masina-bernina-830>
128. Pagrindiniai siuvinėjimo dygsniai. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-02]. Prieiga per internetą: <http://www.rankdarbiunamai.lt/wp-content/uploads/2011/11/p011.jpg>

129. Rankdarbiaujame su avalono plėvele. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-30]. Prieiga per internetą: <http://www.siuvinys.lt/blog/rankdarbiaujame-su-avalono-plevele-945.htm>
130. Siuvinėjimas – Embroidera. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-30]. Prieiga per internetą: <http://www.siuvinejimas.lt/siuvinejimo-technologija.html>
131. Siuvinėjimas kryželiu. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-26]. Prieiga per internetą: <http://www.rankdarbiunamai.lt/siuvinejimas/siuvinejimo-technikos/siuvinejimas-kryzeliu/>
132. Siuvinėjimas šilkinio šešėliavimo technika. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-26]. Prieiga per internetą: <http://www.rankdarbiunamai.lt/siuvinejimas/siuvinejimo-technikos/siuvinejimas-silkinio-seseliavimo-technika/>
133. Siuvinėjimo būdai. Nėriniai ir kiti rankdarbiai. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-04]. Prieiga per internetą: http://www.neriniai.eu/siuvinejimo_budai
134. Siuvinėjimo kryželiu pradžiamokslis. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-08]. Prieiga per internetą: <http://blog.kasiulai.lt/siuvinejimo-kryzeliu-pradziamokslis.html>
135. Siuvinėjimo kryželiu schemas. [žiūrėta 2013-10-02]. Prieiga per internetą: http://www.mudubudu.lt/siuvinejimas_kryzeliu
136. Siuvinėjimo mašina JANOME MB-4. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-08] <http://www.siuvimostilius.lt/lt/products/siuvinejimo-masinos/siuvinejimo-masina-janome-mb-4>
137. Siuvimo mašinos. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-08]. <https://www.varle.lt/siuvimo-masinos/?gamintojas=janome>
138. Siuvimo menas. [žiūrėta 2014-01-08]. <http://siuvimomenas.lt/bernina/53-bernina-aurora-430.html>
139. SWF mašinų prekyba. [žiūrėta 2014-01-08]. <http://broidery.lt/siuvinejimo-masinos/swf-masinu-prekyba/>
140. Beading (Manek) Tutorial . [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-21]. Prieiga per internetą: <http://www.craftpassion.com/2009/07/beading-manek-tutorial-part-3-interior-beading.html>
141. Finished projects for: Stupendous Stitching: Adventures in Surface Design. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-07]. Prieiga per internetą: <http://www.craftsy.com/project/course/Stupendous-Stitching-Adventures-in-Surface-Design>
142. Gone Mad With Stitching. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-21]. Prieiga per internetą: http://www.craftsy.com/project/view/gone-mad-with-stitching/162449?_ct=fhezusj-tujqyb-ejxuh-fhezusj&_ctp=162449
143. Guide to Silk Ribbon Embroidery Stitches. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-07]. Prieiga per internetą: <http://www.embroidery-methods.com/silk-ribbon-embroidery-stitches.html>
144. How to Cross Stitch. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-26]. Prieiga per internetą: <http://www.wikihow.com/Cross-Stitch>
145. How to Needle Felt. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-07]. Prieiga per internetą: <http://www.wikihow.com/Needle-Felt>
146. Long and Short Stitch Lessons Index. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-09-30]. Prieiga per internetą: <http://www.needlenthread.com/2009/08/long-and-short-stitch-lessons-index.html>
147. Long & Short Stitch Shading, Lesson 2: Inside the Box. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-06]. Prieiga per internetą: <http://www.needlenthread.com/2009/08/long-short-stitch-shading-lesson-2.html>

148. Pillow5. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-21]. Prieiga per internetą:
http://www.craftsy.com/project/view/pillow5/114140?NAVIGATION_PAGE_CONTEXT_ATTR=PROJECT
149. Silk Ribbon Embroidery at the Castle. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-07]. Prieiga per internetą: http://ullam.typepad.com/ullabenuilla/2006/02/silk_ribbon_emb.html
150. Silk Ribbon Embroidery Designs and Stitches. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-30]. Prieiga per internetą: <http://www.lifechilli.com/silk-ribbon-embroidery-designs-for-beginners/>
151. So silk ribbon embroidery. [žiūrėta 2014-01-07]. Prieiga per internetą: <http://www.pinterest.com/hapints/so-silk-ribbon-embroidery/>
152. Stupendous bag. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-21]. Prieiga per internetą: http://www.craftsy.com/project/view/stupendous-bag/59166?NAVIGATION_PAGE_CONTEXT_ATTR=PROJECT
153. Stupendous Stitching. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-18]. Prieiga per internetą: http://www.craftsy.com/project/view/stupendous-stitching/70593?NAVIGATION_PAGE_CONTEXT_ATTR=PROJECT
154. The Online Quilt Block Pattern Library. [žiūrėta 2013-11-04]. Prieiga per internetą: <http://www.blockcrazy.com/Embroidery%20Stitches.htm>
155. Болгарский крест (смирненский или двойной крест). [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-07]. Prieiga per internetą: http://www.korolevstvo-masterov.ru/66-vyshivka/84-schetnye_shvy/211-bolgar_krest/
156. Большой веночек от Лорны Бейтман. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-18]. Prieiga per internetą: http://karusel-rukodeliya.blogspot.com/2013/05/blog-post_26.html
157. Виды швов. Болгарский крест. [žiūrėta 2013-11-04]. Prieiga per internetą: <http://berkut52007.narod.ru/bolgar-krest.html>
158. Вышивка бисером. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-07]. Prieiga per internetą: <http://www.artbiser.ru/info/tpurl>
159. Вышивка крестом. Секреты мастерства. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-20]. Prieiga per internetą: <http://subscribe.ru/archive/rest.hobby.goldstitch/200410/26114027.html>
160. Вышивка лентами. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-07]. Prieiga per internetą: <http://vrukodelii.com/vyshivka-lentami/>
161. Вышивка по трикотажу и вязаному полотну. Очень красиво. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-02]. Prieiga per internetą: <http://www.liveinternet.ru/users/icrochet/post287492215/>
162. Вышитая валентинка. Плетение бисером. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-20]. Prieiga per internetą: <http://pleteniebiserom.ru/2013/02/vyshitaya-valentinka/>
163. Жакет "Утренняя свежесть" в технике "крейзи-вул". [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-30]. Prieiga per internetą: <http://www.liveinternet.ru/tags/%F2%E5%F5%ED%E8%EA%E0+%EA%F0%E5%E9%E7%E8-%E2%F3%EB/>
164. Как выбрать швейную машинку: разбираемся во всех тонкостях. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-30]. Prieiga per internetą: http://crestik.ucoz.ru/publ/kak_vybrat_shvejnuju_mashinku/55-1-0-786

165. Королевский воротник в технике Крэйзи. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-25].
Prieiga per internetą: <http://prostodelkino.com/master-klassy1/299357-korolevskij-vorotnik-v-tehnike-krzejzi.html>
166. Машинная вышивка рюшеле со стыковкой. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-27].
Prieiga per internetą: <http://broidery.ru/?p=5506>
167. Международный клуб домашних умельцев. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-26].
Prieiga per internetą: http://sdelaj.com/embroidery/lessons_embroidery/
168. Платье "Бирюзовая мечта" (крэйзи-вул). [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-30].
Prieiga per internetą: <http://www.livemaster.ru/topic/47884-plate-biryuzovaya-mechta-krzejzi-vul>
169. Приёмы вышивания лентами. Как вставить и закрепить ленту в игле. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-30]. Prieiga per internetą: <http://www.trozo.ru/archives/6674>
170. Рисунки для вышивания рюшеле. [žiūrėta 2013-10-06]. Prieiga per internetą: <http://piknad.ru/rukris4.php>
171. Секретики вышивальные. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-25]. Prieiga per internetą: <http://www.liveinternet.ru/users/li-liana/post313035878/>
172. „Crazy-wool“ - сумасшедшая нитка - техника, идеи, модели. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-25]. Prieiga per internetą: <http://www.liveinternet.ru/users/3881917/post159272543/>
173. Техника крэйзи в интерьере. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-27]. Prieiga per internetą: <http://ibud.ua/ru/statya/tekhnika-krzejzi-v-interere-100885>
174. Техника крэйзи в интерьере. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-27]. Prieiga per internetą: <http://masterpodelok.com/bizhuterija/14775-kole-iz-prjazhi-v-stile-krzejzi-strast-bizhuterija.html>
175. Цветы рококо. Вышивка. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-26]. Prieiga per internetą: <http://www.liveinternet.ru/journalshowcomments.php?jpostid=289471762&journalid=5027142&go=next&categ=1>
176. Kurdele nakışı teknikleri resimli anlatım. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-08]. Prieiga per internetą: <http://forum.amigurumitr.com/kurdele-nakisi-teknikleri-resimli-anlatim-4420.html>
- Video:**
177. Kompiuterizuota siuvimo-siuvinėjimo mašina bernina 830. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-25]. Prieiga per internetą: <http://www.siuvimostilius.lt/lt/products/kompiuterizuotos-bernina-siuvimo-masinos/kompiuterizuota-siuvimo-masina-bernina-830>
178. Siuvinėjimo dygsniai. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-25]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=az1u6y9cpWA>
179. Siuvinėjimas kryželiu. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-18]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=C9wB4594qJM>
180. Beading Lesson 3 Bead Edge or Picot Edge. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-25]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=-YqflhUULzY>
181. Cross Stitch - The Basics. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-19]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=aTXzE8TOiYo>

182. Cross Stitching - A Tutorial. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-19]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=6ogAHwRK7oE>
183. Free Motion Machine Embroidery - Part 1. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-25]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=6vAmmNbL88>
184. Hand embroidery : Long Frenchknot / lavangam stitch. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-25]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=6PmAjGVt8vs>
185. How to make sequins beaded flower applique motif . [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-25]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=R1D2GxSCqjU>
186. Long & Short Stitch Shading - Part I. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-02]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=eq50XQIZsUY>
187. Long & Short Stitch Shading - Part 2. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-02]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=AdjYjN8GfnI>
188. Long & Short Stitch Shading - Part 3. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-02]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=TkPA9EQvO2E>
189. Mirage - Machine Appliqué with Decorative Stitching. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-25]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=zOGhYQZWTbQ>
190. Mirage - Thread Painting (Face). [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-25]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=WqFIL3JdnaI>
191. Razzle, Dazzle and Sizzle - Machine-made braids. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-25]. Prieiga per internetą: http://www.youtube.com/watch?v=2szhszDYM_Y
192. Rebecca Kemp Brent uses decorative stitches already on your machine on It's Sew Easy. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-25]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=IOesG6TqwsU>
193. Sewing hand embroidery designs & stitches with ribbon. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-18]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=JFZckYsEBik>
194. Stupendous Stitching: Adventures in Surface Design. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-25]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=LaAS3vszODA>
195. The Art of Bead Embroidery by Masnies Stitches & Craft Boutique. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-08]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=hBbCz6BFOWE>
196. Вышивка Крестом - Часть 2 - Подготовка к Работе. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-18]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=LbtBPelkLgY>
197. Вышивка Крестом - Часть 3 - Практика. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-18]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=-PWJzoYxkoM>
198. Вышивка Крестом - Часть 4 - Вышиваем Букву. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-18]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=fhAYoqi2J7c>
199. Роза паутинка. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-18]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=E8EjXn3bz5Y>
200. Сирень. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-18]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=bSrSwA65UI4>
201. Техника вышивки крестом. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-19]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=AlYHr4qvlXU>

SKIAUTINIAI

202. PUODŽIUKIENĖ, Violeta. Skiautinių siuvimas per popierių. Siuvimo per popierių technikos principai. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-09-30]. Prieiga per internetą: http://www.bernina.lt/news_detail-n741-r0-i4728-sLT.html
203. Free Quilt Patterns. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-02]. Prieiga per internetą: <http://freequiltpatterns.blogspot.com/2011/01/free-quilt-block-patterns-updated.html>
204. Lesson Three - Practice Paper Piecing ! Learning to Quilt. [žiūrėta 2013-09-30]. Prieiga per internetą: <http://www.quilterscache.com/StartQuiltingPages/startquiltingthree.html>
205. NOVACEK, Martha. FREE Video - Card Trick Quilt Block. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-30]. Prieiga per internetą: <http://www.freequiltpatterns.info/free-video---card-trick-quilt-block-by-martha-novacek.htm>
206. Quilt blocks galore. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-02-25]. Prieiga per internetą: <http://www.quilterscache.com/QuiltBlocksGalore.html>
207. Quiltstudio.info QuiltStudio. Info - Quilt, Patchwork Master Class. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-30]. Prieiga per internetą: <http://quiltstudio.info/?p=1070>
208. Simple Triangle Block Sew-Along. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-04]. Prieiga per internetą: <http://www.sewmamasew.com/2010/04/simple-triangle-block-sew-along/>
209. The Online Quilt Block Pattern Library. [žiūrėta 2014-01-07]. Prieiga per internetą: <http://www.blockcrazy.com/Preview%20Page.htm>
210. The Online Quilt Block Pattern Library. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-15]. Prieiga per internetą: http://www.blockcrazy.com/blocks_history/blocks_history.htm
211. МАЛЮВА, Римма. Пэчворк это очень необычная техника лоскутного шитья. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-21]. Prieiga per internetą: <http://www.idh.ru/jornal/subject/article334.html>
212. Потрясные фактуры из кусочков). [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-04]. Prieiga per internetą: <http://secondstreet.ru/blog/pechvork/pottrjasnye-fakтуры-iz-kusochkov-v-muzhskih-kostjumah-ichiro-suzuki.html>
213. Рассказ об одном виртуальном челлендже. Круглая тайна [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-15]. Prieiga per internetą: http://lerusisik.narod.ru/challenge_round_02.html
214. Техника лоскутного шитья. Рукоделие от журнала „Ксюша“ [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-30]. Prieiga per internetą: <http://www.rukodelie.by/15/1506.php>
215. Традиционные блоки. Курс молодого бойца. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-30]. Prieiga per internetą: http://lerusisik.narod.ru/traditional_03c.html
216. Традиционные блоки. Курс молодого бойца. Часть 1. Квадратики. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-04]. Prieiga per internetą: http://www.lerusic.narod.ru/traditional_01.html
217. Цветок папоротника [žiūrėta 2014-01-08]. Prieiga per internetą: <http://lerusisik.narod.ru/farnblume.html>
- Video:**
218. 5-Minute Block Quilting. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-08]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=TIx13af3lzY>
219. Hand Quilting Techniques. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-21]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=YVO3R7KBo84>

APLIKACIJOS

220. 100 Aplikacijų. [žiūrėta 2013-12-18]. Prieiga per internetą:
<http://www.almalittera.lt/img/uploads/pdf/100aplikaciju.pdf>
221. Siuvinėjimo būdai. Nėriniai ir kiti rankdarbiai. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-21].
Prieiga per internetą: http://www.neriniai.eu/siuvinejimo_budai
222. Smagios idėjos, kaip atnaujinti senus drabužius. Ji 24.lt. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-30]. Prieiga per internetą:
<http://www.15min.lt/ji24/straipsnis/pomegiai/rankdarbiai/smagios-idejos-kaip-atnaujinti-senus-drabuzius-567-324695>
223. Judy's Journal reverse applique dots. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-30]. Prieiga per internetą: <http://www.pinterest.com/pin/19703317092341216>
224. The Style Voyage. Hong Kong Fashion and Lifestyle Blog. [žiūrėta 2013-10-25].
Prieiga per internetą:
http://thestylevoyager.files.wordpress.com/2013/10/lfwss14_trends_embellishment_applique.jpg
225. Interfacing Appliqué. Sew easy. [žiūrėta 2013-11-20]. Prieiga per internetą:
http://www.fonsandporter.com/content_downloads/InterfacingApplique.pdf
226. Want to learn how to applique? [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-10]. Prieiga per internetą: <http://tadacreations.blogspot.com/2010/02/how-to-applique-tutorial.html>
227. Декоративные нашивные украшения. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-03-03]. Prieiga per internetą: <http://atlanticrus.ru/content/dekorativnye-nashivnye-ukrasheniya>

Video:

228. How to Applique with Fusible Adhesive. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-10]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=BwcaC2dnuLo>
229. How To Hand Applique - Part One. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-10]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=axDB17lJuJs>
230. Needleturn Applique. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-15]. Prieiga per internetą:
<http://www.youtube.com/watch?v=Ik1E59k6giU>
231. Sew Easy Chenille [interaktyvus], [žiūrėta 2014-11-15].
<http://www.youtube.com/watch?v=m6hce8obXaA>
232. Pie Plate's Tutorial Tuesday 1/25/11 Raw-Edge Applique. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-02]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=-fIFBv4ys>

VELTŲ AKSESUARŲ GAMYBA

233. Tūrinio vėlimo pamokėlės. Auksarankių klubas. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-09-30].
Prieiga per internetą: <http://www.auksarankes.lt/forumas/viewtopic.php?t=2217>
234. Kmalysko klasė IX (VĒLIMAS). Auksarankių klubas. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-09-30]. Prieiga per internetą:
<http://www.auksarankes.lt/forumas/viewtopic.php?t=4355&postdays=0&postorder=asc&start=250&sid=06a61c8db6d21392e3245fba28fb5d0b>
236. Vilna apveltas muilas. mylivepage. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-30]. Prieiga per internetą: <http://madam.mylivepage.com/link/1430/1076>
237. Veltinio vėlimas. Rankdarbiai. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-10]. Prieiga per internetą: <http://www.rankdarbiai.net/veltinio-velimas.html>

238. Siuvimo reikmenys. Doklas. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-10]. Prieiga per internetą: <http://www.doklas.com/index.php?info=txt&id=84>
239. Artful Felt to Wear. Living felt. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-09-30]. Prieiga per internetą: <http://livingfelt.com/blog/?p=5022>
240. B. Felt: Exquisitely Crafted Wool Felt Fashions. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-02]. Prieiga per internetą: <http://www.bfelt.com/>
241. BlindSquirrel. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-04]. Prieiga per internetą: http://www.etsy.com/listing/121649439/nuno-felt-scarf-in-teal-with-pink-roses?utm_campaign=Share&utm_medium=PageTools&utm_source=Pinterest
242. Danielle gori-montanelli. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-20]. Prieiga per internetą: <http://studiodgm.com/Gallery.html>
243. Felt clothes and accessories. Magic Wool Studio. [žiūrėta 2013-11-20]. Prieiga per internetą: <http://magicwoolbyraya.com/gallery/felt-clothes-and-accessories/?show=gallery>
244. Felt collection. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-30]. Prieiga per internetą: <http://renew.gallery.ru/?p=albums&parent=fu0Z>
245. Felt Lace Scarf And Shawl Made Of Openwork Felted Merino Wool. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-10]. Prieiga per internetą: <http://www.custommade.com/felted-openwork-lace-scarf-and-shawl/by/andriasenini/>
246. Felt Me Up : Hand Felted Soap. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-09-30]. Prieiga per internetą: <http://frugalkiwi.co.nz/2009/10/felt-me-up-hand-felted-soap/>
247. CBETJAHА BPOHCKАЯ. In conversation with Elizabeth Armstrong. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-07]. Prieiga per internetą: <http://runningwithscissorsstudio.blogspot.com/2010/11/elizabeth-armstrong.html>
248. Jewellery 2. Felted necklace/collar with balls - green, orange, red, beige, gold and beads. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-10]. Prieiga per internetą: <http://www.pinterest.com/pin/399061216953389844/>
249. Needle Felting: An Introduction to the Art and Craft of Making Wool Felt with Needles. Co crafty. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-04]. Prieiga per internetą: <http://crafting.squidoo.com/needle-felting>
250. Nordinika's Felt Studio. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-09-30]. Prieiga per internetą: <http://www.livemaster.ru/topic/316569-staryj-drug-zhilet-chast-1>
251. Passion for Felt. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-09-30]. Prieiga per internetą: http://modenabynadia.blogspot.com/2012_03_01_archive.html
252. Recently in Fashion Accessories Category. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-07]. Prieiga per internetą: <http://www.bfelt.com/fashion-accessories/>
253. Renew.gallery.ru. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-15]. Prieiga per internetą: <http://www.pinterest.com/source/renew.gallery.ru/>
254. Scarves III. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-20]. Prieiga per internetą: <http://renew.gallery.ru/watch?ph=AbZ-dreb4>
255. Stefania - Felt Little Hare. Art Toy. Felted, Stuffed Animals. Made to order. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-15]. Prieiga per internetą: <http://www.pinterest.com/pin/329748003937547124/>
256. Textiles, Fiber and Paper. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-30]. Prieiga per internetą: <http://www.pinterest.com/tatumok/textiles-fiber-and-paper/>

257. Textiles, Fiber and Paper. Felted necklace. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-09-30].
Prieiga per internetą: <http://www.pinterest.com/pin/218354281907527637/>
258. Textiles, Fiber and Paper. RESERVED For J Felted Fingerless Mittens Felt Arm Warmers Silver Grey Christmas. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-30]. Prieiga per internetą: <http://www.pinterest.com/pin/218354281907451823/>
259. Textiles, Fiber and Paper. Via Sara Davison. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-02].
Prieiga per internetą: <http://www.pinterest.com/pin/218354281907608960/>
260. Toving. Felted necklace made of yellow, orange, red and purple balls. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-10]. Prieiga per internetą: <http://www.pinterest.com/pin/498914464941293327/>
261. Сумка своими руками. Записные книжки. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-25].
Prieiga per internetą: http://www.elena87.net/cat304sumka_svoimi_rukami.php
262. Основные способы валяния из шерсти. Материалы и инструменты для фильцевания. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-30]. Prieiga per internetą: <http://www.elena87.net/cat304.php>
263. Валяние цветов. Как сделать мак. Записные книжки. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-15]. Prieiga per internetą: <http://www.elena87.net/cat304001.php>
264. Валяние из шерсти. Цветы. Хорошая идея. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-30].
Prieiga per internetą: <http://masterklass-krasivo.ru/valyanie/mokroe-valyanie/valyanie-iz-shersti-tsvetyi>
265. Валяние цветы. Записные книжки. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-06]. Prieiga per internetą: http://www.elena87.net/cat304_valyanie_cvety.php
266. Валяние цветов из шерсти. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-06]. Prieiga per internetą: <http://masterklass-krasivo.ru/valyanie/valyanie-tsvetov-iz-shersti>
267. ФЕЛЬТ.ФИЛЬЦНАДЕЛЬ.ВАЛЯНИЕ. [žiūrėta 2013-10-30]. Prieiga per internetą: <http://www.liveinternet.ru/users/4141610/post183694261>
268. СВЕТЛАНА ВРОНСКАЯ. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-10]. Prieiga per internetą: <http://gallery.ru/watch?ph=AbZ-eaS1s>

Video:

269. Sausas vėlimas adata. VELTINIS. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-20]. Prieiga per internetą: <http://www.veltinis.lt/video/sausas-velimas-adata-angliskai-3.htm>
270. Sausas vėlimas. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-20]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=NdIthbsdct4>
271. Šaltą žiemą sušildys veltiniai. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-09-30]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=HcJhgYkuj5s&feature=endscreen&NR=1>
272. Šlepečių vėlimas iš avies vilnos. Pamoka. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-02]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=sPOLglW9URA>
273. Beautiful Silks: Nuno Felting. [žiūrėta 2013-12-20]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=yemxTlBjWmI>
274. Felted Cobweb Scarf Tutorial. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-02]. Prieiga per internetą: http://www.youtube.com/watch?v=pm_g-BKKKas
275. How to do Felt Ball Making in English and Japanese. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-02-25]. Prieiga per internetą: http://www.youtube.com/watch?v=IqV0ZN3lfBQ_burb

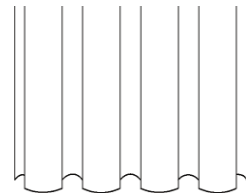
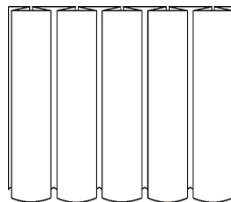
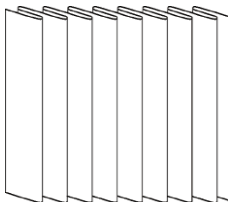
276. Making Blue Circular Shawl. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-02]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=HiVacTtTEek>
277. Making felt balls with Rachael Greenland. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-02]. Prieiga per internetą: http://www.youtube.com/watch?v=H3dlO_1qlHY
278. Nuno felt. [žiūrėta 2013-09-30]. Prieiga per internetą: <http://www.handicraft.cz/2012/01/nuno-felt-felting-%E2%80%93-nuno-plsteni/>
279. Валяние шапки. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-04]. Prieiga per internetą: http://www.youtube.com/watch?v=rp4_AdDB270&feature=related
280. ЕЛЕНА СТЕШЕНКО Мастер-класс по мокрому валянию цветка. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-02-25]. Prieiga per internetą: http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=CO1SRIsdE-k
281. Мастер-класс по мокрому валянию цветка. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-04]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=CO1SRIsdE-k>
- DEKORATYVUSIS AUDINIŲ MARGINIMAS**
282. Index of /mm/Spalvotyra. [žiūrėta 2013-12-20]. Prieiga per internetą: <http://193.219.191.176/mm/Spalvotyra/iliustracijos2.pdf>
283. Index of /mm/Spalvotyra. [žiūrėta 2014-01-30]. Prieiga per internetą: <http://193.219.191.176/mm/Spalvotyra/iliustracijos1.pdf>
284. Interjero spalvų parinkimas. Spalvų derinimo teorijos principai. Asa.lt. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-30]. Prieiga per internetą: <http://lt.lt.allconstructions.com/portal/categories/76/1/0/1/article/3330/interjero-spalvu-parinkimas-spalvu-derinimo-teorijos-principai>
285. Kaip spalvos veikia smegenis? [žiūrėta 2013-12-20]. Prieiga per internetą: <http://www.stasys.igs.lt/kaip-spalvos-veikia-smegenis/>
286. Mizgiris R. Mokymosi medžiagos konspektas. [žiūrėta 2013-12-25]. Prieiga per internetą: <http://193.219.191.176/mm/Spalvotyra/Spalvotyra.pdf>
287. Spalvotyra. [žiūrėta 2013-11-30]. Prieiga per internetą: <http://to.us.lt/slapvotyra.pdf>
288. Spalvų teorija. Studijuok.lt. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-25]. Prieiga per internetą: <http://www.studijuok.lt/article/20/spalvu-teorija.htm>
289. Šilko tapybos pamokėlė. Veltinis. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-30]. Prieiga per internetą: <http://www.veltinis.lt/blog/silko-tapybos-pamokele-247.htm>
290. Basic color schemes - Introduction to Color Theory. TIGER color. [žiūrėta 2013-12-27]. Prieiga per internetą: http://www.tigercolor.com/color-lab/color-theory/color-theory-intro.htm#Primary_colors
291. Batik, the Traditional Fabric of Indonesia. Living in Indonesia. [žiūrėta 2013-12-27]. Prieiga per internetą: <http://www.expat.or.id/info/batik.html>
292. FIBER INTO ART by Heidi. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-04]. Prieiga per internetą: http://fiberintoartbyheidi.blogspot.com/2012_02_01_archive.html
293. Indonesian Batik Display. Wikimedia Commons. [žiūrėta 2013-11-04]. Prieiga per internetą: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Indonesian_Batik_Display.jpg
294. Milan Fashion Week – Autumn/Winter 2014/2015 – Print Highlights. Patternbank. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-25]. Prieiga per internetą: <http://patternbank.com/catwalks/>
295. Milan Spring 2013 - Just Cavalli. STYLEBISTRO. [žiūrėta 2013-12-27]. Prieiga per internetą:

- http://www.stylebistro.com/runway/Just+Cavalli/Milan+Fashion+Week+Spring+2013/Details/P_DclGvF5UY
296. Silk Painting - Ideas And Suggestions. Dharma Trading.Co. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-10-30]. Prieiga per internetą: <http://www.dharmatrading.com/silkpainting/ideas.html>
297. Techniques. World Shibori Network. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-15]. Prieiga per internetą: <http://shibori.org/traditions/techniques/>
298. Silk Painting Basics. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-04]. Prieiga per internetą: <http://www.dharmatrading.com/techniques/silkpaint/silk-painting-techniques.html>
299. Silkshibori. Shibori workshop. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-15]. Prieiga per internetą: <http://silkshibori.wordpress.com/page/2/>
300. Shibori Girl Studios. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-18]. Prieiga per internetą: <http://shiborigirl.wordpress.com/category/itajime/>
301. Unique batiks. [žiūrėta 2013-12-18]. Prieiga per internetą: http://www.uniquebatiks.com/Techniques_files/batiktechniquesenglish.htm
302. Оформление готовой работы. RukoDelie. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-18]. Prieiga per internetą: <http://www.rukodelie.by/content/?id=5646>
303. Роспись футболки — мастер-класс. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-15]. Prieiga per internetą: <http://irenabatik.ru/batik-obuchenie/master-klassy/rospis-futbolki-master-klass.html>
304. Техника холодного батика. RukoDelie. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-21]. Prieiga per internetą: <http://www.rukodelie.by/content/?id=1449>
305. Трафаретная роспись ткани с помощью валика. Trafaret.net. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-15]. Prieiga per internetą: <http://www.trafaret.net/?id=582>
- Video:**
306. Basic Silk Painting Technique. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-04]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=SDkPPC047V4>
307. Basic Silk Painting Technique. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-15]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=SDkPPC047V4>
308. Batik LIVE PAINT. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-04]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=BRIY0z6qMMo>
309. Batik Process. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-15]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=BWVIFO9B-RA>
310. Batik Republic : Basic Understanding Of Batik Painting. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-17]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=i8T95YKVac8>
311. Color wheel chart mixing theory painting tutorial. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-21]. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=WYZWDEmLR90>
312. Hank. D. Herring. Stamping fun & Batik. Pinterest. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-15]. Prieiga per internetą: <http://www.pinterest.com/pin/277464027015381612/>
313. How to do Batik. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-30]. Prieiga per internetą: http://www.youtube.com/watch?v=ohJxPCte_FM
314. How to paint on silk with cold wax and dyes. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-21]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=CmYA7pqogr8>
315. How to stencil on textile ? [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-21]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=Ir9QPuSBAd0>

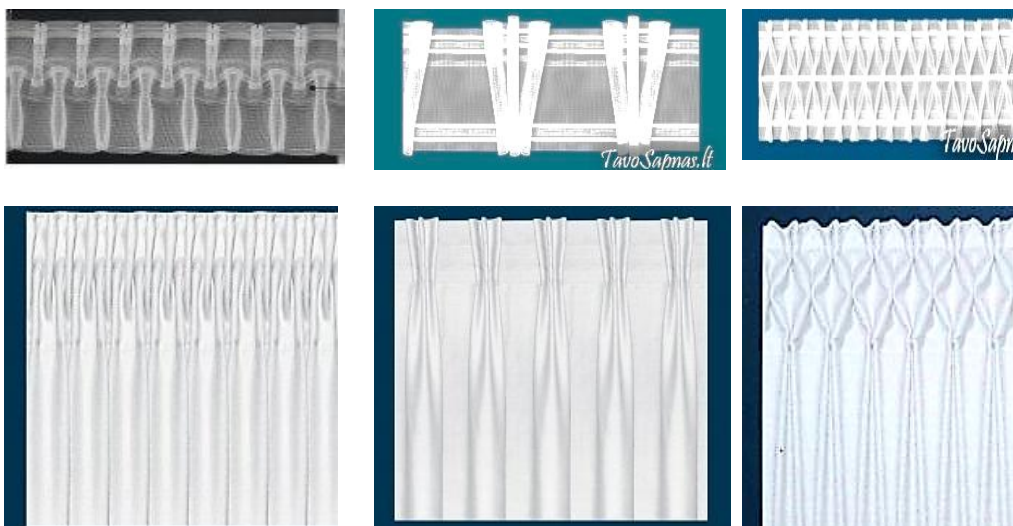
316. Indonesian Batik. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-15]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=wylWYSHkzoQ>
317. Mixing Colors with ArtRage. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-30]. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=JSK7n9rZegU>
318. Shibori Techniques with deColourant. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-21]. Prieiga per internetą: http://www.youtube.com/watch?v=usiyE6_OZBg
319. Silk painting 1 - gutta outline. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-21]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=Pl3k9W8ptQE>
320. Silk Painting Materials. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-11-30]. Prieiga per internetą: http://www.youtube.com/watch?v=eI_WM9x8Lwg
321. Silk Painting with gutta or outliner (Moroccan Summer Part1). [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-21]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=WS-0QqrNd5c>
322. Wax / Batik Technique: Silk Painting with Jill Kennedy. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-15]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=ToXWQH6yi5w>
323. Акриловые краски по ткани от ООО ТАИР. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-17]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=cEWzm8ToKS0>
324. Батик для начинающих. Коротко о холодном батике. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-30]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=vq5sU-qYdMM>
325. БАТИК- контурная техника. Платок. Мастеркласс от batikcentr.ru. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-17]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=LD1T4BhTedo>
326. Мастер-класс от Татьяны (Nikita_Joi) по технике батик.avi. [interaktyvus], [žiūrėta 2014-01-30]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=X4MOv6fWXQQ>
327. Мастер-класс по батикю. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-17]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=PQhk9yw9pa0>
328. Холодный батик_ Григорьева Г.В. Мастер-класс. [interaktyvus], [žiūrėta 2013-12-20]. Prieiga per internetą: <http://www.youtube.com/watch?v=m0euVVvZTB0>

PRIEDAI

Apdailos elementai buities siuviniuose



1 pav. Šventinių staltiesių, kėdžių „sijonėliai“
(<http://www.doklas.com/index.php?info=txt&id=5>;
<http://www.kovax.ru/ubfurshet.php>)



2 pav. Užuolaidos

(<http://www.kyowasyokai.com/cartain.htm>;

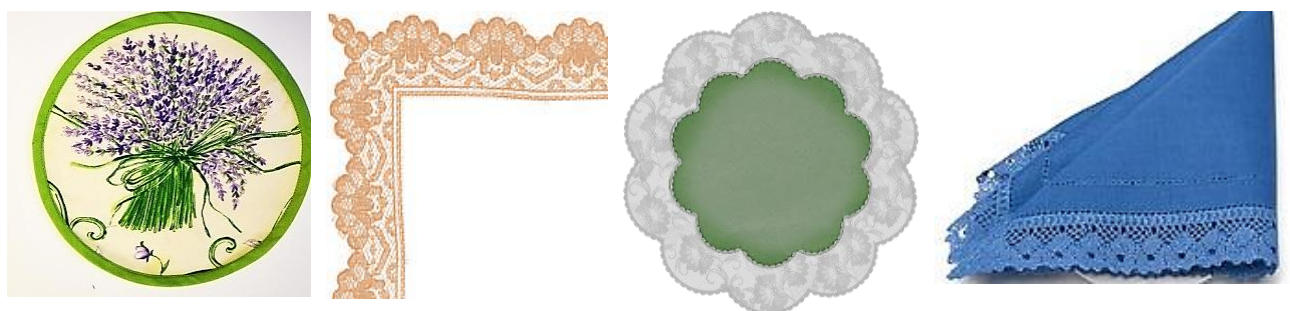
<http://www.tavosapnas.lt/lt/katalogas/kambario-apdaila/priedai-uzuolaidoms/sutraukimo-pakabinimo-juosteles>)

/



3 pav. Pagalvėlės

(<http://subscribe.ru/group/piknik-na-obochineili-v-gostyah-u-ryizhej-bes/4843245/>
<http://dreamstudija.com/wp-content/uploads/2012/05/raukinia2.jpg>)



4 pav. Servetėlės

(<http://www.lenagold.ru/fon/clipart/k/kru.html>;
<http://www.linonamai.lt/stalo-gaminiai/linines-serveteles.html>)



5 pav. Buitiniai siuviniai, virtuvės aksesuarai
(<http://www.darbeliai.lt/siuvimas-skiautiniai>)



6. pav. Šventiniai aksesuarai
(<http://www.darbeliai.lt/siuvimas-skiautiniai/>;
<http://www.lenagold.ru/fon/clipart/k/kru.html>)

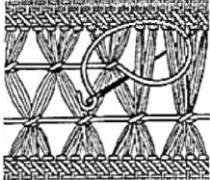

TESTAS



| Data | Grupė | Vardas, pavardė |
|------|-------|-----------------|
| | | |

Pažymėkite teisingą atsakymą.



| Eil. Nr. | Klausimai | Atsakymai | Teisingas atsakymas |
|----------|----------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| 1. | Kokiai siūlių grupei priskiriamos reljefinės siūlės su virvele? | A. Susiūtinių siūlių. B. Uždėtinių siūlių. C. Apdailos siūlių. D. Kraštinių siūlių. | C |
| 2. | Kaip turi būti paruošta medžiaga siuvant smulkias klostes ? | A. Parinktas didesnis nei detalė medžiagos gabalas. B. Iškirpta reikiamo dydžio detalė. C. Iškirpta reikiamo dydžio detalė su užlaidomis siūlėmis. D. Iškirpta šiek tiek didesnė detalė. | A |
| 3. | Kiek peltakių gali būti siuvama apsiūtinė siūlė su įsiūta juostele? | A. Vienu. B. Vienu arba dviem. C. Dviem. D. Vienu, dviem, trimis. | B |
| 4. | Kokios medžiagos naudojamos siuvinių apdailai? | A. Juostelės, nėriniai, virvelės, kaspiniai, B. Specialiosios juostelės. C. Gipiūras ir tiulis. D. Apvadinės juostelės. | A |
| 5. | Kaip skirstomos klostės pagal lenktų kraštų orientaciją? | A. Apdailinės ir jungiamosios. B. Vienakraštės ir dvikraštės. C. Tiesios ir figurines. D. Vėduoklinės ir dvipusės. | B |
| 6. | Kurioje vietoje sudaigstoma siuvant vienakraštę klostę? | A. Pagal išorinio lenkimo liniją. B. Pagal vidurio liniją. C. Pagal viršutinį kraštą. D. Pagal susiuvimo liniją. | A |
| 7. | Kokią klostę formuojant reikalinga papildoma pagrindinio audinio juostelė? | A. Vėduoklinę. B. Dvipusę. C. Dvikraštę jungiamąją. D. Vienakraštę jungiamąją. | C |
| 8. | Kokiomis siūlėmis prisiuvami nėriniai? | A. Uždėtinėmis, susiūtinėmis bei pripeltakiuotinėmis siūlėmis. B. Užpeltakiuotinėmis, uždėtinėmis. C. Išpeltakiuotinėmis, užpeltakiuotinėmis, išsiūtinėmis. D. Susiūtinėmis, išskleistinėmis, užlygintomis. | A |
| 9. | Koks atstumas tarp peltakių turi būti raukiant? | A. 2-5 mm. B. 1-4 mm. | B |

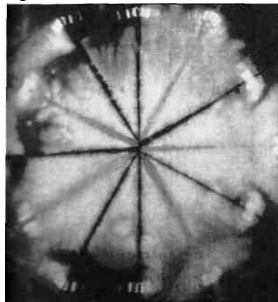

| | | | |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| | | C. 5-10 mm. D. 7 mm. | |
| 10. | Koks peltakis prasiuvas formuojant kripę su figūriniu kraštu? | A. Vienas tiesus. B. Vienas tiesus, kitas zigzaginis. C. Vienas zigzaginis. D. Du zigzaginiai. | C |
| 11. | Kokios apdailos detalės vidinis matmuo R1 turi atitikti ruošinio prisiuvimo linijos ilgi? | A. Volano. B. Raukinuko. C. Žabo. D. Kokiljė. | A |
| 12. | Kada raukinukai, volanai, kripės gali būti paraukiami ir prisiuvami tuo pačiu peltakiu? | A. Kai raukiamas vienas audinio sluoksnis. B. Kai raukiama netoli prisiuvamo krašto. C. Kai naudojami specialūs įtaisai. D. Kai raukiama prieš tai apdorojus laisvąjį kraštą. | C |
| 13. | Kaip užbaigiami pūpsnių galai, jeigu pūpsnių peltakių galai yra ne detalių siūlėse? | A. Sutvirtinami įtvirčiais. B. Suraukimo siūlai surišami. C. Įsiuvama tarp detalių. D. Galuose iš išvirkščiosios pusės padaromos klostelės. | D |
| 14. | Kada rekomenduotina siūti pūpsnius su virvutėmis? | A. Kai norima juos išryškinti, išlaikyti stabilią pūpsnių formą. B. Kai pūpsniai daromi iš plono audinio. C. Kai pūpsniai daromi iš storo audinio. D. Kai pūpsniai turi būti detalės viduryje. | A |
| 15. | Kaip siuvami „vafliniai“ pūpsniai? | A. Per pažymėtas linijas siuvant išilginius ir skersinius peltakius. B. Pagal skaičiais pažymėtą taškų jungimo seką. C. Pagal numatytą piešinį. D. Sudaigstant pagal raštą ir po to susiuvant. | A |
| 16. | Kokiais būdais daigstymo, „už adatos“ ir mašininę siūles galima paversti dekoratyvinėmis? | A. Siuvinėjant trumpesniais dygsniais. B. Siuvinėjant ilgesniais dygsniais. C. Per gautus dygsnius atliekant įvairius perpynimus tais pačiais ar spalvotais siūlais. D. Siuvinėjant ant raštuoto audinio. | D |
| 17. | Kuo skiriasi vienpusis ir dvipusis lygusis siuvinėjimas? | A. Dvipusio siuvinėjimo blogojoje audinio pusėje matomi tik trumpi horizontalūs dygsneliai, o vienpusio – abiejose audinio pusėse matomi vienodi dygsniai. B. Vienpusis siuvinėjimas atliekamas plonais siūlais, dvipusis – storais. C. Vienpusio siuvinėjimo blogojoje audinio pusėje matomi tik trumpi horizontalūs dygsneliai, o dvipusio – abiejose audinio pusėse matomi vienodi dygsniai. D. Vienpusis siuvinėjimas atliekamas vienos spalvos siūlais, dvipusis – su įvairiaspalviais siūlais. | C |
| 18. | Kokiais dygsniais atliekamas pilnasis siuvinėjimas? | A. Lygiaisiais dygsniais. B. Kilpiniais dygsniais. C. Grandinėlių dygsniais. | A |

| | | | |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| | | D. Peltakiais. | |
| 19. | Kokia yra rokoko siuvinėjimo technika? | A. Siuvinėjimas yra reljefinis, apimtinis. B. Siuvinėjimui naudojamas tik daigstymo dygsnis. C. Siuvinėjama labai plonomis adatomis. D. Siuvinėjama tik auksiniais ar sidabriniais siūlais. | A |
| 20. | Koks yra karpytinis (rišeljė) siuvinėjimas? | A. Siuvinėjimas aukštu reljefu. B. Ažūrinio siuvinėjimo būdas, kuriuo imituojami nėriniai. C. Siuvinėjimas peltakiais. D. Siuvinėjimas virvele. | B |
| 21. | Koks dygsnis naudojamas rišeljė siuvinėjime? | A. Pintinis dygsnis. B. Eglutės dygsnis. C. Grandinėlės dygsnis. D. Kilpinis dygsnis. | D |
| 22. | Kaip vadinamos šios siūlės, pateiktos paveikslėlyje?  | A. Rišeljė siuvinėjimas. B. Peltakis. C. Rokoko siuvinėjimas. D. Reljefinis siuvinėjimas. | B |
| 23. | Kokie audiniai geriausiai tinka peltakiavimui? | A. Lininiai ir medvilniniai audiniai. B. Vilnoniai audiniai. C. Peršviečiami audiniai. D. Audiniai su ryškia faktūra. | A |
| 24. | Kam naudojamas kanvos audinys? | A. Peltakiams siuvinėti. B. Aplikacijoms. C. Siuvinėti kryželiu. D. Drabužiams siūti. | C |
| 25. | Kaip vadinamas šis dygsnis, pavaizduotas paveikslėlyje?  | A. Sudėtingas daigstymo dygsnis. B. Dvipusis (bulgariškas) kryželis. C. Eglutės dygsnis. D. Baroko dygsnis. | B |
| 26. | Kuo skiriasi vienpusis kryželis nuo dvipusio kryželio? | A. Siuvinėjimo kryptimi. B. Siuvinėjant dvipusiu kryželiu, kryželio abi pusės vienodos, o vienpusiu – kryželis vienoje audinio pusėje. C. Kryželio dydžiu. D. Vienpusio kryželio dygsneliai pasvirę, o dvipusio – stati. | B |
| 27. | Kaip prieš siuvinėjimą suminkštinamos atlasinės juostelės? | A. Patrinamos tarp rankų. B. Išverdamos. C. Išlyginamos, išplaunamos. D. Nudažomos. | C |
| 28. | Kokiu siuvimo mašinos dygsniu galima atlikti rišeljė siuvinėjimą? | A. Tiesaus dygsnio siūle. B. Dekoratyviniu dygsniu. C. Laisvuju siuvinėjimu. | D |

| | | | |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| | | D. Zigzaginiu dygsniu. | |
| 29. | <p>Kokia technika atliktas šalis, pavaizduotas paveikslėlyje?</p>  | <p>A. Vėlimo technika. B. Mezgimo technika. C. Šibori technika. D. Siuvinėjimo technika, naudojant avalono plėvelę.</p> | D |
| 30. | <p>Kas yra aplikacija?</p> | <p>A. Siuvinėjimo technika. B. Įvairių medžiagų, besiskiriančių spalva, faktūra, pritvirtinimas prie audinio įvairiais dygsniais ar klijavimu. C. Siuvinėjimo būdas, kurį sudaro mažesnių ir didesnių skylučių kiauraraščio bei jas supančių lapelių ir šakelių kompozicijos. D. Peltakiavimo technika.</p> | B |
| 31. | <p>Nuo kokių detalių reikia pradėti siūti aplikaciją, esant daugiau aplikacijos detalių?</p> | <p>A. Nuo ryškesnių detalių. B. Nuo sudėtingesnės formos detalių. C. Nuo fono detalių ir palaipsniui pereiti prie pirmojo plano detalių, nes detalės galės uždengti viena kitą. D. Nuo detalių, kurios yra iškirptos iš standesnio audinio.</p> | C |
| 32. | <p>Kokią aplikaciją matote paveikslėlyje?</p>  | <p>A. Iškiliją aplikaciją. B. Atvirkštinę aplikaciją. C. Trimatę aplikaciją. D. Palenktais kraštais.</p> | B |
| 33. | <p>Kodėl, prisiuvant aplikaciją siuvimo mašina, po audiniais reikia pakloti popierių arba priklijuoti flizeliną?</p> | <p>A. Kad siūlės neišsitampytų. B. Kad siuvant nenutrūktų siūlas. C. Siuvant nespura audiniai. D. Lengviau parinkti siuvinėjimo dygsnį.</p> | A |
| 34. | <p>Kokios temperatūros lygintuvu prilyginama klijuojama aplikacija?</p> | <p>A. 60° B. 100° C. 30° D. 40°</p> | B |
| 35. | <p>Kiek sluoksnių sudaro tikrąjį skiautinį?</p> | <p>A. Trys sluoksniai. B. Du sluoksniai.</p> | A |

| | | | |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| | | C. Vienas sluoksnius. D. Keturi sluoksniai. | |
| 36. | Kokie audiniai geriausiai tinka skiautiniui? | A. Medvilniniai. B. Trikotažas. C. Faktūriniai audiniai. D. Ploni, peršviečiami audiniai. | A |
| 37. | Kas yra skiautinių blokas? | A. Skiaučių kirpiniai. B. Medžiagos, naudojamos skiautiniams. C. Smulkiusia detalė, naudojama ornamente. D. Paruoštas skiaučių rinkinys iš sukarpytų audinio gabalėlių, iš kurio sudėliojamas pasikartojantis raštas. | D |
| 38. | Iš ko susideda skiautinio ornamentas? | A. Iš aplikacijos technika užsiūtų detalių. B. Iš siuvinėtų detalių. C. Iš atskirų audinio skiaučių blokų. D. Iš skiaučių, susiūtų viena ant kitos. | C |
| 39. | Kokia kryptimi siuvama, jungiant skiautinyje aštuonias siūles į vieną tašką? | A. Nuo kraštų link centro. B. Nuo centro link kraštų. C. Bet kuria kryptimi. D. Iš šiaurės į pietus. | B |
| 40. | Kurioje skiautinio dalyje pradedami sudaigstyti visi skiautinio sluoksniai tarpusavyje? | A. Nuo centro einančiais spiduliais link kraštų. B. Nuo skiautinio kampo. C. Nuo skiautinio kraštų link centro. D. Nuo skiautinio vieno krašto link priešingoje pusėje esančio krašto. | A |
| 41. | Kodėl pasiūtas skiautinytis dygsniuojamas? | A. Kad skiautinytis būtų puresnis. B. Skiautinytis dygsniuojant pagražinamas ir tuo pačiu sutvirtinamas. C. Kad skiautinytis būtų margesnis. D. Kad skiautinytis būtų lengvesnis. | B |
| 42. | Kokios yra vilnos vėlimo savybės? | A. Veliant vilna išsiiplečia, tūrinė apimtis padidėja. B. Vilna praranda tvirtumą, gaminytis suminkštėja. C. Vilnos pluoštas veliant persipina ir sutankėja, tūrinė apimtis žymiai sumažėja. D. Veliant vilna tampa šiurkšti. | C |
| 43. | Kiek kartų susitraukia vilna veliant šlapiuoju būdu? | A. 3-5 kartus. B. 2 kartus. C. 6 kartus. D. 7 kartus. | A |
| 44. | Ant kokio audinio veliama vilna šlapiuoju vilnos vėlimo būdu? | A. Vilnos. B. Pamušalinio audinio. C. Džinsinio audinio. D. Natūralaus šilko. | D |
| 45. | Kas parodo, kad veliama plokštuma dar gerai nesusivėlė ir vėlimo procesą reikia pakartoti? | A. Patraukus veltinio pluoštą į viršų, vilna neatsisluoksniuoja. B. Patraukus veltinio pluoštą į viršų, dalis vilnos atsisluoksniuoja. C. Veliama plokštuma tampa kieta. | B |

| | | | |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| | | D. Veliama plokštuma pakeitusi spalvą. | |
| 46. | Kuo skiriasi dvipusis vilnos vėlimo būdas ant audinio nuo vienpusio vilnos vėlimo? | A. Vilna klojama iš vienos audinio pusės storesniu sluoksniu. B. Naudojamos pagalbinės medžiagos. C. Vilna klojama iš abiejų audinio pusių. D. Vienpusiame vilnos vėlime naudojama tik vienos spalvos vilna, dvipusiame – dviejų spalvų vilna. | C |
| 47. | Kam reikalingi šablonai veliant tūrinio vėlimo technika? | A. Kad veltas gaminys būtų standesnis. B. Greičiau susivelia vilna. C. Naudojant šabloną, reikia trumpiau velti. D. Šablonai apsaugo abi veliamo veltinio puses nuo susivėlimo tarpusavyje. | D |
| 48. | Kaip įveliamas vilnos pluoštas į gaminį? | A. Vilnos pluoštas prisiuvasamas prie gaminio ir tada veliama šlapiuoju būdu. B. Veliant sausuoju būdu, vilna subadoma specialia adata. C. Veliama šlapiuoju būdu. D. Visas gaminys prieš veliant sušlapinamas. | B |
| 49. | Kokia vėlimo technika nuvelta gėlė, pateikta paveikslėlyje? | A. Sausuoju vėlimo būdu. B. Įveliant vilną į audinį su specialiomis adatomis. C. Nuveliant plokštumą šlapiuoju būdu. D. Įveliant vilną į audinį šlapiuoju būdu. | C |
| |  | | |
| 50. | Kokių medžiagų pagalba galima išgauti efektą, pavaizduotą paveikslėlyje? | A. Druskos. B. Sodos. C. Acto. D. Cukraus. | A |
| |  | | |
| 51. | Kaip fiksuojami tapyboje ant šilko naudojami „Javana“ dažai? | A. Dažytas šilkas išverdamos. B. Išplaunama acto tirpale. C. Nudažytas šilkas atšaldomas. D. Lyginama iš blogosios audinio pusės 3-5 min. | D |
| 52. | Kodėl po dažymo reikia išskalbti šilką? | A. Skalbiant užsitvirtina dažai. B. Skalbiant dažų perteklius pasišalina ir išsiskalbia permatomas kontūras. | B |

| | | | |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| | | C. Išskalbus sutvirtėja audinys. D. Išskalbus spalvos paryškėja. | |
| 53. | Nuo kokių spalvų reikia pradėti, dažant šaltąja batika? | A. Pačių ryškiausių. B. Pačių tamsiausių. C. Pačių šviesiausių. D. Šaltų spalvų. | C |
| 54. | Kokia turėtų būti šaltajai batikai dažų tirpalo vonios temperatūra? | A. 100° C. B. 50 ° C. C. Žemesnė, negu 30 ° C. D. Žemesnė, negu 38 ° C. | D |
| 55. | Kokį geriausią vaško ir parafino santykį naudoti reziste? | A. 1 dalis vaško ir 2 dalys parafino. B. 1 dalis vaško ir 1 dalis parafino. C. 1 dalis vaško ir 3 dalys parafino. D. 3 dalys vaško ir 1 dalis parafino. | A |
| 56. | Kokiais būdais pašalinamas vaškas ir parafinas iš audinio? | A. Skalbiant. B. Laužant vašką. C. Nugrandant vašką lopetėle ir lyginant. D. Ištirpinant spirite. | C |
| 57. | Kaip reiktų lankstyti audinį, kad gautume šį piešinį?  | A. Sulankstoma į šešias dalis. B. Sulankstoma armonikėle. C. Suglamžoma. D. Sudaigstoma. | A |
| 58. | Kokia dažymo technika nudažyta palaidinė, pavaizduota paveikslėlyje?  | A. Karštąja batika. B. Šaltąja batika. C. Tapant. D. Naudojant trafaretą. | A |
| 59. | Kodėl nepatartina skalbti šaltosios batikos gaminių? | A. Susiglamžys. B. Išryškės spalvos. C. Neišsilygins. D. Dėl dažų silpnos fiksacijos, spalvos išsilies. | D |
| 60. | Kokia technika padekoruota palaidinė? | A. Siuvinėjimo. B. Aplikacijos. C. Vėlimo. D. Dažymo. | B |



PRAKTINĖ UŽDUOTIS



1. Padekoruokite pasirinkta technika drabužį.
2. Pagaminkite prie jo tinkantį aksesuarą ar papuošalą.



- Iš padekoruotų drabužių ir sukurtų aksesuarų arba papuošalų sukurkite kolekciją ir ją pademonstruokite.

VERTINIMAS/ĮSIVERTINIMAS

Įvertinkite savo ir draugų darbą, kuriant kolekcijos kostiumus bei aksesuarus (nuo 4 iki 10 balų).

| Eil. Nr. | Vardas, pavardė | 1. | 2. | 3. | 4. | 5 |
|-------------|-------------------------------------------------------|----|----|----|----|---|
| | Vardas, pavardė, grupė | | | | | |
| 1. | | | | | | |
| 2. | | | | | | |
| 3. | | | | | | |
| 4. | | | | | | |
| 5. | | | | | | |
| | Bendras įvertinimas (aritmetinis vidurkis) | | | | | |

Modulio programos mokymosi rezultatai vertinami: suminis vertinimas – SUP + TP + PUP, čia:

SUP – savarankiškų užduočių pažymys – 20 proc.,

TP – testo pažymys – 30 proc.,

PUP – praktinės užduoties pažymys – 50 proc.